

วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม

Journal of Education and Social Development

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 ปีการศึกษา 2556
(พฤษภาคม - ตุลาคม 2556)

Vol. 9 No. 1 Academic Year 2013
(May - October 2013)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยทางการศึกษาและการพัฒนาสังคม
2. เพื่อเป็นสื่อกลางการแสดงความคิดเห็นเชิงวิชาการของคณาจารย์ นักวิชาการ และนิสิต นักศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยบูรพา
3. เพื่อส่งเสริมการเสนอผลงานทางวิชาการ ด้านการศึกษาและการพัฒนาสังคมของนักวิชาการ ทั่วไปในรูปแบบบทความทางวิชาการและบทความพิเศษ

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ศีวรรณ ยอดนิล
มหาวิทยาลัยบูรพา

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ชลี มาพุทธร
มหาวิทยาลัยบูรพา

ดร.นงเยาว์ เปรมกมลเนตร

สถาบันคลังสมองของชาติ

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเอื้อ มิลินทสุต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.ลำปาง แม่นมัตย์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศาสตร์ เสาวคนธ์
ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง
มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สังคม ภูมิพันธ์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เจ้าของ

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาการศึกษาและการพัฒนาสังคม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ข้อเขียนหรือข้อคิดเห็นใดๆ ในวารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม
เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน และเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนทั้งสิ้น
เจ้าของและคณะบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยเสมอไป

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวิชาการ

รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ แจ่มกระจ่าง
มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน วันชูเพลา
ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.อนงค์ วิเศษสุวรรณ
มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ สุทธิชาติพิทย์
ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิรินทร์ จงวุฒิเวศย์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.วิรัตน์ ธรรมภรณ์
วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้
รองศาสตราจารย์ ดร.อารมณ เพชรชื่น
โครงการพัฒนาศักยภาพครูเพื่อเป็น
ผู้นำการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอน
วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ สสวท.

รองศาสตราจารย์ชาลี มณีศรี
มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ศรีญาณลักษณ์
มหาวิทยาลัยบูรพา
ดร.วิราวรรณ มุลตรีภักดี
ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนนานาชาติ
มุลตรีภักดี
รองศาสตราจารย์ ดร.ลำปาง แม่นม้าย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.วารี เนื่องจำนงค์
มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง
มหาวิทยาลัยบูรพา
ดร.นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์
นักวิชาการอิสระ ข้าราชการบำนาญ
กระทรวงมหาดไทย

สำนักงาน

สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131
โทร. 038-102-067-8
Fax: 038-391-043

กำหนดออก

ปีละ 2 ฉบับ

ค่าสมาชิกวารสาร

ปีละ 150 บาท (รวมค่าส่ง)

การส่งต้นฉบับบทความ

ติดต่อส่งต้นฉบับได้ที่
กองบรรณาธิการวารสารการศึกษาและ
การพัฒนาสังคม
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

การสมัครเป็นสมาชิก

ยื่นใบสมัครสมาชิก พร้อมเงินสดหรือ
ธนาคัตติสั่งจ่าย ปทฝ.มหาวิทยาลัยบูรพา
ในนาม นางศรีวรรณ ยอดนิล
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

บทบรรณาธิการ

วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคมฉบับนี้ เป็นฉบับปีที่ 9 ฉบับที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2556 (พฤษภาคม 2556 - ตุลาคม 2556) เนื้อหาประกอบด้วยบทความวิชาการ และบทความวิจัยในสาขาวิชาการศึกษา และการพัฒนาสังคมที่น่าสนใจ

เนื้อหาในวารสารฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความวิชาการ 1 เรื่อง ได้แก่ ปรากฏการณ์การเกิดฟ้าผ่าและการป้องกัน และมีบทความวิจัยที่มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการพัฒนาสังคมจำนวน 15 เรื่อง อาทิเช่น บทความวิจัยของภคพนธ์ ศาสลาทอง เรื่องการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มคนข้ามรัศมีเพศที่กรุงเทพฯ บทความวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจีนมหาวิทยาลัยบูรพา และบทความวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ของนายอมฤต หัศกรรจ์ เป็นต้น ซึ่งบทความวิจัยเหล่านี้ล้วนมีองค์ความรู้ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านที่สนใจและศึกษาค้นคว้าวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง

ท้ายที่สุดนี้ขอขอบคุณผู้เขียนบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความและสมาชิกผู้อ่านทุกท่านที่ให้การสนับสนุนและติดตามวารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคมมาโดยตลอด

รองศาสตราจารย์ดร.ศรัทธา ขอดนิล

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ

บทความวิชาการ

ปรากฏการณ์การเกิดฟ้าผ่าและการป้องกัน

(ปราณี วงศ์จันทร์ตะ)

7

บทความวิจัย

ผลการปรึกษากลุ่ม ทฤษฎีแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ต่อการเผชิญปัญหาของผู้ช่วยพยาบาล
(รวิวรรณ สายแก้วดี, ดร.ระพีพันธ์ ฉายวิมล)

16

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

31

(นคร เหมนาค, ดร.สร สุนทรายุทธ, ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา
(ณัฐกานต์ ปัดเกษม, ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์, ดร.ยุวดี รอดจากภัย)

44

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

55

(ภูมิศักดิ์ จิตบุญ, ดร.สุดารัตน์ มานะ, ดร.วลัยทิพย์ สาขลวิจารณ์)

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

66

โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

(ZHANG QING LING, ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์)

การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่ เขตกรุงเทพมหานคร

80

(ภคพันธ์ ศาลาทอง, ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง, ดร.รุ่งฟ้า กิตติญาณสันต์)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

96

(สุกเชสริม สิทธิเดช, ดร.สร สุนทรายุทธ)

ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอบางซ้าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
เขต 2

107

(สาโรจน์ บุญพันธุ์, ดร.วลัยทิพย์ สาขลวิจารณ์, ดร.ปรีดาพรรณ อินทวิมลศรี)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวทฤษฎี
คอนสตรัคติวิซึม (Constructivism) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

119

(ศุภชัย สมนวล, ดร.รุ่งฟ้า กิตติญาณสันต์)

การพัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษาตามความต้องการของนักศึกษา วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

134

(ธิปไตย โสติวรรณ)

การพัฒนาชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

145

(สายชล รื่นรวย, รศ.ลัดดา สุขปรีดี)

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

154

(พจนา ศรีกระจ่าง, รศ.ลัดดา สุขปรีดี)

สารบัญ

	หน้า
ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา (FANG MEI QIN, ภารดี อนันต์นาวี)	166
คุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี (อมฤต หัสกรรจ์)	178
การสร้างชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสังคม (STS) (วารุณี ศรีงาม, รศ.ดร.อารมณ เพชรชื่น, รศ.ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)	186
วรรณกรรมวิจารณ์	
Thinking Classroom : เปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา (ดร.ศรัววรรณ ยอดนิล)	199

ปรากฏการณ์การเกิดฟ้าผ่าและการป้องกัน Lightning Phenomena and Protection

ปราณี วงศ์จันทร์ตะ*

บทคัดย่อ

ฟ้าผ่าเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติซึ่งมนุษย์ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แต่สามารถป้องกันอันตรายที่เกิดจากฟ้าผ่าได้ บทความนี้จะนำเสนอความรู้และวิธีการป้องกันเกี่ยวกับฟ้าผ่า ปรากฏการณ์ฟ้าผ่าคือการคายประจุไฟฟ้าในขณะที่มีฝนฟ้าคะนอง กลไกการเกิดฟ้าผ่าเริ่มจากมีประจุลบเกิดขึ้นที่ด้านล่างของก้อนเมฆและเหนี่ยวนำให้เกิดประจุบวกที่พื้นดิน เมื่อเกรเดียนต์แรงดันที่ก้อนเมฆมีค่าสูงสุดทำให้อากาศบริเวณดังกล่าวเกิดเสียดสีสภาพฉับพลันจนเกิดการแตกตัว ทำให้ประจุลบจากก้อนเมฆเคลื่อนตัวลงมารวมกับประจุบวกที่พื้นดิน เรียกว่า ฟ้าผ่า การป้องกันอันตรายอันเกิดจากฟ้าผ่าแบ่งเป็น 2 ส่วน โดยที่ ส่วนแรกเป็นการออกแบบระบบป้องกันฟ้าผ่าสำหรับอาคารและสิ่งปลูกสร้างแบบฟาราเดย์ ส่วนที่สองเป็นคำเตือนและข้อควรระวังจากฟ้าผ่า พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับฟ้าผ่าของประเทศไทย จำนวน 5 ปีที่ผ่านมาสรุปได้ว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผู้เสียชีวิตสูงสุดเฉลี่ยร้อยละ 58.8

คำสำคัญ : ปรากฏการณ์การเกิดฟ้าผ่า, เกรเดียนต์แรงดัน, การแตกตัว

Abstract

Lightning is a natural phenomena that which people can not be in order to avoid harm but they can do to protect themselves from being harmed or damaged. The objective of this paper is to propose a knowledge and a method of protection from lightning. Lightning is an electrical discharge produced by a thunderstorm. The mechanism by which a negative charge builds up in the cloud base a corresponding positive charge is induced on earth. When voltage gradients within the cloud build up to maximum, then the air in the region breaks down and an ionized path, so that negative charge moving from the cloud to the earth, call lightning. The lightning protection is divide into two sections. The first section is to design for lightning protection system for building and construction. The second section is given a warning and precautions of lightning. In conclusion, the statistical information of lightning in the preceding for five years, found that the maximum amount of people who die an average of 58.8% in the North-east of Thailand.

Keywords : Lightning Phenomena, voltage gradient, Ionized

*ข้าราชการบำนาญ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทนำ

จากข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงอันตรายที่เกิดจากฟ้าผ่า ทั้งด้านชีวิตและทรัพย์สิน จึงทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะให้ความรู้ด้านปรากฏการณ์ การเกิดฟ้าผ่าและการป้องกันแก่ประชาชน เพื่อจะได้นำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและอาจจะช่วยลดความสูญเสียให้น้อยลง ฟ้าผ่าเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ในวันที่มีพายุฝนฟ้าคะนอง ทำให้เกิดประจุไฟฟ้าก่อตัวสะสมในกลุ่มก้อนเมฆและเคลื่อนตัวลงต่ำตามแรงโน้มถ่วงของโลก เมื่อประจุไฟฟ้าสะสมเพิ่มมากขึ้นเป็นผลทำให้ความเครียดสนามไฟฟ้าที่ส่วนล่างของก้อนเมฆสูงขึ้นถึงจุดวิกฤต ทำให้อากาศบริเวณดังกล่าวเกิดการแตกตัวจนประจุจากก้อนเมฆสามารถเคลื่อนที่ไปตามแนวการแตกตัวของอากาศลงสู่พื้นดิน ซึ่งเรียกว่า ฟ้าผ่า เมื่อฟ้าผ่าเกิดขึ้นแล้วย่อมนำความเสียหายต่ออาคารและสิ่งปลูกสร้างรวมทั้งเกิดอันตรายต่อชีวิตได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องมีการป้องกันอันตรายที่เกิดจากฟ้าผ่าให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด

นอกจากนี้บทความยังได้อธิบายถึงการออกแบบระบบป้องกันอันตรายสำหรับอาคารและสิ่งปลูกสร้างแบบฟาราเดย์ ซึ่งระบบป้องกันประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ตัวนำล่อฟ้า สายตัวนำลงดิน และรากสายดิน รวมทั้งได้เสนอข้อมูลค่าเตือนและข้อควรระวังในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากอันตรายของฟ้าผ่า รวมทั้งรวบรวมสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับฟ้าผ่า ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้มาจากตำราเรื่องวิศวกรรมไฟฟ้าแรงสูง กรมอุตุนิยมวิทยา หนังสือพิมพ์และสำนักนโยบายยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

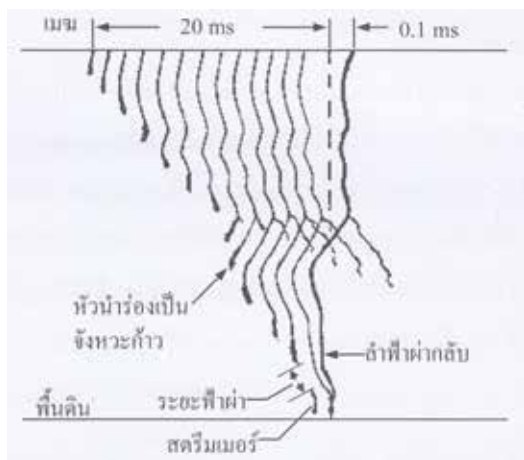
ปรากฏการณ์การเกิดฟ้าผ่า

ฟ้าผ่าเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ เบนจามิน แฟรงกลิน ได้พิสูจน์ให้เห็นชัดเจนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1752 และได้พัฒนาหลักการป้องกันฟ้าผ่าด้วยเสาต่อฟ้าเรียกว่า Franklin rod มาจนถึงปัจจุบัน

ขบวนการการเกิดฟ้าผ่า

ในสภาวะอากาศที่เปลี่ยนแปลง ละอองน้ำในอากาศเกิดการเสียดสีกับลมเป็นผลให้ละอองน้ำมีประจุลบและอากาศมีประจุบวก โดยประจุบวกจะอยู่ด้านบนของก้อนเมฆ ส่วนฐานของก้อนเมฆจะเป็นประจุลบ เมื่อมีพายุฝนฟ้าคะนองและลมพัดแรงยิ่งขึ้น ประจุลบในก้อนเมฆจะสะสมเพิ่มมากขึ้นและเคลื่อนตัวลงต่ำตามแรงโน้มถ่วงของโลก เมื่อเกรเดียนต์แรงดันในก้อนเมฆมีค่าสูงถึงจุดวิกฤติประมาณ 10 kV/cm ก็จะเป็นไปตามหลักการคายประจุ เมื่ออากาศเกิดการแตกตัว จะเกิดการเคลื่อนตัวของประจุเรียกว่า ลำฟ้าผ่านำทาง (Leader Stroke) เมื่อลำฟ้าผ่านำทางเคลื่อนที่ลงสู่พื้นดินในลักษณะจังหวะก้าวในทิศทางที่มีการแตกตัวง่ายที่สุด เรียกว่า ลำฟ้าผ่านำทางเป็นขั้น (Stepped Leader Stroke) มีช่วงก้าวตั้งแต่ 3-200 เมตร และค่าเฉลี่ยช่วงก้าว มีค่าประมาณ 50 เมตร

เมื่อลำฟ้าผ่านำทางเคลื่อนที่ใกล้พื้นดิน จะเกิดการเหนี่ยวนำที่พื้นดินและเกิดเป็นสตรีมเมอร์ (Streamer) มีความยาวประมาณ 1-100 เมตร ซึ่งค่าเฉลี่ย มีค่า 20 เมตร วิ่งเข้าสู่ทิศทางของลำฟ้าผ่านำทาง ระยะก้าวสุดท้ายที่ลำฟ้าผ่านำทางเคลื่อนที่กระโดดเข้าหาสตรีมเมอร์นั้นเรียกว่าระยะฟ้าผ่า (Striking Distance) มีระยะเฉลี่ยประมาณ 50 เมตร เมื่อลำฟ้าผ่าพบกับสตรีมเมอร์ เกิดมีแสงจ้าและมีเสียงดังขึ้น เรียกว่าฟ้าผ่า หลังจากนั้นเกิดเป็นลำฟ้าผ่าขนาดใหญ่ขึ้น และเคลื่อนที่จากพื้นดินกลับไปยังก้อนเมฆเรียกว่า ลำฟ้าผ่ากลับ (Return Stroke) ซึ่งการเคลื่อนที่ของประจุในลำฟ้าผ่า นั้น หมายถึง ขบวนการเกิดฟ้าผ่านั่นเอง ขบวนการทั้งหมดเป็นไปตามภาพที่ 1

1-(ก) สเก็ทการขยายลำฟ้าผ่านำทาง

1-(ข) สตรีมเมอร์จะวิ่งขึ้นจากพื้นดิน

ภาพที่ 1 ขบวนการการเกิดฟ้าผ่า (สำรวย สังข์สะอาด, 2549)

ชนิดของฟ้าผ่า

ฟ้าผ่าแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1. ฟ้าผ่าขึ้น หมายถึง ฟ้าผ่าจะเริ่มต้นจากพื้นดินไปยังก้อนเมฆ เมื่อลำฟ้าผ่าเริ่มก่อตัวจากอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างสูง ๆ ตั้งแต่ 100 เมตรขึ้นไป มีกระบวนการการก๊อปปี้หน้าเป็นจังหวะก้าวของลำฟ้าผ่าผ่านำทางเป็นขั้นในทิศทางขึ้นไปยังก้อนเมฆและฟ้าผ่าขึ้นมักจะเป็นผลสืบเนื่องจากฟ้าผ่าลง มีลักษณะดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ฟ้าผ่าขึ้น (สำรวย สังข์สะอาด, 2549)

2. ฟ้าผ่าลง หมายถึง ฟ้าผ่าจะเริ่มจากก้อนเมฆคายประจุลงสู่พื้นดินเป็นกระบวนการก๊อปปี้หน้าเป็นจังหวะก้าวของลำฟ้าผ่าผ่านำทางเป็นขั้น การเกิดฟ้าผ่ามีกระบวนการเป็นไปในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ และรวดเร็วมาก แทบจะไม่อาจสังเกตเห็นขั้นตอนได้ ฟ้าผ่าลงจะสังเกตได้ง่าย โดยมีลักษณะเป็นแขนงแตกจากลำฟ้าผ่ากระจายลงสู่พื้นดินมีลักษณะดังภาพที่ 3 นอกจากนี้ฟ้าผ่าลง สามารถแบ่งย่อยได้เป็น 2 ประเภทคือ

2.1 ฟ้าผ่าลบ หมายถึง ลำฟ้าผ่าที่นำประจุลบจากก้อนเมฆลงสู่พื้นดิน ฟ้าผ่าลบเป็นฟ้าผ่าที่ซ้ำหลายครั้ง ฟ้าผ่าลบจะเกิดขึ้นประมาณร้อยละ 80-85

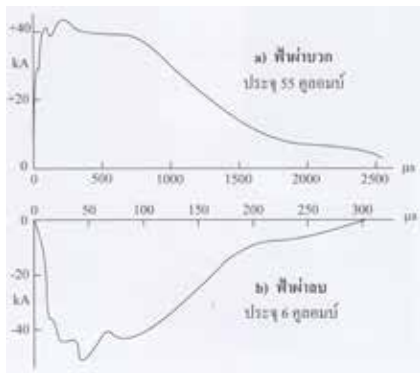
2.2 ฟ้าผ่าบวก หมายถึง ลำฟ้าผ่าที่ประจุบวกจากก้อนเมฆลงสู่พื้นดิน ฟ้าผ่าบวกมักเป็นลำฟ้าผ่าเดี่ยว ฟ้าผ่าบวกจะเกิดขึ้นประมาณร้อยละ 15-20

ภาพที่ 3 ฟ้าผ่าลง (สำรวย สังข์สะอาด, 2549)

รูปคลื่นกระแสฟ้าผ่า

ลักษณะรูปคลื่นกระแสฟ้าผ่า กำหนดด้วยเวลาช่วงหน้าคลื่นและเวลาช่วงหลังคลื่น เวลาช่วงหน้าคลื่น หมายถึง เวลาที่กระแสเพิ่มขึ้นจากศูนย์จนถึงค่ายอดของคลื่น เวลาช่วงหลังคลื่น หมายถึง เวลาตั้งแต่ศูนย์จนถึงค่าที่กระแสลดลงเหลือเพียงครึ่งหนึ่งของค่ายอด มีลักษณะดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 รูปคลื่นกระแสฟ้าผ่า
(สำรวจ สังข์สะอาด, 2549)

ขนาดของกระแสฟ้าผ่า

ขนาดของกระแสฟ้าผ่า หมายถึง ค่ายอดของรูปคลื่นกระแสฟ้าผ่า ซึ่งจะมีค่ามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณของประจุที่ขั้วของกระแสฟ้าผ่า และเป็นฟ้าผ่าขึ้นหรือฟ้าผ่าลง

ผลจากฟ้าผ่า

ผลของฟ้าผ่าที่ก่อให้เกิดความเสียหายและอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินนั้น แบ่งออก เป็น 3 ชนิดดังต่อไปนี้

1. ผลทางความร้อน เมื่อเกิดฟ้าผ่าและลำฟ้าผ่ามีแสงจ้าขึ้น มีเส้นผ่าศูนย์กลางของลำฟ้าผ่าเป็นเซนติเมตร และมีอุณหภูมิสูงถึง 30000 OK อุณหภูมิที่สูงมากนี้ ย่อมทำให้เกิดเพลิงไหม้กับวัสดุติดไฟที่ถูกฟ้าผ่าได้ แต่ถ้าฟ้าผ่าลงบนโลหะก็จะเกิดรอยที่โลหะ และทำให้โลหะหลอมละลายได้

2. ผลทางแรงกลในขณะที่เกิดฟ้าผ่า นอกจากเกิดความร้อนแล้ว ยังเกิดแรงระเบิดขึ้น เพราะว่าเมื่อมีกระแสไหลผ่านจะมีแรงบิดขึ้นในตัวนั้น นอกจากนี้ยังมีแรงระเบิดที่เกิดจากการขยายตัวของอากาศที่อยู่รอบ ๆ ลำฟ้าผ่าเกิดเสียงดังสนั่นขึ้น

3. ผลทางไฟฟ้า แบ่งออกเป็นหลายลักษณะดังต่อไปนี้

3.1 การรบกวนแม่เหล็กไฟฟ้า

(Electromagnetic Interference, EMI) เนื่องจากฟ้าผ่าทำให้เกิดคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าแผ่กระจายไปรบกวนระบบสื่อสาร และเป็นผลให้เกิดความเสียหายต่ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

3.2 แรงดันสปาร์กด้านข้าง เมื่อกระแสไฟฟ้าไหลผ่านตัวนำ ที่มีความต้านทานและความเหนียวต่ำทำให้เกิดแรงดันไฟฟ้าตกคล่อมตัวนำนั้น ถ้าค่าแรงดันไฟฟ้านี้มีค่าสูงมากพอ อาจทำให้เกิดการสปาร์กด้านข้างไปยังบริเวณที่มีเชื้อเพลิง ก็อาจทำให้เกิดเพลิงไหม้ได้

3.3 แรงดันเกินบนสายส่งกำลังไฟฟ้า เมื่อเกิดฟ้าผ่าลงบนสายส่งไฟฟ้าโดยตรงย่อมทำให้เกิดแรงดันเกินขึ้นบนสายส่ง ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายต่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ได้

การป้องกันฟ้าผ่าอาคารและสิ่งปลูกสร้างแบบฟาราเดย์

อาคารและสิ่งปลูกสร้างที่อยู่ในเขตอันตรายนั้น คือถึงแม้ว่าจะมีความสูงไม่มากนัก แต่สูงเด่นกว่าสิ่งอื่น ๆ ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน มีความเสี่ยงที่จะถูกฟ้าผ่าเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายอันเกิดจากฟ้าผ่า จึงต้องมีการติดตั้งระบบป้องกัน ที่เรียกว่า ระบบสายล่อฟ้า เพื่อเป็นการล่อให้ฟ้าผ่าลงตรงจุดที่กำหนดไว้ ทำให้กระแสฟ้าผ่าสามารถเคลื่อนที่ผ่านระบบสายล่อฟ้าลงสู่พื้นดินได้เร็วที่สุด โดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายใด ๆ แก่ชีวิตและทรัพย์สิน วิธีป้องกันอันตรายจากฟ้าผ่าของบทความนี้ได้นำเสนอระบบป้องกันฟ้าผ่าแบบฟาราเดย์เท่านั้น

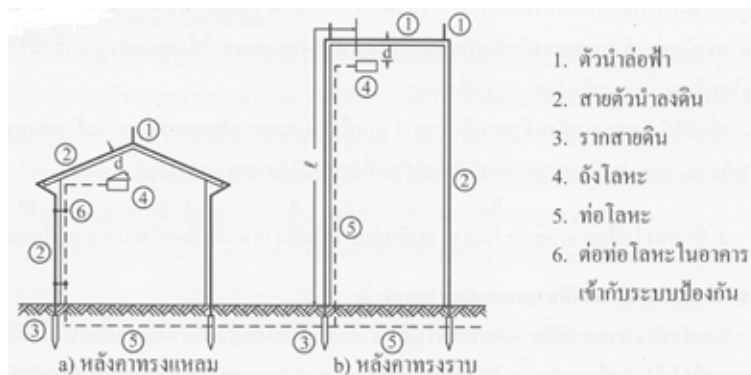
ส่วนประกอบสำคัญของระบบป้องกันฟ้าผ่าแบบ ฟาราเดย์ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ตัวนำล่อฟ้า (Air Terminal) ตัวนำล่อฟ้า อาจอยู่ในลักษณะเป็นแท่งตัวนำ สายตัวนำเชิงหรือ ตัวนำแบบตาข่าย หรืออาจประกอบด้วยหลายแบบ ร่วมกัน ตัวนำล่อฟ้านิยมทำปลายยอดให้แหลม เพื่อให้เกิดความเครียดสนามไฟฟ้าและเกิดสตริมเมอร์ได้ง่าย สามารถล่อให้ฟ้าผ่าลงที่ตำแหน่งตัวนำล่อฟ้าหากมี ฟ้าผ่าเกิดขึ้นในบริเวณดังกล่าว แบบการติดตั้งจะขึ้นอยู่กับ ลักษณะของทรงหลังคาและลักษณะของสิ่งปลูกสร้าง ตัวนำล่อฟ้าจะทำจากวัสดุตัวนำ คือเหล็ก ทองแดงและ อลูมิเนียม

2. สายตัวนำลงดิน (Down Conductor) สายตัว นำลงดินจะต่อระหว่างตัวนำล่อฟ้าและรากสายดิน มีหน้าที่นำกระแสฟ้าผ่าจากตัวนำล่อฟ้าลงสู่พื้นดินโดยผ่าน ทางรากสายดินได้อย่างรวดเร็ว สายตัวนำลงดินต้องมีค่า อิมพีแดนซ์ต่ำ และค่าความเหนี่ยวนำน้อย มาตรฐานได้ กำหนดให้สายตัวนำล่อฟ้า 1 จุด ต้องมีสายตัวนำลงดิน

1 เส้นแต่เพื่อความปลอดภัยควรเพิ่มเป็น 2 เส้นเพื่อสาย โดสายหนึ่งเกิดมีปัญหา แต่บางกรณีสายตัวนำลงดินอาจ มีหลายๆเส้นขนานกัน ถ้าอาคารสูงมาก ๆ ต้องมีการ เชื่อมโยงระหว่างสายตัวนำลงดินที่ช่วงกลางของความสูง ของอาคารด้วย ตัวนำลงดินจะทำจากวัสดุตัวนำคือเหล็ก ทองแดงและอลูมิเนียม

3. รากสายดิน (Earth Electrode) รากสายดิน เป็นตัวนำที่ฝังไว้ในพื้นดิน วัสดุที่ใช้จะเป็น แท่งทองแดง หรือแท่งเหล็กชุบสังกะสีหรือแท่งเหล็กหุ้มด้วยทองแดง โดยจะฝังไว้ในบริเวณพื้นดินที่มีค่าความต้านทานต่ำ และ ความต้านทานของระบบรากสายดินต้องมีค่าไม่เกิน 10 โอห์ม เพื่อให้กระแสฟ้าผ่าไหลกระจายออกไปได้ง่ายและ รวดเร็ว สายตัวนำลงดิน 1 เส้นจะต่อกับตัวนำรากสายดิน อย่างน้อย 1 จุด ในบางกรณีอาจมีความจำเป็นต้องเพิ่ม จำนวนของรากสายดินให้มากขึ้นและฝังไปในดินให้ลึก มากขึ้น ถ้าความต้านทานของระบบรากสายดินสูงกว่า 10 โอห์ม ระบบป้องกันฟ้าผ่าแบบฟาราเดย์ได้แสดงส่วน ประกอบไว้ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ส่วนประกอบของระบบป้องกันฟ้าผ่าแบบฟาราเดย์ (สำรวจ สังข์สะอาด, 2549)

การป้องกันอันตรายต่อชีวิต

อันตรายที่เกิดจากฟ้าผ่าต่อชีวิตคนและสัตว์แบ่ง ออกเป็น 2 แบบ คือทางตรงและทางอ้อม

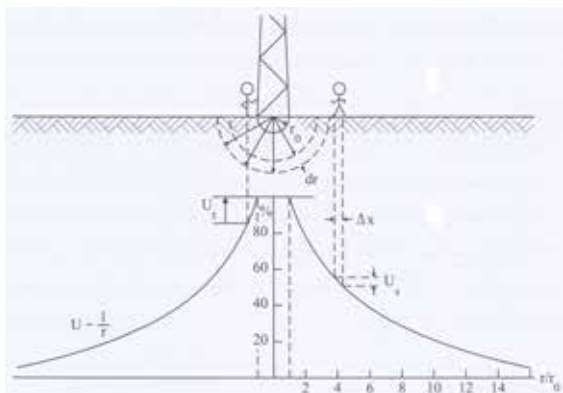
อันตรายทางตรง หมายถึง ฟ้าผ่าลงสู่ร่างกาย คนและสัตว์โดยตรง เมื่อคนและสัตว์ยืนอยู่ในที่กลางแจ้ง หรืออยู่ใต้ต้นไม้ที่สูงเด่นกว่าต้นไม้อื่นๆ

อันตรายทางอ้อม หมายถึง ฟ้าผ่าลงสู่ระบบ ป้องกันฟ้าผ่าหรือบริเวณที่อยู่ใกล้กับคนและสัตว์ ซึ่ง อันตรายแบบนี้จะเกิดจากแรงดันไฟฟ้าที่เกิดจากกระแส ฟ้าผ่าดังนี้

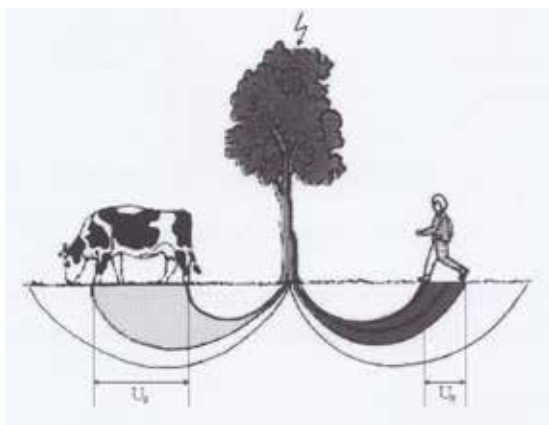
1. แรงดันช่วงก้าว (Step Voltage, U_s) หมายถึงแรงดันไฟฟ้าที่เกิดจากมีกระแสฟ้าผ่าไหล

ลงสู่ดินและเกิดการแผ่กระจายทำให้เกิดความต่างศักย์ไฟฟ้าระหว่างจุดสองจุดบนพื้นดิน ซึ่งมีระยะห่างเท่ากับช่วงก้าวของคนและสัตว์

2. แรงดันสัมผัส (Touch voltage, U_t) หมายถึงความต่างศักย์ไฟฟ้าระหว่างตัวนำหรือโครงสร้างที่กระแสไหลผ่านลงไปยังรากสายดิน โดยเทียบกับพื้นดินซึ่งอาจมีคนยืนอยู่ในบริเวณดังกล่าว แรงดันช่วงก้าวและแรงดันสัมผัสทั้งสองแบบนี้มีลักษณะดังภาพที่ 6-7

ภาพที่ 6 แรงดันสัมผัสและแรงดันช่วงก้าว
(สำรวจ สังข์สะอาด, 2549)

ภาพที่ 7 แรงดันช่วงก้าว U_s
(สำรวจ สังข์สะอาด, 2549)

จากเหตุผลดังกล่าวจึงมีการเตือนให้คนระวังอันตรายอันเกิดจากฟ้าผ่าโดยให้ปฏิบัติตามดังต่อไปนี้คือ

1. ห้ามอยู่ในที่โล่งแจ้ง เช่น ทุ่งนาหรือสนามเด็กเล่นที่ปราศจากต้นไม้
2. ห้ามยืนพิงต้นไม้ที่สูงเด่นกว่าต้นไม้
3. ในกรณีที่อยู่ในที่โล่งแจ้งในขณะที่เกิดพายุฝนฟ้าคะนอง ให้นั่งหมอบพร้อมย่อตัวให้ต่ำและชิดกับพื้นดินให้มากที่สุด ถ้านั่งด้วยขาเดียวจะปลอดภัยมากขึ้นจากแรงดันช่วงก้าว แต่ห้ามนอนราบกับพื้นดินเด็ดขาดเมื่อเกิดฟ้าผ่า
4. หลีกเลี่ยงการอยู่ใกล้เสาไฟฟ้า ป้ายโฆษณาหรือโครงสร้างที่เป็นตัวนำไฟฟ้า
5. ควรอยู่ในอาคารที่มีการติดตั้งระบบป้องกันฟ้าผ่าแต่ไม่ควรใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าต่าง ๆ หรืออยู่ใกล้กับประตูหน้าต่างที่มีขอบเป็นโลหะ
6. สหพันธ์ควบคุมเหตุฉุกเฉินระหว่างประเทศได้แนะนำให้หลีกเลี่ยงการถูกฟ้าผ่าโดยให้ยึดกฎ 30/30 ดังนี้ คือทันทีที่เห็นฟ้าแลบ ให้รีบนับ 1 ถึง 30 แต่ถ้าฟ้าผ่าก่อนถึง 30 ให้รีบวิ่งเข้าไปในอาคารที่ปลอดภัยทันทีเพราะแสดงว่า พายุฝนฟ้าคะนองมาใกล้แล้ว และรอจนเสียงฟ้าผ่าหยุดทำนานเกิน 30 นาที จึงค่อยออกจากอาคาร แต่ถ้าหากอยู่ภายนอกอาคาร แล้วมีอาคารขนาดเล็กตั้งขึ้น แสดงว่าฟ้ากำลังจะผ่าลงมาให้รีบนั่งลงบนสันรองเท้า เามือปิดหูสองข้างไว้และก้มศีรษะอยู่ระหว่างเท้า พยายามให้ร่างกายสัมผัสกับพื้นดินให้น้อยที่สุด แต่อย่านอนราบกับพื้นดินเป็นอันตรายเพราะถ้าฟ้าผ่าลงมาจะมีกระแสไฟฟ้าไหลไปทั่วพื้นดิน (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 1 สิงหาคม, 2556)
7. สำนักอุตุนิยมวิทยาของสหรัฐได้สำรวจว่าผู้ที่ถูกฟ้าผ่าตายมากที่สุด คือ ผู้ที่ไปตกปลากลางแจ้ง รองลงมาคือ ผู้ที่ออกไปเที่ยวตั้งแคมป์ ดังนั้นในขณะที่มีฝนฟ้าคะนอง ไม่ควรตกปลาหรือตั้งแคมป์อยู่กลางแจ้ง (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 2 กรกฎาคม, 2556)

สถิติจำนวนวันที่มีพายุฝนฟ้าคะนองและจำนวนคนที่เสียชีวิตเนื่องจากถูกฟ้าผ่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2551-2555

เพื่อให้เกิดความความระมัดระวังจากอันตรายของฟ้าผ่า บทความนี้ได้เสนอข้อมูลด้านสถิติต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การดำเนินการป้องกันอันตรายได้อย่างถูกต้องและชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งสถิติจำนวนวันที่มีพายุฝนฟ้าคะนองและจำนวนคนที่เสียชีวิตเนื่องจากถูกฟ้าผ่าของแต่ละภาคจะเป็นไปตามหลักการแบ่งภาคของกรมอุตุนิยมวิทยา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กรมอุตุนิยมวิทยาแบ่งประเทศไทยออกเป็น 7 ภาค

ภาค	จำนวนจังหวัด
ภาคเหนือ	มี 15 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่, เชียงราย, ลำปาง, ลำพูน, แม่ฮ่องสอน, น่าน, พะเยา, แพร่, อุตรดิตถ์, กำแพงเพชร, ตาก, พิจิตร, พิษณุโลก, เพชรบูรณ์ และ สุโขทัย
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	มี 20 จังหวัด ได้แก่ อำนาจเจริญ, บึงกาฬ, บุรีรัมย์, ชัยภูมิ, กาฬสินธุ์, ขอนแก่น, เลย, มหาสารคาม, มุกดาหาร, นครพนม, นครราชสีมา, หนองบัวลำภู, หนองคาย, ร้อยเอ็ด, สกลนคร, ศรีสะเกษ, สุรินทร์, อุบลราชธานี, อุรธานี และยโสธร
ภาคกลาง	มี 12 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี, ชัยนาท, พระนครศรีอยุธยา, นครนายก, นครสวรรค์, ราชบุรี, ลพบุรี, สระบุรี, สิงห์บุรี, สุพรรณบุรี, อ่างทอง และอุทัยธานี
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	มี 7 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร, นครปฐม, นนทบุรี, ปทุมธานี, สมุทรปราการ, สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร
ภาคตะวันออก	มี 7 จังหวัด ได้แก่ จันทบุรี, ชลบุรี, ตราด, ฉะเชิงเทรา, ปราจีนบุรี, ระยอง และสระแก้ว
ภาคใต้ฝั่งตะวันออก	มี 10 จังหวัด ได้แก่ เพชรบุรี, ประจวบคีรีขันธ์, ชุมพร, สุราษฎร์ธานี, นครศรีธรรมราช, พัทลุง, สงขลา, ปัตตานี, ยะลา และนราธิวาส
ภาคใต้ฝั่งตะวันตก	มี 6 จังหวัด ได้แก่ ระนอง, พังงา, ภูเก็ต, กระบี่, ตรัง และสตูล

ตารางที่ 2 จำนวนวันที่มีฝนฟ้าคะนองเฉลี่ยของปี 2551-2555 ของแต่ละภาคของประเทศไทย (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2556)

ภาค	2551	2552	2553	2554	2555	เฉลี่ย
ภาคเหนือ	126.7	119.5	128.3	136.1	129	127.92
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	165.1	158.7	149.5	131.2	174.3	155.76
ภาคกลาง	58.2	52.5	54.6	54.1	51.5	54.18
กรุงเทพฯและปริมณฑล	53.5	52.9	55.5	44.2	41.1	59.44
ภาคตะวันออกรวมชายฝั่ง	89.8	92.7	93.6	87.6	93.2	91.38
ภาคใต้ฝั่งตะวันออก	116.3	115.9	118	106.7	101.9	111.76
ภาคใต้ฝั่งตะวันตก	40.4	42.4	38.6	35.9	49.8	41.42

ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละของผู้ที่เสียชีวิตเนื่องจากถูกฟ้าผ่าปี 2551-2555 ข้อมูลจากสำนักทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวง สาธารณสุข, 2556)

ภาค	2551	2552	2553	2554	2555	เฉลี่ย%
ภาคเหนือ	12	16.1	13.9	21.5	23.88	17.5
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	64.7	55.2	66.1	57.1	51.2	58.8
ภาคกลาง	3.3	10.5	6.1	12.2	10.7	8.6
กรุงเทพฯและปริมณฑล	2	2.9	0.9	-	-	1.2
ภาคตะวันออกรวมชายฝั่ง	13.4	6.7	3.5	5.1	2.4	6.2
ภาคใต้ฝั่งตะวันออก	3.3	6.7	7.8	4.1	10.7	6.5
ภาคใต้ฝั่งตะวันตก	1.3	1.9	1.7	-	1.2	1.2

บทสรุป

ฟ้าผ่าเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติเมื่อมีพายุฝนฟ้าคะนอง เมื่อเกิดฟ้าผ่าขึ้นก็มีแต่สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ฟ้าผ่าเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้แต่สามารถป้องกันให้อันตรายลดน้อยลงได้ จากข้อมูลทางสถิติตั้งแต่ปี 2551-2555 แสดงดังตารางที่ 2 และ 3 พบว่ามีผู้ที่เสียชีวิตทั้ง 7 ภาค ของประเทศไทย โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีจำนวนถึง 20 จังหวัดนั้น มีจำนวนผู้เสียชีวิตสูงสุดถึงร้อยละ 58.8 และมีวันที่มีฝนฟ้าคะนองเฉลี่ยสูงสุดถึงร้อยละ 155.76 วันต่อปี จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานที่รับผิดชอบควรต้องมีมาตรการให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อลดความสูญเสียดังกล่าวให้น้อยลง

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการวิชาการสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า. (2543). *มาตรฐานการป้องกันฟ้าผ่าสำหรับสิ่งปลูกสร้าง*. กรุงเทพฯ: สมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- วิเชียร เบญจวัฒนาผล. (2538). *วิศวกรรมไฟฟ้าแรงสูง*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สำรวย สังข์สะอาด. (2549). *วิศวกรรมไฟฟ้าแรงสูง* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Gonen, T. (1988). *Electric Power Transmission System Engineering*. California: John Wiley & Son.

ผลการปรึกษากลุ่ม ทฤษฎีแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ต่อการเผชิญปัญหาของผู้ช่วยพยาบาล*

The Effects Of Rational Emotive Behavior Theory Group Counseling On Coping Strategies Of Nurse Aids

รวีวรรณ สายแก้วดี**

ดร.ระพีพันธ์ ฉายวิมล***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการปรึกษากลุ่ม ทฤษฎีแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมต่อการเผชิญปัญหาของผู้ช่วยพยาบาล กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้ช่วยพยาบาลผู้หนึ่ง ที่เข้าปฏิบัติงานปี 2554 โรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร จังหวัดระยอง จำนวน 16 คน สุ่มอย่างง่ายเข้ากลุ่ม 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้รับการปรึกษากลุ่ม ทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และ พฤติกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยดำเนินการทดลองทั้งหมด จำนวน 12 ครั้ง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ๆ ละ 2 ครั้งๆ ละ 1 ชั่วโมง 30 นาที การทดลองแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล สถิติที่ใช้คือการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (Repeated Measures Analysis of Variance: One between-Subjects Variable and One Within-Subjects Variable) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยวิธีทดสอบรายคู่แบบ นิวแมน-คูลล์ (Newman – Keul Procedure)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ช่วยพยาบาลกลุ่มทดลองมีการเผชิญปัญหา ในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การเผชิญปัญหา/ การให้คำปรึกษาแบบแบบพิจารณา เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม/ การให้คำปรึกษากลุ่ม

Abstract

The purpose of this research was to study the effects of Coping Strategies Ration Emotive Behavior Therapy group counseling on Coping Strategies of new Nurse Aids. The sample consisted of sixteen Nurse Aids who had the lowest scores of Coping Strategies test on Sharing in their group. The simple random sampling method was used to divide the sample into two groups: an experimental group and a control group, with eight members in each. The instruments used in this research were the Ration Emotive Behavior group counseling program and the Coping Strategies

*วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Inventory. The interventions were administered for twenty sessions, each session lasted about ninety minutes.

The research design was a two-factor experimental with repeated measures on one factor. The study was divided into three phases: the pre-test phase, the post-test phase, and the follow-up phase. The data were analyzed by repeated-measures analysis of variance: one between-subjects variable and one within-subjects variable and the testing of difference among means by the Newman-Keul's test of multiple comparison procedures.

The result revealed that there was a statistically significant interaction at .05 level between the methods and the duration of the experiment. Participants in the experimental group had higher Coping Strategies than Nurse Aids in the control group in the post-test and the follow-up phases with the statistical significance at .05. The Nurse Aids in the experimental group had higher Coping Strategies in the post-test and follow-up phases than in the pre-test phase with the statistical significance at .05.

Keywords : Coping Strategies/ Rational Emotive Behavior/ Group Counseling

บทนำ

ในปัจจุบันการพัฒนาเป็นหัวใจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงมนุษย์และสังคมให้ดีขึ้น หรือเจริญขึ้นจะนำไปสู่เป้าหมายที่ดีกว่า ซึ่งเป้าหมายของการพัฒนามุ่งไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ในสังคม มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของมนุษย์ให้ดีขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พุทธศักราช 2550 กล่าวถึง ทิศทางการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) มีการดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ในด้านแนวคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวม และให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านตัวคนสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบบริหารจัดการภายในที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกระดับอันจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืนที่มี “คน” เป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริงและการทำงานมีความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตบุคคลเพราะเราใช้เวลาประมาณหนึ่งในสามของวันทำงานอยู่ในสถานที่ทำงาน

และเชื่อว่าในอนาคตคนจำเป็นต้องใช้เวลาเกี่ยวข้องกับการทำงานเพิ่มมากขึ้น

ผู้ช่วยพยาบาล หมายถึง บุคคลากรที่ปฏิบัติงานให้บริการทางการแพทย์พยาบาลขั้นพื้นฐานแก่ผู้ป่วยทางร่างกายหรือจิตตามแผนการพยาบาลที่กำหนดไว้ โดยปฏิบัติหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เช่น ให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้นจัดเตรียม เก็บรักษายาของเครื่องใช้ทุกชนิดให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้อยู่เสมอ ศึกษา สังเกตอาการผู้ป่วยเพื่อดำเนินการพยาบาล และการรายงานช่วยชำระร่างกายผู้ป่วย ป้อนอาหาร และช่วยเหลือให้ได้รับอาหารที่มีคุณค่า ให้การพยาบาลและให้ยาทางปากตามที่ได้รับมอบหมาย จัดทำความสะอาดบริเวณสิ่งแวดล้อมผู้ป่วย ให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด ให้ความสะดวกแก่ผู้ป่วย และญาติผู้ป่วย บันทึกอุปสรรคปัญหาในการปฏิบัติงาน และรายงาน หรือปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพอนามัย และการป้องกันโรค เช่น ช่วยเหลือพยาบาลในการตรวจครรภ์และทำคลอดในรายปกติดูแลช่วยเหลือพยาบาลในการพยาบาลแม่และเด็ก ให้ภูมิคุ้มกันโรคหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงสาธารณสุข,

2553) และลักษณะการทำงานของผู้ช่วยพยาบาลเป็นการช่วยเหลืองานด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้นที่ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน แต่มีความจำเป็นที่ต้องใช้ทักษะเฉพาะในวิชาชีพด้านการรักษาพยาบาล (Fuerst & Wolff, 1979) ซึ่งผู้ช่วยพยาบาลควรมีคุณสมบัติเป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและทำหน้าที่ปฏิบัติงานหมุนเวียนตลอด 24 ชั่วโมงซึ่งนับว่าเป็นภาระที่หนักของผู้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้ในการดำเนินชีวิตการทำงานของบุคคลในแต่ละวันนั้นต้องอาศัยการอยู่ร่วมกันและมีการติดต่อสื่อสารกัน ทำให้บุคคลมีประสบเหตุการณ์ต่างๆ ที่เข้ามากระทบตน

บุคคลที่สามารถปรับตัวได้ดี มีผู้ที่ปราศจากปัญหา แต่เป็นผู้กล้าเผชิญปัญหา อุปสรรค และความยุ่งยากในชีวิตอย่างมีสติและไม่หวาดหวั่นตลอดจนเป็นผู้พร้อมจะเผชิญความสุข ความทุกข์ในชีวิต ไม่ยอมพ่ายแพ้หรือท้อถอย (มาลินี อยู่โพธิ์, 2545) อีกทั้งในความแตกต่างของบุคคลที่เผชิญปัญหากับเหตุการณ์แบบเดียวกันจะพบว่าวิกฤตของคนหนึ่งอาจจะไม่เป็นวิกฤตของอีกคนหนึ่งโดยเฉพาะผู้ช่วยพยาบาลที่ทำการปฏิบัติงานใหม่ซึ่งอยู่ในช่วงการเผชิญความแตกต่างระหว่างการทำงานบุคคลต้องเผชิญกับสถานการณ์วิกฤตอาจแสดงออกถึงความไม่สามารถเผชิญปัญหาได้และการไม่สามารถเผชิญปัญหาดังกล่าวจะกลายเป็นความเครียด รวมทั้งสภาพการทำงานของผู้ช่วยพยาบาลมีลักษณะเป็นกะหรือทำงาน ไม่ตรงกับช่วงเวลาตามปกติของการใช้ชีวิตประจำวัน จึงเป็นอาชีพที่บุคคลต้องปรับตัวอย่างสูงมาก ในเรื่องการรับประทานอาหาร การพักผ่อนนอนหลับ และการประกอบกิจกรรมในสังคม ซึ่งนอกจากส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพทางด้านร่างกาย เช่นอาการปวดศีรษะปวดเมื่อยตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกายแล้วยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตใจด้วยอันอาจเป็นการนำไปสู่ลักษณะมีความวิตกกังวลซึมเศร้า กลัวอย่างไร เหตุผล อารมณ์ไม่มั่นคงได้

เมื่อบุคคลได้ประเมินสถานการณ์นั้นว่าเป็นความเครียด บุคคลจะมีวิธีการขจัดหรือบรรเทา

ความเครียดที่เกิดขึ้น ในรูปแบบการเผชิญปัญหา 2 ลักษณะ คือการมุ่งแก้ปัญหา (Problem-focused coping) และการจัดการกับอารมณ์ (Emotion-focused coping) ส่วน จาโลวีก (Jalowiec, 1988 อ้างถึงในนิตยา รอดพลอย, 2553) ได้พัฒนาแบบวัดการเผชิญปัญหาภายใต้กรอบแนวคิดการเผชิญปัญหาของลาซารัสและฟอล์คแมน โดยแบ่งรูปแบบการเผชิญปัญหาออกเป็น 3 แบบคือ การเผชิญหน้ากับปัญหา (Confrontive coping) การจัดการกับอารมณ์ (Emotion coping) และการจัดการกับปัญหาแบบประคับประคอง (Palliative coping) และใช้ในการศึกษาพบว่าบุคคลที่มีการปรับตัวและเผชิญปัญหาได้เหมาะสมจะสามารถทนความไม่สบายใจได้ โดยบุคคลจะมีผลการปรับตัว 3 ด้าน คือ ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (Social functioning) ขวัญและกำลังใจ (Morale) และภาวะสุขภาพกาย (Somatic health) และทำให้บุคคลเผชิญปัญหาได้ดี และแอนโทนอนอฟสกี (Antonovsky) นักจิตวิทยาสังคมกล่าวว่า ความเข้มแข็งในการมองโลก ช่วยให้ผู้บุคคลสามารถจัดการกับสิ่งเร้าหรือเหตุการณ์ที่เข้ามากระทบได้อย่างเหมาะสม เป็นการมองโลกและชีวิตที่แสดงถึงการที่บุคคลมีความเชื่อมั่นอย่างยิ่งว่า เหตุการณ์จากสิ่งแวดล้อมภายใน และสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เกิดขึ้นและเข้ามากระทบนั้น เป็นสิ่งเร้าที่มีโครงสร้าง อธิบายและทำนายเหตุการณ์ได้ สามารถจัดการกับสิ่งเร้า หรือเหตุการณ์นั้นๆ ได้และมองเหตุการณ์นั้นว่าเป็นสิ่งท้าทาย มีคุณค่า และคุ้มค่าในการที่จะเข้าไปเผชิญและจัดการกับสิ่งเร้าหรือสถานการณ์นั้นๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ทำให้ความเครียดที่เกิดขึ้นลดระดับลง และคงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพที่ดี สอดคล้องที่ศึกษาถึง การเผชิญปัญหาตามแนวคิดของ ฟรายเดนเบิร์ก และลูอิส (Frydenberg & Lewis, 1993) ใน 3 องค์ประกอบได้แก่ 1) Solving the Problem หรือ Problem – Focused เป็นองค์ประกอบของการเผชิญปัญหา ที่แสดงถึงความพยายามของบุคคลในการใช้ความสามารถของตนเอง มาจัดการกับปัญหา

หรือความเครียดนั้นๆ 2) Coping by Reference to Others เป็นองค์ประกอบของการเผชิญปัญหาที่แสดงถึงความพยายามในการจัดการกับปัญหา โดยอาศัยแหล่งสนับสนุนอื่น ๆ 3) Non - Productive Coping เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงการไม่สามารถเผชิญปัญหาได้หรือหลีกเลี่ยงปัญหา จากกรณีดังกล่าว ผู้วิจัยศึกษาพบว่าวิธีการปรึกษากลุ่ม ทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม Rational Emotive Behavior Theory (REBT) เป็นวิธีการที่สามารถนำมาใช้กับผู้ป่วยพยาบาล เพื่อพัฒนาการเผชิญปัญหา ความเครียดได้อย่างเหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป้าหมายหลักของ REBT มุ่งการลดทัศนคติที่มีผลเสียต่อบุคคล ขณะเดียวกันก็มุ่งสร้างหรือเพิ่มพูนปรัชญาชีวิตที่ตั้งอยู่บนหลักของเหตุผลและลดความวิตกกังวลได้ โดย คอเรย์ (Corey ,2009) กล่าวว่า ความเชื่อเบื้องต้นของทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม คือ ปัญหาทางด้านอารมณ์ซึ่งแยกออกจากความรู้สึกโสโครเศร้า เสียใจและคับข้องใจ เป็นผลของความคิดอย่างไม่สมเหตุผล ทำร้ายตนเอง ดังงานวิจัยของตามพงษ์ วงษ์จันทร์ (2550) และรุจิรา พงษ์ไสว (2552) กล่าวถึงการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม นำไปใช้ในการให้การปรึกษาพบว่าสมาชิกกลุ่มมีการปรับเปลี่ยนความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผลเป็นบุคคลที่มีความคิดความเชื่อที่มีเหตุผล และทิพวรรณ เมืองใจ (2553) ศึกษาการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมช่วยให้สมาชิกกลุ่มค้นหาอุปสรรคที่ขัดขวางการดำเนินชีวิตที่จะนำมาซึ่งความสุข

การเผชิญปัญหาตามแนวคิดทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม (Rational Emotive Behavior Theory) มุสและบิลลิง (Moos & Billing, 1982 อ้างถึงใน ภัควดี ปรึกษาประพาพงศ์, 2550) เป็นจิตแพทย์และนักจิตวิทยาที่ให้ความสนใจในเรื่องการ

เผชิญปัญหา เขาอธิบายเกี่ยวกับการเผชิญปัญหาว่า มีพื้นฐานมาจากแนวคิดของทฤษฎีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) เป็นทฤษฎีที่เน้นเกี่ยวกับโครงสร้างของบุคลิกภาพของมนุษย์ที่ประกอบด้วยโครงสร้างของจิต 3 ส่วน คือ อิด (Id) อีโก้ (Ego) และซูปเปอร์อีโก้ (Superego)

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับวงจรชีวิต (Life Cycle Perspective) เป็นทฤษฎีที่เน้นเกี่ยวกับพัฒนาการของบุคคลและประสบการณ์ในชีวิต

3. ทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolution Theory and Behavior Modification) เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะในการแก้ปัญหาและประเมินด้านความคิด

4. ทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมเศรษฐกิจ (Cultural and Social Ecological Perspectives) เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

จากทฤษฎีพื้นฐาน 4 ข้างนี้ Moos and Billing ได้รวบรวมแหล่งเกี่ยวพันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญปัญหาไว้ซึ่งได้แก่พัฒนาการของอีโก้ (Ego Evelopment) การเชื่อความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) รูปแบบการนึกคิด (Cognitive Styles) ทักษะในการแก้ปัญหา ลักษณะสังคมและความเชื่อ

ดวงมณี จงรักษ์ (2551) กล่าวว่า จิตใจเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ สาเหตุที่คนเรารู้สึกเสียใจเพราะบุคคลทำต่อตนเอง ดังนี้ บุคคลเผชิญกับเหตุการณ์ที่เลวร้าย (เหตุการณ์ = Antecedent) บุคคลรู้สึกผิดหวัง (ความรู้สึก = Consequence) บุคคลตอกย้ำความคิดที่ไร้เหตุผล (ความคิด = Beliefs) จากโครงสร้างกรอบความคิด ABCDE เพื่อแสดงผลที่มีต่ออารมณ์ที่รบกวนจิตใจและการเปลี่ยนแปลง ทฤษฎี REBT เสนอโครงสร้างกรอบความคิด ABCDE เพื่อแสดงให้เห็นความคิดเป็นตัวกำหนดสร้างอารมณ์ทางลบ และจัดการความคิดเพื่อเผชิญปัญหาได้อย่างไร

A = เหตุการณ์ที่กระตุ้นเร้า (Activating Event) B = ความเชื่อที่มีต่อเหตุการณ์ (Beliefs)

C = ผลที่ได้รับทางอารมณ์และพฤติกรรมซึ่งกำหนดโดยความเชื่อ (Emotional and Behavioral Consequences) D = การโต้แย้งความเชื่อที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจ (Disputing Disturbance-Producing Beliefs) E = ทักษะใหม่มีเหตุผลและประสิทธิภาพทำให้พฤติกรรมและอารมณ์เปลี่ยนไป (New and Effective Rational Outlook)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัย เรื่อง “ผลการปรึกษากลุ่ม ทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมต่อการเผชิญปัญหาของผู้ช่วยพยาบาล” ซึ่งคาดว่าจะการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะมีผลสัมฤทธิ์ในการเผชิญปัญหาเพื่อให้ผู้ช่วยพยาบาลสามารถจัดการปัญหาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ทำให้วิชาชีพผู้ช่วยพยาบาลเป็นที่ยอมรับต่อผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ตลอดจนผู้รับบริการยังส่งผลต่อคุณภาพการบริการในโรงพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการปรึกษากลุ่มทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมต่อการเผชิญปัญหาของผู้ช่วยพยาบาล

สมมติฐานของการวิจัย

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลอง
2. ผู้ช่วยพยาบาลที่ได้รับการปรึกษากลุ่ม ทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มีการเผชิญปัญหาในระยะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม
3. ผู้ช่วยพยาบาลที่ได้รับการปรึกษากลุ่ม ทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มีการเผชิญปัญหาในระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม
4. ผู้ช่วยพยาบาลที่ได้รับการปรึกษากลุ่ม ทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มีการเผชิญปัญหาในระยะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

5. ผู้ช่วยพยาบาลที่ได้รับการปรึกษากลุ่ม ทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มีการเผชิญปัญหาในระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลอง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตที่ใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ช่วยพยาบาล ที่เข้าปฏิบัติงาน ปี 2554 ของโรงพยาบาลกรุงเทพระยอง

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ช่วยพยาบาลผู้หญิงที่เข้าปฏิบัติงานปี 2554 โรงพยาบาลกรุงเทพระยอง จังหวัดระยอง จำนวน 50 คน โดยทำแบบวัดการเผชิญปัญหา เลือกผู้ที่มีคะแนนการเผชิญปัญหาแบบมุ่งเน้นปัญหาคะแนนเปอร์เซ็นต์ไทม์ต่ำกว่า 25 ลงมา (ตามข้อจำกัดของงานวิจัย) จำนวน 22 คน แล้วสอบถามความสมัครใจเพื่อเข้าร่วมการทดลองได้จำนวน 16 คน แล้วสุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่ม (Random Assignment) เพื่อจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มละ 8 คน

ข้อจำกัดของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเป็นผู้ช่วยพยาบาลที่เข้าปฏิบัติงาน ปี 2554 โรงพยาบาลกรุงเทพระยองได้รับการพัฒนาด้านความพึงพอใจของการบริการลูกค้าจากหน่วยงาน ทำให้ผู้ช่วยพยาบาลมีความสามารถในการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับอารมณ์อย่างต่อเนื่อง จึงเป็นที่สังเกตว่างานวิจัยนี้ไม่พบกลุ่มตัวอย่างที่มีการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับอารมณ์สูง (ค่าคะแนนสัมพัทธ์สูงกว่า 0.75) งานวิจัยพบเฉพาะการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหาลำ (ค่าคะแนนสัมพัทธ์ต่ำกว่า 0.25)

ดังนั้นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจึงได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับ

ปัญหา ที่มีคะแนนสัมพัทธ์ต่ำกว่า 0.25 เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ที่มีความเท่าเทียมกัน กล่าวคือมีคะแนนการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา และการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับอารมณ์ ทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน

ตัวแปรของการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่

1.1 วิธีการทดลอง แบ่งได้ ดังนี้

1.1.1 การได้รับการปรึกษากลุ่มแบบทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม

1.1.2 การปรึกษากลุ่มตามปกติของโรงพยาบาล

1.2 ระยะเวลาของการทดลอง แบ่งเป็น 3 ระยะ

1.2.1 ระยะก่อนการทดลอง

1.2.2 ระยะหลังการทดลอง

1.2.3 ระยะติดตามผลการทดลอง

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การเผชิญปัญหา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเผชิญปัญหา หมายถึง ความพยายามของบุคคลที่จะเปลี่ยนแปลงการกระทำและ ความคิดเพื่อจัดการกับปัญหาที่เกิดจากความต้องการทั้งภายนอก และ ภายใน ส่งผลต่อ ความรู้สึก และสรีระวิทยา ซึ่งการกระทำและความคิด สามารถผันแปรได้ตามสถานการณ์ และ ประสบการณ์ เพื่อที่จะทำให้ความเครียดนั้นคลี่คลายลง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพัฒนาจากแบบวัดการเผชิญปัญหาของยาใจ สิทธิมงคล (2552)

2. การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา หมายถึง การที่บุคคลเผชิญปัญหาแล้วใช้วิธีการเผชิญปัญหา 2 ด้าน คือ การเผชิญความเครียด และการแก้ปัญหา

3. การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับอารมณ์ หมายถึง การเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยงปัญหา โดยใช้วิธีการเผชิญปัญหาที่ไม่สามารถช่วยให้ความทุกข์ลดลงได้ เนื่องจากความคิติดนั้นมักเป็นความคิดในทางลบ มี 6 ด้าน ได้แก่ การประเมินค่าใหม่ทางบวก การแสดงความรับผิดชอบต่อปัญหา การควบคุมตนเอง แสวงหาการสนับสนุนทางสังคม ถอยห่าง การหนีหลีกเลี่ยงปัญหา

4. การปรึกษากลุ่ม แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม หมายถึง กระบวนการให้การปรึกษาที่ผู้นำกลุ่มช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้เปลี่ยนความคิด ทศนคติ ความเชื่อที่ไม่มีเหตุผลให้สามารถคิดอย่างสมเหตุสมผล เมื่อเผชิญปัญหาโดยเข้าใจตนเอง บุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมเหตุสมผล โดยสมาชิกกลุ่มมุ่งมั่นในสิ่งที่เรียนรู้จากกลุ่มไปปฏิบัติกับสถานการณ์จริงในชีวิต การเข้ากลุ่มปรึกษา จำนวน 12 ครั้ง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง 30 นาที สิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่มมีความสำคัญ แต่สิ่งที่สำคัญมากกว่าคือการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ในระยะเวลาที่เว้นว่างจากการเข้ากลุ่ม และหลังจากการยุติกลุ่ม สถานการณ์กลุ่มช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้ และมีความสามารถในการพึ่งตนเอง และ ยอมรับตนเองอย่างไม่มีเงื่อนไข เมื่อเผชิญกับปัญหาในการดำรงชีวิต โดยมีกระบวนการปรึกษากลุ่มทฤษฎีแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ดังนี้

4.1 ขั้นแรก เป็นการสร้างสัมพันธภาพโดยการยอมรับ ให้ความเข้าใจและแสดงความรู้สึกแท้จริงต่อผู้รับคำปรึกษา

4.2 ขั้นที่สอง คือ การตกลงร่วมกันถึงเป้าหมายของการปรึกษา ผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษาร่วมกันกำหนดปัญหา โดยคำนึงถึงโครงสร้างกรอบความคิด ABCDEF มากกว่ากำหนดว่าเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาคืออะไร

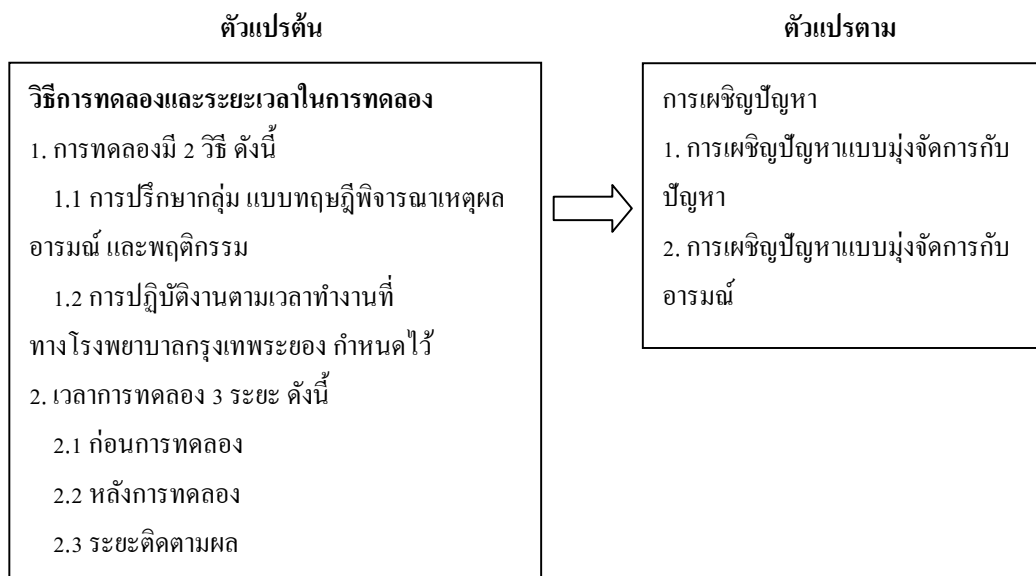
4.3 ขั้นที่สาม คือ การนำเทคนิคของ REBT ไปฝึกทำเป็นการบ้านในชีวิตประจำวัน

4.4 ขั้นที่สี่ คือ การยุติการปรึกษา เพื่อรับกำลังใจ และประเมินผลหลังการทดลอง

5. ผู้ช่วยพยาบาล หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานมีหน้าที่สนับสนุนงานพยาบาลอย่างง่าย โดยให้การพยาบาลขั้นมูลฐานแก่ผู้รับบริการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ภายใต้การกำกับตรวจสอบโดยใกล้ชิดหรือตามคำสั่งพยาบาล ตามแนวทางปฏิบัติ หรือคู่มือที่มีอยู่อย่างชัดเจน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นพิเศษหญิง ที่เข้าประจำการปี 2554 โรงพยาบาลกรุงเทพมหานครของ จังหวัดระยองโดยได้วุฒิปัตรที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันรับรอง ใช้ระยะเวลาเรียน 6 เดือน

6. วิถีปกติ หมายถึง ผู้ช่วยพยาบาลปฏิบัติงานตามเวลาทำงานที่ทางโรงพยาบาลกรุงเทพมหานครกำหนดไว้ รวมทั้งทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงพยาบาล และกำหนดเป็นกลุ่มควบคุมในการทดลอง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบวัดวิธีการเผชิญปัญหาที่ผู้วิจัยที่ผู้วิจัยได้ขออนุญาตจาก รองศาสตราจารย์ยาใจ สิทธิมงคล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้ขออนุญาตและแปลมาจากแบบวัดวิธีการเผชิญปัญหา (The Ways of Coping) ของลาซารัส และฟอล์คแมน (Lazarus & Folkman, 1984, pp. 328-333)

2. โปรแกรมที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่โปรแกรมการปรึกษากลุ่มทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมต่อการเผชิญปัญหา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบ่งการทดลองเป็น 4 ระยะตามรูปแบบการวิจัยดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดการเผชิญปัญหา แล้วคัดเลือกผู้ช่วยพยาบาลที่มีคะแนนสัมพัทธ์ในวิธีการเผชิญปัญหาแบบมุ่งเน้นที่ปัญหาลดต่ำกว่า 0.25 (ตามข้อจำกัดของงานวิจัย) เข้าร่วมการทดลอง สุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่ม (Random Assignment) เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

2. ระยะทดลอง ผู้วิจัยได้ทดลองการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม ตามโปรแกรมใช้เวลาในการทดลอง จำนวน 12 ครั้ง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง 30 นาที สำหรับกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามแนวทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม แต่ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานตามปกติ

3. ระยะหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการให้การปรึกษากลุ่ม ทฤษฎีแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบวัดการเผชิญปัญหาเพื่อทำการทดสอบหลังการทดลอง (Post Test) จากนั้นนำแบบวัดมาตรวจ ได้คะแนนเพื่อสรุปผลการวิเคราะห์

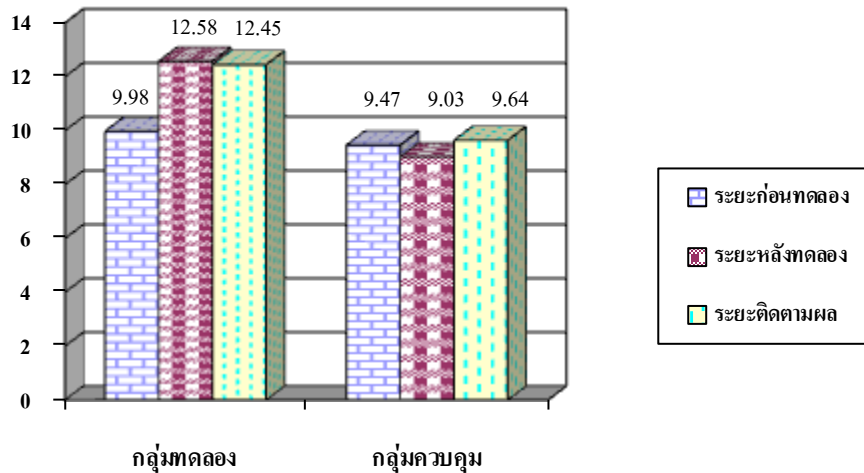
4. ระยะติดตามผล หลังจากทดลองแล้วเป็นเวลา 2 สัปดาห์ จึงให้กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำนวน 16 คน ตอบแบบวัดการเผชิญปัญหาเพื่อติดตามผล (Follow up) จากนั้นนำแบบวัดมาตรวจรวมคะแนนเพื่อสรุปผลการวิเคราะห์ทั้งหมด

ผลการวิจัย

1. กลุ่มที่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มีคะแนนรวมการเผชิญปัญหา ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล เป็น 79.86, 100.60 และ 99.58 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่ได้รับวิธีตามปกติ มีคะแนนรวมการเผชิญปัญหาเป็น 75.76, 72.26 และ 77.12 ตามลำดับ

ผู้ช่วยพยาบาล ในกลุ่มที่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมมีคะแนนเฉลี่ยการเผชิญปัญหา ในระยะก่อนการทดลองเป็น 9.98 ระยะหลังการทดลองเป็น 12.58 และระยะติดตามผลเป็น 12.45 ซึ่งพบว่าระยะหลังการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง 2.60 และระยะติดตามผลมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า ระยะก่อนการทดลอง 2.47 และมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระยะหลังการทดลอง 0.13 ผู้ช่วยพยาบาล ในกลุ่มควบคุมที่ได้รับวิธีตามปกติ มีคะแนนเฉลี่ยการเผชิญปัญหา ในระยะก่อนการทดลองเป็น 9.47 ระยะหลังการทดลองเป็น 9.03 และระยะติดตามผลเป็น 9.64 ซึ่งพบว่า ระยะหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง 0.44 และระยะติดตามผลมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง 0.17 และมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระยะหลังการทดลอง 0.61 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการเผชิญปัญหาระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับวิธีการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม และกลุ่มควบคุมที่ได้รับวิธีตามปกติตามระยะเวลาต่าง ๆ ของการทดลอง

คะแนนเฉลี่ยการเผชิญปัญหา

ภาพที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการเผชิญปัญหาผู้ช่วยพยาบาลในกลุ่มที่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม และกลุ่มควบคุมที่ได้รับวิธีตามปกติในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

2. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการเผชิญปัญหาระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลอง

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยการเผชิญปัญหาระหว่างวิธีการทดลองกับ ระยะเวลาการทดลอง

Source of variation	df	SS	MS	F	p
Between subject	15	112.04			
Group (G)	1	62.79	62.79	17.85 *	.001
SS w/in groups	14	49.25	3.52		
Within subjects	32	80.17			
Interval	2	15.76	7.88	4.96 *	.014
IxG	2	19.98	9.99	6.29 *	.006
IxSS w/in groups	28	44.44	1.59		
Total	47	192.21			

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลอง กับระยะเวลาย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 6.29$) คะแนนเฉลี่ยการเผชิญปัญหา ระหว่างระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ($F = 4.96$) และคะแนนเฉลี่ยของผู้ช่วยพยาบาล ในกลุ่มที่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม และกลุ่มควบคุมที่ได้รับวิธีตามปกติ

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ($F = 17.85$) นั่นคือวิธีการทดลอง และระยะเวลา ส่งผลร่วมกันต่อการเผชิญปัญหา และวิธีการทดลองแต่ละวิธี

3. ผลการเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยการเผชิญปัญหาเป็นรายคู่ ของผู้ช่วยพยาบาลที่เข้าประจำการปี 2554 โรงพยาบาลกรุงเทพระยอง จังหวัดระยอง ในกลุ่มที่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ด้วยวิธีทดสอบแบบนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Method)

ค่าเฉลี่ย	ระยะก่อนการทดลอง	ระยะติดตามผล	ระยะหลังการทดลอง
	9.98	12.45	12.58
9.98	-	2.47*	2.60*
12.45		-	0.13
12.58			-
r		2	3
q.95 (r,14)		3.03	3.70
$q_{.95}(r,14)\sqrt{\frac{MS_{error}}{n}}$		1.53	1.87

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ช่วยพยาบาล ในกลุ่มที่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎี พิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มีคะแนนเฉลี่ยการเผชิญปัญหาในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยการเผชิญปัญหาในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคะแนนเฉลี่ย การเผชิญปัญหาในระยะหลังการทดลอง และติดตามผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวคือ ในระยะก่อนการทดลอง ผู้ช่วยพยาบาลในกลุ่มที่

ได้รับการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ผู้ช่วยพยาบาล ในกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยการเผชิญปัญหาใกล้เคียงกันเนื่องจากโปรแกรมการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎีแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ของผู้ช่วยพยาบาล ได้เสนอแนะถึงการเผชิญปัญหา และให้สมาชิกกลุ่มได้เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่าง ความคิด อารมณ์ และพฤติกรรม ว่าหากบุคคลมีความคิดความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล จะส่งผลให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ฝึกให้สมาชิกได้แย้งความคิด ความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล ที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ เกิดความคิดที่สมเหตุสมผล ส่งผลให้แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามมา และประยุกต์ทฤษฎี ABC เข้ากับปัญหาและการขึ้นฝึกปฏิบัติงานในชีวิตประจำวัน มีโอกาสได้ระบายความรู้สึก ได้ช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ทำให้บรรยากาศภายในกลุ่มเป็นไปอย่างอบอุ่น เป็นกันเอง และการทำกำรบ้านที่ได้รับมอบหมายในการเข้ากลุ่มแต่ละครั้งผู้ช่วยพยาบาลสามารถเผชิญปัญหาได้สูงขึ้น ลักษณะเช่นนี้ถือว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง

วิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา มัทธนนันท์ (2544) ที่ได้ศึกษาพบว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม กับการใช้กิจกรรมกลุ่มต่อความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงจังหวัดสระบุรี มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวภา บุรณเจริญกิจ (2546) ที่พบว่าการใช้โปรแกรมการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองและการให้คำปรึกษากลุ่ม แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง และวิธีการทั้ง 2 วิธีสามารถช่วยให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยให้ผู้ช่วยพยาบาล สามารถพัฒนาความคิดความเชื่อที่ไม่มีเหตุผล ให้สามารถสร้างกระบวนการด้านความคิดสามารถเผชิญปัญหาได้สูงขึ้น ซึ่งส่งผลให้ผู้ช่วยพยาบาลกลุ่มที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมมีคะแนนการเผชิญปัญหาสูงขึ้นหลังการทดลองและระยะติดตามผล

พบว่าการให้คำปรึกษากลุ่ม แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยให้ผู้ช่วยพยาบาล สามารถพัฒนาความคิดความเชื่อที่ไม่มีเหตุผล ให้สามารถสร้างกระบวนการด้านความคิดสามารถเผชิญปัญหาได้สูงขึ้น ซึ่งส่งผลให้ผู้ช่วยพยาบาลกลุ่มที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมมีคะแนนการเผชิญปัญหาสูงขึ้นหลังการทดลองและระยะติดตามผล

2. ผู้ช่วยพยาบาล ในกลุ่มที่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมมีการเผชิญปัญหาในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม เนื่องจากผู้ช่วย

พยาบาลที่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มีความไว้วางใจผู้รับการปรึกษา โดยโปรแกรมการปรึกษา ครั้งที่ 1-2 เป็นการสร้างความคุ้นเคย สร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้การศึกษาและผู้ช่วยพยาบาลที่รับการปรึกษาสามารถเปิดเผย ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนที่มีต่อประโยชน์ส่วนรวม และเห็นอิทธิพลของการเผชิญปัญหาที่มีต่อสถานการณ์นั้นๆ กล่าวคือ ผู้ช่วยพยาบาลที่ได้เรียนรู้ว่าการเผชิญปัญหาที่ไม่เหมาะสมเมื่อได้รับการปรึกษาก็สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการเผชิญปัญหาและสามารถนำไปปรับใช้จนเกิดการพัฒนาพฤติกรรมการเผชิญปัญหาในระยะหลังการทดลองสูงกว่าผู้ช่วยพยาบาลกลุ่มควบคุม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกศรี จาดเงิน (2543) ที่ศึกษาผลการให้คำปรึกษาเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเปรียบเทียบผลของการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติกับการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล และอารมณ์ที่มีต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลชลบุรี พบว่านักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ มีภาวะซึมเศร้าลดลงต่ำกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนินดา อิงศวรรณ (2543) ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผลการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผล และอารมณ์กับการเสนอตัวแบบที่มีต่อการลดภาวะซึมเศร้าด้านสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยในภาวะซึมเศร้าด้านสัมพันธภาพในครอบครัวของนักเรียนกลุ่มการการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผล และอารมณ์กับกลุ่มควบคุมในระยะหลังทดลองแตกต่างกัน

สรุปได้ว่า ผู้ช่วยพยาบาล ที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมช่วยให้ผู้ช่วยพยาบาล ได้นำการเผชิญปัญหาไปใช้เกี่ยวกับการทำงานที่ตึกผู้ป่วยใน สามารถเข้าใจผู้รับบริการและผู้ร่วมงานมากขึ้น ยังได้รับการยอมรับจากทีม และผู้รับบริการ

จนกระทั่งได้รับคำชมจากลูกค้าภายในและภายนอก มีคะแนนความพึงพอใจจากผู้รับบริการสูงสุด ติดต่อกันถึง 3 เดือน และได้ค้นพบว่าถ้าสามารถเผชิญปัญหาของตนเองได้ก็จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้จากแนวคิดทฤษฎีนี้ทำให้โปรแกรมการปรึกษากลุ่มแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ช่วยให้กลุ่มทดลองได้มีการเผชิญปัญหาสูงกว่ากลุ่มควบคุม

3. ผู้ช่วยพยาบาล ที่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มีการเผชิญปัญหาในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 เนื่องจากการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎีแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มีแนวความคิดว่า อารมณ์ เหตุผลและพฤติกรรมของบุคคลมีความสัมพันธ์กันโดยที่ความคิดและการรับรู้ต่อสภาพการณ์ต่าง ๆ เป็นตัวก่อให้เกิดความรู้สึกซึ่งจะส่งผลต่อการกระทำของบุคคล ในประเด็นของการเผชิญปัญหาของผู้ช่วยพยาบาล จากการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมในครั้งที่ 3-4 ที่เน้นให้ผู้ช่วยพยาบาลสำรวจความคิด เกี่ยวกับการเผชิญปัญหาในการขึ้นฝึกบนหอผู้ป่วย และผู้ช่วยพยาบาลได้ทราบถึงแนวคิดนั้น ๆ ว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นจากความคิดของผู้ช่วยพยาบาลเองทั้งสิ้น โดยผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ช่วยพยาบาลได้สำรวจและรับรู้ความคิดนั้น และคอยสนับสนุน กระตุ้นให้ผู้ช่วยพยาบาลเปิดเผยต่อกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดที่ไม่สมเหตุ สมผลนั้น และเพื่อสำรวจมุมมองของผู้ช่วยพยาบาลในกลุ่มทดลองได้กว้างขึ้น ซึ่ง การปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ได้ช่วยกระตุ้นให้ผู้ช่วยพยาบาลสามารถมุ่งมั่น และปรับความคิด ความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผลนั้นด้วยตนเอง ก่อให้เกิดแนวคิดในการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมได้ดีขึ้น และสามารถ

นำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในด้านอื่นๆซึ่ง เมื่อจบการทดลองไปแล้ว 2 สัปดาห์ ผู้ช่วยพยาบาลในกลุ่มทดลอง ก็ยังสามารถเผชิญปัญหาดีกว่ากลุ่มควบคุมในระยะติดตามผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา มัทธมนันท์ (2544) ที่ศึกษาผลการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม กับการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงจังหวัดสระบุรี พบว่าเด็กหญิงทั้งสองกลุ่มมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมในระยะติดตามผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชราพร สนิทภักดี (2545) ที่ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการเห็นคุณค่าแห่งตนที่มีต่อคุณค่าแห่งตนและภาวะซึมเศร้าของ เยาวชนหญิงที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์ พบว่ากลุ่มทดลองมีคุณค่าแห่งตนสูงกว่ากลุ่มควบคุม ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล

สรุปได้ว่า ผู้ช่วยพยาบาล ที่ได้รับการปรึกษากลุ่ม แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ถึงแม้เวลาผ่านไปแล้ว กระบวนการเผชิญปัญหาที่ไม่สมเหตุสมผลให้เป็นการเผชิญปัญหาแบบสมเหตุสมผลได้ และเมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้ช่วยพยาบาล สามารถนำการเผชิญปัญหาเหล่านั้นมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม จึงกล่าวได้ว่า การเผชิญปัญหาแบบสมเหตุสมผลของแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม สามารถทำให้ผู้ช่วยพยาบาลมีการพัฒนาตนเองได้ดีขึ้น และมีความคงทนอีกด้วย

4. ผู้ช่วยพยาบาล ในกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมมีการเผชิญปัญหาในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 พบว่าการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมในขั้นตอนการให้การปรึกษา ครั้งที่ 5-8

ผู้ให้การปรึกษานำการเปลี่ยนความคิด ความเชื่อและวิเคราะห์ความเชื่อที่มีต่อเหตุการณ์นั้น ๆ ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นล้วนแล้วเกิดจากความคิด ความเชื่อ ของผู้ช่วยพยาบาล โดยผู้ช่วยพยาบาลเป็นผู้วางเงื่อนไขเองทั้งสิ้น เช่น ผู้ช่วยพยาบาลไม่ไปร่วมงาน Safety Goal ของโรงพยาบาล เนื่องจากการช่วยเหลืองานโรงพยาบาลมิใช่เรื่องของตน ซึ่งประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Activating Experience) คือผู้ช่วยพยาบาลไม่ไปร่วมงาน Safety Goal ของโรงพยาบาล ความคิด ความเชื่อ (Belief) ของผู้ช่วยพยาบาลที่เกิดขึ้น คือการไปร่วมงานเป็นสิ่งน่าเบื่อ และมีใช่เรื่องของตน (ความคิดความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล) และการฝึกคิดให้สมเหตุสมผลคือการเข้าร่วมงาน Safety Goal ของโรงพยาบาลได้ความรู้เพิ่มขึ้นส่วนผลของพฤติกรรม (Consequence) ก็คือผู้ช่วยพยาบาลเกิดความไม่สบายใจ เนื่องจากเห็นคนอื่นก็ทำเช่นกันปฏิบัติเช่นเดียวกัน จึงเกิดผล ทั้งอารมณ์และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม กระบวนการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม จึงเน้นขจัดความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผลนี้ออกไป โดยผู้ช่วยพยาบาลเองสามารถตั้งคำถามโต้แย้ง (Disputing) ความคิดที่ไม่สมเหตุ สมผล เช่น ทำไมฉันต้องไปร่วมงานโรงพยาบาลด้วย ส่วนผล (Effects) ของการที่ได้ขจัดความเชื่อที่ไม่สมเหตุ สมผลคือ ความคิดที่เหมาะสม เช่นเริ่มสำรวจตนเองเมื่อมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ส่วนรวมต่อไป ซึ่งพบว่า กระบวนการสร้างความคิดความเชื่อที่สมเหตุ สมผล นั้น ได้ช่วยให้ผู้ช่วยพยาบาลมีพลังในการเสริมสร้างศักยภาพในตนเองเพื่อให้ผู้ช่วยพยาบาลสามารถสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ด้วยความคิดความเชื่อที่สมเหตุ สมผลต่อไป

สรุปได้ว่าผู้ช่วยพยาบาล ที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม สามารถพัฒนาความคิด ความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผลให้เกิดความคิดความเชื่อที่สมเหตุสมผลได้โดยอาศัยกระบวนการคิดแบบ ABCD ตามทฤษฎีของ

เอลลิส จึงทำให้การเผชิญปัญหาของผู้ช่วยพยาบาลหลังการทดลอง ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

5. ผู้ช่วยพยาบาล ในกลุ่มที่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมที่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มีการเผชิญปัญหาในระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5 ทั้งนี้เพราะการเผชิญปัญหามีความสัมพันธ์ทางอารมณ์ บุคคลที่มีอารมณ์ไม่เหมาะสม จะมีการเผชิญปัญหาที่ไม่มีประสิทธิภาพหรือมีความคิดที่ไม่เหมาะสม หากสามารถแก้ไขกระบวนการดังกล่าวด้วยวิธีการให้การปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎีแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ช่วยให้ผู้ช่วยพยาบาลสามารถมองเห็นคุณค่าประโยชน์ส่วนรวม การพัฒนาการเผชิญปัญหา ช่วยให้ผู้ช่วยพยาบาลแสดงออกถึงอารมณ์และพฤติกรรม ที่เหมาะสมจากกระบวนการปรึกษา ในครั้งที่ 9-11 ที่เกิดกระบวนการพัฒนาความคิดในขั้นเห็นคุณค่า และขั้นที่ 12 พัฒนาในขั้นการจัดระบบความคิด โดยให้ผู้ช่วยพยาบาลทำการบ้านเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ เห็นคุณค่ารวมถึงสามารถพิจารณาความสัมพันธ์ของสิ่งที่เห็นคุณค่า ซึ่งเป็นขั้นตอนให้ผู้ช่วยพยาบาลนำกระบวนการปรับเปลี่ยนความคิดที่ไม่สมเหตุ สมผล มาเป็นความคิดที่สมเหตุ สมผล ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพโดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการกระตุ้น ชักชวน ชี้แจงเหตุผล ข้อมูลเชิงประจักษ์ ตรรกวิทยา นอกจากนี้ผู้วิจัยมีบทบาท ในการเอื้ออำนวยให้ผู้ช่วยพยาบาลฝึกการโต้แย้งความคิดต่าง ๆ ที่ไม่สมเหตุสมผลได้ด้วยตนเอง และผู้วิจัยได้สนับสนุนให้กำลังใจผู้ช่วยพยาบาลเกิดกระบวนการคิดได้ด้วยตนเองให้ดียิ่งขึ้น จนผู้ช่วยพยาบาลสามารถพัฒนาการเผชิญปัญหาด้านประโยชน์ส่วนรวมได้ดี คงทน ถึงแม้จะผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ผู้ช่วยพยาบาลก็สามารถรักษาระดับการเผชิญปัญหาได้ดีกว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาส ณ พิกุล (2537) ศึกษาผลการ

ให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม ที่มีต่อทัศนคติความเป็นหญิงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพิจารณา เหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มีทัศนคติต่อความเป็นหญิงดีขึ้น มากกว่าที่ได้รับข้อเสนอแนะ ในระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลอง

สรุปได้ว่าผู้ช่วยพยาบาล ในกลุ่มที่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม สามารถปรับเปลี่ยนความคิดตนเองได้ และสามารถพัฒนาระบบความคิดไปเป็นระบบความคิดที่สมเหตุสมผล มองเห็นคุณค่า และสามารถเผชิญปัญหาทางสังคมได้ดียิ่งขึ้น ถึงแม้เวลาการทดลองได้สิ้นสุดไป 2 สัปดาห์ ผู้ช่วยพยาบาลสามารถเผชิญปัญหา และสามารถปรับระบบความคิดที่สมเหตุสมผลได้ จึงเห็นได้ว่าการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎีแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มีการเผชิญปัญหาของผู้ช่วยพยาบาลในระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลอง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า วิธีการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม สามารถช่วยให้ผู้ช่วยพยาบาล มีการเผชิญปัญหาที่ดีขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. การปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎีแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม สามารถช่วยให้ผู้ช่วยพยาบาล มีการเผชิญปัญหาที่ดีขึ้น ดังนั้น ผู้จัดการหัวหน้างาน ควรส่งเสริมและนำไปรวมวิธีการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ในการพัฒนาการเผชิญปัญหาไปประยุกต์ใช้กับผู้ช่วยพยาบาลในโรงพยาบาลให้เกิดการพัฒนาอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

2. การที่จะนำวิธีการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎี แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ไปใช้ปฏิบัติจริง ผู้ให้การปรึกษาควรที่จะศึกษาวิธีการให้เข้าใจถึงขั้นตอน หลักการ และวิธีดำเนินการให้ถูกต้องตลอดจนการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญก่อนที่จะนำไปปฏิบัติจริง โดยเฉพาะเทคนิควิธีการ ข้อดีและข้อจำกัด เพื่อที่จะสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์ตามต้องการ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2553). *ลักษณะการทำงานสำนักการพยาบาล*. วันที่ค้นข้อมูล 23 สิงหาคม 2551, เข้าถึงได้จาก <http://www.dms.moph.go.th>
- กาญจนา ไชยพันธุ์. (2549). *กระบวนการกลุ่ม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ดวงมณี จงรักษ์. (2551). *ทฤษฎีการให้การปรึกษาและจิตบำบัดเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- นิตยา รอดพลอย. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งในการมองโลก และการเผชิญปัญหา กับระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ชั้นสูง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยคริสเตียน.

- นุชนภาภรณ์ หลายเจริญ. (2550). ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวการปรับพฤติกรรมทางปัญญาต่อพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัทวดี ปรีชาประพาฬวงศ์. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัวการเห็นคุณค่าในตนเองวิธีการเผชิญปัญหาและพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนชายในศูนย์ฝึก และอบรมเด็กและเยาวชนเขต 3 จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- วัชรวิทย์ ทรัพย์มี. (2550). กระบวนการปรึกษา ขั้นตอน สัมพันธภาพ ทักษะ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- सानนท์ อนันตานนท์. (2550). ผลการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมต่อการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อนงค์ วิเศษสุวรรณ. (2551). การปรึกษากลุ่ม. ชลบุรี: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bell, J. M. (1977, March-April). Stressful lift events and coping methods in mental health illness and wellness behaviors. *Nursing Research*, 26, 84-87.
- Corey, G. F. (2009). *Theory and practice of group counseling* (8th ed.). CA: Brooks/ Cole Publishing Company.
- David, C. H. (2007). *Statistical methods for psychology*. Cengage Learning: Nelson Education.
- Tschopp, J. M. (2002). Bronchial asthma and self-management education implementation of guidelines by an interdisciplinary program in a health network. *Swiss Med Wkly*, 132, 92-97.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*

Factors Affective Achievement of students in secondary Levey Under The Office OF Prachinburi Primary Educational Service

นคร เหมนาท**

ดร.ธร สุนทรายุทธ***

ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยและระดับผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี และเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูของโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2554 กำหนดอำเภอเป็นชั้นในการสุ่มได้กลุ่มตัวอย่าง 59 โรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นข้าราชการครู 341 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบเดิมข้อความและแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน

ผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดี (O-NET) ปีการศึกษา 2554 โดยภาพรวม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดี (O-NET) ปีการศึกษา 2554 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อพิจารณารายสาระการเรียนรู้พบว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้ ได้แก่

*วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***รองศาสตราจารย์ ศูนย์วัดกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

****รองศาสตราจารย์ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระการเรียนรู้สุขศึกษา สาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

2. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 7 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ

3. ปัจจัยกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. จากสมการพยากรณ์ที่ดีที่สุด พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ด้านหลักสูตร (X_3) สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีโดยรวม ($\hat{Y}$) ได้ร้อยละ 09.10 และพยากรณ์สามารถผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ ดังนี้ $\hat{Y} = 26.054 + 3.640(X_3)$

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน/ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

Abstract

This research aimed to study the factors affecting the achievement of students in secondary schools under the office of Prachinburi Primary Education Service Area and the relationship between the factors and students' achievement regression equation. The sample comprised of school teachers in the secondary schools under the office of Prachinburi Primary Education Service Area. They were selected through classified random sampling based on district location. Ninety five schools were identified and 341 teachers were selected for the study. The data collection instrument was four scale questionnaires. Means, standard deviations, Pearson correlation coefficients and stepwise multiple regression analysis were used for data analysis. The major findings were as follows;

1. The students. Achievement, according to the result of the National Education Testing (O-NET) of the 2554 year was below average. When consider individual subject strand it was found that all of them were below a threshold.

2. The factors that affected students. Learning achievement were; teacher factor, administrator factor, curriculum factor, learning resource factor, peer factor, family factor and attending tutoring class factor, all were ranked at high level.

3. The factors were high positively correlated with students. Learning achievement at .05 statistical significance.

4. The best predicting equation in curriculum aspect can predict students' learning achievement for 9.10 percents. It can predict the overall students' achievement with the statistical significant level of .05

The regression equation of the scores is $\hat{Y} = 26.054 + 3.640 (X_3)$

Keywords : Factors affective achievement/ Learning achievement/ Prachinburi Primary EducationAL Service

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ตลอดจนองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ยุคนี้เป็นยุคโลกาภิวัตน์เป็นสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge – based society and economy) กล่าวคือ เป็นสังคมที่มุ่งเน้นการสร้างสรรคองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อใช้เป็นฐานที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยต่างได้รับอิทธิพลจากสังคมแบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ส่งผลให้แต่ละประเทศมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศของตน เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสูง สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ให้รอดหน้าทัดเทียมกับนานาชาติได้สำหรับประเทศไทย การจัดการศึกษาในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ เป็นประเด็นที่ถูกหยิบยกมาอภิปรายในกลุ่มคนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้นำประเทศ กลุ่มนักการศึกษา หรือแม้แต่กลุ่มประชาชนทั่วไป ทั้งนี้เพราะความเชื่อที่ว่าการศึกษาเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้นการแสวงหาข้อความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับยุทธวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ (อุไรรัตน์ สำเร็จวงศ์, 2549, หน้า 43-44)

เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวดัชนีชี้วัดคุณภาพที่สำคัญทางการศึกษาจึงมีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างกว้างขวาง จากการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาจากปัจจัยหลาย ๆ ด้าน บลูม (Bloom, 1976, p. 139) กล่าวว่า สิ่งที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือคุณภาพการเรียนการสอนหมายถึงประสิทธิภาพซึ่งผู้เรียนจะได้รับความสำเร็จในการเรียนรู้ซึ่งได้แก่การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงของครู การได้รับคำแนะนำซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฮาร์วีย์และนิวเกรทอน (Harvighurs & Neugraten, 1969, p. 159) ที่ว่าตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประกอบด้วย องค์ประกอบด้านความสามารถที่ติดตัวมาแต่กำเนิด องค์ประกอบด้านชีวิตครอบครัวนักเรียนจะประสบความสำเร็จได้ดี จะต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมจากทางบ้านอย่างเหมาะสม โดยผู้ปกครองต้องมีการแบ่งปันเวลาให้แก่เด็กหาวิธีการช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ เพื่อจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนอาจส่งเสริมสนับสนุนการเรียนด้วยกลวิธี และแรงจูงใจต่าง ๆ อย่างจริงจัง นอกจากนี้สภาพแวดล้อมทางบ้านได้แก่การมีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลทุกคนในบ้านของนักเรียนจนทำให้นักเรียนมีสภาพจิตใจดี รู้สึกสบายใจ อบอุ่นใจ ขณะอยู่บ้าน อีกทั้งยังมีผู้ปกครองสนใจเอาใจใส่ต่อการเรียนของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ดังนั้นแล้วจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ทั้งนี้องค์ประกอบด้านคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน องค์ประกอบหนึ่งคือครู ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ถ้าครูได้ทำการสอนได้อย่างมีคุณภาพ จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นครูจึงสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้ และเพรสคอร์ท (Prescott, 1961, pp. 17-64) ได้สรุปองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนคือองค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน (Peer Group Factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนในวัยเดียวกัน ทั้งที่บ้านและทางโรงเรียนซึ่งตรงกับแนวความคิดของ สุวัจน์ อังกูรวิโรจน์ (2532, หน้า 4-6) ได้กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูงหรือต่ำไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียวยังมีองค์ประกอบสภาพของระบบโรงเรียน นักเรียนต้องอยู่ร่วมกับเพื่อนในโรงเรียน มีการทำงานหรือร่วมกิจกรรมเป็นหมู่คณะ โดยเฉพาะการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งนักเรียนกำลังเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้น การเข้ากลุ่มเพื่อนและการยอมรับซึ่งกันและกันทางสังคมจึงเป็นปัญหาอย่างหนึ่งของนักเรียน สถานภาพทางสังคมมีต่อนักเรียนจึงมีส่วนสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัจฉรา สุขารมณ์ (2530, หน้า 11-40) ได้กล่าวไว้ว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน องค์ประกอบด้านปัญหาส่วนตัวของนักเรียนจำแนกเป็นส่วนย่อย ดังนี้ ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ปัญหาส่วนตัวด้านความสัมพันธ์กับครู องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางบ้านแบ่งเป็น 4 ด้าน ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ด้านที่อยู่อาศัยด้านความคาดหวังของบิดามารดา นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530, หน้า 37-39) กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในด้านโรงเรียนว่า โรงเรียนและการจัดการศึกษา

ในโรงเรียน มีความสำคัญมากต่อสภาพการเรียนการสอน อันมีผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถของนักเรียน เพราะนักเรียนจะมีความสุขต่อการเรียนการสอนหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ต่อครู และบรรยากาศในโรงเรียน และกล่าวถึงปัจจัยต่าง ๆ ในด้านโรงเรียน 3 ปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ได้แก่ การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร การจัดอาคารสถานที่ในโรงเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ซึ่งเป็นหัวหน้า สถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับนักเรียน และกับครู อาจารย์ ตลอดจนความสามารถในการบริหารงานสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสิ้น ปัจจัยเกี่ยวกับครู อาจารย์ในโรงเรียน ได้แก่ อัตราเฉลี่ยของครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ประสิทธิภาพในการสอน วุฒิทางการศึกษาตลอดจนขวัญกำลังใจของครูในการปฏิบัติหน้าที่การสอน ทราฟเวอร์ (Travrs, 1953, pp. 17-46) กล่าวว่าสิ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนอกเหนือจากสติปัญญาคือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 191) กล่าวว่า การเรียนเพิ่ม เป็นการเรียนหลังจากที่ได้เรียนจากบทเรียนนั้นแล้วทบทวนสิ่งนั้นซ้ำแล้วซ้ำอีก จำได้แม่นยำและนานขึ้นซึ่งเป็นสิ่งที่คนส่วนมากรู้อยู่แล้ว เช่น การท่องจำต่าง ๆ ในเวลาเย็นก่อนกลับบ้านของนักเรียน การทบทวนบทเรียนก่อนสอบซึ่งเป็นการฝึกหัดเพื่อให้การเก็บความจำอยู่ได้นานและยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการศึกษา ปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า มีปัจจัยหลาย ๆ ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตามที่นักการศึกษาได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้ามา

จังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดหนึ่ง ที่มีการจัดการเรียนการสอนหรือมีสถานศึกษาในทุกระดับตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา มีแหล่งพัฒนาความรู้และทักษะในการศึกษาสำหรับผู้ที่ไม่มีโอกาส

เข้าศึกษาในระบบโรงเรียน ประชาชนชาวปราจีนบุรีจึงมีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาในระดับสูงค่อนข้างมาก (องค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี, 2553, หน้า 23-24) จากสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในจังหวัดปราจีนบุรี พบว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นยังไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2553 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เฉลี่ย 42.70 วิชาสังคมศึกษาเฉลี่ย 40.59 วิชาภาษาอังกฤษเฉลี่ย 14.25 วิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ย 20.00 วิชาวิทยาศาสตร์ เฉลี่ย 28.07 วิชาสุขศึกษาเฉลี่ย 72.52 วิชาศิลปะเฉลี่ย 27.99 วิชาการงานอาชีพเฉลี่ย 46.45 รวมคะแนนเฉลี่ยทุกวิชา 36.94 (สทศ. NIETS, 2553) ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าว จะเห็นได้ว่า มีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่ได้ทำสอบนั้นอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน อันเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อครู ที่จะต้องทำการทบทวน ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จากแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประกอบกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานทำให้ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อนำไปเป็นแนวทางการหาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในภาพรวม และ

นำไปสู่การแก้ไขปัญหาโดยมีแนวทางการศึกษาดังกล่าวตามลำดับต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตรปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากปัจจัย ด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ

คำถามของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ดังนั้นคำถามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ

1. ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีอยู่ในระดับใด

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีอยู่ในระดับใด

3. ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีหรือไม่

4. ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากร เพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีได้หรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษมีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

2. ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูของโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2554 จำนวน 3,084 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูของโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2554 จำนวน 3,084 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 341 คน โดยคำนวณหากลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) จากนั้นจึงใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดอำเภอเป็นชั้นในการสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่าง 59 โรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นข้าราชการครู 341 คน

3. ตัวแปรศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.แบบเติมข้อความ (Open-Ended) ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้รายวิชา ภาษาไทยคณิตศาสตร์ สังคมศึกษาฯ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ สุขศึกษาฯ การงานอาชีพฯ ภาษาอังกฤษและผลรวมคะแนนทุกวิชา

2. แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 4 ระดับสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3. การหาค่าคุณภาพเครื่องมือโดยดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับความมุ่งหมายของการวิจัยจำนวน 73 ข้อ ตามเกณฑ์ 0.66 ตลอดจนความเหมาะสมของแต่ละข้ออยู่ในระดับ 1.0

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับโรงเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) โดยได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.38 - 0.77 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี และปัจจัยด้านครู ด้านผู้บริหาร ด้านหลักสูตร ด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนด้านเพื่อน ด้านครอบครัว และด้านการเรียนพิเศษสถิติที่ใช้คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 1 “ปัจจัยด้านครู ด้านผู้บริหาร ด้านหลักสูตรด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนด้านเพื่อน ด้านครอบครัว และด้านการเรียนพิเศษ มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี” สถิติที่ใช้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation)

3. การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 2 “ปัจจัยด้านครู ด้านผู้บริหาร ด้านหลักสูตรด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนด้านเพื่อน ด้านครอบครัว และด้านการเรียนพิเศษ สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีได้” สถิติที่ใช้คือการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

1. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2554 โดยรวมพบ อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านหลักสูตร

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า มีความสัมพันธ์กับ ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ โดยปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านครอบครัว มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีใน

ทางบวกอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ปัจจัยด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีในทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ปัจจัยในภาพรวมสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีได้ โดยพบว่า ปัจจัยด้านหลักสูตรเป็นตัวแปรที่ดีที่สุด โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านหลักสูตรเท่ากับ .108 และสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีได้ร้อยละ 9.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 เมื่อนำค่าสถิติตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดมาสร้างสมการพยากรณ์ ได้สมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีในสมการคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = 26.054 + 3.640 (X_3)$$

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีสามารถอภิปรายผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2554 โดยรวมพบ อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรียังไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน เพราะ

อยู่ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้เห็นถึงระดับคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในภาพรวม ที่ต้องการได้รับการพัฒนาปรับปรุงทางการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยจะเห็นได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีระดับสูงสุดเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษายังต่ำกว่าเกณฑ์ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี จึงยังไม่ประสบผลสำเร็จในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดังที่ พงวรรัตน์ ทวีรัตน์ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน สมบูรณ์ ภูสนธิ, 2551, หน้า 39) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่าหมายถึง คุณลักษณะรวมถึงความรู้ความสามารถของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน หรือมวลประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ ดังนั้นจากการวัดผลสัมฤทธิ์ดังกล่าว เป็นการตรวจสอบความสามารถของสมรรถภาพทางสมองของบุคคลว่าเรียนแล้วรู้อะไรบ้างและมีความสามารถด้านใดมากน้อยเพียงใด เช่น พฤติกรรมด้านความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้การวิเคราะห์การสังเคราะห์ และการประเมินค่ามากน้อยอยู่ในระดับใด ทั้งนี้จากผลการวิจัยของผู้วิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญา ใจกลางดุก (2554) ได้ทำการศึกษาติดตามผลการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของทุกโรงเรียนในเครือข่ายอำเภอบ้านธิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ผลการวิจัยเพื่อศึกษาติดตามการดำเนินโครงการครั้งนี้ พบว่า โครงการพัฒนาคุณภาพโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสามารถผลักดันให้ทุกโรงเรียนในเครือข่ายอำเภอบ้านธิดำเนินการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเข้มข้นเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนสอบ O-NET ได้ ด้วยการจัดทำโครงการเข้าค่ายติวเข้มวิชาการนักเรียน ผลของการพัฒนาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระหลัก ปีการศึกษา 2553 ให้เป็นไปตามที่คาดหวัง พบว่าเป็นดังนี้ ผลการสอบ O-NET ในภาพรวมของนักเรียนชั้น ป.6 กลุ่มสาระที่ได้คะแนนสูงกว่าเป้าหมาย

ที่ สพป.ลพ. 1 คาดหวังมี 1 กลุ่มสาระ คือ สังคมศึกษา คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 49.26 ซึ่งอยู่ในระดับผลการเรียนถ้าเทียบตามเกณฑ์เดียวกับผู้วิจัยคือ ระดับต่ำกว่าเกณฑ์

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านหลักสูตร ทั้งนี้อาจอธิบายได้ ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2542, หน้า 27) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาจัดทำหลักสูตร ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาร่วมกันจัดการเรียนรู้ สนับสนุนให้มีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน พัฒนาครูและบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดการเรียนการสอน ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ นอกจากนี้ ในด้านครูผู้สอนเป็นผู้นำในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนดังที่ พิทักษ์ สมาน (2547, หน้า 27) กล่าวถึงสภาพแวดล้อมในห้องเรียน การจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องเป็นผู้จัดกระบวนการ และสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การสอนให้เหมาะสมกับรายวิชาที่สอน เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน รวมไปถึงการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อให้กระบวนการสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้สอนจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีได้ทั้งด้านความรู้ ความสามารถและบุคลิกลักษณะ เพราะผู้สอนเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้นักเรียน ประพฤติปฏิบัติตามการสอนเป็นศาสตร์และศิลป์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ สระบงกช (2544) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่ง

ผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และปัจจัยด้านชุมชน ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคตะวันออกอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรตณงาม สัมพัชญ์สถิตและคณะ (2549) ได้ศึกษาค้นคว้าปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ผลการ ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียน ด้านสมรรถนะครูผู้สอนด้านสภาพแวดล้อมชุมชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลทางการเรียนในระดับมาก

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีในทุกปัจจัย ได้แก่ ด้านครู ด้านผู้บริหาร ด้านหลักสูตร ด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ด้านเพื่อน ด้านครอบครัว และ ด้านการเรียนพิเศษ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .020 ถึง .328 โดยปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านครอบครัว มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านครอบครัว เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้จากการศึกษาของ อัญญา โพธิ์พลากร (2545, หน้า 95) กล่าวว่า มีองค์ประกอบหลายประการที่ทำให้เกิดผลกระทบ

ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ด้านตัวนักเรียน เช่น สถิติปัญญา อารมณ์ ความสนใจ เจตคติต่อการเรียน ด้านตัวครู เช่น คุณภาพของครู การจัดระบบ การบริหารของครู ด้านสังคม เช่น สภาพเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวของนักเรียน เป็นต้น แต่ปัจจัยที่มีผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก็คือ การสอนของครู นอกจากนี้ อารีย์ คงสวัสดิ์ (2544, หน้า 25) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น มีองค์ประกอบมากมายหลายอย่าง ดังต่อไปนี้ คือ ด้านคุณลักษณะการจัดระบบในโรงเรียน ด้านคุณลักษณะของครู ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน เช่น เพศ อายุ สถิติปัญญา การเรียนพิเศษ การได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับการเรียน สมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของผู้ปกครอง ความพร้อมในเรื่องอุปกรณ์การเรียน ระยะทางไปโรงเรียน การมีอาหารกลางวันรับประทาน ความเอาใจใส่ในการเรียนที่สนใจเกี่ยวกับการเรียนการสอน ฐานะครอบครัว การขาดเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ตัวแปรเหล่านี้ก็มีความ สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และด้านภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน โดยผลการศึกษาค้นคว้าที่ผ่านมามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นจึงทำให้ผลการวิจัย ของผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ สระบงกช (2544) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และปัจจัยด้านชุมชนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรพงษ์ บุญเสนาและคณะ (2549) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง ปัจจัย

บางประการที่สัมพันธ์ กับผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ปีการศึกษา 2547 ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1 ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (NT) ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ สมาชิกครอบครัว สภาพครอบครัว ตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ เพศ การเรียนพิเศษ ทุนการศึกษา ที่อยู่อาศัย อาชีพผู้ปกครอง รายได้ผู้ปกครอง เวลาทำการบ้าน เวลาดูทีวี การศึกษาผู้ปกครอง กิจกรรมพิเศษ ขนาดของโรงเรียน แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ กับตัวแปรเกณฑ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่มี 3 จาก 16 ได้แก่ สมาชิกครอบครัว สถานภาพครอบครัว และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ

4. สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ที่ดีที่สุดในรูปแบบสมการคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 26.054 + 3.640 (X_3)$ โดยสมการพยากรณ์ปัจจัยด้านหลักสูตรสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ได้ 09.10 เปอร์เซ็นต์ แสดงให้เห็นว่า ผลการศึกษาค้นคว้านี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ “ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านทรัพยากร การเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อน และปัจจัยด้านการเรียนพิเศษ สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีได้” โดยปัจจัยด้านหลักสูตร เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยของผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ว่า ทุกปัจจัยนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ได้ โดยเฉพาะจากผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด สามารถส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อผู้เรียน ทั้งนี้จากผลการศึกษาจากกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 5) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษาว่าเป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน ดังนั้นการพัฒนาในด้านหลักสูตรของสถานศึกษาจึงอาจส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีพัฒนาที่ดีขึ้นเป็นไปตามผลการวิจัยที่ได้ศึกษาข้างต้น นอกจากนี้ อรุณแก้ว ลิขธรรมชโย (2541, หน้า 11) หลักสูตรเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหา จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพื่อนำไปสู่ ความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ได้รับจากหลักสูตรไปพัฒนาสังคมและประเทศต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการนำผลการวิจัยเสนอต่อผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อให้เข้าใจนำไปสู่นโยบายการพัฒนาหลักสูตรที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

1.2 ควรนำผลการวิจัยเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้เข้าใจนำไปสู่แนวทางและแผนการพัฒนาหลักสูตรที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของสถานศึกษานั้น ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้แม้ว่าจะได้ตรวจสอบค้นคว้างานวิจัยมาพอสมควรแต่ก็พบว่ามีตัวแปรที่สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรีได้เพียงตัวเดียว ร้อยละ 09.10 เปอร์เซนต์ ดังนั้นในงานวิจัยต่อไปควรเพิ่มตัวแปรทำนายอื่นๆเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่สามารถสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัย ปัญหา สาเหตุและแนวทางการแก้ไขผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *คำชี้แจงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: การศาสนา. กัญญา ไกลกลางดุก. (2554). *การศึกษาติดตามผลการดำเนินโครงการการพัฒนาคุณภาพโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของทุกโรงเรียนในเครือข่ายอำเภอบ้านธิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 1*. ลำพูน: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 1.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- จิรพงษ์ บุญเสนา. (2549). *ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ปีการศึกษา 2547*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

พรทิพย์ สระบงกช. (2544). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

พรรณงาม สัมปชัญญสถิต. (2549). ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พิทักษ์ สมาน. (2547). การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ 2 จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมบุญ ภูสนธิ. (2551). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2530). วิทยากรกับการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สุรัตน์ อังกรวิโรจน์. (2532). การวิเคราะห์ตัวแปรที่จำแนกระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนต่ำกว่าและสูงกว่าระดับความสามารถ เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี. (2553). แผนและยุทธศาสตร์การพัฒนา. ปราจีนบุรี: สำนักงาน องค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี.

อรุณแก้ว ลีธรรมชโย. (2541). การศึกษาการดำเนินงานการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของ สถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษาในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัจฉรา สุขารมณ์ และอรพินทร ชูชม. (2530). การศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อัญญา โพธิ์พลากร. (2545). การพัฒนาชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ที่เน้นทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วย การเรียนแบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.

อารีย์ คงสวัสดิ์. (2544). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นในการเรียนคณิตศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อุไรรัตน์ สำเร็จวงศ์. (2549). นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bloom, B.S. (1976). *Human characteristics and school learning*. New York: McGraw-Hill.

Harvighurst, R.J., & Bernice, L. N. (1969). *Society and education*. Boston: Allyn and Bacon.

Krejcie, R.V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*, 30, 608-609.

Travrs, M. W. (1953). *Educational measurements*. New York: McMillan.

กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา*

Strategies In Developing Students Characteristics According To Learning Outcome Of General Education Burapha University

ณัฐกานต์ ปัดเกษม**

ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์***

ดร.ยุวดี รอดจากภัย****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ในการสอนรายวิชาหมวดศึกษาทั่วไป 6 กลุ่มวิชา ผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน และผู้แทนจากเครือข่ายการศึกษาทั่วไปแห่งประเทศไทย จำนวน 26 คน โดยทำการคัดเลือกแบบสโนว์บอล (Snowball Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นนำคำตอบที่ได้จากรอบที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 ที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น นำแบบสอบถามที่ตอบกลับมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยของควอไทล์จัดทำเป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 จัดส่งแบบสอบถามรอบที่ 3 ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยควอไทล์ ซึ่งได้มาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทุกคน พร้อมทั้งตำแหน่งความคิดเห็นเฉพาะของผู้เชี่ยวชาญคนที่รับแบบสอบถาม เก็บรวบรวมแบบสอบถามมาสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา ส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ซึ่งกลยุทธ์การสอนที่พบเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) การสอนโดยวิเคราะห์สภาพปัญหา (Problem Based Learning) และการสอนโดยโครงงาน (Project Based Learning) สำหรับกลยุทธ์การสอนโดยผู้สอนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) และการสอนโดยการบริการสังคม (Service Learning) เป็นกลยุทธ์การสอนที่พบมากในเกือบทุกด้าน จึงมีความเหมาะสมสำหรับนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

*วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

****ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะสาธาณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

The purpose of this research was to study strategies in developing students characteristics according to learning outcomes of general education at Burapha University by using Delphi technique. The experts who gave opinions on learning outcomes in general education were ones who have knowledge and experience in developing students characteristics in 5 dimensions and the representative of general education network of Thailand with the total number of 26 persons, selected by snowball sampling. The research instrument used in the first round was an open-ended questionnaire. The results from the questionnaires were used to design the second round questionnaire. It was a five-rating scale question. The questionnaires were sent to the experts to evaluate and give suggestions. The researcher analysed the questionnaires using mean and quartile range, the results from the questionnaires were used for adjusting the third round questionnaire. The final version of the questionnaire was distributed to the same group of experts. The data from the third round were analysed by using the same methods as the second round.

The results of the study were as follows: strategies in developing students characteristics according to learning outcomes of general education at Burapha University mostly concern student centered learning using active learning. The active learning strategies were: case study, problem-based learning, and project-based learning. Two teaching strategies mostly used were role model and service learning. These strategies were highly recommended to be used in classroom teaching.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ส่งผลกระทบให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาทุกระดับ มีการเน้นหนักให้ปรับปรุงหลักสูตรและปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อพัฒนานักศึกษา ให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย มีการยกระดับของสถาบันราชภัฏและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย และให้อิสระในการดำเนินการแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้สถาบันอุดมศึกษามีความหลากหลาย มีการขยายตัวเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษากันได้อย่างทั่วถึง ท่ามกลางสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาตามมา กล่าวคือ จะทำอย่างไรให้สังคมเชื่อมั่นได้ว่าคุณวุฒิที่บัณฑิตได้รับจากสถาบันอุดมศึกษา

ทุกแห่งมีคุณภาพและมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงกันได้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553, หน้า 1)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้ดำเนินการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualification Framework for Higher Education; TQF: HEd) เพื่อเป็นเครื่องมือในการนำนโยบายที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติในส่วนของมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของนักศึกษา ซึ่งเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒิแต่ละคุณวุฒิและสื่อสารให้สังคม ชุมชน รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในและต่างประเทศเข้าใจได้ตรงกัน และเชื่อมั่นถึงผลการ

เรียนรู้ที่บัณฑิตได้รับการพัฒนาว่ามีมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงกันได้อกับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553, หน้า 1)

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 มหาวิทยาลัยบูรพาจึงได้จัดทำหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 30 หน่วยกิต 151 รายวิชา เพื่อให้หลักสูตรระดับปริญญาตรีทุกหลักสูตรได้ใช้บรรจุไว้ในหลักสูตร โดยมหาวิทยาลัยได้กำหนดผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบและด้านทักษะการวิเคราะห์ การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับกลยุทธ์การสอนที่ใช้ในการพัฒนาผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน นั้น มหาวิทยาลัยบูรพายังไม่ได้กำหนดกลยุทธ์การสอนที่ชัดเจน จึงมีความจำเป็นต้องที่จะต้องหากกลยุทธ์การสอนที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนานิสิตให้มีผลการเรียนรู้ครบทั้ง 5 ด้าน (งานพัฒนาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554, หน้า 81)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากลยุทธ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา

2. นำกลยุทธ์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

คำถามในการวิจัย

กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษากลยุทธ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งมี 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2. ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญของการวิจัยได้แก่ ผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ทางด้านการสอนจากกลุ่มวิชา 6 กลุ่มวิชา ผู้มีความรู้และมีประสบการณ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน และผู้แทนจากเครือข่ายการศึกษาทั่วไปแห่งประเทศไทย โดยทำการคัดเลือกแบบสโนว์บอล (Snowball Sampling) จำนวน 26 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา คือ เดือนกุมภาพันธ์ 2555-กุมภาพันธ์ 2556

4. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

รอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 26 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับ จำนวน 26 ฉบับ

รอบที่ 2 นำคำตอบที่ได้จากรอบที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น นำแบบสอบถามที่ตอบกลับมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยของควอไทล์ รอบที่ 2 ส่งแบบสอบถาม จำนวน 26 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับ จำนวน 26 ฉบับ

รอบที่ 3 จัดส่งแบบสอบถามรอบที่ 3 ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยควอไทล์ ซึ่งได้มาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทุกคน พร้อมทั้งตำแหน่งความคิดเห็นเฉพาะของผู้เชี่ยวชาญคนที่รับแบบสอบถาม เก็บรวบรวมแบบสอบถามมาสรุปผลการวิจัย รอบที่ 3 ส่งแบบสอบถาม จำนวน 26 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับ จำนวน 26 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มัธยฐาน และค่าพิสัยของควอไทล์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานการเรียนรู้หมวดวิทยาศาสตร์ มหาวิตถาลัยบูรพา ผู้วิจัยได้สรุปความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

1.1 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต มีวินัย ตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบ ได้แก่ ผู้สอนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) และการสอนโดยให้นิสิตได้ทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม (Service Learning)

1.2 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต มีคุณธรรม และจริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น ได้แก่ ผู้สอนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) การสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) และการส่งเสริมกิจกรรมนิสิตด้านคุณธรรม จริยธรรม เช่น การจัดกิจกรรมจิตอาสาช่วยเหลือสังคม (Service Learning)

1.3 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต เคารพในระเบียบและกฎเกณฑ์ขององค์กรและสังคม ในระดับชาติ และนานาชาติ ได้แก่ การสอนโดยวิเคราะห์สภาพปัญหาจริง (Problem Based Learning) เกี่ยวกับกฎ ระเบียบที่พึงมีในสังคม การสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) และยกย่องนิสิตที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบและกฎเกณฑ์ของสังคม

2. ด้านความรู้

2.1 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต เข้าใจหลักการและทฤษฎีพื้นฐาน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้แก่ ออกแบบกิจกรรมให้เป็นกระบวนการ สร้างบรรยากาศของการเรียนการสอนแบบ (Active Learning) การสอนโดยโครงการ (Project Based Learning) และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นิสิตนำไปปฏิบัติจริง

2.2 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต เข้าใจสามารถวิเคราะห์หลักการของศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ และนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การสอนโดยวิเคราะห์สภาพปัญหา (Problem Based Learning) การสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) และการสอนโดยการฝึกปฏิบัติจริง (Practice)

2.3. กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต เข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของความรู้ และงานวิจัยในปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของสังคมยุคปัจจุบัน ได้แก่ การสอนโดยวิเคราะห์สภาพปัญหา (Problem Based Learning) ใช้สภาพปัญหาของสังคมปัจจุบันเป็นโจทย์วิจัย และให้นิสิตศึกษาสภาพปัญหาโดยใช้กระบวนการวิจัย และการสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study)

3. ด้านทักษะทางปัญญา

3.1 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต มีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ โดยใช้หลักการที่ได้เรียนมา ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ในสถานการณ์จริงได้ ได้แก่ จัดการเรียนการสอนโดยให้นิสิตได้ปฏิบัติและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียน และการสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study)

3.2 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต สามารถแก้ปัญหาได้โดยนำหลักการต่าง ๆ มาอ้างอิงได้อย่างเหมาะสม ได้แก่ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) การสอนโดยโครงงาน (Project Based Learning) และการสอนโดยวิเคราะห์สภาพปัญหา (Problem Based Learning)

3.3 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ได้แก่ สร้างประเด็นคำถามหรือปัญหาที่ท้าทาย (Problem Based Learning) เพื่อนำไปสู่การแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง หรือต่อ ยอดความคิด ออกแบบกิจกรรมโดยให้นิสิตมีการค้นคว้า และทำงานด้วยตนเอง ผู้สอนกำกับติดตามผลการทำงาน และเปิดโอกาสให้นิสิตได้เสนอความคิด เสนอผลงานตนเองต่อส่วนรวม

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

4.1 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ และวัฒนธรรมองค์กรได้ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เพื่อให้นิสิตทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีการนำเสนออย่างสร้างสรรค์

4.2 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิตมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ กำหนดกติการะหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เพื่อยึดถือเป็นหลักปฏิบัติร่วมกัน และการสอนโดยโครงงาน (Project Based

Learning) โดยมอบหมายกิจกรรมให้นิสิตทำและให้มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

4.3 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต มีภาวะผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดี ได้แก่ ให้นิสิตทำงานกลุ่ม โดยให้มีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน และให้มีการหมุนเวียนกันเป็นประธาน และสมาชิกกลุ่ม การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้สอน (Role Model) ทั้งบุคลิกภาพ การแต่งกาย การประพฤติปฏิบัติตน เป็นกัลยาณมิตร

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี

5.1 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต มีทักษะการใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การให้นิสิตฝึกทักษะการสื่อสารทุกด้าน เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การนำเสนอหน้าชั้นเรียน เป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม

5.2 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการนำเสนอ ได้แก่ การมอบหมายงานหรือกิจกรรม ให้นิสิตสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ พร้อมทั้งนำเสนอข้อมูลโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม และการสอดแทรกการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เข้ามาในระบบการสอน

5.3 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต มีความรู้ทางคณิตศาสตร์และสถิติในการวิเคราะห์และนำเสนอ ได้แก่ การนำข้อมูลสถิติที่ปรากฏอยู่ในชีวิตประจำวัน ข่าวหนังสือพิมพ์มาเป็นกรณีศึกษา (Case Study) ในการเรียนการสอนให้แก่ นิสิต รวมถึงการอธิบายข้อมูลดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง การมอบหมายงานให้ทำ โดยมีการค้นคว้าและนำเสนอผลงานในชั้นเรียนซึ่งตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ต้องใช้สถิติมาคำนวณ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า

1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม กลยุทธ์การสอนที่พบ ได้แก่ ผู้สอนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) การส่งเสริมกิจกรรมนิสิตด้านคุณธรรม จริยธรรม เช่น การจัดกิจกรรมจิตอาสาช่วยเหลือสังคม (Service Learning) การสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) และการสอนโดยวิเคราะห์สภาพปัญหาจริง (Problem Based Learning) ทั้งนี้เพราะการเป็นแบบอย่างที่ดีนั้น บันดูรา (Bandura, 1963 อ้างใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2553, หน้า 235-236) มีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ เนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวอยู่เสมอ สอดคล้องกับทิสนา แคมมณี (2553, หน้า 188) ที่เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม เกิดขึ้นได้จากการเป็นแบบอย่างที่ดี การให้สังเกตตัวแบบที่ดี สอดคล้องกับไพฑูรย์ ลินลารัตน์ (2553, หน้า 88) ที่กล่าวว่าพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนั้นจะต้องมีแบบอย่างที่ดี มีการจัดกิจกรรมทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของอาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าของความเป็นมนุษย์โดยอิงแนวคิดการเรียนรู้จากการหยั่งรู้ด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเรียนการสอนที่สำคัญคือ การสร้างบรรยากาศที่ดีโดยครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดี สำหรับการจัดการเรียนการสอนโดยการบริการสังคมนั้น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้จัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้ ซึ่งปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล (2554, หน้า 3) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนวิชาพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นวิชาที่ใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ วิชาดังกล่าวได้ปรับรูปแบบการสอนโดยให้นักศึกษาออกไปสัมผัสและทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น การแยกขยะ การลดการใช้ถุงพลาสติก หรือโครงการที่เป็นปัญหาสังคม เช่น การแก้ปัญหาการทำแท้ง การบริโภคสื่ออย่างเท่าทัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของมิทเชล (Mitchell, 2005) ได้ศึกษา

เรื่อง การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมและความยุติธรรมในสังคม ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม สร้างความผูกพัน การเชื่อมโยงและการอุทิศเพื่อสังคม โดยการสร้างสำนึกที่ดีในสังคม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของราสช์ (Rasch, 2008) ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม และการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม พฤติกรรมที่แสดงออกในการบริการสังคมทุกคนมีพฤติกรรมเดียวกันคือ ช่วยเหลือสังคมอย่างเข้มแข็ง พลังของการเชื่อมโยงการบริการสู่การเรียนรู้คือการมีชีวิตอยู่ในโลกของความจริง สร้างความเป็นผู้นำและเป็นพลเมืองดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของรังษิพร จันทรกุล (2547) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนเรื่องพุทธธรรมเพื่อชีวิตและสังคม โดยการสอนแบบเทคนิค ที จี ที กับการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่าการสอนโดยใช้กรณีศึกษาส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เพราะผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม ได้สัมผัสกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงทำให้ผู้เรียนสามารถร่วมกันคิดวิเคราะห์ปัญหา และเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้ เนื่องจากมีวินัยในตนเอง และสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต

2. ด้านความรู้ กลยุทธ์การสอนที่พบ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ (Active Learning) การสอนโดยโครงงาน (Project Based Learning) การสอนโดยวิเคราะห์สภาพปัญหา (Problem Based Learning) การสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) และการสอนโดยการฝึกปฏิบัติจริง (Practice) ซึ่งดิวอี้ (Dewey, 1963, pp. 25-50 อ้างถึงใน ทิสนา แคมมณี, 2553 ข, หน้า 27) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำ หรือที่เรียกว่า “Learning by Doing” เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ (Experience) และเรียนรู้จากการคิด

การลงมือปฏิบัติ และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง นอกจากนั้นมัทธา ธรรมบุษย์ (2545, หน้า 12) ยังกล่าวอีกว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ที่นักการศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสนใจ ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivist Learning Theory) ซึ่งมีแนวคิดที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มากที่สุด คือ เชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้สร้างความรู้ที่เป็นของตนเองขึ้นมาจากความรู้ที่มีอยู่เดิม หรือจากความรู้ที่รับเข้ามาใหม่ ด้วยเหตุนี้ ห้องเรียนในทศวรรษที่ 21 จึงต้องให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเอง สร้างความรู้ที่เกิดจากความเข้าใจของตนเอง และมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น (Active Learning) รูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดจากแนวคิดนี้มีอยู่หลายรูปแบบ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) การเรียนรู้แบบช่วยเหลือกัน (Collaborative Learning) การเรียนรู้โดยการค้นคว้าอย่างอิสระ (Independent Investigation Method) และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Base Learning) สอดคล้องกับงานวิจัยของละเอียดแจ่มจันทร์ (2540, หน้า 166) ที่กล่าวว่า การสอนแบบโครงงานเป็นแนวการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และวิธีการดังกล่าวเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้รู้วิธีจะเรียน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555, หน้า 17-18) ที่กล่าวว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาสู่ความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 เน้นการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้ Competency Based Learning ซึ่งจะเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้จากการป้อนความรู้และท่องจำเพื่อการสอบในชั้นเรียน (Class Room Type) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นเจ้าของโจทย์การเรียนรู้ (Studio Type) และการเรียนรู้ด้วยการทำงานจริง (Learning by Doing) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของพล แสงสว่าง (2538, หน้า 153) ที่ว่าการสอนแบบกรณีศึกษาหรือกรณีเฉพาะรายหรือการศึกษารายกรณี เป็นการสอนที่ให้นักศึกษามีบทบาทในการเรียนการสอน โดยมีส่วนร่วม

ในการแก้ปัญหาในสภาพจริงหรือแก้ปัญหาที่สร้างขึ้นในเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งในการแก้ปัญหานักศึกษาจะต้องวิเคราะห์ข้อมูล ประเมินปัญหา ตัดสินใจหาแนวทางแก้ปัญหา แล้วรายงานสาเหตุและแนวทางในการแก้ปัญหาต่อกลุ่ม

3. ด้านทักษะทางปัญญา กลยุทธ์การสอนที่พบได้แก่ จัดการเรียนการสอนโดยให้นิสิตได้ปฏิบัติและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียน การสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) การสอนโดยโครงงาน (Project Based Learning) และการสอนโดยวิเคราะห์สภาพปัญหา (Problem Based Learning) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 ที่กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2554, หน้า 51) ที่ว่าการจัดการเรียนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปควรจัดในลักษณะ Activity Based ที่ต้องกระตุ้นกระบวนการคิด เน้นกิจกรรม กระบวนการแก้ปัญหา และมุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีโอกาสค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง จะช่วยให้นักศึกษาเรียนรู้ที่จะคิดแบบสร้างสรรค์มากกว่าท่องจำ รวมทั้งจะช่วยเสริมกระบวนการคิดเชิงบูรณาการให้แก่เด็กด้วย สอดคล้องกับมัทธา ธรรมบุษย์ (2545, หน้า 17) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นรูปแบบการสอนที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ดีมากที่สุดวิธีหนึ่ง เพราะสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และคิดอย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ กลยุทธ์การสอนที่พบ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) การสอนโดยโครงงาน (Project Based Learning) โดยมอบหมายกิจกรรมให้นักเรียนทำ และให้มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้สอน (Role model) ทั้งบุคลิกภาพ การแต่งกาย การประพฤติปฏิบัติตน เป็นกัลยาณมิตร ซึ่งจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1994, p. 31-32 อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี, 2553 ข, หน้า 99) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี รวมทั้งได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ สอดคล้องกับไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2553, หน้า 95) ที่กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีแนวคิดของการสอนแบบร่วมมือซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณี บัญชรหัตถกิจ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการเรียนรู้แบบทำโครงงานต่อความสามารถของภาวะผู้นำและการจัดการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี Effect of Project-Base Learning on Leadership and Management Abilities for Undergraduate Students ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบทำโครงงานเป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลต่อการเพิ่มความสามารถในการจัดการและภาวะผู้นำของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และสอดคล้องกับงานวิจัยของโรมัส (Thomas, 2000) ได้ทำการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการสอนแบบโครงงานในช่วงปี 1999-2000 ผลการวิจัยพบว่า การสอนแบบโครงงานเป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพเนื่องจากการสอนแบบนี้ช่วยเพิ่มทักษะกระบวนการคิดของนักเรียน รวมทั้งเพิ่มความสามารถทางภาษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดจากการทำโครงงาน

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี กลยุทธ์การสอนที่พบ ได้แก่ การให้นิสิตฝึกทักษะการสื่อสารทุกด้าน เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การนำเสนอหน้าชั้นเรียน เป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม การมอบหมายงานหรือกิจกรรมให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์พร้อมทั้งนำเสนอข้อมูลโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม การสอดแทรกการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เข้ามาในระบบการสอน การนำข้อมูลสถิติที่ปรากฏอยู่ในชีวิตประจำวัน ข่าวหนังสือพิมพ์มาเป็นกรณีตัวอย่าง (Case Study) ในการเรียนการสอนให้นักนิสิต รวมถึงการอธิบายข้อมูลดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง และการมอบหมายงานให้ทำ โดยมีการค้นคว้า และนำเสนอผลงานในชั้นเรียนซึ่งตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ต้องใช้สถิติมาคำนวณ ซึ่งคลอสเมียร์ (Klausmeier, 1985, p. 105 อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี, 2553 ข, หน้า 81) ได้อธิบายกระบวนการประมวลผลข้อมูลโดยเริ่มต้นจากการที่มนุษย์รับสิ่งเร้าเข้ามาทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 สิ่งเร้าที่เข้ามาจะได้รับการบันทึกไว้ในความจำระยะสั้น ซึ่งการบันทึกนี้จะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 ประการคือ การรู้จัก (Recognition) และความใส่ใจ (Attention) บุคคลจะเลือกรับสิ่งเร้าที่ตนรู้จักหรือมีความสนใจ สิ่งเร้านั้นจะได้รับการบันทึกลงในความจำระยะสั้น (Short-term Memory) ซึ่งดำรงอยู่ในระยะเวลาจำกัด ในการทำงานที่จำเป็นต้องเก็บข้อมูลไว้ใช้ชั่วคราว อาจจำเป็นต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการจำช่วย เช่น การจัดกลุ่มคำ หรือการท่องซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง ซึ่งจะสามารถช่วยให้จดจำสิ่งนั้นไว้ใช้งานได้ การเก็บข้อมูลไว้ในภายหลัง สามารถทำได้โดยข้อมูลนั้นจำเป็นต้องได้รับการประมวลและเปลี่ยนรูปโดยการเข้ารหัส (Encoding) เพื่อนำไปเก็บไว้ในความจำระยะยาว (Long-term Memory) ความจำระยะยาวนี้มี 2 ชนิด คือ ความจำที่เกี่ยวกับภาษา (Semantic) และความจำที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ (Affective Memory) เมื่อข้อมูลข่าวสารได้รับการบันทึกไว้ในความจำระยะยาวแล้ว

บุคคลจะสามารถเรียกข้อมูลต่าง ๆ ออกมาใช้ได้ แล้วระบายออกมาเป็นการพูด การอ่าน การเขียน สอดคล้องกับทฤษฎี เจมมณี (2553 ข, หน้า 193) ที่กล่าวว่า ทักษะการคิดพื้นฐาน (Basic Thinking Skills) เป็นทักษะการคิดที่ใช้ในการรับและส่งสาร (Communicating Skills) ซึ่งจำเป็นต้องใช้เป็นประจำในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างเช่น ทักษะการฟัง การอ่าน การพูด ผู้เรียนจึงควรได้รับการพัฒนาทักษะเหล่านี้ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555, หน้า 17-18) ที่ว่า เป้าหมายการสร้างบัณฑิตในทศวรรษที่สองให้มีทักษะและสมรรถนะที่สำคัญ ควรประกอบด้วยทักษะความสามารถอย่างน้อย 11 เรื่อง (หรือที่เรียกว่า 3Rs + 7Cs + L) โดย “3Rs” ได้แก่ ทักษะการอ่านและการเขียน (Reading and Writing) การคิดในเชิงคณิตศาสตร์ สำหรับ “7Cs” ได้แก่ Critical Thinking and Problem Solving, Creativity and Innovation, Collaboration Teamwork and Leadership, Cross-cultural Understanding, Communication Information and Media Literacy, Computing and Media Literacy และตัวสุดท้าย Career L หมายถึง Learning self-reliance สอดคล้องกับไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2553, หน้า 91) ที่ให้แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับจำนวนผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่ ให้ฝึกทำ Case สั้น ๆ แล้วสุ่มตอบ ให้ฝึกแก้ปัญหาในกลุ่มใหญ่และหาอาสาสมัครตอบและบรรยายเชิงแก้ปัญหา จำนวนผู้เรียนกลุ่มย่อยให้ทำแบบฝึกหัด จัดสอนผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และตอบคำถามส่งงานผ่านเทคโนโลยี ผู้เรียนรายบุคคลให้ทดลองทำแบบฝึกหัดจากของจริง ให้มีการสื่อสารผ่านเกมส์ ให้มีการทำโครงการ ให้มีการทำวิจัย และการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของโดรสกอล (Driscoll, 2002 อ้างถึงในปณิตา วรรณพิรุณ และ วีระ สุทะ, 2555, หน้า 168) ที่พบว่ากรณีปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในการเรียนผ่านเว็บช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาส

แสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกันและตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล การที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนหรือกับกลุ่มผู้เรียน ช่วยทำให้การจัดการเรียนการสอนน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และยังเป็นการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถพบทบทวนกิจกรรมการเรียนการสอนเนื้อหา และฝึกทำแบบฝึกหัดได้ทุกสถานที่ ทุกเวลาที่ต้องการ และเป็นการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิทยาศาสตร์ศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา 5 ด้าน ส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ซึ่งกลยุทธ์การสอนที่พบเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) การสอนโดยวิเคราะห์สภาพปัญหา (Problem Based Learning) และการสอนโดยโครงงาน (Project Based Learning) จึงเหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นกลยุทธ์การสอนในหมวดวิทยาศาสตร์ศึกษาทั่วไป

2. กลยุทธ์การสอนโดยผู้สอนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) เป็นกลยุทธ์การสอนที่พบมากเกือบทุกด้าน จึงเหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นกลยุทธ์การสอนในหมวดวิทยาศาสตร์ศึกษาทั่วไป

3. กลยุทธ์การสอนโดยการบริการสังคม (Service Learning) เป็นกลยุทธ์การสอนที่หลาย ๆ มหาวิทยาลัยใช้แล้วประสบความสำเร็จ จึงเหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นกลยุทธ์การสอนในหมวดวิทยาศาสตร์ศึกษาทั่วไป

4. ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

5. ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การสอนในหมวดวิชาอื่น ๆ เช่น หมวดวิชาเฉพาะ หมวดวิชาเลือก และหมวดวิชาเลือกเสรี

3. ควรจะดำเนินการวิจัยทดลอง โดยนำกลยุทธ์การสอนที่ได้ไปทดลอง หรือทำวิจัยในชั้นเรียน

เอกสารอ้างอิง

- งานพัฒนาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา. (2554). *หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2554*. ชลบุรี: งานพัฒนาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิตนา แจมมณี. (2553 ก). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา: กลยุทธ์การสอน. *วารสารราชบัณฑิตยสถาน*, 35(2), 181-201.
- _____. (2553 ข). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปณิดา วรรณพิรุณ และวีระ สุทะ. (2555). รูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยโครงงานนิเทศศาสตร์สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา Collaborative Learning Model through Social Media for Supporting Communications Project-based Learning for Postgraduate Students. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติด้านอีเลิร์นนิ่ง Integrating ASEAN Online learning: Policy and Process*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2554). ธรรมชาติให้นักศึกษาเรียนรู้ความเป็น พลเมือง ด้วยวิชา“พลเมือง” กับความรับผิดชอบต่อสังคม (TU 100) เริ่มต้นปีการศึกษา 2554. *จุลสารธรรมศาสตร์*, 44(6), 3.
- พรรณี บัญชรหัตถกิจ. (2555). ผลการเรียนรู้แบบทำโครงการต่อความสามารถของภาวะผู้นำและการจัดการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี Effect of Project-Base Learning on Leadership and Management Abilities for Undergraduate Students. *วารสารศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 5(2), 19-20.
- พล แสงสว่าง. (2530). การศึกษารายกรณี: วิธีสอนที่พัฒนาผู้เรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 4(10), 22-29.
- ไพฑูรย์ ลินลารัตน์. (2553). *กลยุทธ์การสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มัทธรา ธรรมบุษย์. (2545). การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้โดยใช้ PBL. *วารสารวิชาการ*, 5(2), 11-17.
- รังษิพร จันทร์กลม. (2547). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนเรื่องพุทธธรรมเพื่อชีวิตและสังคม โดยการสอนแบบเทคนิค ที จี ที กับ การสอนแบบเทคนิคศึกษารณคดีตัวอย่าง*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการมัธยมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ละเอียด แจ่มจันทร์. (2540). *อนาคตภาพของหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ สำหรับพยาบาลวิชาชีพสังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการอดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการอดมศึกษา. (2553). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอดมศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอดมศึกษา.
- _____. (2554). *ประเด็นปฏิรูปการศึกษา* รอบสอง เล่ม 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอดมศึกษา.
- _____. (2555). *ประเด็นปฏิรูปการศึกษา* รอบสอง เล่ม 3. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอดมศึกษา.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2553). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2546). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าของความเป็นมนุษย์โดยอิงแนวคิดการเรียนรู้จากการหยั่งรู้ด้วยตนเอง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Mitchell, T. D. (2005). *Service-learning and social justice: Making connections, making commitments*. UMI Proquest Digital. Dissertation: AAT 3193927.
- Rasch, D. (2008). *Service-learning and the promotion of social responsibility*. Doctoral dissertation, University of Miami.
- Thomas, J. W. (2000). *A Review of Research on Project- Based Learning*. California: The Autodesk Foundation. Retrieved 17 January 2013, from http://173.226.50.98/sites/default/files/news/pbl_research2.pdf.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1*

Transformational Leadership of School Administrators according to the Perceptual of Teachers under Sakaeo Primary Educational Service Area Office 1

ภูมิศักดิ์ จิตบุญ**

ดร.สุภารัตน์ มานะ***

ดร.วลัยทิพย์ สาขลวิจารณ์****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างคือครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 282 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพรรณนาได้แก่การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานได้แก่ การทดสอบค่าที วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน แต่ตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the transformational leadership of school administrators according to the perception of teachers under Sakaeo primary schools educational service area office 1, and 2) to compare the transformational leadership of school administrators

*วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

**นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

****ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

according to the perception of teachers according to their educational levels, work experiences and the size of schools. The samples were 282 teachers of primary schools. Research instrument was a rating scale questionnaire with a reliability 0.95. The data were analyzed by descriptive statistics : frequency, percentage, mean, standard deviation, and Inferential statistics, t-test, One-way ANOVA and a paired mean differences by Scheffe' method.

The results of the research were as follows: The overall and each aspect of transformational leadership of school administrators according to the perception of teachers under Sakaeo primary educational service area office 1 was at a high level and a comparison of the transformational leadership of school administrators according to the perception of teachers under Sakaeo primary educational service area office 1 between their educational levels and work experience was not statistically different but sizes of schools was found significantly different at a level of 0.05

Keywords : Transformational Leadership

บทนำ

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545ก, หน้า 1-5) ได้กำหนดสาระสำคัญของนโยบายและยุทธศาสตร์ การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2542-2561) ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการเรียนรู้ ที่ต้องเร่งดำเนินการ คือ ให้ปรับเปลี่ยนหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลทุกระดับ ปรับปรุงการผลิต การพัฒนาและการใช้ครู พัฒนาการบริหารจัดการและการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา

การบริหารจัดการจึงเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้เพราะผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทางการทำงาน เป็นผู้แปลงนโยบายสู่การปฏิบัติและผู้ประสานกิจกรรมของสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาเป็นไปโดยสะดวก กล่าวคือ เป็นทั้งผู้ริเริ่ม ผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ ผู้ประสานงาน เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามจุดมุ่งหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548, หน้า 36)

ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีส่วนช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว และสามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นได้ (ทองใบ สุดชาติ, 2550, หน้า 29) องค์กรจึงจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่มีลักษณะเฉพาะหลายอย่าง มีศักยภาพในการใช้ภาวะผู้นำอย่างเหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันของทุกคนในองค์กร สามารถสร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนทุกคนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร (ธีระรุณเจริญ, 2550, หน้า 163-169) ดังที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 5) ระบุไว้ว่า ถ้าหากผู้บริหารสถานศึกษาเกิดสภาพ “ภาวะผู้นำบกพร่อง” อาจทำให้การบริหารสถานศึกษาไม่สามารถพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้

ปัจจุบันมีแนวคิดทฤษฎี ที่กล่าวถึงกันมากคือ “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง” (Transformational Leadership) ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ คือ เป็นลักษณะเฉพาะตัวที่ผู้ตามจะเกิดความเชื่อถือ ศรัทธา ยอมรับปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ คือ

การที่ผู้นำใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อชักนำให้ผู้ตามเห็นคุณค่าของงานและปฏิบัติงานโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว 3) ด้านการกระตุ้นทางสติปัญญา คือ การที่ผู้นำพยายามที่จะกระตุ้นให้ผู้ตามใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาโดยรอบคอบ ใช้เหตุผล และ 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล คือผู้นำจะคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ทำให้การมอบหมายงานตามความถนัดที่ผู้ตามพอใจทำให้งานมีประสิทธิภาพ (Bass & Avolio, 1994 อ้างถึงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2545, หน้า 39-41) ดังที่ วิโรจน์ สารรัตนะ และ อัญชลี สารรัตนะ (2545, หน้า 1) ได้ศึกษาภาวะผู้นำในบริบทสังคมไทย พบว่า เส้นทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนนั้นปัจจัยการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงถือเป็นปัจจัยเหตุแรกสุดที่ก่อให้เกิดการพัฒนาในปัจจุบันๆ ตามมา ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะเป็นแนวทางในการนำเสนอผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 และสามารถนำผลของการวิจัยเป็นแนวทางในการเตรียม

ผู้บริหาร เพื่อให้ได้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

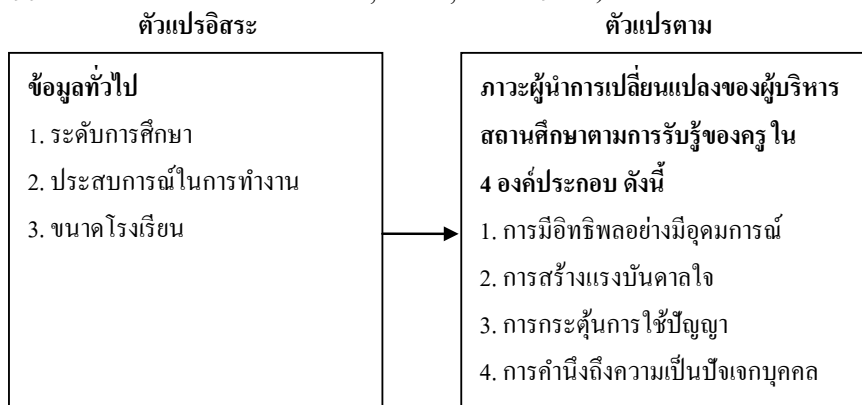
1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยมีสมมติฐาน ดังนี้
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 แตกต่างกันตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของเบส และ อวอลิโอ (Bass & Avolio, 1994 อ้างถึงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2545, หน้า 39-41)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 959 คน ไม่รวมโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1, 2554)

กลุ่มตัวอย่าง

คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน ยุทธ ิทยวรรณ, 2545, หน้า 107) จากประชากร 959 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 282 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 จำนวน 1 ฉบับ โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 1 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert ; อ้างถึงใน ยุทธ ิทยวรรณ, 2545, หน้า 141) โดยกำหนดเป็น 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมอบให้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และกำหนดขอรับแบบสอบถามคืน ภายใน 15 วัน ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 282 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอ้างอิง ได้แก่ ค่า t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) สถิติที่ใช้ในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม คือ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha-coefficient)

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) และเสนอผลในรูปของตารางประกอบความเรียง

2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และเสนอผลในรูปของตารางประกอบความเรียง

การแปลความหมายโดยมีเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 65)

4.50 – 5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูอยู่ในระดับมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูอยู่ในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ใช้สถิติดังนี้

3.1 เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ตามระดับการศึกษา วิเคราะห์ด้วยค่าที (t – test)

3.2 เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance ANOVA) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) และเสนอผลในรูปของตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 85.8 มีประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 37.20 และปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 38.30

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ตามลำดับ (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 โดยรวม (n = 282 คน)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	$\bar{x}$	SD	ระดับการรับรู้	อันดับ
1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.25	0.46	มาก	3
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	4.28	0.45	มาก	2
3. การกระตุ้นการใช้ปัญญา	4.23	0.49	มาก	4
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.29	0.42	มาก	1
เฉลี่ยรวม	4.26	0.42	มาก	

การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ครูสังกัดสำนักสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 มีการรับรู้ โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับ 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ มีวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังผู้ร่วมงาน สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในทุกสถานการณ์ และมีความโดดเด่นที่บ่งบอกถึงความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วนลำดับสุดท้าย คือ สร้างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

การสร้างแรงบันดาลใจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ครูสังกัดสำนักสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 มีการรับรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับ 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ ให้โอกาสผู้ร่วมงานได้ปฏิบัติงานตามที่รับมอบหมายอย่างเต็มที่ แสดงออกถึงความกระตือรือร้นต่อภารกิจที่ต้องปฏิบัติและส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานทำงานกันเป็นทีมได้ ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

การกระตุ้นการใช้ปัญญา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ครูสังกัดสำนักสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 มีการรับรู้โดยรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อ

พิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับ 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานมีการคิดค้นหาวิธีใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาด้วยตนเองแ่งให้ผู้ร่วมงานทราบถึงปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในหน่วยงาน และส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานคิดนวัตกรรม ส่วนลำดับสุดท้าย คือ มีการให้คำแนะนำแนวทางในการแก้ปัญหา

ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ครูสังกัดสำนักสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 มีการรับรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับ 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ มีการสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานได้รับการอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น ให้คำแนะนำให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่วนลำดับสุดท้าย คือ มีวิธีการตอบสนองความต้องการของผู้ร่วมงานตามความแตกต่างของแต่ละบุคคลอย่างเหมาะสม

การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน

การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 1 โดยรวมพบว่า ไม่แตกต่างกันตาม ระดับการศึกษา และ ประสิทธิภาพการทำงาน แต่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามขนาดโรงเรียน

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตาม การรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้วเขต 1 สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้วเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้วเขต 1 ได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้วเขต 1 จัดโครงการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา กิจกรรมการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำให้ผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาดตนเองในด้านกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ผลปรากฏว่าหลังรับการพัฒนาผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของภาวะผู้นำในระดับดี จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้วเขต 1, 2554, หน้า 39) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับการรับรู้ของครู สามารถนำผลมาอภิปราย ได้ดังนี้

ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีโอกาสนในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ส่งเสริมความก้าวหน้าของผู้ร่วมงาน เพื่อเป็นแนวทางในการการเริ่มต้นและพัฒนางาน

ตามความต้องการของบุคลากรและทำให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ดุคค์ (Duke, 1998 อ้างถึงใน ถวิล มาตรเลียม, 2544, หน้า 113) ได้กล่าวเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนไว้ตอนหนึ่งว่า ควรมีบทบาทสังเกตการณ์สอนเสมอ ซึ่งแจ่มชัดเด่นและจุดด้อยที่ครูผู้สอนต้องพัฒนา สนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมและพัฒนาทักษะตนเอง สอดคล้องกับ (ดุสิต ขาวเหลือง, 2554, หน้า 20) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบที่องค์กรจัดขึ้นเพื่อสร้างความรู้ ทักษะประสิทธิภาพ ความสามารถในการทำงานและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรวมทั้งทัศนคติที่ไม่พึงประสงค์ของพนักงาน เพื่อให้พนักงานมีคุณภาพและมีสมรรถนะตามต้องการคาดหวัง ซึ่งจะช่วยให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายขององค์กรต่อไป นอกจากนี้ แบส อวอลิโอ (Bass & Avolio, 1994 อ้างถึงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2545, หน้า 39-41) ได้กล่าวว่า ข้อหนึ่งสำหรับผู้บริหารควรมีคือการคำนึงถึงการพัฒนา โดยการสนับสนุนให้ผู้ตามได้รับการอบรมพัฒนาความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมที่เน้นการพัฒนา ประกอบด้วย การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ผู้ตามได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติมยกระดับความสามารถและศักยภาพของผู้ตามให้สูงขึ้น สำหรับวิธีการตอบสนองความต้องการของผู้ร่วมงานตามความแตกต่างของแต่ละบุคคลอย่างเหมาะสมควรมีการรับรู้เป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเนื่องจากความแตกต่างของแต่ละบุคคลจึงทำให้ผู้บริหารไม่สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลได้เท่าที่ควร สอดคล้องกับแนวคิดของแบส อวอลิโอ (Bass & Avolio, 1994 อ้างถึงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2545, หน้า 39-41) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ผู้นำควรแสดงออกต่อผู้ตามคือ ยอมรับในความแตกต่างของผู้ตามแต่ละคน ให้ความสนใจในความแตกต่างของผู้ตามแต่ละคน จะทำให้ผู้ตามมีความรู้สึกว่าคุณค่าได้รับการยอมรับจากผู้นำ ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำงานให้ดีที่สุด

ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากร ได้แสดงความสามารถของแต่ละบุคคล ให้ความเชื่อมั่นว่าทุกคนสามารถปฏิบัติงานได้ บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้อง กับทิจิและดีเวนแนน (Tichy & Devannan, 1986 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2544, หน้า 62) กล่าวถึง คุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ ประการหนึ่งคือ เชื่อมมั่นในคนอื่น ผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ไม่ใช่เผด็จการแต่มีอำนาจและสนใจ คนอื่นๆ มีการทำงานโดยมอบอำนาจให้คนอื่นทำโดยเชื่อว่าคนอื่นก็มีความสามารถ สำหรับให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอครูมีการรับรู้เป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารพยายามที่จะสร้างแรงจูงใจ ภายในเรื่องการปฏิบัติงานของผู้ตามให้บรรลุจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เกิดกำลังใจในตนเองมากกว่าที่จะพูดให้กำลังใจ โดยตรง สอดคล้องกับ แบส อวอลิโอ (Bass & Avolio, 1994 อ้างถึงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2545, หน้า 39-41) ผู้นำจะประพจน์ในทางที่จูงใจ ให้เกิดแรงบันดาลใจกับ ผู้ตาม โดยสร้างแรงจูงใจภายใน การให้ความหมายและ ทำทนายในเรื่องงานของผู้ตาม ผู้นำจะกระตุ้นจิตวิญญาณ ของทีม (Team Spirit) ให้มีชีวิตชีวา มีการแสดงออกซึ่ง ความกระตือรือร้น โดยการสร้างเจตคติที่ดี และการคิดใน แง่บวก จะก่อให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้ตาม มากกว่าการกล่าวชม

ด้านเครื่องมือที่พลอยอย่างมีอุดมการณ์ ผลการ วิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหาร มีความ สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดทิศทาง และเป้าหมายในการปฏิบัติงานของโรงเรียน การสร้าง ภาพความแตกต่างระหว่างปัจจุบันกับอนาคต ส่งเสริม ให้บุคลากรเข้าใจถึงทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน และพัฒนางานที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน จากความร่วมมือของบุคลากร สอดคล้องกับทฤษฎีของ แบส และอวอลิโอ (Bass & Avolio, 1994 อ้างถึงใน

ประยูร ชูสอน, 2547, หน้า 34) กล่าวถึง ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงว่า เป็นผู้นำที่มีลักษณะดังนี้คือ มีการกระตุ้นให้เกิดความสนใจในระหว่างผู้ร่วมงานและ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในเรื่องภารกิจ (Mission) และ วิสัยทัศน์ (Vision) ของทีมและองค์การ มีการพัฒนา ความสามารถของผู้ตามมองให้ไกลเกินกว่าความสนใจ ของพวกเขาเองไปสู่สิ่งที่จะทำให้กลุ่มได้ประโยชน์ นอกจากนั้น บุญเจือ จุฑาพรธนาชาติ (2553) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนเป็นความสามารถของ ผู้บริหารโรงเรียนในการมองภาพความแตกต่างระหว่าง ภาพองค์การในปัจจุบันไปสู่สภาพขององค์การที่พึง ปรารถนาในอนาคตโดยภาพนั้นความเป็นไปได้เป้าหมาย ชัดเจนสามารถวางแผนกำหนดแนวทางหรือวิธีการใน การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายขององค์การที่พึงปรารถนาใน อนาคตนั้น สร้างความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร ส่งเสริม การพัฒนางานของบุคลากร ซึ่งวัดได้จากพฤติกรรมของ ผู้บริหาร สำหรับสร้างความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ครูมีการรับรู้เป็นลำดับ สุดท้าย ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารพยายามกระตุ้นให้ ผู้ตามปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ตามภาระ หน้าที่ขององค์การ เพื่อสร้างมั่นใจให้เกิดขึ้นต่อผู้ตาม เมื่อผู้ตามเกิดความมั่นใจก็จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นอัน หนึ่งอันเดียวกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน สอดคล้องกับ (Bass & Avolio, 1994 อ้างถึงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2545, หน้า 39-41) ที่กล่าวว่าความมั่นใจช่วยสร้าง ความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ผู้นำ จึงต้องรักษาอิทธิพลของตนในการบรรลุเป้าหมายของ การปฏิบัติภาระหน้าที่ขององค์การเพื่อสร้างความมั่นใจ ต่อผู้ตาม ซึ่งลักษณะของผู้นำมีอยู่ 7 ประการ ได้แก่ มี ลักษณะเด่นและมีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นแบบอย่าง ของผู้ตามในเรื่องของค่านิยม ความคาดหวังเชื่อมั่นใน ผู้ตามและเชื่อว่าผู้ตามสามารถปฏิบัติให้ลุล่วงตามเป้าหมายได้ ความหนักแน่นต่อสิ่งกระตุ้นและทัศนคติของ ผู้นำที่มีต่อการทำงานขององค์การ สร้างความประทับใจ

ใจในความสามารถและความสำเร็จ มีเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงานขององค์กร มีพฤติกรรมที่สร้างแรงจูงใจในการทำให้พันธกิจบรรลุตามจุดหมายได้และชนะใจผู้ตามได้

ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารเป็นบุคคลที่นำวิธีการปฏิบัติงานแบบใหม่มาปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง กระตุ้นหรือเสนอแนะแนวทางวิธีการทำงานใหม่มาปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ คอยสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการใหม่ๆ เสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ แบส และอวอลิโอ (Bass & Avolio, 1994 อ้างถึงใน ประยุทธ์ ชูสอน, 2547, หน้า 34) กล่าวถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่ามีลักษณะดังนี้ คือ มีการกระตุ้นให้เกิดความสนใจในระหว่างผู้ร่วมงานและผู้ตามให้มองงานของพวกเขาในแง่มุมใหม่ๆ ดังที่ วิโรจน์ สารรัตนะ (2546, หน้า 76-77) กล่าวไว้ว่า การเสนอแนวคิดใหม่ๆ เพื่อให้ผู้อื่นได้คิดทบทวนในสิ่งที่ทำอยู่เดิม กระตุ้นให้มองเห็นปัญหาจากหลายแง่มุมและกระตุ้นให้คิด แสดงออกในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานที่หลากหลาย ปลูกกระตือรือร้นในการเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการปฏิบัติ ป้องกันและแก้ปัญหาที่มีคุณภาพสูงขึ้นในการทำงานสำหรับการให้คำแนะนำแนวทางในการแก้ปัญหา ครูมีการรับรู้เป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารต้องแก้ไขปัญหาที่เร่งด่วนก่อนประกอบกับการกิจของผู้บริหารที่ต้องมีความรับผิดชอบและบริหารจัดการในหลายๆด้าน ทำให้ผู้บริหารให้คำแนะนำให้ความรู้ สนับสนุนและการช่วยเหลือ เป็นที่เล็ง ในการแก้ไขปัญหาได้ไม่ทั่วถึงทุกคน สอดคล้องกับ แนวคิดของ แบส และอวอลิโอ (Bass & Avolio, 1994 อ้างถึงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2545, หน้า 39-41) ผู้นำจะต้องเป็นโค้ช และเป็นทีปรีกษา ผู้นำจะดูแลผู้ตามว่าต้องการคำแนะนำ การสนับสนุนและการช่วยเหลือให้ก้าวหน้าในการทำงานที่รับผิดชอบอยู่ เป็นที่เล็ง โดยการใช้ความรู้ ประสบการณ์และตำแหน่งหน้าที่ที่มีอยู่ เพื่อพัฒนาผู้ตามให้สามารถดูแลตนเอง สามารถ

จัดการกับงานที่ได้รับมอบหมายได้ด้วยกระบวนการสอนแนะนำและให้ความรู้

2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 ตามขนาดโรงเรียนพบว่า ครูมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยครูโรงเรียนขนาดเล็กไม่แตกต่างกับครูโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ แต่ครูโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกับครูโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ผ่านประสบการณ์การบริหารมากกว่าจึงได้รับเลือกให้ย้ายเข้ามาบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2554, หน้า 8) ระบุไว้ในหลักเกณฑ์และวิธีการย้ายผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า การพิจารณาผู้บริหารสถานศึกษาไปดำรงตำแหน่งในโรงเรียนขนาดต่างๆ ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ความเป็นผู้นำ มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา มีผลการปฏิบัติงานดี มีประสบการณ์ในการบริหารงาน มีคุณวุฒิ ความอาวุโสตามหลักราชการ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

อีกทั้งผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่นั้นมีบทบาทในการบริหารจัดการ มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาความเป็นผู้นำไปตามสภาวการณ์ อยู่ตลอดเวลา มีวิสัยทัศน์ในการทำงานปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง ได้รับปัจจัยสนับสนุนมากกว่าครูมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า จำนวนครูมีมากกว่าทำให้การทำงานในโรงเรียนขนาดใหญ่มีเวลาในการแก้ไขปัญหาได้ดีกว่า โรงเรียนขนาดกลางเพราะต้องทำงานปฏิบัติงานที่มีจำนวนเท่ากับโรงเรียนใหญ่จึงทำให้ครูมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน สอดคล้องกับ เสริมศักดิ์

วิศาลาภรณ์ (2553, หน้า 188-207) กล่าวว่าโรงเรียนขนาดกลางนั้นมักประสบกับปัญหาต่างๆ ได้แก่ โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนครู ครูย้ายบ่อย เป็นโรงเรียนทดลองครูใหม่เพราะครูที่มาบรรจุใหม่มักเป็นครูที่มาจากต่างพื้นที่ เมื่อครบตามกำหนดการทดลองปฏิบัติราชการก็ขอย้ายกลับภูมิลำเนาหรือย้ายเข้ามาในตัวเมืองที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ครูโรงเรียนขนาดกลางทำหน้าที่มากเกินไปเนื่องจากต้องทำงานพิเศษต่างๆ ที่นอกเหนือจากการสอน ความไม่เสมอภาคด้านงบประมาณการใช้จ่ายงบประมาณตามรายหัวเหมือนกันหมดทุกพื้นที่ทำให้ประสบปัญหาการบริหารจัดการเพราะปริมาณงานเท่าๆ กันกับโรงเรียนขนาดใหญ่ ครูหรือผู้บริหารโรงเรียนในพื้นที่ที่มีความสามารถ เก่ง มักถูกดึงเข้ามาอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางจำเป็นต้องไปหาปัจจัยพื้นฐานมาสนับสนุนแก้ปัญหาการจัดการในโรงเรียน ไม่มีเวลาได้พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเต็มที่ทั้งนี้เนื่องจากได้รับงบประมาณมีจำกัดจึงมอบหมายงานให้ครูคนใดคนหนึ่งทำหน้าที่ในโรงเรียนแทน

ส่วนการรับรู้ของครูโรงเรียนขนาดเล็กไม่แตกต่างกับครูในโรงเรียนขนาดกลางและ ขนาดใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ในโรงเรียนขนาดเล็กเป็นผู้บริหารใหม่จะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรผู้บริหารตามหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร เพื่อพัฒนาด้านอุดมการณ์ วิสัยทัศน์ บุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ และพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กแสดงออกถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการ การข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2552) ได้ระบุไว้ตามที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มาตรา 80 บัญญัติให้มีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้ง

ให้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งและบางวิทยฐานะ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสมในอันที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล และความก้าวหน้าแก่ราชการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด (ว.18) ไว้ว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนผ่านการพัฒนาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ให้ได้รับการพัฒนาสมรรถนะของผู้อำนวยการสถานศึกษา ให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และมีการบริหารและการจัดการในสถานศึกษามีความยืดหยุ่น มีความพร้อมที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้ผู้ผ่านการพัฒนามีอุดมการณ์ วิสัยทัศน์ บุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ และพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา สามารถนำการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างเหมาะสม สามารถสร้างวัฒนธรรมคุณภาพและวัฒนธรรมประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผู้บริหารควรให้คำแนะนำแนวทางในการแก้ปัญหา ให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเปลี่ยนกรอบการมองปัญหาและมีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

2. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารควรสร้างความรู้สึกร่วมกันให้ผู้ร่วมงานเป็นหนึ่งเดียวกัน ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกเต็มใจและภาคภูมิใจที่ได้ร่วมงานด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรรศึกษา เรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำด้าน การกระตุ้นทางปัญญาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1
2. ควรรศึกษา เรื่อง การพัฒนาการทำงานเป็นทีม ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้วเขต 1

เอกสารอ้างอิง

- ดุสิต ขาวเหลือง. (2554). การฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพและสมรรถนะ. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยบูรพา, 7(1), 20.
- ทองใบ สุดซารี. (2550). ภาวะผู้นำ กลไกขับเคลื่อนองค์กรแห่งการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่3). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: สิริวิสาสน์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษานับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: แอล ที เพรส.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2545). พื้นฐานการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สุริยาสารณ.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2545). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสภาพในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง. วารสารการบริหารคน, 23, 98-102.
- วิโรจน์ สารรัตน์ และอัญชลี สารรัตน์. (2545). ปัจจัยทางการบริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ข้อเสนอผลการวิจัยเพื่อการพัฒนาและการวิพากษ์. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. (2554). รายงานการจัดการศึกษา ปีงบประมาณ 2554 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1. สระแก้ว: สระแก้วกลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2552, 8 ตุลาคม). สำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศร 0206.7/ว18 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา.
- _____. (29 กรกฎาคม 2554). สำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศร 0206.4/ว9 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการย้ายผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2553). สภาพการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนชายแดนในจังหวัดชายแดนของไทยที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชา. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

**การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี***

**A Study Of Factors Affecting Achievement Of Chinese Language
Of Mattayomsuksa – Three Students In Watnongkor Community
School Uuder Chonburi Provincial Administration Organization**

ZHANG QING LING**

ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยด้านครอบครัว ด้านตัวนักเรียน ด้านโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี และหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ภายในครอบครัว ตัวนักเรียน และโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน รวมทั้งสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนจากตัวแปรกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จำนวน 110 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยด้านครอบครัว พบว่า รายได้ของผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านตัวนักเรียน พบว่า เจตคติต่อวิชาภาษาจีน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาภาษาจีนอยู่ในระดับมาก และความรู้พื้นฐานของภาษาจีนส่วนใหญ่มีเกรดอยู่ระหว่าง 0 - 1.00 ปัจจัยด้านโรงเรียน พบว่า คุณภาพการสอนของครูสอนภาษาจีน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เรียนภาษาจีน และความเป็นผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 0-1.00

2. ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ภายในครอบครัว ตัวนักเรียน และโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน พบว่า เจตคติต่อวิชาภาษาจีน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาภาษาจีน ความรู้พื้นฐานของภาษาจีน คุณภาพการสอนของครูสอนภาษาจีน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เรียนภาษาจีน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์

*วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ทางการเรียนวิชาภาษาจีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วนรายได้ของผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนภาษาจีน การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองที่เรียนภาษาจีนและความเป็นผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน คือ ความรู้พื้นฐานของภาษาจีนปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เรียนภาษาจีน สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนได้ร้อยละ 36.40 เขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = -.318 + 0.613 \text{ ความรู้พื้นฐานของภาษาจีน } (X_5) + 0.270 \text{ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เรียนภาษาจีน } (X_7)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.554 \text{ ความรู้พื้นฐานของภาษาจีน } (X_5) + 0.156 \text{ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เรียนภาษาจีน } (X_7)$$

Abstaract

The purposes of this study were to evaluate the factors of family, the students, school and achievement score of Chinese language of Matayomsuksa 3 students in Watnongkor Community School under Chonburi Provincial Administration Organization; to find out the relationship among these factors with achievement score of Chinese language, as well as to construct equations of predicting achievement in Chinese language by the factors of family, the student and school. The samples used in this study were 110 Matayomsuksa 3students. The statistical devices were mean, standard deviation, simple correlation and stepwise multiple regression.

The results revealed as follows:

1. The factor of family in the dimension of family income, between 10,001 – 15,000 baht, family support was at moderate level. The factors of the students in the dimension of attitude toward Chinese language and achievement motivation toward Chinese language were rated at high level, but basic knowledge in Chinese language was at 0 -1.00 average score. The factor of school in the dimension of quality of teaching learning, interrelationship between teacher and student and academic leadership of school principal were rated at high level, and Chinese language achievement score was at 0-1.00 .

2. In regard to the relationship among these factors with achievement score of Chinese language, it was found that attitude toward Chinese language, achievement motivation toward Chinese language, basic knowledge in Chinese language, quality of teaching learning and interrelationship between teacher and student, were related with Chinese achievement with statistical significance ($p < .05$). But, their family income, family support and academic leadership of school principal had no significant relation to Chinese language achievement.

3. knowledge in Chinese language and interrelationship between teacher and student, could predict learning achievement in Chinese language at 36.40 % by the following equations of raw scores and standardized scores:

The equation of raw scores

$\bar{Y} = -.318 + 0.613 \text{ basic knowledge in Chinese language } (X_5) + 0.270 \text{ interrelationship between teacher and student } (X_7)$

The equation of standardized scores

$Z = 0.554 \text{ basic knowledge in Chinese language } (X_5) + 0.156 \text{ interrelationship between teacher and student } (X_7)$

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจระดับโลกเป็นอย่างมากทุกประเทศต่างมุ่งหวังที่จะติดต่อกับขาย หรือสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศจีน สำหรับประเทศไทยมีการติดต่อทางการค้ากับประเทศจีนมานานตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสิ่งสำคัญในการสื่อสารระหว่างประเทศนั้นคือภาษา

ภาษาจีนถือได้ว่า เป็นภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าภาษาอังกฤษ เนื่องจากประเทศจีนมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจจนก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจไม่แพ้ประเทศสหรัฐอเมริกาและยุโรป สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ภาษาจีนเป็น 1 ใน 5 ภาษาหลักขององค์การสหประชาชาติ และเป็นภาษาที่มีผู้ใช้มากที่สุดในโลก ปัจจุบันประเทศจีนมีประชากรมากกว่า 1,300 ล้านคน และยังมีชาวจีนโพ้นทะเลที่กระจายตัวอยู่ทั่วโลกอีกไม่ต่ำกว่า 300 ล้านคน ฉะนั้นประเทศต่างๆ จึงตื่นตัวสนับสนุนให้นักเรียน นักศึกษา หันมาสนใจเรียนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันภาษาจีนได้เข้ามามีบทบาทในการติดต่อสื่อสารในสังคมไทยเป็นอย่างมาก ทั้งด้านธุรกิจและการศึกษา ทำให้สถาบันสอนภาษาและสถาบันการศึกษาต่างๆ เปิดสอนหลักสูตรภาษาจีน (สุนทร ชูดิทรานนท์, 2550 อ้างถึงใน ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551, หน้า 28-29)

การเรียนภาษาต่างประเทศให้ประสบความสำเร็จนั้น มีปัจจัยที่สำคัญหลายปัจจัยทั้งในระดับครอบครัว ระดับนักเรียนและระดับโรงเรียน เช่น เคลาส์เมอร์ (Klausmeir, 1975, pp. 28-29) กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้เรียนว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการอธิบายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนอกเหนือจากองค์ประกอบอื่น ๆ คือ คุณลักษณะของครู พฤติกรรมระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน คุณลักษณะของกลุ่มผู้เรียน สภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวก นอกจากนั้นยังอธิบายองค์ประกอบย่อยเพิ่มเติมอีก 6 ประการ คือ 1) พื้นฐานความรู้เดิม ความสามารถด้านความรู้ 2) ความพร้อมทางกายภาพ 3) คุณลักษณะทางจิตใจที่รวมความสนใจ เจตคติ 4) เพศ 5) อายุ 6) ภูมิหลังทางครอบครัว

จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในแต่ละปีการศึกษา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำต้องปรับปรุง ทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน (โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ, 2554) จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีว่า มีความสัมพันธ์กับปัจจัยใดบ้าง และปัจจัยใดที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา

ภาษาจีนของนักเรียน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนสูงขึ้นและสามารถใช้ภาษาจีนในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยด้านครอบครัว ด้านตัวนักเรียน และด้านโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัว ด้านตัวนักเรียน และด้านโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน จากปัจจัยด้านครอบครัว ด้านตัวนักเรียน และด้านโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 110 คน และสุ่มแบบแบ่งชั้นและสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย รายได้ของผู้ปกครอง นักเรียนที่เรียนภาษาจีน และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนภาษาจีน ปัจจัยด้านตัวนักเรียน ประกอบด้วย เจตคติต่อวิชาภาษาจีน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชา ภาษาจีน และความรู้พื้นฐานของภาษาจีน และปัจจัยด้านโรงเรียน ประกอบด้วย คุณภาพการสอนของครูสอนภาษาจีน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เรียนภาษาจีน และความเป็นผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (แต่ด้านรายได้ของผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนภาษาจีนและความรู้พื้นฐานของภาษาจีนเป็นแบบเติมคำ)

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ความตรง (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านโครงสร้างและภาษา จากนั้นผู้วิจัยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และโครงสร้าง (Construct Validity)

2. (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลเฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองได้แบบสอบถามคืนมาทั้งหมด 110 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม คำนวณหาค่าเฉลี่ย (M) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) นำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด เพื่หาระดับของปัจจัยที่ศึกษา จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการทดสอบสมมุติฐานดังนี้ คือ

2.1 ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า “ปัจจัยด้านครอบครัว ด้านตัวนักเรียน และด้านโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี” ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation) และทดสอบนัยสำคัญจากความน่าจะเป็นของค่า r

2.2 ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า “ปัจจัยด้านครอบครัว ด้านตัวนักเรียน และด้านโรงเรียนสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี” ใช้การวิเคราะห์สมการการถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ปรากฏว่า

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยด้านครอบครัว ด้านตัวนักเรียน และด้านโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน

1.1 ปัจจัยด้านครอบครัว

1.1.1 ด้านรายได้ของผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนภาษาจีน พบว่า โดยส่วนมากผู้ปกครองมีรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 33.60 รองลงมาคือ อยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.60

1.1.2 ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของ ผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของการที่นักเรียนได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ทางด้านภาษาจีน ผู้ปกครองกระตือรือร้นและสนใจที่จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถทางภาษาจีน และผู้ปกครองส่งเสริมการเรียนรู้โดยจัดหาสถานที่ให้นักเรียนทำการบ้าน

1.2 ปัจจัยด้านตัวนักเรียน

1.2.1 ด้านเจตคติต่อวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเรียนภาษาจีนทำให้ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจ ผู้ที่เรียนภาษาจีนเก่งสามารถประกอบอาชีพที่มีรายได้สูงในอนาคต และการเรียนภาษาจีนทำให้นักเรียนสนุก

1.2.2 ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นักเรียนรู้สึกภูมิใจที่ทำงานยากได้สำเร็จ นักเรียนอยากประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาจีน และนักเรียนพยายามที่จะทำให้ได้คะแนนสูงสุดในชั้นเรียน

1.2.3 ด้านความรู้พื้นฐานของภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนส่วนใหญ่มี

เกรดอยู่ในระหว่าง 0 – 1.00 คิดเป็นร้อยละ 34.60 รองลงมาคือ อยู่ระหว่าง 2.01 – 3.00 คิดเป็นร้อยละ 32.70

1.3 ปัจจัยด้านโรงเรียน

1.3.1 ด้านคุณภาพการสอนของครูสอนภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้นในการสอน ครูผู้สอนภาษาจีนได้เตรียมการสอนมาเป็นอย่างดี และครูผู้สอนภาษาจีนมีอารมณ์แจ่มใสในขณะที่ทำการสอนในชั่วโมงภาษาจีน

1.3.2 ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เรียนภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เมื่อนักเรียนมีปัญหาในเรื่องการเรียนครูให้คำแนะนำเป็นอย่างดี ครูใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ตอบ และครูชมเชยหรือสนับสนุนให้กำลังใจเมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ดี

1.3.3 ด้านความเป็นผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหาร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารกระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีกับครูและนักเรียน ผู้บริหารให้ความสนใจในการส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถทางวิชาภาษาจีน และผู้บริหารส่งเสริมครูให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนอย่างมีคุณภาพ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี นักเรียนส่วนใหญ่มีเกรดอยู่ในระหว่าง 0 – 1.00 คิดเป็นร้อยละ 33.60 รองลงมาคือ อยู่ระหว่าง 1.01 – 2.00 คิดเป็นร้อยละ 25.50

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัว ด้านตัวนักเรียน และด้านโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน ปัจจัยด้านครอบครัว โดยรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผล

สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยด้านตัวนักเรียน โดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และปัจจัยด้านโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านความเป็นผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ปัจจัยด้านความรู้พื้นฐานของภาษาจีน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เรียนภาษาจีน สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ ดังสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = -.318 + 0.613 \text{ ความรู้พื้นฐานของภาษาจีน } (X_5) + 0.270 \text{ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เรียนภาษาจีน } (X_7)$$

สมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = 0.554 \text{ ความรู้พื้นฐานของภาษาจีน } (X_5) + 0.156 \text{ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เรียนภาษาจีน } (X_7)$$

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ และสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ ความรู้พื้นฐานของภาษาจีน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เรียนภาษาจีน

1.1 ความรู้พื้นฐานของภาษาจีน มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าความรู้พื้นฐานของภาษาจีนเป็นตัวบ่งชี้ให้

เห็นถึงความรู้ ความถนัด และความสามารถของนักเรียน ในวิชาภาษาจีนการมีความรู้พื้นฐานเดิมอยู่มาก จะเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยให้เรียนรู้ภาษาจีนได้มากขึ้น ถ้ามีความรู้พื้นฐานเดิมอยู่น้อยก็ทำให้การเรียนรู้เนื้อหาใหม่ช้า หรือทำให้ไม่เข้าใจ ซึ่งเชื่อว่า ความรู้เดิมมีส่วนเกี่ยวข้องและเสริมสร้างความเข้าใจของผู้เรียน ผู้เรียนจะเรียนรู้ภาษาจีนได้ดีต้องอาศัยความรู้เดิมเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ ซึ่งความรู้พื้นฐานของภาษาจีนเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) ซึ่งมีความเชื่อและแนวคิดหลักการว่า บุคคลเรียนรู้โดยการสร้างความรู้ด้วยวิธีการที่ต่างกันโดยอาศัยประสบการณ์เดิม กับโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิม โดยมีความสนใจและแรงจูงใจภายในเป็นพื้นฐาน เมื่อบุคคลเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา หรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะเป็น แรงจูงใจให้เกิดการไตร่ตรอง ซึ่งนำไปสู่การสร้างโครงสร้างใหม่ทางปัญญา (วรรณทิพา รอดแรงคำ, 2541, หน้า 7-12) ส่วน วัฒนาพร ระบับทุกข์ (2543) ได้สรุปเงื่อนไขการเรียนรู้ของแนวConstructivism ไว้ว่า ความรู้ต่าง ๆ จะถูกสร้างด้วยความรู้ของตัวผู้เรียนเอง โดยใช้ข้อมูลที่ได้รับมาใหม่รวมกับข้อมูลหรือความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งประสบการณ์เดิมมาสร้างความหมายในการเรียนรู้ของตนเอง เพียเจต์ (Piaget, อ้างถึงใน สุมาลี ชัยเจริญ, 2545) เชื่อว่าถ้าผู้ถูกกระตุ้นด้วยปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา (Cognitive Conflict) ผู้เรียนต้องพยายาม ปรับโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Structuring) ให้เข้าสู่ภาวะสมดุลย์ (Equilibrium) โดยวิธีการดูดซึม (Assimilation) ได้แก่ การรับข้อมูลใหม่จากสิ่งแวดล้อมเข้าไปไว้ในโครงสร้างทางปัญญา และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา (Accommodation) คือ การเชื่อมโยงโครงสร้างทางปัญญาเดิม หรือความรู้เดิมที่มีมาก่อนกับข้อมูลข่าวสารใหม่ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปรับโครงสร้างทางปัญญาเข้าสู่ภาวะสมดุลหรือสามารถ

จะสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมาได้ และ บลูม (Bloom, 1976, pp. 30-34) กล่าวว่า พื้นความรู้เดิมคือ “ความสามารถทางปัญญาที่จำเป็นต้องมีมาก่อน” ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทางด้านคุณลักษณะของผู้เรียนโดยบลูมมีความเชื่อว่าจะไม่สามารถเรียนรู้เนื้อหาใหม่ (Learning Task) ได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดถ้าหากผู้เรียนขาดความรู้เดิมที่จะเป็น ต้องมีมาก่อน แต่ถ้าผู้เรียนทุกคนมีความรู้เดิมที่จำเป็นอยู่ก่อนเป็นไปได้ที่ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้เนื้อหาใหม่ได้ และหากว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานเดิมแตกต่างกันก็จะมี ความระดับของผลสัมฤทธิ์แตกต่างกัน ดังนั้น ความรู้พื้นฐานของภาษาจีนจึงมีความสัมพันธ์ทางบวก และสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และผลการวิจัยของมณเฑียร ชมดอกไม้ (2541, หน้า 220) ที่พบว่า ความรู้พื้นฐานภาษาอังกฤษมีอิทธิพลทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และงานวิจัยของแอนโธนี ฟิลลิปส์ และคริสติน(Anthony, Phillips & Christine, 2000) ได้ศึกษาตัวแปรพยากรณ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาต่างประเทศ พบว่า ผลการเรียนเฉลี่ยมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาต่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญ และผลการวิจัยของเคาท์ซูลิส และแคมป์เบล (Koutsoulis & Campbell, 2001, pp. 109-125) ที่พบว่า ความสามารถเดิม เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ทั้งในกลุ่มนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

1.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เรียนภาษาจีน มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการเรียนการสอนเป็นการติดต่อระหว่างบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนแต่ละคนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องเข้าใจหรือทำความเข้าใจในบทเรียน เกิดความรู้สึกเชื่อถือและไว้

วางใจผู้สอน ไม่กระด้างกระเดื่อง ผู้สอนจึงมีโอกาสนำกิจกรรมให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข กล่าวในสิ่งที่ควรกล่าวและวางตัวพอเหมาะพอดีกับเหตุการณ์ วิกตอสกี (Vygotsky, อ้างถึงใน สุมาลี ชัยเจริญ, 2545) อธิบายถึงการเรียนรู้ว่าเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยอาศัยสื่อกลางทางวัฒนธรรมของมนุษย์สร้างขึ้น การช่วยเหลือด้วยการชี้แนะ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น ผู้เรียนสร้างความรู้โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับครู ส่วนโคแกน (Cogan, 1967 อ้างถึงใน วิวัตร พงษ์สุภา, 2544, หน้า 23) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนว่า สามารถช่วยให้ครูแนะนำสิ่งที่มีคุณค่าแก่นักเรียน เพราะตัวครูเองมีความต้องการที่จะกระตุ้นนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมของนักเรียนดังนั้น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เรียนภาษาจีนจึงมีความสัมพันธ์ทางบวกและสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนัยนา จันตะเสน (2547, หน้า 110) ที่พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและพฤติกรรมการสอนคณิตศาสตร์ของครู มีผลทางบวกกับค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ รวมทั้ง คิน และฟิชเชอร์ (Khine & Fisher, 2003, อ้างถึงใน จันทน์ เทือกทอง, 2550, หน้า 51) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ และมีอิทธิพลที่ยิ่งใหญ่ต่อความรู้ ความจำ และประสิทธิภาพของพัฒนาการของนักเรียน

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ แต่ไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ เจตคติต่อวิชาภาษาจีน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาภาษาจีนและคุณภาพการสอนของครูที่สอนภาษาจีน

2.1 เจตคติต่อวิชาภาษาจีน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เจตคติเป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางด้านจิตใจเป็นตัวกำหนดค่านิยมของแต่ละคน การสร้างหรือปลูกฝังเจตคติที่ดี จึงเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของการศึกษาที่จะเสริมสร้างและพัฒนาบุคคลทั้งในทางสมองและจิตใจควบคู่กันไป ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้น เฉลลา ประเสริฐสังข์ (2542, หน้า 256) และเพราพรรณ เปลี่ยนภู (2542, หน้า 110) มีแนวคิดที่ตรงกันว่า ในการเรียนการสอนนั้น เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียน ต่อวิชาเรียน หรือครูผู้สอนนั้นมีความสำคัญมาก ถ้านักเรียนมีเจตคติที่ดีเด็กก็จะตั้งใจเรียน ชอบวิชาเรียนทำให้การเรียนมีผลดีในทางตรงกันข้ามถ้านักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีนักเรียนจะเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายไม่อยากเรียนวิชานั้นๆ ทำให้การเรียนไม่รู้เรื่อง หนีเรียนจนอาจเกิดความล้มเหลวทางด้านการศึกษาได้ ครูจึงควรปลูกฝังเจตคติที่ดีให้นักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดี รักครู รักการเรียนอยากมาโรงเรียน และในที่สุดนักเรียนก็จะประสบผลสำเร็จในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จันทน์ เทือกทอง (2550, หน้า 202) ที่พบว่า เจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมีอิทธิพลทางตรงและทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ดังนั้น เจตคติต่อวิชาภาษาจีนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน แต่ไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนได้ อาจเป็นเพราะว่าเจตคติเป็นความรู้สึก และความเอนเอียงทางจิตใจ (Cruze, 1974, p. 187) ซึ่งเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับบุคคล สิ่งแวดล้อมและกิจกรรมที่ใช้ในการเรียน (Oller, 1979 อ้างถึงใน อัจฉรวรรณศิริสร, 2539, หน้า 47-48) ดังนั้น เจตคติของนักเรียนในแต่ละช่วงเวลาอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา นอกจากนั้น เจตคติต่อครูผู้สอน เจตคติต่อเนื้อหาวิชาที่เรียนเป็นสิ่งที่ได้รับการ

พัฒนา จากสภาพแวดล้อมทางบ้าน อันได้แก่ การได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนภายในครอบครัวการได้เปรียบทางฐานะทางเศรษฐกิจ การสนับสนุนทางด้านบรรยากาศภายในครอบครัว การได้รับการส่งเสริมจากกลุ่มเพื่อน และวิธีการสอนของครู (Gardner & Lambert, 1972, pp. 1-136) เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีในการเรียนได้ แต่จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวนักเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ รายได้ของครอบครัวอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาทจึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เจตคติต่อวิชาภาษาจีนไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียน

2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาภาษาจีน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความปรารถนาและความพยายามอย่างสูงสุดของนักเรียนที่จะศึกษาให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้และเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษานักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความปรารถนาและความพยายามสูงที่จะศึกษาให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งให้สำเร็จล่วงหน้าไปด้วยดีโดยพยายามแข่งขันกับมาตรฐานอันดีหรือพยายามทำดีกว่าบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง พยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จและมีความกังวลเมื่อประสบความล้มเหลว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบที่ผลักดันให้บุคคลต้องมีสถานะที่สูงขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น มีความต้องการความสำเร็จสูงขึ้น ลิตเติลวูด (Littlewood, 1990, pp. 55-57) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นปรากฏการณ์ที่ซับซ้อน ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบหลายประการที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เช่น แรงขับภายในของแต่ละบุคคล ความต้องการประสบความสำเร็จ ความอยากรู้อยากเห็น ความต้องการ การตอบสนองต่อประสบการณ์ใหม่ ๆ ดังนั้น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาภาษาจีน จึง

มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของแนบ มิช และโมสเทลเลอร์ (Nave, Miech, & Mosteller, 2000, อ้างถึงใน จันทน์ เทือกทอง, 2550, หน้า 37) พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ แต่ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนดีนั้นจำเป็นต้องมีนิสัยการเรียนที่ดี เช่น ขยันอ่านหนังสือ หมั่นศึกษาความรู้เพิ่มเติมทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอในขณะที่อ่าน จะต้องจดบันทึกข้อความต่าง ๆ ไว้ ซึ่งการ์ดเนอร์ และแลมเบิร์ต (Gardner & Lambert, 1972, pp. 114-115) ได้แบ่งแรงจูงใจในการเรียนภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สองไว้ 2 ประเภท คือ แรงจูงใจเชิงเครื่องมือ เป็นแรงจูงใจที่ผู้เรียนภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สองสะท้อนให้เห็นถึงความเต็มใจความต้องการหรือความปรารถนาของตนเพื่อจะนำประโยชน์ไปใช้ในด้านเศรษฐกิจ และแรงจูงใจเชิงบูรณาการ เป็นแรงจูงใจที่ผู้เรียนภาษา ต่างประเทศหรือภาษาที่สอง ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเต็มใจความต้องการหรือความปรารถนาของผู้เรียนที่จะทำตนให้เป็นเหมือนผู้เป็นเจ้าของภาษา เป้าหมาย ซึ่งผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ มีความปรารถนาที่จะสามารถติดต่อกับชุมชนหรือเจ้าของภาษา สุพัฒน์ สุกมลสันต์ และกัญหาทิพย์ สิงหะเนติ (2537, หน้า 13) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษไว้ว่า แรงจูงใจเชิงบูรณาการมีแนวโน้มว่าจะมีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษมากกว่าแรงจูงใจเชิงเครื่องมือ โดยแรงจูงใจเชิงเครื่องมือมีผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ แต่แรงจูงใจเชิงบูรณาการมีผลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษโดยผ่านทางนิสัยการเรียน ดังนั้น ถ้านักเรียนสองคนมีแรงจูงใจในการเรียนภาษาจีนสูงเท่า ๆ กัน แต่ถ้า

นักเรียนคนหนึ่งมีนิสัยในการเรียนที่ดี เช่น รู้จักการทำบันทึกย่อ การค้นคว้าหาความรู้ การถาม การอ่าน การท่องจำ การทบทวน ฯลฯ นักเรียนที่มีนิสัยการเรียนที่ดีก็ย่อมจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่านักเรียนที่มีนิสัยการเรียนที่ไม่ดี

2.3 คุณภาพการสอนของครูที่สอนภาษาจีน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคุณภาพการสอนเป็นเรื่องของการชี้แนะแก่นักเรียน ทำให้ผู้เรียนทราบว่า สิ่งที่ยืนคืออะไรและผู้เรียนควรทำอะไรบ้างโดยเฉพาะครูผู้สอนเป็นคนจีนมีความยุติธรรมเสมอภาคกับนักเรียนทุกคน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความศรัทธาในตัวครูผู้สอนเป็นอย่างยิ่งทำให้มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาก บลูม (Bloom, 1982) ได้เน้นถึงความสำคัญของคุณภาพการสอนของครูโดยเชื่อว่าคุณภาพการสอนของครูเป็นตัวแปรที่เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ และ กูด (Good, 1983, pp. 127-144 อ้างถึงใน จุฑาทิพย์ ชาติสุวรรณ, 2548, หน้า 9) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการสอนว่าครูที่มีคุณภาพการสอนประกอบด้วย การสอนอย่างตั้งใจจริง มีความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดรวบยอดของสิ่งที่สอน สามารถอธิบายความหมายได้ชัดเจน จัดกิจกรรมการสอนได้อย่างเหมาะสม เตรียมการสอนและเอาใจใส่ในการสอนเป็นอย่างดี ซึ่งเขาเชื่อว่าการสอนที่มีคุณภาพจะมีผลต่อการเรียนการสอนของนักเรียนช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น ดังนั้น คุณภาพการสอนของครูสอนภาษาจีนจึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทศนีย์ พิศาลรัตนคุณ (2551, หน้า 2) ที่พบว่า ผลสำเร็จของผู้เรียนมีผลมาจากการบริหารและการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของศูนย์ เช่น ครูผู้สอน เป็นปัจจัยที่ส่งผลสำคัญต่อผู้เรียน แต่ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า คุณภาพการสอนของครูที่สอนภาษาจีนไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนวิชาภาษาจีน อาจเป็นเพราะว่าจำนวนนักเรียนในห้องเรียนแต่ละห้องมีมากเกินไป (Holden, 1985, pp. 289-291) ซึ่งในโรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนอยู่ระหว่างห้องละ 30-40 คน ทำให้การดูแลของครูไม่ทั่วถึง อาจส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนมีประสิทธิภาพน้อยลง โฮลเดนยังได้เสนอแนวทางทำให้การสอนภาษาต่างประเทศประสบความสำเร็จว่า ห้องเรียนหนึ่ง ๆ ควร มีนักเรียนประมาณ 12- 20 คน เพื่อนักเรียนจะได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างทั่วถึง ในการสอนแต่ละครั้งควรใช้เวลาประมาณ 30 นาที โดยสอนทุกวัน สัปดาห์ละ 5 วัน และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยต้องสนใจศึกษารายละเอียดในคู่มือครูให้มากที่สุดเพื่อจะได้สอนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อมีเวลาเรียนภาษาจีนสัปดาห์ละ 1 คาบ มีจำนวนน้อยเกินไป และครูผู้สอนภาษาจีนส่วนมากเป็นนักศึกษาจีนแลกเปลี่ยน การเปลี่ยนแปลงครูผู้สอนภาษาจีนบ่อย ๆ ทำให้นักเรียนต้องปรับตัวในการเรียน กล่าวคือ วิธีการสอนของครูแต่ละคนไม่เหมือนกัน นอกจากนี้ สื่อที่ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีไม่เพียงพอ เช่น นักเรียนไม่มีหนังสือภาษาจีนเป็นอุปสรรคต่อการเรียน เพราะการได้รับสื่อต่างๆ มีประโยชน์เนื่องจากเป็นตัวบ่อนทางภาษา (Krashen, 1982, p. 32) ดังนั้นคุณภาพการสอนของครูสอนภาษาจีนจึงไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียน

3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์และไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ รายได้ของผู้ปกครอง นักเรียนที่เรียนภาษาจีนการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนภาษาจีน และความเป็นผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหาร

3.1 รายได้ของผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนภาษาจีนไม่มีความสัมพันธ์และไม่สามารถพยากรณ์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รายได้ของผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนภาษาจีนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาทซึ่งถือว่าเป็นรายได้ที่ไม่มากนัก เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาอาชีพของผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนภาษาจีนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงาน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องทำงานตั้งแต่ 7 โมงเช้า จนถึง 2 ทุ่ม จึงไม่มีเวลาเอาใจใส่ ให้คำแนะนำและเป็นกำลังใจให้นักเรียน และเนื่องจากจำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนพี่น้องที่กำลังศึกษา และค่าใช้จ่ายสูงเช่นค่าเช่าบ้าน ค่าอาหาร ค่าเรียน ค่าน้ำมันรถ เป็นต้น จึงไม่สามารถอบรมเลี้ยงดูได้ดี หรือเนื่องจากการศึกษาในโรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษา ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยนักเรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเล่าเรียนและยังได้รับการสนับสนุนจากทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีให้นักเรียนได้เรียนภาษาจีนจากเจ้าของภาษา โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ นอกจากค่ากิจกรรมบางส่วนเท่านั้น เนื่องจากเหตุผลดังกล่าว รายได้ของผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนภาษาจีนจึงไม่มีความสัมพันธ์และไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนได้

3.2 การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนภาษาจีนไม่มีความสัมพันธ์และไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองมีรายได้น้อยจึงไม่มีเงินที่จะสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนพิเศษหรือจัดหาซื้อวัสดุอุปกรณ์ หนังสือต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนทักษะทางภาษาจีนเพิ่มเติม หรือเพราะว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นรับจ้าง ผู้ปกครองต้องเคร่งครัดกับการทำงานจึงไม่มีเวลาเอาใจใส่ให้คำแนะนำและเป็นกำลังใจให้นักเรียน หรืออาจเป็น

เพราะว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา มีความรู้ค่อนข้างน้อย จึงไม่สามารถให้คำแนะนำแก่ลูกเวลาที่ลูกมีปัญหาทางการเรียน หรือทำการบ้านไม่ได้ และนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูง สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ไม่จำเป็นต้องอาศัยการส่งเสริมของครอบครัวก็สามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้เหมือนกัน นอกจากนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนหรือวิชาอื่น ๆ นั้นขึ้นอยู่กับความร่วมมือของหลาย ๆ ฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองและโดยเฉพาะตัวนักเรียนเอง ดังนั้น การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนภาษาจีนจึงไม่มีความสัมพันธ์และไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัลยา อินทรสาร (2540, หน้า 102) ที่พบว่า การสนับสนุนของผู้ปกครองไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ และผลการวิจัยของอัญชลี หนูรักษ (2546, หน้า 87) ที่พบว่า การส่งเสริมของครอบครัวไม่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.3 ความเป็นผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหารไม่มีความสัมพันธ์และไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารด้านวิชาการขาดทักษะในการเรียนการสอนวิชาภาษาจีน และวิชาภาษาจีนเป็นวิชาเพิ่มเติม ผู้บริหารจึงไม่สามารถให้คำแนะนำและไม่ค่อยให้ความสำคัญในการเรียนการสอนวิชานี้ หรืออาจเนื่องมาจากการบริหารงานด้านการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ที่มีการการปรับเปลี่ยนตำแหน่งฝ่ายการศึกษาบ่อย ทำให้นโยบายด้านการจัดการศึกษามีการปรับเปลี่ยนทำให้การบริหารงานด้านวิชาการไม่ต่อเนื่อง อนึ่งรองผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

วิชาเอกประถมศึกษา ซึ่งไม่มีพื้นฐานภาษาจีนมาก่อน ประกอบกับผู้อำนวยการโรงเรียน มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับการเรียนการสอนภาษาจีน ดังนั้นความเป็นผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนจึงไม่มีความสัมพันธ์และไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านตัวนักเรียนทางด้านความรู้พื้นฐานของภาษาจีนและปัจจัยด้านโรงเรียนทางด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เรียนภาษาจีนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน และสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ ดังนั้นโรงเรียนจึงควรส่งเสริมให้ครูภาษาจีนระดับประถมศึกษาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้มีประสิทธิภาพเพื่อสร้างพื้นฐานความรู้เดิมทางภาษาจีนให้แก่เด็กนักเรียนก่อนที่จะเรียนในชั้นมัธยมศึกษาต่อไป และครูผู้สอนภาษาจีนควรสร้างบรรยากาศที่มีความอบอุ่น เป็นมิตรและมีความเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งจะเอื้อให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้และกล้าแสดงออกซึ่งความคิดและความสามารถของตนเอง

1. ผู้ปกครองควรให้การส่งเสริมสนับสนุนการเรียนภาษาจีนของนักเรียนตั้งแต่ยังเด็กเพื่อเป็นการปูพื้นฐานความรู้ทางภาษาจีนในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

2. ควรตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในการเรียนการสอนวิชาภาษาจีน

3. โรงเรียนควรสร้างกระบวนการในการสร้างความรู้พื้นฐาน กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาปัญหาทางการเรียนวิชาภาษาจีนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่ส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนอยู่ในระดับผลการเรียนที่ดี

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน เช่น เชาวน์ปัญญา ความถนัดทางภาษา นิสัยการเรียน ความตั้งใจในการเรียน ความคาดหวังในการเรียน และการวัดผลประเมินผล เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา อินทรสาร. (2540). องค์ประกอบที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จันทน์ เทือกทอง. (2550). ตัวแปรพระระดับที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- จุฑาทิพย์ ชาติสุวรรณ. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอน ความถนัดทางภาษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความตั้งใจเรียน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2. ปรินญาณพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เฉลา ประเสริฐสังข์. (2542). จิตวิทยาการเรียนการสอน. จันทบุรี: สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี.
- ทัศนีย์ พิศาลรัตนคุณ. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสำเร็จของผู้เรียนในศูนย์การศึกษาอิสลาม ประจำมัสยิด (ดาดีกา) สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, 4(1), 73-90.
- นัยนา จันตะเสน. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดนครพนม: การวิเคราะห์พระหุ้ระดับ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพราพรรณ เป็ลยง. (2542). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าธนบุรี.
- มณเฑียร ชมดอกไม้. (2541). การวิเคราะห์พระหุ้ระดับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนประถมศึกษา โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้พื้นฐานในเขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, หลักสูตรและการสอน, บัณฑิต วิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณทิพา รอดแรงคำ. (2541). ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism). วารสารสถาบันส่งเสริมการสอน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 45(101), 7-12.
- วัฒนาพร ะจับทุกข์. (2543). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิวัตร พงษ์สกา. (2544). การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา. งานนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศูนย์จีนศึกษา. (2551). การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุมาลี ชัยเจริญ. (2545). ทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม. ขอนแก่น: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพัฒน์ สุกมลสันต์ และกัญญาทิพย์ สิงหะเนติ. (2537). หน่วยที่ 6 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะภาษา. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาทักษะทางภาษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมสธราช.
- อัจฉรา วงศ์โสธร. (2539). การทดสอบและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลี หนูรักษ. (2546). องค์ประกอบในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

- Anthony, J., Phillip, B., & Christine, E. (2000). Cognitive affective personality and demographic predictors of foreign- language achievement. *The Journal of Education Research*, 94, 3-15.
- Bloom, B. S. (1976). *Handbook on formative and summative evaluation of student learning*. New York: McGraw-Hill Book.
- Holden, S. (1985). Teacher Children. *ELT English Language Teaching Journal*, 39(4), 289-291.
- Klausmeir, H.J. (1975). *Learning and human abilities, educational psychology*. New York: Harper Brothers.
- Koutsoulis, M. K., & Campbell, J. R. (2001). Family Process Affect Student, Motivation, and science and math achievement in Cypriot High Schools. *Structural Equation Modeling*, 8(1), 108-172
- Gardner, R. C., & Lambert, W.E. (1972). *Attitudes and motivation in second language learning*. Rowley: Newbury House.
- Littlewood, W. T. (1990). *Foreign and second language learning*. New York: Cambridge University press.

การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่ เขตกรุงเทพมหานคร*

Social Welfare For Taxi Cooperatives' Drivers In Bangkok

ภคพันธ์ ศาลาทอง**

ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง***

ดร.รุ่งฟ้า กิติญาณัฐสันต์****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงาน สภาพและความต้องการจัดสวัสดิการสังคม กลไกสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคม รวมถึงรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่ ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 380 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สันทนากลุ่มกับผู้แทนกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 10 คน รวมทั้งสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านพัฒนาแรงงานนอกระบบและการจัดสวัสดิการสังคม จำนวน 6 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ไม่มั่นคงและปลอดภัย เมื่อเจ็บป่วยจะดูแลตนเองด้วยการหยุดพักผ่อนและรับประทานยา ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะความรู้ ส่วนมากมักมีปัญหาระหว่างความขัดแย้งกับผู้ร่วมอาชีพและผู้รับบริการ แต่มีความภาคภูมิใจในอาชีพที่ทำและได้รับการยอมรับทางสังคม สำหรับสภาพการจัดสวัสดิการสังคม ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการด้านการประกันสังคม โดยเฉพาะสวัสดิการรักษายาบาลกรณีเจ็บป่วยหรือคลอดบุตร รองลงมาเป็นด้านการช่วยเหลือทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์และช่วยเหลือเงินกู้ฉุกเฉิน และสุดท้ายด้านบริการสังคมเกี่ยวกับการจัดบริการตรวจสุขภาพประจำปี ส่วนความต้องการจัดสวัสดิการสังคม พบว่าให้ความสำคัญกับความต้องการด้านการมีชีวิตรอด โดยเฉพาะความต้องการจัดสวัสดิการประกันสังคม รองลงมาเป็นความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้าเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการกองทุนพัฒนาอาชีพ และสุดท้ายความต้องการด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่เกี่ยวกับจัดสวัสดิการคุ้มครองความปลอดภัยในอาชีพ

กลไกสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคม พบว่าควรคำนึงถึงสภาพและความต้องการจัดสวัสดิการสังคม รวมทั้งหลักการจัดสวัสดิการสังคม ประกอบด้วย การจัดสวัสดิการสังคมตามพื้นที่การจัดสวัสดิการสังคมตามวิธีการ การจัดสวัสดิการสังคมตามการเคลื่อนไหวทางสังคมและการจัดสวัสดิการสังคมโดยสถาบัน ทั้งนี้คำนึงถึงสิทธิความเสมอภาค ความเท่าเทียมทางโอกาส โดยใช้กลไกระดับนโยบาย ระดับการบริหารจัดการ และระดับการดำเนินงานในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่

*คุณนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการอาชีวศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

****ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการอาชีวศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม พบว่ามี 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเชิงทฤษฎีหรือหลักการ ประกอบด้วย การจัดสวัสดิการสังคมระดับชาติ การจัดสวัสดิการสังคมระดับท้องถิ่น การจัดสวัสดิการสังคมระดับเอกชนหรือสถานประกอบการ และการจัดสวัสดิการสังคมระดับกลุ่ม และรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเชิงปฏิบัติหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงาน ได้แก่ การจัดสวัสดิการเพื่อความมั่นคงทางอาชีพเหมาะสำหรับคนขับรถแท็กซี่ที่ไม่ใช่สมาชิกของสหกรณ์รถแท็กซี่ และการจัดสวัสดิการเพื่อความก้าวหน้าทางอาชีพเหมาะสำหรับคนขับรถแท็กซี่ที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์รถแท็กซี่

คำสำคัญ : การจัดสวัสดิการสังคม/ กลไกสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคม/ กลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่

Abstract

The purpose of this research was to study quality of working life, conditions and needs for social welfare, social welfare mechanism, as well as models of social welfare provision for cooperatives' drivers. This study is based on mixed methods research. The data was collected from questionnaires distributed to 380 cooperatives' drivers. Descriptive analysis was used to analyze the collected data. The research data was also gathered from focus group discussion with 10 cooperatives' driver representatives and stakeholders. In addition, in-depth interviews were conducted with 6 experts and senior experts in the field of developing informal sectors and social welfare. The data derived from the discussion and interviews was analyzed by means of content analysis. The research findings were as follows:

As for quality of working life, most of the informants revealed that they lacked job security and safety. When they got sick, they would take care of themselves by having a rest and taking pills. They never participated any activities for knowledge and skill development. Most of them had problems or conflicts with friends in the same career and their passengers. However, most of them were proud of their own job and acceptance from the society. Regarding conditions for social welfare, most cooperatives' drivers placed the most importance on social insurance, especially for health care welfare on sickness or give birth. The second importance was placed on public assistance welfare concerning general assistance and emergency loans. The last one was on social welfare service on annual health check-up. In terms of needs for social welfare provision, most of the cooperatives' drivers placed the importance on existence needs, especially for social insurance. The second importance was placed on growth needs dealing with career development welfare fund. The last one was on relatedness needs on welfare needs for safety of life.

Regarding mechanism which supported social welfare, the findings revealed that conditions and welfare needs, as well as social welfare provision principles should be taken into consideration. These social welfare principles covered area-based, method-based, social movement-based

and institutional-based models. However, this should be based on human right and equality of opportunity. To support social welfare provision for the cooperatives' drivers, mechanism on the level of policy, management, and operation have to be considered.

Lastly, there were two types of social welfare models: theoretical and practical models. The theoretical model included national social welfare, local social welfare, social welfare in private sectors and workplaces, and group social welfare provision. The practical model included social welfare for job security, which was appropriate for those who were not members of cooperatives' drivers and social welfare for career advancement appropriate for those who were cooperatives' drivers.

Keywords : social welfare/ social welfare mechanism/ cooperatives' drivers

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการสำรวจแรงงานนอกระบบในประเทศไทย ปี 2552 พบว่าจำนวนผู้มีทำงานทั้งสิ้น 38.4 ล้านคน เป็นแรงงานในระบบ 14.1 ล้านคน (ร้อยละ 36.6) และ แรงงานนอกระบบ 24.3 ล้านคน (ร้อยละ 63.4) เห็นได้ว่าผู้ทำงานอยู่ในแรงงานนอกระบบมีสัดส่วนค่อนข้างมาก หากพิจารณาในแต่ละภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคที่มีสัดส่วน แรงงานนอกระบบมากที่สุด ร้อยละ 41.5 รองลงมาเป็น ภาคเหนือ ร้อยละ 21.1 ภาคกลาง ร้อยละ 18.7 ภาคใต้ ร้อยละ 12.6 และกรุงเทพมหานครร้อยละ 5.4 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรมมากที่สุด ร้อยละ 60.7 รองลงมาเป็นภาคการบริการและการค้า ร้อยละ 30 และภาคการผลิต ร้อยละ 9.3 ตามลำดับ (สำนักงานสถิติ แห่งชาติ, 2553, หน้า 1-7) สถิติข้อมูลดังกล่าวแรงงาน นอกระบบถือว่าเป็นผู้ทำงานที่เป็นกำลังสำคัญของ ประเทศ และมีความสำคัญต่อการลดปัญหาการว่างงาน ความยากจน เนื่องจากเป็นแหล่งรองรับผลกระทบจาก วิฤตเศรษฐกิจที่ผ่านมา ผลการศึกษาปัญหาของแรงงาน นอกระบบ พบว่า มีรายได้น้อย ไม่มีเงินออม มีหนี้สินและ เป็นหนี้นอกระบบ มีรายได้ไม่แน่นอน ประสบปัญหาขาด ความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ความไม่ปลอดภัยของ การทำงาน การถูกเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน และการ

ปฏิบัติต่อแรงงานที่ไม่เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ (สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549, หน้า 140 -142)

ปัญหาแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่เป็นปัญหา เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานและการจัดสวัสดิการ สังคม โดยเฉพาะอาชีพกลุ่มคนขับรถแท็กซี่เป็นแรงงาน นอกระบบกลุ่มหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จากรายงาน สถิติการขนส่ง ประจำไตรมาสที่ 4 ปีงบประมาณ 2551 (กรมการขนส่งทางบก, 2551, หน้า 2) พบว่า มีรถแท็กซี่ ที่จดทะเบียนจำนวน 82,297 คัน ประกอบด้วยกลุ่มรถ แท็กซี่ส่วนบุคคลธรรมดาและกลุ่มรถแท็กซี่ นิติบุคคล อาชีพ กลุ่มนี้ ฌฐจิ สุวรรณภัก (2546, หน้า 19-26) ศึกษาพบ ว่า มีสภาพปัญหาและความต้องการทางสังคมคล้ายคลึง กับอาชีพอิสระอื่น ๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของการ ทำมาหากิน มีความตึงเครียดและความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ จากการทำงาน ขาดความมั่นคงในอาชีพและรายได้ จาก การศึกษาของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2551, หน้า 9) พบว่า ปัญหาของแรงงานนอกระบบกลุ่ม นี้ที่ประสบอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหาด้านรายได้ ปัญหา การเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อการประกอบอาชีพ ปัญหาด้าน สวัสดิการและความมั่นคง ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย ในการทำงาน รวมทั้งปัญหาความสัมพันธ์ของการรวม กลุ่ม สำหรับในส่วนระบบสวัสดิการสังคมที่รัฐดำเนินการ

พบว่ายังเน้นที่ตัวบุคคลเป็นหลักและมีลักษณะของการสงเคราะห์ รวมทั้งยังขาดการเข้าถึงสิทธิประโยชน์จากสวัสดิการสังคม แม้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญก็ตาม ด้วยข้อเท็จจริงดังกล่าวการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะกลไกสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคม และรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของแรงงานนอกระบบกลุ่มคนข้ามรสหกรณ์แท็กซี่ เขตกรุงเทพมหานคร ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องได้นำข้อมูลมาปรับใช้และพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานนอกระบบกลุ่มอื่นๆ ให้ดีขึ้นได้ และการตัดสินใจเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงาน สภาพและความต้องการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนข้ามรสหกรณ์แท็กซี่ เขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษากลไกสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนข้ามรสหกรณ์แท็กซี่เขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนข้ามรสหกรณ์แท็กซี่เขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

กำหนดกรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของ Cascio (2006) ได้แก่ ค่าตอบแทน ความมั่นคงในการทำงาน ความปลอดภัยในการทำงาน สุขภาพ การมีส่วนร่วม การพัฒนาความก้าวหน้า การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การติดต่อ สื่อสารและความภาคภูมิใจ และใช้ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ (ERG Theory) ของ Alderfer (1972) มารวมอธิบาย ได้แก่ การมีชีวิตรอดอยู่รอด (Existence Needs: E) ความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Relatedness Needs: R) และความเจริญก้าวหน้า (Growth Needs: G) แนวคิดเกี่ยวกับสภาพการจัดสวัสดิการสังคมของศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2549)

ประกอบด้วย การประกันสังคม การช่วยเหลือทางสังคม และการบริการสังคม เช่น สุขภาพอนามัย การศึกษา ที่อยู่อาศัย การมีงานทำและการมีรายได้ บริการสังคม และนันทนาการ ส่วนหลักการจัดสวัสดิการสังคม เลือกใช้ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548) เช่น การจัดสวัสดิการสังคมแบบพื้นที่ การจัดสวัสดิการสังคมแบบวิธีการ การจัดสวัสดิการสังคมแบบสถาบัน รวมถึงใช้กลไกสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคม ของระพีพรรณ คำหอม (2549) ได้แก่ กลไกด้านนโยบาย กลไกด้านการบริหารจัดการ และกลไกด้านการดำเนินงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงาน สภาพและความต้องการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนข้ามรสหกรณ์แท็กซี่ ใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มคนข้ามรสหกรณ์แท็กซี่ จำนวนทั้งหมด 36,210 คน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2552, หน้า 6-17) ใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงาน สภาพการจัดสวัสดิการสังคม และความต้องการจัดสวัสดิการสังคม มีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาได้ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) อยู่ระหว่าง 0.7-1 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.95

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มคนข้ามรสหกรณ์แท็กซี่ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 380 คน ด้วยตนเอง โดยทำหนังสือขออนุญาตเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพาถึงสถานประกอบการ (สหกรณ์รถแท็กซี่)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

5. การสรุปผลข้อมูล

สรุปผลข้อมูลตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยแยกประเด็น ดังนี้ ด้านคุณภาพชีวิตการทำงาน ด้านสภาพการจัดสวัสดิการสังคม และด้านความต้องการจัดสวัสดิการสังคม

ตอนที่ 2 ศึกษากลไกสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่โดยดำเนินการสนทนากลุ่ม

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้แทนกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 10 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ให้ข้อมูล พิจารณาคุณสมบัติประสบการณ์ทำงานหรือผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบในระดับผู้นำ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในฐานะเป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยทำหนังสือขออนุญาต ติดต่อประสานงาน ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขั้นตอนการทำวิจัย ขณะสนทนากลุ่มมีการจดบันทึกและสังเกตพฤติกรรม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับกลไกสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่ โดยถอดความข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สรุปประเด็นและนำเสนอสรุปบรรยายความ

ตอนที่ 3 ศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่โดยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านพัฒนาแรงงานนอกระบบและการจัดสวัสดิการสังคม และผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานราชการ (ระดับตั้งแต่ผู้อำนวยการสถาบัน กรม กองขึ้นไป) จำนวน 6 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับหลักการและกลไกการสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคม ปัญหาอุปสรรคและการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม โดยทำหนังสือขออนุญาตเพื่อดำเนินการ และนัดหมายวันเวลา สถานที่ รวมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขั้นตอนการทำวิจัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยถอดความข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสัมภาษณ์เชิงลึก จากนั้นตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล ยืนยันข้อมูลที่ได้ด้วยวิธีการตรวจสอบแบบเชื่อมโยงสามเส้า

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 คุณภาพชีวิตการทำงาน สภาพและ ความต้องการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่ พบว่า

1. คุณภาพชีวิตการทำงาน

กลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่ส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 9,000 – 12,000 บาท ไม่มีความมั่นคงของการประกอบอาชีพ เนื่องจากรายได้ไม่แน่นอน ไม่ได้รับสวัสดิการ และมีรายได้ต่ำ รวมทั้งไม่ความปลอดภัยจากการประกอบอาชีพ สาเหตุจากคนอื่น ผู้ใช้บริการ สภาพแวดล้อมการทำงาน ตัวผู้ขับรถแท็กซี่และสภาพรถ การดูแลสุขภาพตนเองเมื่อเจ็บป่วยด้วยการหยุดพักผ่อนและรับประทานยาโดยเฉพาะซื้อจากร้านขายยาที่มีเภสัชกร ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์รถแท็กซี่หรือหน่วยงานภาครัฐ เนื่องจากไม่มีเวลาว่าง ขาดรายได้

ขาดข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์และไม่เห็นความสำคัญ รวมถึงไม่เคยได้รับการพัฒนาทักษะและความรู้ ในขณะที่ประกอบอาชีพมักมีปัญหาหรือความขัดแย้ง แต่แก้ไข ปัญหาความขัดแย้งโดยตกลงกันเอง หรือมีคนกลาง ไกล่เกลี่ย หรือเข้าสู่ระบบกระบวนการยุติธรรม แหล่ง ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความเคลื่อนไหวมาจากศูนย์วิทยุ สื่อสาร ส่วนใหญ่มีความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพ เนื่องจากทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นอาชีพอิสระ สามารถตั้งตัว ปลดหนี้สิน และได้รับการยอมรับทางสังคม หรือสามารถช่วยเหลือสังคมได้

2. สภาพการจัดสวัสดิการสังคม

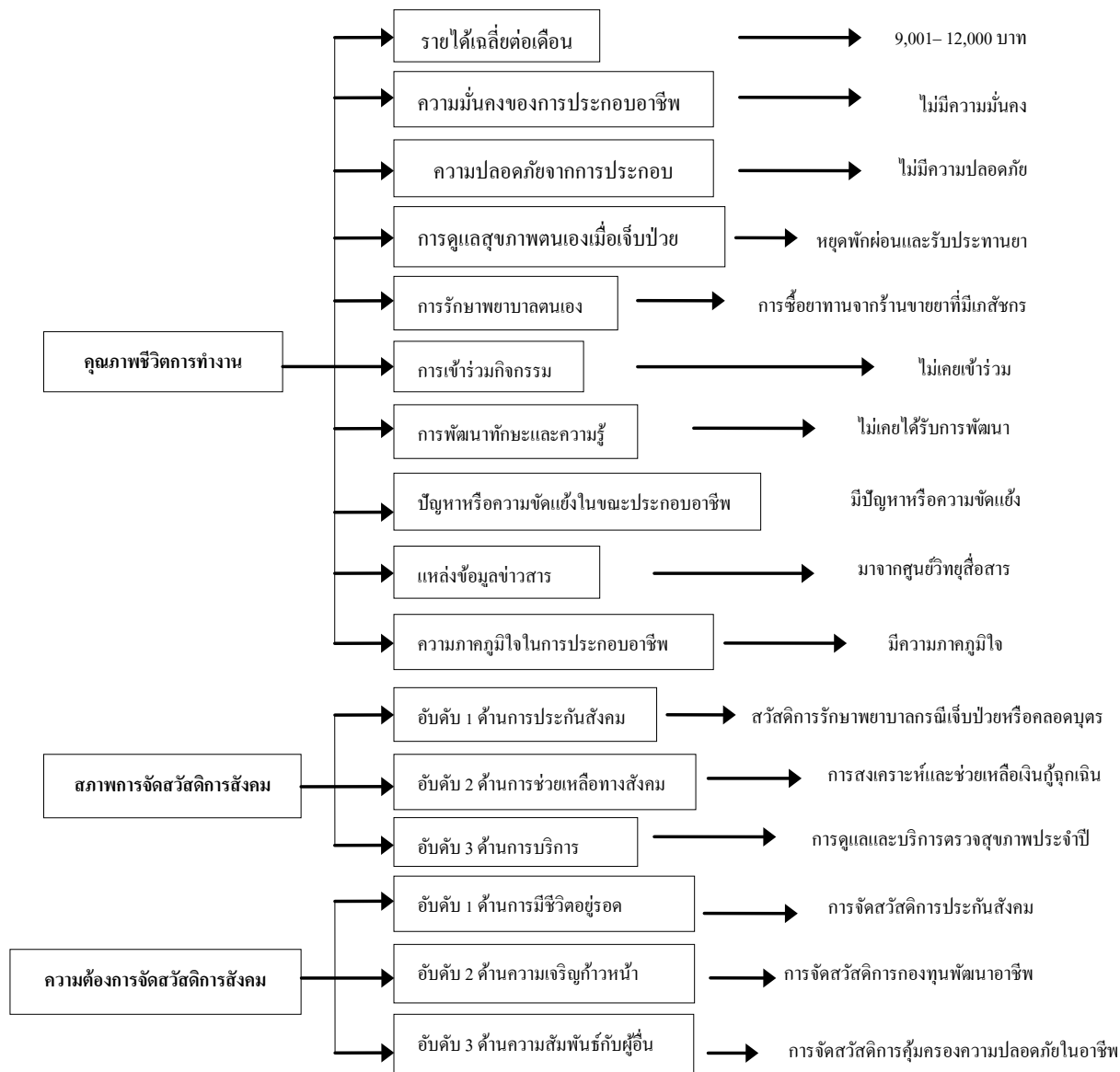
กลุ่มคนขับรถบรรทุกแท็กซี่ ส่วนใหญ่มีความ เห็นว่าสภาพการจัดสวัสดิการสังคมด้านการประกันสังคม ที่เกี่ยวกับสวัสดิการรักษาพยาบาล กรณีเจ็บป่วยหรือ คลอดบุตร และสวัสดิการเงินทดแทน กรณีทุพพลภาพ หรือเสียชีวิตนั้นสำคัญมาก รองลงมาเป็นสภาพการ จัดสวัสดิการสังคมด้านการช่วยเหลือทางสังคม ได้แก่ การสงเคราะห์และช่วยเหลือเงินกู้ฉุกเฉิน การสงเคราะห์ และช่วยเหลือการประกันรายได้ขั้นต่ำ และสุดท้ายสภาพ

การจัดสวัสดิการสังคมด้านการบริการสังคม ได้แก่ การ ดูแลและบริการตรวจสุขภาพประจำปีฟรี การดูแลและ บริการให้ความรู้ พัฒนาทักษะฝีมือ

3. ความต้องการจัดสวัสดิการสังคม

กลุ่มคนขับรถบรรทุกแท็กซี่ ส่วนใหญ่มีความ ต้องการจัดสวัสดิการสังคมด้านการมีชีวิตอยู่รอดเป็น อันดับแรก ได้แก่ ความต้องการจัดสวัสดิการประกัน สังคม และความต้องการจัดสวัสดิการคุ้มครองการรักษา พยาบาล รองลงมาเป็นความต้องการด้านความเจริญ ก้าวหน้า ได้แก่ ความต้องการจัดสวัสดิการกองทุนพัฒนา อาชีพคนขับรถแท็กซี่ และความต้องการจัดสวัสดิการ เงินออมชราภาพ สุดท้ายเป็นความต้องการด้านความ สัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ความต้องการจัดสวัสดิการคุ้มครอง ความปลอดภัยในอาชีพ และความต้องการจัดสวัสดิการ สงเคราะห์เพื่อเลี้ยงดูบุตรก่อนวัยเรียน

สรุปผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตการทำงาน สภาพและความต้องการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคน ขับรถบรรทุกแท็กซี่ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์คุณภาพชีวิตการทำงาน สภาพและความต้องการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนขับรถ
สหกรณ์แท็กซี่

ตอนที่ 2 กลไกสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนข้ามบรรทัดฐานเพศที่ พบว่า ควรคำนึงถึงสภาพและความต้องการจัดสวัสดิการสังคม รวมทั้งหลักการจัดสวัสดิการสังคม ประกอบด้วย

1. การจัดสวัสดิการสังคมตามพื้นที่ เป็นการ จัดสวัสดิการของภาคท้องถิ่นที่มีบทบาทและความใกล้ชิดกับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพข้ามบรรทัดเพศ ในฐานะเป็นผู้กำหนดพื้นที่ทางอาชีพ และออกกระเปียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ปฏิบัติตาม การจัดสวัสดิการนี้ได้แก่ การประกันสังคม และการช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล โดยมีกลไกสนับสนุนระดับนโยบายเพื่อทำหลักประกันความมั่นคงทางอาชีพ ร่วมกับรัฐบาล กระทรวง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานของรัฐ กลไกสนับสนุนระดับการบริหารจัดการ ควรจัดระเบียบพื้นที่ทางอาชีพเพื่อเอื้ออำนวยให้ผู้ประกอบอาชีพอิสระเข้าถึงสถานที่หรือแหล่งรายได้ และกลไกสนับสนุนระดับการดำเนินงาน ในฐานะเจ้าของพื้นที่ควรเป็นแกนนำในการดำเนินการ จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบอาชีพข้ามบรรทัดเพศ เช่น การให้บริการตรวจสุขภาพประจำปี จัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ

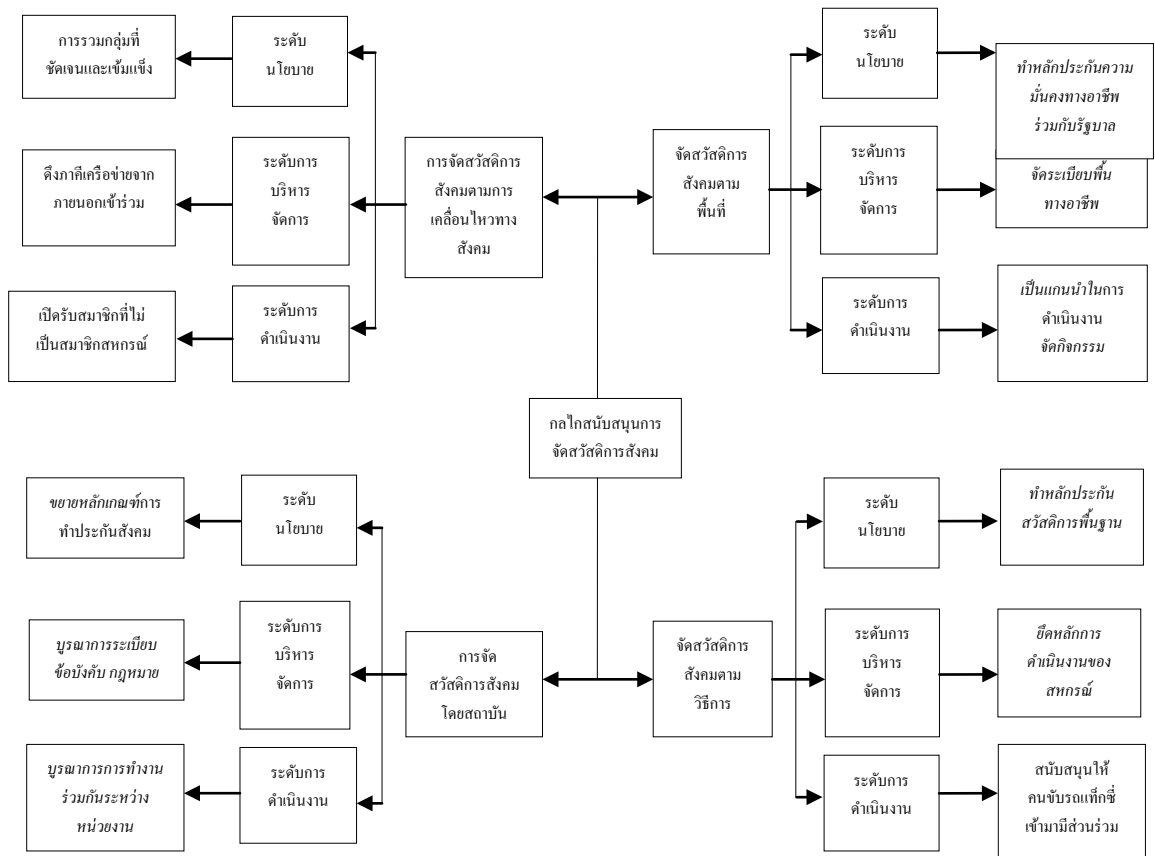
2. การจัดสวัสดิการสังคมตามวิธีการ เป็นการ จัดสวัสดิการของภาคเอกชนที่มีความใกล้ชิดกับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพข้ามบรรทัดเพศ ซึ่งสามารถรับรู้ปัญหาความต้องการทางสังคมและเอื้อประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม การจัดสวัสดิการนี้ได้แก่ การประกันชีวิต และการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยมีกลไกสนับสนุนระดับนโยบายในการทำหลักประกันสวัสดิการพื้นฐานสำหรับผู้ประกอบอาชีพข้ามบรรทัดเพศเพื่อช่วยเหลือสมาชิกคนข้ามบรรทัดเพศ กลไกสนับสนุนระดับการบริหารจัดการ ควรยึดหลักการดำเนินงานของสหกรณ์รตเพศที่ มีการบริหารจัดการเชิงรุก สร้างเครือข่ายพันธมิตรทางอาชีพ หาผู้นำ และทีมผู้บริหารสหกรณ์รตเพศที่มีวิสัยทัศน์การทำงาน และกลไกสนับสนุนระดับการดำเนินงาน ควรสนับสนุนให้คนข้ามบรรทัดเพศเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการ

รวมทั้งสร้างความตระหนักของการรวมกลุ่มอาชีพให้มีความเข้มแข็ง

3. การจัดสวัสดิการสังคมตามการเคลื่อนไหวทางสังคม เป็นการ จัดสวัสดิการกระแสทางเลือก นอกจากที่ได้รับมาจากภาครัฐและเอกชนหรือสถานประกอบการ บางครั้งต้องอาศัยกระแสทางสังคมและปัญหาทางสังคม ผลักดันให้เกิดสวัสดิการ เช่น การทำประกันความเสี่ยงในอาชีพ และการทำประกันรายได้ขั้นต่ำ มีกลไกสนับสนุนระดับนโยบาย โดยกลุ่มคนข้ามบรรทัดเพศต้องมี ความเข้มแข็ง มีการรวมกลุ่มที่ชัดเจน กลไกสนับสนุนระดับการบริหารจัดการ ควรดึงภาคีเครือข่ายจากภายนอกเข้าร่วมมรณรงค์ เรียกร้องและปกป้องสิทธิที่พึงได้รับและกลไกสนับสนุนระดับการดำเนินงาน ควรเปิดรับสมาชิกผู้ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์รตเพศที่ และผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์รตเพศที่เข้าร่วมดำเนินงาน

4. การจัดสวัสดิการสังคมโดยสถาบัน หรือภาครัฐ มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นภาคที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้นโยบายต่าง ๆ ดำเนินการขับเคลื่อนได้ เช่น การช่วยเหลือค่าครองชีพและรายได้เสริม และการจัดการศึกษา อบรมพัฒนาอาชีพตามความถนัด โดยใช้กลไกสนับสนุนในระดับนโยบาย เช่น ดำเนินการขยายหลักเกณฑ์การทำประกันสังคม มาตรา 40 ให้กับผู้ประกอบอาชีพคนข้ามบรรทัดเพศได้เข้าถึงผู้ประกันตน กลไกสนับสนุนระดับการบริหารจัดการ ควรบูรณาการระเบียบข้อบังคับ กฎหมายทางราชการของหลายหน่วยงานให้มีความสอดคล้องกัน และปรับปรุงให้มีความทันสมัย กลไกสนับสนุนระดับการดำเนินงาน ควรบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาคท้องถิ่นและภาคเอกชนโดยเฉพาะฐานข้อมูลต่าง ๆ ในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการสำหรับผู้ประกอบอาชีพคนข้ามบรรทัดเพศให้มีประสิทธิภาพ

สรุปผลวิเคราะห์กลไกสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนข้ามบรรทัดเพศที่ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กลไกสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนข้างบรณแท็กซี่

ตอนที่ 3 รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนข้างบรณแท็กซี่ พบว่า มี 2 รูปแบบ ดังนี้

1 รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเชิงทฤษฎีหรือหลักการ ประกอบด้วย

1.1 การจัดสวัสดิการสังคมระดับชาติ ซึ่งรัฐบาล กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและออกกฎหมาย การบังคับใช้ในทุกระดับ สำหรับปัญหาอุปสรรคการจัดสวัสดิการสังคมระดับชาติ พบว่ากลไกสนับสนุนระดับนโยบาย ไม่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มคนข้างบรณแท็กซี่ มีเงื่อนไขและขั้นตอนยุ่งยากแก่การเข้าถึงบริการ กลไกสนับสนุนระดับการบริหารและดำเนินงาน พบว่าขาดความต่อเนื่องเชิงนโยบายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานทางการเมือง ไม่มีการบูรณาการร่วมกัน

ของหลายกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างการจัดสวัสดิการสังคมระดับชาติ ได้แก่ การจัดสวัสดิการพื้นฐานด้านปัจจัยสี่ และการจัดสวัสดิการกองทุนพัฒนาอาชีพคนข้างบรณแท็กซี่

1.2 การจัดสวัสดิการสังคมระดับท้องถิ่น ในพื้นที่นี้ได้แก่ กรุงเทพมหานครทำหน้าที่ดูแลประชาชนในเขตพื้นที่การปกครองให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ปัญหาอุปสรรคการจัดสวัสดิการสังคมระดับท้องถิ่น พบว่ากลไกสนับสนุนระดับนโยบายให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าการจัดสวัสดิการระดับท้องถิ่นที่ไม่มีรูปธรรมชัดเจน โดยเฉพาะพื้นที่ทางอาชีพขาดการจัดระเบียบ ส่วนกลไกสนับสนุนระดับการบริหารและดำเนินงาน พบว่ามีข้อจำกัดต่อการเข้าถึงแหล่งบริการ และค่อนข้างจำกัดสิทธิของกลุ่มคนข้างบรณแท็กซี่

ที่ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด ตัวอย่างการจัดสวัสดิการสังคมระดับท้องถิ่น ได้แก่ การให้บริการสังคม ด้านประกันสังคม และการสงเคราะห์และช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล

1.3 การจัดสวัสดิการสังคมระดับเอกชน หรือสถานประกอบการ ในที่นี้ได้แก่ สหกรณ์รณแท็กซี่ และเจ้าของอู่รถแท็กซี่ เป็นการจัดสวัสดิการเพื่อการสงเคราะห์และช่วยเหลือทางสังคมของกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่ ปัญหาอุปสรรคการจัดสวัสดิการสังคมระดับเอกชนหรือสถานประกอบการ พบว่า กลไกสนับสนุนระดับนโยบายขาดการให้ความสำคัญในการผลักดันการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่ สวัสดิการสังคมส่วนใหญ่อยู่ในรูปการสงเคราะห์และช่วยเหลือทางสังคม กลไกสนับสนุนระดับการบริหารและดำเนินงาน พบว่า ไม่สนับสนุนการจัดสวัสดิการพื้นฐานให้แก่สมาชิกสหกรณ์แท็กซี่ และขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์แท็กซี่ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ตัวอย่างการจัดสวัสดิการสังคมนี้ ได้แก่ การสงเคราะห์และช่วยเหลือการเสียชีวิต/ การบาดเจ็บ/ ทูพพลภาพ/ การเจ็บป่วย/ จากการประสบอัคคีภัย/ การให้ทุนการศึกษาบุตรธิดา/การพัฒนาอาชีพและฝึกอบรม

1.4 การจัดสวัสดิการสังคมระดับกลุ่ม มีลักษณะการจัดสวัสดิการที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่ กำหนดรูปแบบการช่วยเหลือกันเองในกลุ่มอาชีพ เป็นสวัสดิการที่เกิดขึ้นจากความเอื้ออาทร ปัญหาอุปสรรคการจัดสวัสดิการสังคมระดับกลุ่ม พบว่ากลไกสนับสนุนระดับนโยบาย ขาดศักยภาพและความพร้อมของการรวมกลุ่มที่ชัดเจน ไม่มีความเข้มแข็งทำให้ขาดพลังการต่อรองกับหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่น กลไกสนับสนุนระดับการบริหารและดำเนินงาน พบว่า ขาดงบประมาณการสนับสนุน ขาดผู้นำในการเรียกร้องหรือพิทักษ์สิทธิ ตัวอย่างการจัดสวัสดิการสังคมระดับกลุ่ม ได้แก่ การจัดสวัสดิการเพื่อ

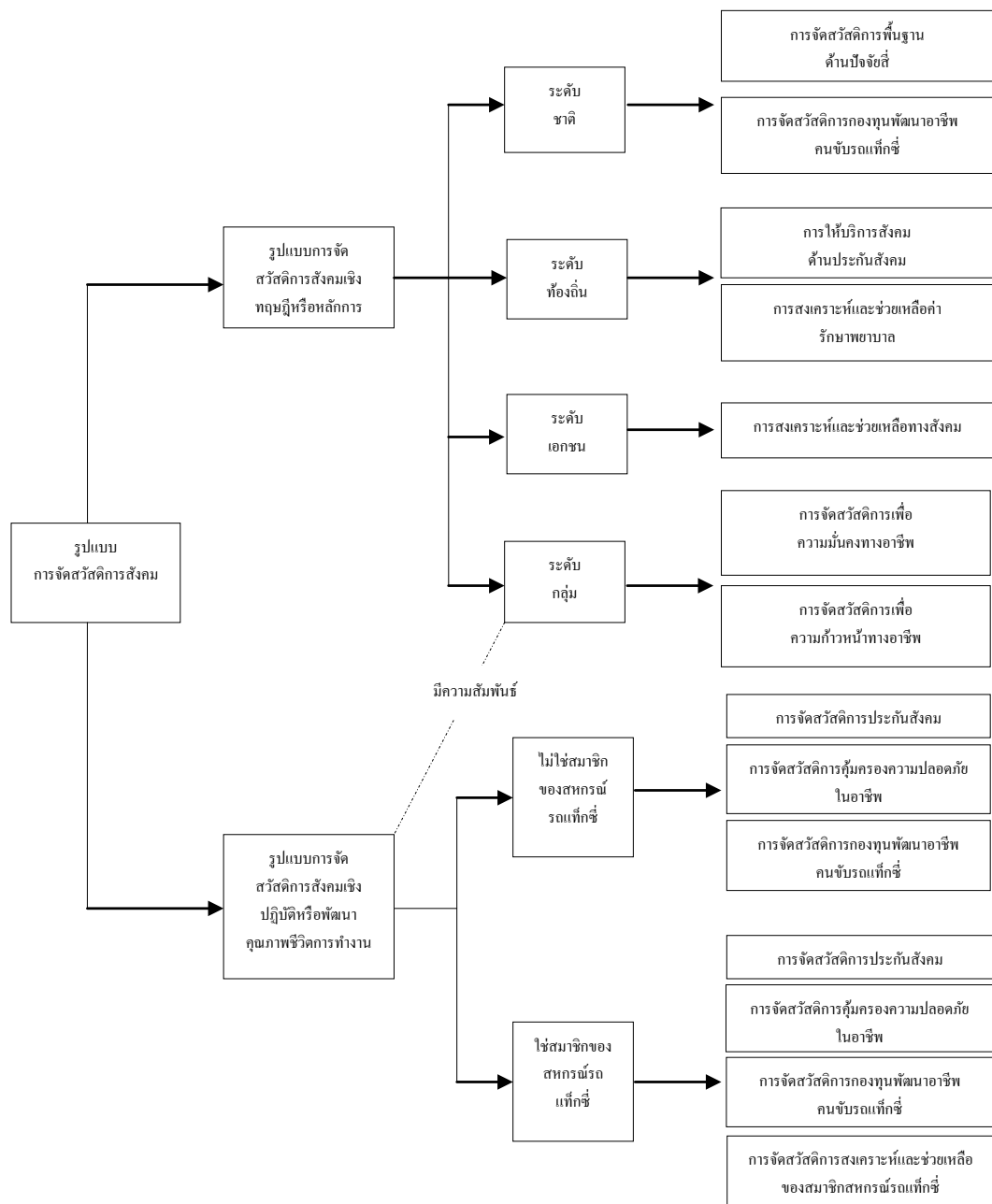
ความมั่นคงทางอาชีพ และการจัดสวัสดิการเพื่อความก้าวหน้าทางอาชีพ

2. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเชิงปฏิบัติหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงาน จำแนกได้ 2 แบบ ดังนี้

แบบที่ 1 การจัดสวัสดิการเพื่อความมั่นคงทางอาชีพ เหมาะสำหรับกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่ที่ไม่ใช่สมาชิกของสหกรณ์แท็กซี่ รวมทั้งผู้ขับรถแท็กซี่ส่วนบุคคล และบริษัท ห้างร้านจำกัด เช่น การจัดสวัสดิการประกันสังคม การจัดสวัสดิการคุ้มครองความปลอดภัยในอาชีพ และการจัดสวัสดิการกองทุนพัฒนาอาชีพคนขับรถแท็กซี่

แบบที่ 2 การจัดสวัสดิการเพื่อความก้าวหน้าทางอาชีพ เหมาะสำหรับกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่ที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์แท็กซี่ เช่น การจัดสวัสดิการประกันสังคม การจัดสวัสดิการคุ้มครองความปลอดภัยในอาชีพ การจัดสวัสดิการกองทุนพัฒนาอาชีพคนขับรถแท็กซี่ รวมทั้งสวัสดิการที่สหกรณ์แท็กซี่จัดให้สมาชิก ได้แก่ สวัสดิการสงเคราะห์และช่วยเหลือจากการเสียชีวิตจากการบาดเจ็บหรือทูพพลภาพ จากการเจ็บป่วย จากการประสบอัคคีภัย การให้ทุนการศึกษาบุตรธิดา การช่วยเหลือเงินกู้ยืม และการช่วยเหลือพัฒนาอาชีพและฝึกอบรม

สรุปผลการวิเคราะห์รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนชั้นรณรงค์

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. คุณภาพชีวิตการทำงาน สภาพและความต้องการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนขับรถสาธารณะแท็กซี่ เขตกรุงเทพมหานคร

คุณภาพชีวิตการทำงาน พบว่าสอดคล้องกับผลการศึกษาของวีรณัฐ วรพันธ์ (2551) ที่ว่าแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ไม่มีความมั่นคงในการทำงาน สภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัยต้องเผชิญความเสี่ยงในด้านสุขภาพ อุบัติเหตุจากการทำงาน ขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งทุน ข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ ขาดการพัฒนาทักษะความรู้ ไม่ได้รับความเป็นธรรมทางกฎหมาย และสิทธิประโยชน์ เพื่อพิจารณาประเด็นรายได้ พบว่ากลุ่มคนขับรถสาธารณะแท็กซี่มีรายได้ขึ้นอยู่กับราคาค่ามิเตอร์ เป็นรายได้ขั้นต่ำที่ถูกกำหนดขึ้น ส่วนที่มาของรายได้มาจากผู้รับบริการ และความขยันของคนขับรถสาธารณะแท็กซี่ เมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานนอกระบบกลุ่มอื่นถือว่ากลุ่มคนขับรถสาธารณะแท็กซี่มีรายได้ที่ดี พอประมาณเลี้ยงครอบครัว แต่เป็นอาชีพหนึ่งที่มีความเสี่ยงค่อนข้างสูงในขณะประกอบอาชีพ ผลการศึกษานี้พบว่ากลุ่มคนขับรถสาธารณะแท็กซี่ส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน มีระดับการศึกษาค่อนข้างสูง ได้รับการยอมรับทางสังคมและสามารถช่วยเหลือสังคม เมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานนอกระบบภาคเกษตรของ นฤมล นิราทร, ชไมพร รุ่งฤกษ์ฤทธิ์, สุชาดา สนามชวด และกัลยา ไทยวงษ์ (2550) พบว่าผู้ประกอบการอาชีพอิสระส่วนใหญ่เป็นแรงงานผู้สูงอายุ มีการศึกษาไม่ถึงระดับประถมศึกษา ขาดโอกาสการยกระดับสถานทางสังคมและการยอมรับทางสังคม

สภาพการจัดสวัสดิการสังคม พบว่าสอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2551) ที่ระบุถึงระบบคุ้มครองและสร้างความมั่นคงสำหรับแรงงานนอกระบบ ว่าแรงงานนอก

ระบบควรได้รับความคุ้มครองจากภาครัฐ โดยเฉพาะด้านการประกันสังคม เช่น สิทธิการได้รับเงินทดแทนกรณีเจ็บป่วยหรือคลอดบุตร และเงินทดแทนกรณีทุพพลภาพหรือเสียชีวิต ด้านการช่วยเหลือทางสังคม ควรได้รับการสงเคราะห์และช่วยเหลือเงินกู้ยืมเพื่อการลงทุน ด้านการบริการสังคม เช่น การดูแลรักษาพยาบาล และตรวจสุขภาพ การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะหรือสร้างอาชีพเสริม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างคนขับรถสาธารณะแท็กซี่ เป็นสมาชิกสหกรณ์รถแท็กซี่ ดังนั้นข้อค้นพบที่ว่าสภาพการจัดสวัสดิการสังคมด้านการประกันสังคมมีความสำคัญมากสำหรับกลุ่มคนขับรถสาธารณะแท็กซี่ เพราะผู้เป็นสมาชิกของสหกรณ์รถแท็กซี่ได้รับสวัสดิการพื้นฐานที่สหกรณ์รถแท็กซี่จัดให้ ส่วนการประกันสังคมเป็นสวัสดิการที่รัฐให้ความคุ้มครองแรงงานกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิต เป็นหลักประกันของครอบครัวและให้สิทธิประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วย หรือประสบอันตราย ทุพพลภาพ เสียชีวิต อันมิใช่เนื่องมาจากการทำงาน การคลอดบุตร การประกันกรณีชราภาพ และการสงเคราะห์บุตรของแรงงาน เป็นสวัสดิการนอกเหนือจากที่สหกรณ์รถแท็กซี่จัดให้

ความต้องการจัดสวัสดิการสังคม พบว่าสอดคล้องกับ วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ และปิยนาท ทำแสน (2552) ที่กล่าวถึงการจัดสวัสดิการสังคม ควรจำแนกตามความจำเป็นการได้รับและระดับความต้องการสวัสดิการสังคมของแรงงานนอกระบบ พบว่าสวัสดิการที่มีความจำเป็นมากที่สุดคือ สวัสดิการรักษาพยาบาลกรณีเจ็บป่วยบุคคล ครอบครัวและเงินชดเชยการขาดรายได้ พิจารณาเปรียบเทียบกับผลการศึกษาข้างต้นพบว่า เป็นความต้องการจัดสวัสดิการสังคมด้านการมีชีวิตอยู่รอด รองลงมาคือการให้บริการเงินกู้ฉุกเฉินแก่แรงงานนอกระบบ การออมทรัพยากรกรณีบำนาญให้แก่แรงงานนอกระบบ เป็นความต้องการด้านความเจริญก้าวหน้า และสุดท้ายการคุ้มครองความปลอดภัยในอาชีพ และการสงเคราะห์ในรูปแบบอื่น เป็นความต้องการด้าน

ความสัมพันธ์กับผู้อื่น เมื่อพิจารณาลำดับความสำคัญของความต้องการจัดสวัสดิการสังคมดังกล่าวพบว่าความต้องการด้านการมีชีวิตรอดเป็นความต้องการลำดับแรกนั้น เพราะผู้ประกอบการอาชีพนี้มีความต้องการในส่วนที่ขาดหายไป หรือไม่ได้รับการตอบสนอง หรือขาดแคลนสิ่งที่จำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ ความต้องการดังกล่าวอาจเปลี่ยนแปลงไปตามความพึงพอใจ รวมทั้งเวลาและสถานที่ สอดคล้องกับ Rose, Beh, Uli, and Idris (2006) ที่ระบุว่าความพึงพอใจและความต้องการในส่วนที่ขาดหายไปของการทำงานเป็นความสมดุลที่ทำให้คุณภาพชีวิตการทำงานและครอบครัวประสบความสำเร็จได้รับการดูแล พัฒนาคุณภาพชีวิตและผลตอบแทนหรือรางวัล

2. กลไกสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่

พบว่าสอดคล้องตามกรอบแนวคิดของระพีพรรณ คำหอม (2549) ที่ว่าการจัดสวัสดิการสังคมจะบรรลุเป้าหมายกิดิ อยู่ดี มีสุข ย่อมขึ้นอยู่กับการใช้กลไกการทำงานทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ กลไกด้านนโยบาย กลไกด้านการดำเนินงาน และกลไกด้านการบริหารจัดการ ดำเนินการไปพร้อมๆ กัน สอดคล้องกับแนวความคิดของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548, หน้า 147-149) ระบุว่ากลไกด้านนโยบาย เป็นกลไกของรัฐที่ให้ความสำคัญกับการให้บริการในลักษณะโครงข่ายความคุ้มครองทางสังคม เป็นมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคมขั้นต่ำ มุ่งเน้นการแก้ปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้น และมีความเป็นสาธารณะมากขึ้น ในที่ได้แก่การขยายความคุ้มครองการประกันสังคม กลไกด้านการดำเนินงาน เป็นกลไกที่รองรับปัญหา ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยให้ความสำคัญกับสาระ การกิจการทำงานที่เชื่อมโยงระบบบุคคล ระบบบริการ ระบบข้อมูลในที่นี้ได้แก่ การปรับปรุงระบบการให้บริการสวัสดิการ และการจัดทำฐานข้อมูลที่เข้าถึงปัญหาความต้องการ และสวัสดิการ กลไกด้านการบริหารจัดการ เป็นกลไกที่

ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมขับเคลื่อนและผลักดันการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย เช่น การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ขับรถแท็กซี่ได้กำหนดนโยบายสวัสดิการของตนเอง รวมถึงการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ สุขภาพ ความปลอดภัยในการทำงาน และสวัสดิการทางเลือก นอกจากอาศัยกลไกดังกล่าวข้างต้นต้องยึดหลักความเสมอภาค ความต้องการทางสังคม และเร่งสร้างมาตรการให้เป็นรูปธรรมมีความเป็นไปได้ที่จะนำมาดำเนินการทันทีในการพัฒนาการจัดสวัสดิการเฉพาะกลุ่มดังกล่าว ควรอาศัยกลไกขับเคลื่อนด้านกฎหมายในระดับชาติ คือรัฐบาล ระดับท้องถิ่น เช่น กรุงเทพมหานคร และกลไกขับเคลื่อนด้านยุทธศาสตร์เกี่ยวกับแรงงานนอก ระบบ ที่มีการบริหารจัดการทุกภาคส่วนได้แก่ ภาครัฐบาล ภาครท้องถิ่น ภาคเอกชนหรือสถานประกอบการ รวมถึงภาคประชาสังคม กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มแรงงาน โดยรัฐและท้องถิ่นเป็นผู้สนับสนุนด้านงบประมาณ

3. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่

พบว่ามี 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเชิงทฤษฎีหรือหลักการ ประกอบด้วย การจัดสวัสดิการสังคมระดับชาติ การจัดสวัสดิการสังคมระดับท้องถิ่น การจัดสวัสดิการสังคมระดับเอกชนหรือสถานประกอบการ รวมทั้งการจัดสวัสดิการสังคมระดับกลุ่ม และรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเชิงปฏิบัติหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงาน ได้แก่ การจัดสวัสดิการเพื่อความมั่นคงทางอาชีพ และการจัดสวัสดิการเพื่อความก้าวหน้าทางอาชีพ สอดคล้องกับหลักการจัดสวัสดิการสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548) ที่ว่าการจัดสวัสดิการสังคมระดับชาติ เป็นการจัดตามหลักการจัดสวัสดิการสังคมแบบสถาบัน ซึ่งรัฐบาล กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและออกกฎหมาย การจัดสวัสดิการสังคมระดับท้องถิ่นเป็นการจัดตามหลักการจัดสวัสดิการสังคมตามพื้นที่การปกครอง

ในที่นี้ได้แก่ กรุงเทพมหานครทำหน้าที่ดูแลประชาชน ในเขตพื้นที่การปกครองให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การจัดสวัสดิการสังคมระดับเอกชนหรือสถานประกอบการ เป็นการจัดสวัสดิการสังคมให้กับสมาชิกที่ทำงานใน ลักษณะการสงเคราะห์และช่วยเหลือทางสังคม และการ จัดสวัสดิการสังคมระดับกลุ่ม เป็นการจัดสวัสดิการสังคม ตามการเคลื่อนไหวทางสังคมในลักษณะการสงเคราะห์ และช่วยเหลือทางสังคมของผู้ประกอบอาชีพขบถแท็กซี่ ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกของสหกรณ์รถแท็กซี่ นอกจากรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมดังกล่าว พบว่ารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเชิงปฏิบัติหรือพัฒนาคุณภาพ ชีวิตการทำงาน ได้แก่ การจัดสวัสดิการเพื่อความมั่นคงทางอาชีพ และการจัดสวัสดิการเพื่อความก้าวหน้าทาง อาชีพของกลุ่มคนขับรถสหกรณ์แท็กซี่ เป็นรูปแบบการจัดสวัสดิการกระแสรองหรือกระแสทางเลือก ภายใต้หลัก การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน หลักความเป็นธรรมทาง สังคม ความเสมอภาค ความยั่งยืนและความสามารถในการเข้าถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ระดับชาติ ในที่นี้ได้แก่ รัฐบาล กระทรวง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีแนวทางดำเนินการด้าน นโยบายขยายหลักเกณฑ์การรับประกันสังคม มาตรา 40 ให้กับผู้ประกอบการอาชีพคนขับรถแท็กซี่ได้เข้าถึงผู้ประกอบการ และมีความใกล้เคียงกับสิทธิประโยชน์ที่แรงงานในระบบได้รับ รวมทั้งลดการจ่ายเงินสมทบให้เกิดความเหมาะสม ด้านการดำเนินงาน บูรณาการการทำงาน ร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาคท้องถิ่นและภาคเอกชนในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการสำหรับผู้ประกอบอาชีพ คนขับรถแท็กซี่ให้มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะฐานข้อมูล ต่างๆ ควรมีการเชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการ บริหารจัดการ บูรณาการระเบียบ ข้อมูลบังคับ กฎหมาย ทางราชการของหลายหน่วยงานให้มีทิศทางเดียวกัน และ ปรับปรุงให้มีความทันสมัย เพื่อลดขั้นตอนการทำงาน ลดค่าธรรมเนียมและการเรียกเงินที่ไม่เป็นธรรม

2. ระดับท้องถิ่น ในที่นี้ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ควรมีแนวทางดำเนินการด้านนโยบาย ทำหลักประกัน ความมั่นคงทางอาชีพร่วมกับรัฐบาล กระทรวง และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเข้าถึงสวัสดิการพื้นฐาน ของรัฐสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ หรือผู้มีรายได้น้อย ด้านการดำเนินงานเป็นแกนนำในการดำเนินงานจัด กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแรงงานนอกระบบ โดยเฉพาะ ผู้ประกอบอาชีพขบถแท็กซี่ ด้านการบริหารจัดการ จัดระเบียบพื้นที่ทางอาชีพเพื่อเอื้ออำนวยให้ผู้ประกอบ อาชีพอิสระเข้าถึงสถานที่หรือแหล่งรายได้ โดยให้เป็น ความรับผิดชอบดูแลของแต่ละสำนักงานเขต

3. ระดับภาคเอกชน ในที่นี้ได้แก่ สหกรณ์รถ แท็กซี่และเจ้าของอุธรแท็กซี่ ควรมีแนวทางดำเนินการ ด้านนโยบาย ทำหลักประกันสวัสดิการพื้นฐานสำหรับผู้ ประกอบอาชีพขบถแท็กซี่ในการช่วยเหลือสมาชิก คนขับรถแท็กซี่ จัดสวัสดิการทางเลือกสำหรับผู้ประกอบ อาชีพขบถแท็กซี่โดยเฉพาะอาจอยู่ในรูปมูลนิธิเพื่อการ ช่วยเหลือคนขับรถแท็กซี่ ด้านการดำเนินงาน สนับสนุน ให้คนขับรถแท็กซี่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการ และสร้างความตระหนักของการรวมกลุ่มอาชีพให้มีความเข้มแข็ง จัดทำฐานข้อมูลผู้ประกอบการอาชีพขบถ แท็กซี่ ด้านการบริหารจัดการ ยึดหลักการดำเนินงานของ สหกรณ์รถแท็กซี่ มีการบริหารจัดการเชิงรุกสร้างเครือข่าย พันธมิตรทางอาชีพ

4. ระดับกลุ่ม ในที่นี้ได้แก่ กลุ่มคนขับรถสหกรณ์ แท็กซี่และผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์แท็กซี่ ควรมีแนวทาง ดำเนินการด้านคุณภาพชีวิตการทำงาน ควรปรับวิธีคิด วิธีดำเนินชีวิตและการทำงานให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจ และสังคมปัจจุบัน ควรเร่งสร้างความตระหนักและความ สำคัญของการรวมกลุ่มอาชีพโดยเฉพาะผู้ที่ไม่เป็น สมาชิกสหกรณ์รถแท็กซี่ สนับสนุนความร่วมมือและ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่สหกรณ์รถแท็กซี่หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ สนับสนุนและเพิ่มช่อง ทางข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ สนับสนุนให้เข้าถึงระบบ

การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย พัฒนาและอบรมความรู้ตามความต้องการและการยกระดับคุณภาพชีวิตการทำงานเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). *ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: เทพเพ็ญวานิชย์.
- กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม. (2551). *รายงานสถิติการขนส่ง ประจำปีไตรมาสที่ 4 ปีงบประมาณ 2551 (กรกฎาคม-กันยายน 2551)*. ม.ป.ท.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2551). *คำแนะนำการจัดตั้งสหกรณ์สำหรับประชาชนและผู้สนใจจะจัดตั้งสหกรณ์*. ม.ป.ท.
- ณัฐจิร สุวรรณภัก. (2546). *แท็กซี: กระบวนการเข้าสู่อาชีพและประสบการณ์ชีวิตประจำวัน*. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล, สาขาวิชาสังคมวิทยา, คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นฤมล นิราทร, ชไมพร รุ่งฤกษ์ฤทธิ์, สุชาดา สนามชวด และกัลยา ไทวงษ์. (2550). *รายงานวิจัยแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน.
- ระพีพรรณ คำหอม. (2549). *สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ และปิยนดา ท่าเสน. (2552). *รายงานวิจัยสวัสดิการมาตรฐานที่แรงงานนอกระบบพึงได้รับ: นโยบายและแนวทางการส่งเสริมสวัสดิการให้แรงงานนอกระบบ*. สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน.
- วีรณัฐ วรพันธ์. (2551). *มาตรการทางกฎหมายในการจัดสวัสดิการและคุ้มครองความปลอดภัยในการทำงานแก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม: กรณีศึกษาอาชีพมอเตอร์ไซค์รับจ้าง*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2549). *สวัสดิการผู้สูงอายุ แนวคิดและวิธีการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก๊อปปี้ (ประเทศไทย).
- สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2551). *รายงานวิจัยระบบคุ้มครองและสร้างความมั่นคงสำหรับแรงงานนอกระบบ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน.
- สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2549). *รายงานการศึกษาโครงการประมวลองค์ความรู้และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแรงงานนอกระบบ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2553). *การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- Alderfer, C. P. (1972). *Existence, relatedness, and growth: Human needs in organizational settings*. United States of America: Free Press.

- Cascio, W. F. (2006). *Managing human resources: Productivity, quality of work life, profits* (7th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 608-609.
- Rose, R. C., Beh, L., Uli, J., & Idris, K. (2006). Quality of work life: Implication of career dimensions. *Journal of Social Sciences*, 2(2), 61-67).

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว***
**Factors Affecting Academic Administration In Secondary Schools
Under The Khammouane Provincial Education Service Of
Lao People's Democratic Republic**

สุขกะเสริม สิทธิเดช**

ดร.ธร สุนทรายุทธ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ปีการศึกษา 2555 จำนวน 321 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่า 4 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สปป. ลาว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร (X_1) 2) ปัจจัยด้านครูผู้สอน (X_2) 3) ปัจจัยด้านชุมชน (X_3) 4) ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ (X_4) 5) ปัจจัยด้านงบประมาณ (X_5) และ 6) ปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียน (X_6)

2. การบริหารจัดการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สปป.ลาว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 6 ด้าน ตามลำดับ ดังนี้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการศึกษาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านประชุมอบรม วิชาการ ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน และระดับน้อย มี 1 ด้าน คือ ด้านห้องสมุด

3. ปัจจัยทั้ง 6 ด้านส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการ แขวงคำม่วน สปป.ลาว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

*วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***รองศาสตราจารย์ ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

4. ปัจจัยทั้ง 6 ด้านสามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สปป.ลาวได้ร้อยละ 55.40 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = .811 + .119 (X_2) + .128 (X_5) + .102 (X_6) + .109 (X_3) + .084 (X_4) + .098 (X_1)$$

คำสำคัญ : การบริหารจัดการงานวิชาการ/ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ/ มัธยมศึกษาใน สปป.ลาว

Abstract

The purposes of this research were to study the factors affecting the academic administration of secondary schools under the Khammouane provincial education service of Lao People's Democratic Republic (Lao PDR). The sample size of this study were 321 teachers in academic year 2012 .The four Likert Scale was used to collect data of this study . The statistical used to analyze the data were arithmetic mean, standard deviation, Pearson product moment correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis.

The results revealed that:

1. The factors of secondary schools under the Khammouane provincial education service of Lao PDR as a whole was at high level. As each aspect was considered, high level was found in six factors :1) in the aspects of administrators (X_1), 2) teachers (X_2), 3)community (X_3), 4) building (X_4), 5) budget (X_5) and 6) atmosphere in the schools (X_6).

2. The academic administration of secondary schools under the Khammouane provincial education service of Lao PDR as whole was found at the high level. As each aspect was considered, the six aspects were in the high level such as measurement and evaluation, education supervision, teaching and learning, courses and curriculum implementation, conference workshop, equipment and materials, while the library aspect was found at low level.

3. The six factors affecting to the academic administration of secondary schools under the Khammouane provincial education service was significance of .05.

4. The sixfactors of secondary schools could predict the academic administration of secondary schools under the Khammouane provincial education service of Lao PDR as a whole ($\hat{Y}$) at 55.40 % and could cooperatively predict the academic administration with the significant difference of $p < .05$. The raw data equation was show as follows:

$$\hat{Y} = .811 + .119 (X_2) + .128 (X_5) + .102 (X_6) + .109 (X_3) + .084 (X_4) + .098 (X_1)$$

Keywords : Academic administration/Factors affecting the academic administration/ Secondary schools of Lao PDR

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยการศึกษามัธยมมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นโรงเรียนมัธยมจึงเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมในด้านการศึกษา มีภารกิจหลักในการปฏิบัติงาน 6 ด้านได้แก่ การบริหารงานแนวคิดด้านการเมือง งานธุรการ งานวิชาการ งานปกครองนักเรียน งานบริการ และงานสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน (กรมสามัญศึกษา, 2550) จากงานทั้ง 6 ด้านนี้ งานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน ส่วนงานบริหารบุคลากร งานธุรการ เป็นเพียงงานที่ส่งเสริมงานวิชาการให้มีคุณภาพ คุณภาพของโรงเรียนขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียน ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจึงเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ นอกจากนี้ผู้บริหารการศึกษาควรจะได้รับผิชอบเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถานการศึกษาทุกแห่ง คือการให้ความรู้แก่นักเรียนทางด้านวิชาการ ผู้บริหารด้านวิชาการควรทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครู ให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในด้านการสอน (ภิญโญ สาร, 2523) และงานวิชาการเป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวาง และมีความสำคัญมากในหน่วยงานการศึกษา หรือโรงเรียนซึ่งเปรียบเสมือนเป็นหัวใจของโรงเรียน ก็เพื่อตอบสนองความสำเร็จของผลงานทางด้านวิชาการหรือการเรียนการสอนทั้งสิ้น จุดมุ่งหมายของงานวิชาการคือการสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติที่ต้องการ ดังนั้นงานวิชาการจึงไม่ใช่อยู่ที่นักเรียนอ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่งานวิชาการเป็นงานที่รับผิดชอบต่อคุณภาพของพลเมือง และความมั่นคงของประเทศชาติ การที่โรงเรียนจะทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ก็ต่อเมื่อผู้บริหารให้ความสำคัญแก่งานวิชาการในโรงเรียนเป็นอย่างดี (กิตติมา ปรีดีติลล, 2532)

จากการศึกษาสภาพการพัฒนาการศึกษา 5 ปี (พ.ศ. 2548 – 2553) แผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โรงเรียนแต่ละแห่งในตัวเมืองและชนบทมีปัญหามิเหมือนกันเกือบทุกแห่ง คือ 1) งบประมาณน้อย ชุมชนขาดความพร้อมหลายด้าน 2) อัตราการเข้าเรียนในชั้น ม1 และ ม5 สายสามัญยังไม่มากเท่าที่ควร นักเรียนออกเรียนกลางคันมีจำนวนเพิ่มขึ้น 3) คุณภาพการเรียนของนักเรียนยังต่ำกว่ามาตรฐาน ผู้เรียนให้ความเอาใจใส่ต่อการเรียนน้อย ผลการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และค่อนข้างต่ำ โรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองมักจะมีผลการเรียนที่ดีกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนในชนบทถึงแม้ว่าสำนักงานแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วนได้ดำเนินตามภารกิจต่างๆ ในการชี้แนะและตอบสนองวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการสอน การแก้ปัญหาการขาดครู ซึ่งจากการดำเนินงานที่ผ่านมา ยังมีอุปสรรคและข้อจำกัดของโรงเรียนโดยทั่วไป ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในแต่ละปีไม่เป็นที่น่าพอใจ คุณภาพการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งแสดงให้เห็นในผลสอบจบชั้นมัธยมปลายปีที่ 7 ในแต่ละปีจะเห็นได้ว่านักเรียนที่ได้คะแนน 5 ขึ้นไปทุกวิชามีไม่เกินร้อยละ 40 (มาตรฐานการให้คะแนนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสปป.ลาว อัตราส่วน 10) เช่นผลสอบมัธยมปีที่ 7 ที่แขวงคำม่วน (จังหวัดคำม่วน) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปีการศึกษา 2553 - 2554 ที่ผ่านมานี้ในจำนวนผู้เข้าสอบที่สอบผ่านทั้งหมด มีนักเรียนเพียงร้อยละ 42 ที่ได้คะแนนมากกว่า 5 ในแต่ละวิชาในจำนวนทั้งหมด 8 วิชา ซึ่งเป็นปัญหาในการพัฒนาการศึกษาในแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของชาติ

จากสภาพปัญหาดังกล่าวนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูสอนและรับผิดชอบงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัย ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านชุมชน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านบรรยากาศในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมี ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านชุมชน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านบรรยากาศในโรงเรียน

4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จากปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านชุมชน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านบรรยากาศในโรงเรียน

คำถามในการวิจัย

1. ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านชุมชน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านบรรยากาศในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว อยู่ในระดับใด

2. การบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อยู่ในระดับใด

3. ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านชุมชน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านบรรยากาศในโรงเรียน ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการใน

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือไม่

4. ปัจจัยด้านผู้บริหารด้านครูผู้สอน ด้านชุมชน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านบรรยากาศในโรงเรียน สามารถพยากรณ์การบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้เพียงใด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2. ได้นำปัจจัยที่ส่งผลต่าง ๆ เหล่านั้นมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลให้กรมสามัญศึกษา และแผนกศึกษาธิการแขวงนำไปกำหนดนโยบายวางแผนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อให้การศึกษาระดับมัธยมมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาแนวใหม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ได้ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการ จากหลักการ ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษามาตรฐานคุณภาพการศึกษาของกรมสามัญศึกษา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) (2550) ประกอบกับผลการวิจัยของพรทิพย์ สระบงข (2544) พบว่ามีปัจจัย 6 ด้าน คือ

ปัจจัยด้านผู้บริหารปัจจัยด้านครูผู้สอนปัจจัยด้านชุมชนปัจจัยด้านอาคารสถานที่ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ประชากร ได้แก่ ครูสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1,634 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวนหาขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรทาโรยามาเน่ (Yamane, 1972) โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง 321 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการสร้าง

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 4 ระดับ (Rating Scales) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนคือ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยในสถานศึกษาแล้วกำหนดกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ 2) วิเคราะห์ลักษณะของข้อมูลที่ต้องการในการวิจัย โดยวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ในการวิจัย กำหนดโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถาม 3) เขียนแบบสอบถามให้ครอบคลุม

เนื้อหา นำมาขอคำแนะนำและข้อคิดเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและให้คะแนนความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Item objective Congruence: IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 0.5 ขึ้นไป

2. การหาอำนาจจำแนกผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วนั้นไปทดลองใช้ (Try – out) กับครู 30 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วนที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson) ระหว่างคะแนนรายข้อ กับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .27 ถึง .82

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามหาความเชื่อมั่นทั้ง โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ได้สัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงโรงเรียนมัธยมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2555 ถึงวันที่ 30 ธันวาคม 2555 จำนวน 321 ฉบับ และหลังจากส่งไปแล้วสำหรับแบบสอบถามที่รับคืนมาไม่ครบ ผู้วิจัยได้ประสานกับโรงเรียนมัธยมนั้น ๆ ด้วยตนเอง และได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืน จำนวน 321 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) สัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจ (Coefficient of Determination) และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สรุปผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียน ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยด้านงบประมาณ

2. การบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในภาพรวมมีการบริหารจัดการงานวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 6 ด้าน และระดับน้อย มี 1 ด้าน คือ ด้านห้องสมุด โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ คือด้านการวัดและประเมินผลด้านการนิเทศการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการศึกษาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ด้านประชุมอบรมวิชาการ ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอนและด้านห้องสมุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด

แผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า การบริหารจัดการงานวิชาการ มีความสัมพันธ์กับ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียน โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารจัดการงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ซึ่งปัจจัยโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในระดับค่อนข้างสูง ($r = .741$) โดยปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูงส่วนปัจจัยด้านผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

4. ปัจจัยในภาพรวมสามารถพยากรณ์การบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ โดยพบว่า มี 6 ปัจจัยเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดี เรียงลำดับดังนี้ ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียน ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ และปัจจัยด้านผู้บริหาร โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมของ 6 ปัจจัยเท่ากับ .744 และสามารถพยากรณ์การบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ร้อยละ 55.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) เมื่อนำค่าสถิติตัวแปรพยากรณ์มาสร้างสมการพยากรณ์ได้สมการพยากรณ์การบริหารจัดการงานวิชาการในรูปสมการคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = .811 + .119 (\text{ครูผู้สอน}) + .128 (\text{งบประมาณ}) + .102 (\text{บรรยากาศในโรงเรียน}) + .109 (\text{ชุมชน}) + .084 (\text{อาคารสถานที่}) + .098 (\text{ผู้บริหาร})$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.1 ปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บุคลากรในโรงเรียนมีการยอมรับนับถือและเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เนื่องจากมาจากบรรยากาศในโรงเรียนเป็นแรงกระตุ้นในการเริ่มการทำงานของบุคลากรในโรงเรียน เมื่อบรรยากาศดีครูก็มีความสุข มีความพึงพอใจในการทำงาน ประสิทธิภาพของการทำงานดี ซึ่งสอดคล้องกับ ธร สุนทรายุทธ (2551) กล่าวว่า บรรยากาศในโรงเรียนมีผลกระทบต่อพฤติกรรมหลักขององค์กร ทั้งนี้เพราะผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญ ดังนั้นอิทธิพลที่มีความจำเป็นไปได้จึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาบุคลิกภาพ (Personality) ของโรงเรียนที่มีความสำคัญต่อการอธิบายและการวิเคราะห์บรรยากาศในโรงเรียน

1.2 ปัจจัยด้านผู้บริหาร ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานเพื่อการตัดสินใจ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียน จึงมีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร ส่งผลต่อคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษา สอดคล้องกับ แซลลิส (Sallis, 1993, pp. 111-117) ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบและความผูกพันในการบริหารงานของผู้บริหาร

1.3 ปัจจัยด้านครูผู้สอน ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจากครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการสอน การวิจัย และให้บริการแก่ชุมชนและเป็นผู้ที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการให้การศึกษา ผลการเรียนการสอนจะดีมีคุณภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้สอนเป็นสำคัญ ดังที่ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542, หน้า 180) เห็นว่าคุณลักษณะของผู้สอน ต้องประกอบ

ด้วยรักการสอน เข้าใจผู้เรียน มีจิตสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบ

1.4 ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูคิดว่าควรดูแลรักษาอาคารเรียนและอาคารประกอบการ ให้อยู่ในสภาพที่ดีและเอื้อต่อการใช้ประโยชน์ทั้งนี้อาจเนื่องจากอาคารสถานที่เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ค.ศ. 1996) กล่าวว่า อาคารสถานที่เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารการศึกษา และนำไปสู่คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.5 ปัจจัยด้านชุมชน ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียนจากคณะครู ผู้ปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่สนใจและให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งนี้อาจเนื่องจากนโยบายการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้สอดคล้องแผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติลาว ค.ศ. 2009 ได้ละบุให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ อำนาง เกพพอก้า (2541 ,หน้า 150) พบว่า ปัจจัยด้านชุมชนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถม และสามารถพยากรณ์คุณภาพการ

1.6 ปัจจัยด้านงบประมาณ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือมีการบริหารการเงินที่โปร่งใส และตรวจสอบได้ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่า งานการเงิน และบัญชี เป็นงานให้บริการ และเป็นงานที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับต่างๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่เกี่ยวข้อง จะต้องศึกษาระเบียบวิธีปฏิบัติและนำไปปฏิบัติให้ถูกต้องได้ บังเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับคิมบรอกและนันเนอร์ (Kimbrough & Nunnery, 1988) กล่าวว่า การคลังโรงเรียนหมายถึงการหาวิธีจะให้ได้มา ซึ่งรายได้และเพิ่มรายได้ของโรงเรียนให้สูงขึ้น การจัดสรรเงินเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน โดยพยายามจัดสรรเงินที่

ได้มาให้เหมาะสมนอกนั้นยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ (ลม แพงสุข, 2551) คณะกรรมการ บริหารการศึกษา ของ สปป.ลาว ยังรับรู้และมีความเข้าใจในนโยบายของ รัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายด้านการศึกษา ซึ่งมีจำนวนจำกัด ดังนั้นคณะกรรมการทุกคนได้มีการค้นคว้าวิธีการแก้ไข ปัญหาและวางแผนด้านวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการ ศึกษาให้ดีขึ้นตามลำดับ

2. การบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาวในภาพรวมอยู่ ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับ มาก 6 ด้าน และระดับน้อย มี 1 ด้าน คือ ด้านห้องสมุด โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ คือ ด้านการวัดและประเมินผลด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการศึกษาลัทธิสูตรและ การนำหลักสูตรไปใช้ด้านประชุมอบรมวิชาการ ด้านวัสดุ อุปกรณ์และสื่อการสอนและด้านห้องสมุด

2.1 ด้านการวัดและประเมินผล ข้อที่มี คะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือรายงานการประเมินผลการเรียน และความก้าวหน้าของนักเรียนให้ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบทุกภาคเรียนทั้งนี้อาจเนื่องจากการวัดและ ประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งในการตรวจสอบความสามารถ ของผู้เรียน และเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จของการ ดำเนินงานวิชาการตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและของ โรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534, หน้า 59) ได้สรุปว่า การวัดผลและประเมิน ผลการเรียนเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการจัดการ เรียนการสอน เป็นการตรวจสอบว่านักเรียนได้พัฒนาไป ตามจุดมุ่งหมายทางการเรียนที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด

2.2 ด้านการนิเทศการศึกษาข้อที่มีคะแนน เฉลี่ยสูงสุดคือเสนอข้อมูลย้อนกลับให้ครูเห็นความ ก้าวหน้าของตนเอง เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องจากการนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมที่มี ความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้กระบวนการทำงานด้าน

อื่นๆ ของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ซึ่งสำนักงานคณะ กรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 12) ได้ กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารกับการนิเทศว่า ในการ พัฒนาระบบนิเทศให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ผู้บริหารควร มีบทบาทในการติดตาม ประเมินผล ดำเนินการร่วมคณะ ครูในโรงเรียนให้เห็นความก้าวหน้าของตน และเผยแพร่ ความสำเร็จของคณะครูในโรงเรียน ให้การเสริมแรง ให้การ ยกย่อง เพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

2.3 การจัดการเรียนการสอนข้อที่มีคะแนน เฉลี่ยสูงสุดคือกำหนดให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้และ บันทึกลหลังการสอนทั้งนี้อาจเนื่องจากแผนการสอนใน โรงเรียนเป็นเครื่องมือวัดประสิทธิภาพการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ และยังช่วยให้ครูผู้สอนมีโอกาสศึกษาค้นคว้า เรียนรู้การจัดกิจกรรมในหลายรูปแบบ ซึ่งสอดคล้อง กับ กมล ภูประเสริฐ (2544, หน้า 10-11) กล่าว ถึงกระบวนการเรียนรู้ว่าการจัดการเรียนการสอนมี การดำเนินงานในการรวบรวม วิเคราะห์ และกำหนด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

2.4 ด้านการศึกษาลัทธิสูตรและการนำ หลักสูตรไปใช้ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือติดตามและ ประเมินผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียนทุกภาคเรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ เป็น กิจกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการเพื่อจัดการศึกษา ให้นักเรียนได้เรียนรู้ พัฒนาตนเอง และเป็นการจัด หนังสือเอกสารต่างๆ ที่ผลิตขึ้นเพื่อให้ความรู้แก่ครูให้ ปฏิบัติ การสอนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ ซึ่ง สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่ง ชาติ (2535, หน้า 7-8) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ บริหารโรงเรียนในการนำหลักสูตรไปใช้ว่าผู้บริหารต้องมึ การนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ ประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้

2.5 ด้านประชุมอบรมวิชาการข้อที่มีคะแนน เฉลี่ยสูงสุดคือส่งเสริมให้ครูนำผลงานที่ได้จากการประชุม

อบรมทางวิชาการมาใช้ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนทั้งนี้อาจเนื่องจากการอบรม หมายถึง การให้ครูได้เข้าศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในวิชาชีพ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูมีความตื่นตัวทางด้านวิชาการ และนำความรู้ความสามารถที่ได้จากการอบรม ไปใช้การพัฒนาจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับ (สำนักงานคณะกรรมการการประถม ศึกษาแห่งชาติ, 2536 อ้างถึงใน ลี ผุ่ง, 2552) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีแนวทางสนับสนุนให้ครูมีโอกาสไปเข้ารับการประชุมอบรมทางวิชาการที่สถาบันหรือหน่วยงานอื่นจัดขึ้นเพื่อนำความรู้ที่ได้รับกลับมาพัฒนาการเรียนการสอน

2.6 ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือควบคุม กำกับ และติดตามผลให้ครูได้ใช้สื่อประกอบการสอนอย่างจริงจัง ทั้งนี้เนื่องจากวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ตั้งแต่การจัดหา การผลิต การใช้ การเก็บรักษา การพัฒนา การประเมินผล ตลอดจนการจัดและบริการสื่อการเรียนด้วย โดยจะต้องส่งเสริมสนับสนุน นิเทศ กำกับ ติดตามให้ครูได้มีและใช้วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2544) ได้เสนอแนะ การใช้สื่อการเรียนรู้อันว่า สถานศึกษาควรมีการดำเนินการศึกษาทำความเข้าใจวิธีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐาน สื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเอง และที่เลือกนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้

2.7 ด้านห้องสมุด ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือจัดให้มีการประชุมสัมมนาสภาพปัญหาการดำเนินงานห้องสมุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่างานห้องสมุดมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนมาก เพราะว่าเป็นศูนย์รวมของวิชาการทั้งปวง ดังกรมวิชาการ (2535 , หน้า 15-16 อ้างถึงใน นราภรณ์ คำหวาน 2544) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของห้องสมุด ในการที่จะดำเนินงานห้องสมุดให้ประสบผลสำเร็จ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในภาพรวมมี 6 ปัจจัย โดยปัจจัยด้านครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา นั้นอาจเพราะการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ให้นักเรียนมีคุณภาพและบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรนั้นขึ้นอยู่กับครูผู้สอน ที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เอมิกา โตฉ่า (2552, หน้า 124) ที่พบว่า การที่ดำเนินงานวิชาการให้บรรลุตามเป้าหมายต้องอาศัยบุคลากรหรือครูที่ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องปรับคนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตรสถานศึกษา และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นราภรณ์ คำหวาน (2544, หน้า 81-82) ที่ศึกษาพบ การปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษารองมาถึปัจจัยด้านงบประมาณปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียน ปัจจัยด้านชุมชนปัจจัยด้านอาคารสถานที่ และปัจจัยด้านผู้บริหาร

4. การสร้างสมการพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลจากศึกษาพบว่า ปัจจัยทั้ง 6 คือ ปัจจัยด้านครูผู้สอนปัจจัยด้านงบประมาณปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียนปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ ปัจจัยด้านผู้บริหารสามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารจัดการงานวิชาการได้ถึงร้อยละ 55.40 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 44.60 เกิดจากปัจจัยอื่นๆ โดยปัจจัยด้านครูผู้สอน มีอำนาจการพยากรณ์ได้ดีที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ นราภรณ์ คำหวาน (2544 : 81-82) ที่พบว่าปัจจัยด้านครูผู้สอนส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษามากที่สุด

และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมิกา โตจำ (2552, หน้า 128) ที่พบว่าปัจจัยด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพครูเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดในการพยากรณ์การดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการ ทุกปัจจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนั้นโรงเรียนควรมีการดำเนินการดังนี้

1.1.1 ส่งเสริมให้ครูจัดทำสื่อการเรียนการสอน และเลือกใช้สื่ออุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมตรงกับเนื้อหาวิชาที่สอน และจะต้องจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน

1.1.2 ควรสรรหาแหล่งทุนเพื่อมาสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดสรรงบประมาณด้านวัสดุ อุปกรณ์ ให้สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน

1.1.3 โรงเรียนควรจัดสวัสดิการส่วนบุคคลให้บุคลากรในโรงเรียนอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับความต้องการของครู

1.1.4 ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียน

1.1.5 ควรจัดห้องเรียน ห้องเก็บสื่อ และห้องพิเศษเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พร้อมจัดหาเจ้าหน้าที่ดูแลให้บริการอย่างสะดวก

1.1.6 ผู้บริหารควรวางแผนโครงการนิเทศภายในอย่างเหมาะสมให้ความสำคัญในการจัดระบบข้อมูลและการนำไปใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอน ด้านงบประมาณ ด้านบรรยากาศในโรงเรียน ด้านชุมชน ด้านอาคารสถานที่ และด้านผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วนสปป.ลาว ดังนั้นโรงเรียนควรมีการดำเนินการเกี่ยวกับปัจจัยทั้ง 6 ด้านเป็นพิเศษโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านครูผู้สอน แผนกศึกษาแขวง ควรส่งเสริมหรือพัฒนาครูให้ได้รับความรู้ เทคนิคการสอนใหม่ ๆ และโรงเรียนควรมีการนิเทศ กำกับติดตาม ผลการดำเนินงานของครูอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำเอาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ มาศึกษาหาสาเหตุที่แท้จริง จะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการงานวิชาการ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียนโดยเฉพาะด้านห้องสมุดเพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. (2544). *การบริหารวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทิพย์พับบลิเคชั่น.
- กรมวิชาการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- กรมสามัญศึกษา. (1996). *โครงการปรับปรุงกรงจักรการปกครอง และคุ้มครองการศึกษา กรกฎาคม ค.ศ. 1996*.
- เวียงจันทน์: กระทรวงศึกษาธิการแห่งชาติลาว.

- _____. (2007). *โครงการอบรมผู้บริหารการศึกษาระบบการจัดตั้งการบริหารการศึกษา สนับสนุนโดยรัฐบาล ฝรั่งเศส ค.ศ.2004-2007*. เชียงจันทน์: กระทรวงศึกษาธิการ แห่งชาตลาว.
- กิตติมา ปรีดีดิลก. (2532). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรภาพพิมพ์.
- แขนงมัธยมศึกษาธิการแขวงคำม่วน. (2011). *บทสรุปผลการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ค.ศ. 2011*.
แผนกศึกษาธิการแขวงคำม่วน. สปป. ลาว: โรงพิมพ์แขวงคำม่วน.
- ธร สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เนติกุลการพิมพ์.
- นราภรณ์ คำหวาน. (2544). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษาการ
ศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.*
- กัญญา สาธร. (2523). *หลักบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ลม แพงสุข. (2551). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมสมบูรณ จ. บริคำไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วารสารการศึกษา
และการพัฒนาสังคม, 4(2), 65-75.*
- ลี ผู่. (2552). *สภาพ และปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการ
นครหลวงเวียงจันทน์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา บริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.*
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542). *มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2535). *คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2534). *คู่มือผู้บริหารโรงเรียน การดำเนินการนิเทศภายใน
โรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เอมิกา โตหน้า. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา ตาก เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.*
- อำนาจ เทพพ้อคำ. (2541). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา 6. ปริญญาบัตรศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Kimbough, R. B., & Nunnery, M. Y. (1988). *Educational administration*. New York: McMillan.
- Sallis, E. (1993). *Total quality management in education*. London: Kogan Page educational
Management Series.

ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอบางช้าง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2*

The Correlation Between Emotional Quotient and Learning
Achievement in Sciences of Primary School Children Grade 6
Bangsai Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational
Service Area Office 2

สาโรจน์ บุญพันธุ์**

ดร.วลัยทิพย์ สาขลวิจารณ์***

ดร.ปรีดาวรรณ อินทวิมลศรี****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอบางช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอบางช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 136 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 52 ข้อ มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง ด้านสุข มีค่าความเชื่อมั่นแอลฟา .85 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์จากการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐานมีค่าเฉลี่ย 38.33 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน คือ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอบางช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปกติ และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

*วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

**นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

****อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Abstract

The objectives of this research were to : 1) study level of the correlation between emotional quotient and learning achievement in Sciences of primary school children grade 6 Bangsai Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2, and 2) study the correlation between level of emotional quotient and learning achievement in sciences of primary school children grade 6.

The samples were 136 children grade 6 of Bangsai Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2 in academic year 2010. The instrument was a set of Emotional Quotient Assessment Form of Department of Mental Health Ministry of Health, composing of 52 items and Achievement test in Sciences from the test Ordinary National Education Testing with mean of 38.33. The statistics used in data analysis were : percentage, mean and standard deviation and inferential statistics composed of Correlation Analysis by Pearson's Product Moment Correlation Coefficient with statistically significant level at 0.05.

The results of the research were as follows : 1) Level of emotional quotient of primary school children grade 6 Bangsai Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2 was in the normal level, and 2) The correlation between level of emotional quotient and learning achievement in Sciences of primary school children grade 6 associated with a moderate level and in the same direction.

Keywords : Correlation ,Emotional Quotient, Learning Achievement in Sciences.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 10 กำหนดให้การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ อีกทั้งการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนนั้น ต้องพัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญาและวุฒิภาวะทางอารมณ์ไปด้วย จึงเป็นการพัฒนาคนที่สมบูรณ์ตามจุดมุ่งหมายของการ

ศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 3-4)

จากที่กล่าวมาการจัดการศึกษาของไทยได้ตระหนักถึงการพัฒนาด้านอารมณ์ของบุคคลและมุ่งเน้นพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพราะเป็นคนที่เก่งอย่างเดียวแต่ไม่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์จะไม่สามารถจัดการกับชีวิตของตนและปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ จึงต้องมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้วยจึงจะช่วยให้บุคคลสามารถรู้จัก เข้าใจอารมณ์ตนเองและผู้อื่น สามารถที่จะจัดการกับชีวิตและปรับตัวได้อย่างมีความสุข ซึ่ง กิบป์ (Gipps, 1995 อ้างถึงใน กัลยาณีพรมทอง, 2546) ได้กล่าวถึง ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความสามารถในการเข้าใจและรับรู้ความรู้สึกของ

ตนเองและผู้อื่น รู้จักเห็นใจและเข้าใจผู้อื่น สามารถบริหารจัดการกับการกับอารมณ์ ให้เป็นไปตามทิศทางที่ส่งเสริมความสงบสุข และความสำเร็จในชีวิต ผู้ที่สามารถตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น เพื่อสร้างแรงจูงใจในตัวเอง บริหารจัดการอารมณ์ต่างๆ ของตนเองและอารมณ์ที่เกิดจากความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้นั้นเรียกว่า ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ และเป็นที่ตระหนักกันทั่วไปว่า ในสังคมปัจจุบันต้องเผชิญกับโลกที่มีสภาวะซับซ้อนมากขึ้นและต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการปรับสภาวะทางอารมณ์ ทั้งนี้อาจพบว่าผู้ที่มีความสามารถทางสติปัญญาสูงแต่หากขาดความฉลาดทางอารมณ์อาจจะไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนการดำเนินงาน ในธุรกิจต่าง ๆ หรือการบริหาร วิจารณ์ ปันนิตามัย (2542, หน้า 13) กล่าวถึงคนเก่งที่ประสบความสำเร็จในการเรียนสามารถเข้าทำงานในตำแหน่งที่ต้องการในหน่วยงานหรือองค์กรใดก็ตาม ความเก่งเหล่านี้ไม่ใช่ปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในอาชีพ หรือความสำเร็จในชีวิตเสมอไป แมคเคลแลน (McClelland, 1973 อ้างถึงใน เทิดศักดิ์ สุพันธุ์, 2544) ได้กล่าวว่า การทดสอบวัดสมรรถนะภายในตนเองนั้นดีกว่าการวัดเชาวน์ปัญญาที่สามารถทำนายระดับผลการเรียนในโรงเรียนได้เท่านั้น แต่ไม่สามารถทำนายความสำเร็จในอาชีพการงานและในชีวิตได้ และได้เสนอคุณลักษณะของบุคคลที่จะส่งผลสำเร็จในชีวิตการงานประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ เช่น แรงจูงใจ ค่านิยม บุคลิกภาพ และทัศนคติ ซึ่งคุณลักษณะที่เสนอไว้เป็นสมรรถนะภายในตนเองที่มีความสำคัญในการทำงานการดำรงชีวิตในโลกและมีความสามารถเกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางอารมณ์

โกแลแมน (Goleman, 1998, pp. 93-104 อ้างถึงใน จารุวรรณ สกุลกู, 2543) เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความสามารถของบุคคลในการบริหารจัดการ ผู้ที่มีความฉลาดทาง

อารมณ์จะเป็นผู้ที่รู้จักตนเอง เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น รู้ว่าสิ่งใดเป็นข้อดี หรือเป็นข้อบกพร่องของตนเอง สามารถจัดการ ควบคุมการแสดงอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม มีสติมีความสามารถในการรับรู้และหยั่งรู้ว่าขณะนี้ตนกำลังทำพฤติกรรมใดมีความรู้สึกอย่างไร ผู้คนที่แฉดล้อมอยู่มีสภาวะอารมณ์อย่างใด และยังเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีความอดทน อดกลั้นต่อสภาวะที่เป็นสาเหตุของความเครียดได้ มีความยืดหยุ่นอยู่เสมอ เห็นใจผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ จริงใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมองโลกในแง่ดี ความฉลาดทางอารมณ์จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันและความอยู่เย็นเป็นสุขของบุคคล กรมสุขภาพจิต (2543ข, หน้า 55-56) ได้พัฒนาแบบวัด ความฉลาดทางอารมณ์อันเป็นความสามารถในตัวบุคคลที่มีความเข้าใจในตนเอง สามารถจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นภายในของตนเอง มีความเข้าใจเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและประโยชน์ส่วนรวม อีกทั้งยังสามารถควบคุม แก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ และแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ที่ประกอบด้วย ปัจจัยสำคัญ 3 ประการคือ ด้านดี เป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ด้านเก่ง เป็นความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ด้านสุข เป็นความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิต และมีความสุขสงบทางใจ วิจารณ์ ปันนิตามัย (2544, หน้า 19) กล่าวถึงสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความรู้เท่าทันในท่วงทีและความเปลี่ยนแปลงในอารมณ์ของตนเองและคนอื่น ที่สามารถประเมินเป็นช่วงค่าของตัวเลขได้ อารมณ์สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลให้การกระทำของมนุษย์ให้มีเหตุผลมากขึ้น ผิดพลาดน้อยลง ในความเป็นจริงชีวิตคนจะเป็นสุขได้ สำเร็จได้ต้องมีความฉลาดทางอารมณ์

ปัจจุบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญเพราะความรู้ทางวิทยาศาสตร์ช่วยให้เกิดวิทยาการใหม่ ๆ การประดิษฐ์คิดค้น เครื่องมือเครื่องใช้เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งในการดำรงชีวิตและการทำงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 1) กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทำให้คนพัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิด ที่เป็นเหตุผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจัย มีทักษะที่สำคัญ ในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 2)

การเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ประสบกับปัญหาจากการที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งประเทศมีคะแนนสอบวิชาวิทยาศาสตร์ระดับชาติ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 41.56 (อุทมพร จามรมาน, 2553, หน้า 21) ส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางซ้าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีผู้ได้คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับขีดจำกัดล่าง ปีการศึกษา 2552 และ 2553 เฉลี่ยร้อยละ 39.27 และ 38.33 ตามลำดับ ซึ่งมีคะแนนขีดจำกัดล่างน้อยกว่าอำเภออื่น ๆ ใน 16 อำเภอ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 2555) ดังนั้น ทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะให้มีความรู้เข้าใจในธรรมชาติและสามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1)

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับผล

สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553 อำเภอบางซ้าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และส่งเสริมการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอบางซ้าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอบางซ้าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

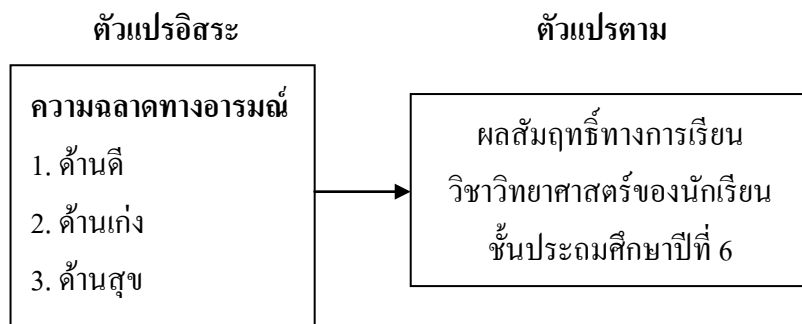
สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยมีสมมติฐาน ดังนี้

ระดับความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553 อำเภอบางซ้าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 มีความสัมพันธ์กันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 211 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2, 2555)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครชีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 136 คน เครชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2549, หน้า 119)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบ

ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต (กระทรวงสาธารณสุข, 2543 ข) ที่ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข มีค่าความเชื่อมั่นแบบแอลฟาในด้านดี เก่ง สุข และภาพรวม คือ .75, .76, .81 และ .85 ตามลำดับแบบประเมินทั้งหมดมี 52 ข้อ มีมาตรการประเมิน 4 ระดับ คือ ไม่จริงจริงบางครั้ง ก่อนข้างจริง และจริงมาก

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมถึงผู้อำนวยการกองสุขภาพจิตสังคม กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

2. ขอใช้ศึกษาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต (กระทรวงสาธารณสุข, 2543ข) ที่ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข มีค่าความเชื่อมั่นแบบแอลฟาในด้านดี เก่ง สุข และภาพรวม คือ .75, .76, .81 และ .85 ตามลำดับ

3. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต (กระทรวงสาธารณสุข, 2543ข) เสนอ

ประธานและอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ ควบคุมเนื้อหา

4. นำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้จากการประเมิน ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2553 มาวิเคราะห์หาผลรวม ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทรเกษม ถึงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอ ความอนุเคราะห์ในการแจกแบบประเมินความฉลาดทาง อารมณ์

2. ผู้วิจัยนำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ไปทดสอบพร้อมรื้อกลับใน วันเดียวกันด้วยตนเอง

3. นำข้อมูลของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมา ลงรหัสในคอมพิวเตอร์เพื่อขอผลคะแนน การทดสอบ วิชาวิทยาศาสตร์ จากการประเมินผลการทดสอบทางการ ศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2553

4. ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของ แบบสอบถามที่ได้กลับคืนมา

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสและ บันทึกลงในคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2. คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานของความฉลาดทางอารมณ์ และองค์ประกอบ ความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข

3. คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4. นำผลการทดสอบของแบบประเมินความ ฉลาดทางอารมณ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ เป็นกลุ่มตัวอย่าง มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ เพียร์สัน

5. การวิเคราะห์การหาค่าสัมประสิทธิ์แบบ เพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) เนื่องจากเป็นข้อมูลระดับอันตรภาค (Interval Scale) ซึ่งมีค่าสูงสุดเป็น 1 และต่ำสุดเป็น -1 โดยถ้าค่า r มีค่าระหว่าง -1 ถึง 0 แสดงว่าตัวแปรต้นและ ตัวแปรตาม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ถ้าค่า r มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความ สัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์กันมาก และถ้าค่า r มีค่าเข้าใกล้ -1 แสดงว่าแปรต้นและตัวแปร ตามมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกันและมีความ สัมพันธ์กันน้อยมาก โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่า ความสัมพันธ์ (Barzt, 1999, p. 28)

ค่า r มีค่า 0.81 ขึ้นไป แสดงว่า มีความ สัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

ค่า r มีค่า 0.61-0.80 แสดงว่า มีความ สัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

ค่า r มีค่า 0.41-0.60 แสดงว่า มีความ สัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

ค่า r มีค่า 0.21-0.40 แสดงว่า มีความ สัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

ค่า r มีค่า 0.01-0.20 แสดงว่า มีความ สัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 53.68 เป็นเพศชาย 63 คน คิดเป็น ร้อยละ 46.32 ส่วนใหญ่อายุ 12 ปี จำนวน 126 คน คิด เป็น ร้อยละ 92.65 และอายุ 13 ปี จำนวน 10 คน คิด

เป็นร้อยละ 7.35 มีคะแนนต่ำสุดคือ 10 คะแนน และคะแนนสูงสุด คือ 70 คะแนน จำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 50 คะแนน มีจำนวน 179 คน นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 50 คะแนนขึ้นไป มีจำนวน 24 คน ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.02 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 12.18

ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอบางซ้าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีค่าเท่ากับ 155.60 – 162.01 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ปกติ เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า

ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีจัดอยู่ในเกณฑ์ปกติ กล่าวคือมีค่าเฉลี่ยของระดับความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 54.84 – 57.42

ความฉลาดทางอารมณ์ด้านควบคุมตนเองจัดอยู่ในเกณฑ์ปกติ กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยของระดับความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 16.76 - 17.94

ความฉลาดทางอารมณ์ด้านเห็นใจผู้อื่นจัดอยู่ในเกณฑ์ปกติ กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยของระดับความฉลาดทางอารมณ์เท่ากับ 18.29 - 19.31

ความฉลาดทางอารมณ์ด้านรับผิดชอบจัดอยู่ในเกณฑ์ปกติ กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยของระดับความฉลาดทางอารมณ์เท่ากับ 19.42 - 20.54

ความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งจัดอยู่ในเกณฑ์ปกติ กล่าวคือมีค่าเฉลี่ยของระดับความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 50.70 – 53.24

ความฉลาดทางอารมณ์ด้านมีแรงจูงใจจัดอยู่ในเกณฑ์ปกติ กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยของระดับความฉลาดทางอารมณ์เท่ากับ 17.49 - 18.62

ความฉลาดทางอารมณ์ด้านตัดสินใจและแก้ปัญหาจัดอยู่ในเกณฑ์ปกติ กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยของระดับความฉลาดทางอารมณ์เท่ากับ 15.72 - 16.75

ความฉลาดทางอารมณ์ด้านสัมพันธภาพจัดอยู่ในเกณฑ์ปกติ กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยของระดับความฉลาดทางอารมณ์เท่ากับ 17.15 - 18.22

ความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุขจัดอยู่ในเกณฑ์ปกติ กล่าวคือมีค่าเฉลี่ยของระดับความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเท่ากับ 49.47 – 51.94

ความฉลาดทางอารมณ์ด้านภูมิใจตนเองจัดอยู่ในเกณฑ์ปกติ กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยของระดับความฉลาดทางอารมณ์เท่ากับ 11.60 – 12.75

ความฉลาดทางอารมณ์ด้านพึงพอใจในชีวิตจัดอยู่ในเกณฑ์ปกติ กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยของระดับความฉลาดทางอารมณ์เท่ากับ 19.76 – 20.81

ความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุขสงบทางใจจัดอยู่ในเกณฑ์ปกติ กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยของระดับความฉลาดทางอารมณ์เท่ากับ 17.74 – 18.91

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์

ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ด้านดี ด้านเก่ง ด้านสุข วิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน พบว่า ค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในส่วนของความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี มีความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างต่ำ ความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ด้านสุข มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ทั้ง 3 ด้าน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสัมพันธ์กันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอบางซ่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายได้ดังนี้

ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอบางซ่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล กลุ่มตัวอย่างของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอบางซ่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ปีการศึกษา 2553 พบว่า

ความฉลาดทางอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยของระดับความฉลาดทางอารมณ์เท่ากับ 155.60 - 162.01 ($\bar{x} = 158.80$) จัดอยู่ในระดับปกติ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

1. ด้านดี มีค่าเฉลี่ยของระดับความฉลาดทางอารมณ์เท่ากับ 54.84 - 57.42 ($\bar{x} = 56.13$) ซึ่งประกอบด้วย ควบคุมตนเอง ($\bar{x} = 17.35$) เห็นใจผู้อื่น ($\bar{x} = 18.80$) รับผิดชอบ ($\bar{x} = 19.98$) จัดอยู่ในระดับปกติ

2. ด้านเก่ง มีค่าเฉลี่ยของระดับความฉลาดทางอารมณ์เท่ากับ 50.70 - 53.24 ($\bar{x} = 51.59$) ซึ่งประกอบด้วย มีแรงจูงใจ ($\bar{x} = 18.05$) ตัดสินใจและแก้ปัญหา ($\bar{x} = 16.24$) สัมพันธภาพ ($\bar{x} = 17.68$) จัดอยู่ในระดับปกติ

3. ด้านสุข มีค่าเฉลี่ยของระดับความฉลาดทางอารมณ์เท่ากับ 49.47 - 51.94 ($\bar{x} = 50.70$) ซึ่งประกอบด้วย ภูมิใจตนเอง ($\bar{x} = 12.09$) พึงพอใจในชีวิต ($\bar{x} = 20.29$) สุขสงบทางใจ ($\bar{x} = 18.32$) จัดอยู่ในระดับปกติ

การเรียงลำดับขององค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอบางซ่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ปีการศึกษา 2553 โดยเทียบสัดส่วนเกณฑ์ปกติ ดังนี้ ลำดับที่ 1) ด้านดี ลำดับที่ 2) ด้านสุข และลำดับที่ 3) ด้านเก่ง

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอบางซ่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอบางซ่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับบาร์ออน (Bar-On, 1992, สโลเวย์และเมเยอร์ Salovey and Mayer, 1995, คูเปอร์ และชาวาฟ Cooper and Sawaf, 1997 อ้างถึงใน ทศพร ประเสริฐสุข, 2542, หน้า 10) ให้ความหมายความฉลาดทางอารมณ์ว่าเป็นองค์ประกอบของความสามารถส่วนตัวด้านอารมณ์และสังคมของบุคคลที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างประสบความสำเร็จ เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้ เข้าใจ และรู้จักใช้พลังทางอารมณ์ของตนให้เป็นรากฐานในการสร้างสัมพันธภาพและโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น เป็นความสามารถของบุคคลที่จะตระหนักรู้ในความรู้สึก ความคิด และภาวะอารมณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับตนและผู้อื่นได้ มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนทำให้สามารถชักนำความคิดและการกระทำของตนได้อย่างสมเหตุสมผล สอดคล้องกับการทำงานและการดำเนินชีวิต โดยมีสัมพันธภาพที่

ดีกับบุคคลอื่น โกลแมน(Goleman, 1998, p.317 อ้างถึงใน กัลยาณี พรหมทอง, 2546 , หน้า 21) ให้ความสำคัญของการฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่า เป็นความสามารถในการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนสามารถบริหารจัดการกับอารมณ์ของตน เพื่อเป็นแรงจูงใจในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างประสบความสำเร็จ นอกจากนี้กรมสุขภาพจิต(2544, หน้า 1) ได้ให้ความสำคัญความฉลาดทางอารมณ์หมายถึงความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข ซึ่งและเมื่อพิจารณาความฉลาดทางอารมณ์เป็นรายด้าน สามารถนำผลมาอภิปราย ได้ดังนี้

1. ด้านดี ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับก่อนข้างต่ำ กรมสุขภาพจิต (2543ข, หน้า 55-56) ได้ให้ความสำคัญความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี คือ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองรู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม ในส่วนขององค์ประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งบลูม (Bloom, 1976 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2537, หน้า 18) ได้กล่าวถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียน ได้ว่าประกอบด้วย 1) พฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด หมายถึง ความสามารถทั้งหลายของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยความถนัดและพื้นฐานเดิมของผู้เรียน 2) คุณลักษณะด้านจิตพิสัย หมายถึง สภาพการณ์หรือแรงจูงใจที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ใหม่ ได้แก่ ความสนใจ เจตคติที่มีต่อเนื้อหาวิชาที่เรียนในโรงเรียนระบบการเรียนความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง และคุณลักษณะบุคลิกภาพ 3) คุณภาพการสอน ได้แก่ การรับการแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนการเสริมแรงจากครู การแก้ไขข้อผิดพลาด และรู้ผลว่าตัวเองกระทำถูกต้องหรือไม่

2. ด้านเก่ง ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับปานกลาง กรมสุขภาพจิต (2543ข, หน้า 55-56) ได้ให้ความสำคัญฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง คือ ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นสอดคล้องกับเท็ดสกีดี เดชคง (2546, หน้า 15) ให้ความหมายว่า ความฉลาดทางอารมณ์ คือความสามารถทางอารมณ์ในการรู้และเข้าใจตนเอง เข้าใจเห็นใจผู้อื่น มีความมุ่งมั่น อดทนรอคอยเพื่อไปยังเป้าหมาย มองโลกในด้านที่เป็นบวก และรู้จักจัดการกับปัญหาและความขัดแย้งของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ชุตติมา วัฒนะศิริ (2540, หน้า 147-149) กล่าวถึงเจตคติทางวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจของนักวิทยาศาสตร์ทุกคน เพราะมันมีอิทธิพลต่อการคิด การกระทำ และการตัดสินใจ ตลอดเวลาที่มีการปฏิบัติทางวิทยาศาสตร์ เจตคติทางวิทยาศาสตร์เป็นคุณลักษณะที่ช่วยในการแสวงหาความรู้อันได้แก่ ความมีเหตุผล ความอยากรู้อยากเห็น ความสนใจและความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

3. ด้านสุข ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุข มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับปานกลาง กรมสุขภาพจิต (2543ข, หน้า 55-56) ได้ให้ความสำคัญฉลาดทางอารมณ์ด้านสุข คือ ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเองพอใจในชีวิต และมีความสุขสงบทางใจ ซึ่งสอดคล้องกับ อุษณีย์ โพธิสุข และคณะ (2542, หน้า 51) ให้ความหมายว่าความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึงความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง สามารถแยกแยะอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ สามารถควบคุมอารมณ์และปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนั้น ผุสดี ตามไท (2531, หน้า 6) กล่าวถึง เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่ทุกคนต้องมีเป็นลักษณะภายในจิตใจที่คนเรา

แสดงต่อการกระทำหรือสิ่งต่างๆ การตระหนักในคุณค่า หรือเป็นสภาพการณ์หรือการกระทำของแต่ละบุคคลที่ นิยมยึดมั่นว่ามีคุณค่าแก่ตนเองและสังคม อันเป็นหลัก หรือเกณฑ์สำหรับการน้อมนำมาซึ่งการประพฤติปฏิบัติ หรือเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนินชีวิต เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายที่ตั้งไว้

ผลการเรียงลำดับระดับความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์

ผลการวิจัย พบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านสุข มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์เป็นลำดับแรก ($r = .59^*$) ทั้งนี้เนื่องจาก ความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุข เป็นความสามารถใน การดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเอง ($r = .30^*$) พอใจในชีวิต ($r = .31^*$) และมีความสุข สงบทางใจ ($r = .51^*$) ดังนั้น บุคคลที่จะประสบผล สำเร็จในการเรียนจะต้องมีองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ พฤติกรรมระหว่างผู้สอน ผู้เรียน ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนจะ ต้องมีพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อกัน เข้าใจกัน มีความ สัมพันธ์ที่ดีและมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน ผู้เรียนมีความสุข กับการเรียน รวมถึงครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ระหว่าง คนในครอบครัวดี สิ่งแวดล้อมดี และคุณธรรมพื้นฐานดี รองลงมาคือระดับความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งกับผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ($r = .50^*$) ทั้งนี้ เนื่องจาก ความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง เป็นความ สามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจน มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อีกทั้งวิชาวิทยาศาสตร์จะต้อง ใช้ความสามารถในการเรียนรู้ในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ได้แก่ พฤติกรรมด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และการนำความรู้ไปใช้ รวม ถึงการสอนตามหลักสูตรการบูรณาการเป็นวิธีการหนึ่งที่ ส่งเสริมการเรียนรู้ของสมองได้ดี เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดวิจารณ์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดสังเคราะห์ ช่วย

ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ทั้งในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งตอบสนองต่อรูปแบบการเรียนรู้ ที่แตกต่างของนักเรียนแต่ละคนได้เป็นอย่างดี สามารถ นำความรู้ต่างๆ และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิต จจริง (วิชุดา คำดี, 2553, หน้า 59-60)

ดังนั้นคนที่มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์จะสามารถ ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ดี ($r = .49^*$) ตลอดจนมี สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ($r = .35^*$) สำหรับลำดับสุดท้าย คือระดับความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีกับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ($r = .23^*$) ทั้งนี้เนื่องจาก ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี เป็นความสามารถใน การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จัก เห็นใจผู้อื่น ($r = .25^*$) และมีความรับผิดชอบต่อส่วน รวม ($r = .50^*$) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ แตกต่างจากเจตคติทางวิทยาศาสตร์ คือผู้ที่ มีลักษณะ มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบสงสัยและซักถาม มีเหตุผล ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นยึด หลักความถูกต้องเป็นจริงมีความพยายามและอดทนใน การหาคำตอบ มีการพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1. ควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบ ด้านเก่ง ให้กับนักเรียน เช่น จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ และแก้ปัญหา
2. ควรส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทาง วิทยาศาสตร์ที่ก่อให้เกิดความสุขเพื่อการพัฒนาความ ฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการเรียน วิชาอื่น ๆ เช่น ทางด้านสังคมศาสตร์

2. ควรมีการศึกษาการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์กับนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และนักเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2543). *คู่มือความฉลาดทางอารมณ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2544). *คู่มือความฉลาดทางอารมณ์* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ.กรมวิชาการ. (2544). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2545 ก). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา.
- _____. (2545 ข). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัลยาณี พรหมทอง. (2546). *ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษา. ปริญญาบัตรการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- จารุวรรณ สกุลกู. (2543). *อิทธิพลของประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชุดิมา วัฒนศิริ. (2540). *การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทศพร ประเสริฐสุข. (2542). *ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ทางการศึกษา. พฤติกรรมศาสตร์, 5(1), 19-24*.
- เทิดศักดิ์ สุพันธุ์. (2544). *การพัฒนาแบบประเมินเชาวน์อารมณ์โดยใช้กิจกรรมเกมสำหรับนักเรียนระดับปฐมวัย*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2546). *ความฉลาดทางอารมณ์จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2).กรุงเทพฯ: มติชน.
- สุสติ ตามไท. (2531). *โฉมใหม่ของหลักสูตรวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 23(18), 1*.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2537). *การพัฒนาการสอน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2549). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: แฮสส์ ออฟ เคอร์มิสท์

- วิชุดา คำดี (2553). ผลการใช้หลักสูตรการบูรณาการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่อง
ท้องถิ่นของเรา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยบูรพา*, 6(2),
59-60.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2542). เชาวน์อารมณ์ (E.Q.): *ดัชนีวัดความสุขและความสำเร็จของชีวิต*. กรุงเทพฯ:
เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- _____. (2544). เชาวน์อารมณ์ (E.Q.): *ดัชนีวัดความสุขและความสำเร็จของชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:
เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. (2555). *การทดสอบทางการศึกษา*.
วันที่ค้นข้อมูล 20 มกราคม 2555, เข้าถึงได้จาก <http://www.ayutthaya2.go.th>.
- อุทุมพร จามรمان. (2553). *วิกฤติการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ
(องค์การมหาชน).
- อุษณีย์ โพธิสุข และคณะ. (2542). *รายงานการวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ
ด้านแนะแนวและจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Barzt, A. E. (1999). *Basic statisical concepts*. New Jersey: Prentice-Hall.

**ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม (Constructivism)
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6***

**The Effect Of Learning Activity Management On Social
Studies, Religion, And Cultural Subject On Constructivism Theory
For Prathomsuksa 6th Students**

สุภชัย สมนวนล**

ดร.รุ่งฟ้า กิตินาณสันต์***

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมกับกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา จ.ชลบุรี จำนวน 2 ห้องเรียนๆ ละ 32 คน รวม 64 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม แผนการจัดการเรียนรู้ตามปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมและกิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนของกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

*วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

The purpose of this research was to study and compare the learning effectiveness, critical thinking skills and attitudes toward learning activity and social studies, religion and cultural content between the group of Prathomsuksa 6th students by using constructivism theory and the group that used regular learning activity.

The cluster sampling of this research was two classes of students from Piboonbumpen Demonstration School in Chonburi, each of which consisted of 32 students who are studying in Prathomsuksa 6th. The research tools were constructivism theory lesson plan, regular lesson plan, achievement test, critical thinking skills test and attitude test toward learning activity and social studies, religion and cultural contents.

The result of this research showed that in term of learning effectiveness, critical thinking skills and attitudes toward learning activity and social studies, religion and culture, the mean score of post-test of Prathomsuksa 6 students that used constructivism theory learning activity was higher than pre-test. The mean score of post-test of the group of students that used regular learning activity was higher than pre-test.

To compare learning effectiveness, critical thinking skills and attitudes toward learning activity and social studies, religion and culture, the group of Prathomsuksa 6 students that used constructivism theory learning activity had a higher level of post-test at the statistically significant level of 0.05 than those that used regular learning activity.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเกี่ยวพันโดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพของคน ให้ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ประเทศใดก็ตามที่ประชาชนมีการศึกษาประเทศนั้นย่อมมีการพัฒนาก้าวหน้าไไกลกว่าประเทศอื่น ๆ การศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้เข้ากับสภาพสังคม เพราะสังคมทุกวันนี้มีความเชื่อมโยง ชับซ้อน เคลื่อนไหว มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การดำรงชีวิตของคนจึงต้องอาศัยการเรียนรู้เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมที่เปลี่ยนไป แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ กว้างไกล ครอบคลุมสถานการณ์ของสังคมไทยและสังคมโลก เป็นการเรียนรู้แบบไม่รู้จบ (สาโรช

โสภีรักษ์, 2546, หน้า 33) การจัดการศึกษาในปัจจุบันจะต้องจัดตามแนวความคิดทางการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือการศึกษาที่จะต้องให้วิธีการเรียนรู้ วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเองแก่ผู้เรียนมากกว่าเน้นอธิบายเนื้อหาโดยตรง ถ้าการศึกษาเน้นการให้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้ว เชื่อว่าผู้เรียนก็จะใช้วิธีการต่าง ๆ อย่างไม่รู้จักจบไปเพิ่มพูนความรู้ต่าง ๆ ให้มากขึ้นต่อเนื่องตลอดไป กลายเป็นผู้เรียนที่รักการเรียนรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (โกวิท ประวาลพฤกษ์, 2542, หน้า 14) นอกจากนี้ การศึกษาทำให้เป็นคนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (สำนักคณะกรรมการการ

ศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 1) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กล่าวถึงแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังในมาตราที่ 22 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้อง ยึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และได้กล่าวถึงรูปแบบวิธีการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เชื่อว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาและสร้างความรู้ด้วยตนเองได้ ดังในมาตรา 24 ได้กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการไว้ว่า สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 7)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ระบุถึง การมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 ก, หน้า 4) และยังเป็นการสร้างบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ผู้เรียนสามารถเลือกการเรียนรู้อย่างอิสระ (อุดม เขียววงศ์, 2545, หน้า 59) และทิสนา เขมมณี (2548, หน้า 120) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนการสอน

ที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้งโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างตื่นตัวและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนาพร ระเบียบทุกข์ (2542, หน้า 2) ที่ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ว่าเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถ ความต้องการ และได้พัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่

การจัดการเรียนรู้ที่ยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญและผู้เรียนได้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม (Constructivism) ซึ่งกราสเซอร์ฟีลด์ (Glaserfeld, 1998 อ้างถึงใน ปฤษณาสुरิยะวงศ์, 2544) กล่าวถึงทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม ว่าเป็นทฤษฎีความรู้ที่มีรากฐาน มาจากปรัชญา จิตวิทยา การศึกษาที่เกี่ยวกับการสื่อความหมายและการควบคุมในตัวตน ทฤษฎีของความรู้นี้คือ ได้แก่ ความรู้ไม่ได้เกิดจากการรับรู้เพียงอย่างเดียว แต่เป็นการสร้างขึ้นโดยบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจ และหน้าที่ของการรับรู้ คือ การปรับตัวและการประมวลผลประสบการณ์ทั้งหมด แต่ไม่ใช่เพื่อการค้นพบที่เป็นจริง การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมเป็นแนวทางหนึ่งที่นักเรียนจะได้รับทั้งความรู้และกระบวนการเรียนรู้ ดังที่วัฒนาพร ระเบียบทุกข์ (2542, หน้า 15) กล่าวถึง ทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม คือการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้สร้าง (Construct) ความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม พยายามที่จะนำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์และประสบการณ์ที่ตนพบเห็นมาสร้างเป็นโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Structure) หรือเรียกว่า Schema

โครงสร้างทางปัญญานี้ประกอบด้วยความหมายหรือความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่แต่ละบุคคลมีประสบการณ์ เป็นความเชื่อ ความเข้าใจ คำอธิบายความรู้ของบุคคลนั้น ซึ่งสอดคล้องกับ เมอร์ฟี (Murphy, 1997 อ้างถึงใน สุมาลิ กาญจนชาติ, 2543, หน้า 1) กล่าวถึง การเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม ว่า นอกจากนักเรียนจะสร้างความรู้ด้วยตนเองได้แล้ว นักเรียนยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และสามารถควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้อีกด้วย และสุรางค์ ไคว์ตระกูล (2548, หน้า 210-211) กล่าวถึง แนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม ว่า มีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการของพียาเจต์ (Piaget) และวิกทอทสกี (Vygotsky) ทั้งสองทฤษฎีมีความคิดเห็นร่วมกันในคุณลักษณะทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิซึม ผู้เรียนสร้างความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้สิ่งใหม่ขึ้นกับความรู้เดิมและความเข้าใจที่มีอยู่ในปัจจุบัน การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ และการจัดสิ่งแวดล้อมกิจกรรมที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาพบว่า ไม่ประสบความสำเร็จในกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ทำให้ไม่สามารถสร้างคนให้มีพื้นฐานทางการคิด วิธีการเรียนรู้ การมีทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิต การจัดการศึกษานั้นไม่ได้นำธรรมชาติของการเรียนรู้ของเด็กมาใช้ประโยชน์แต่มุ่งเน้นไปที่การสอน การกำหนดรายวิชา มีบทเรียนที่แน่นอน มีการสอบ มีครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องผลักดันมาให้ความรู้เด็ก ความรู้ทุกอย่างมาจากครูที่สอน ทั้ง ๆ ที่เด็กทุกคนสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 16) จากการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีลักษณะขาดความสนใจใฝ่รู้ คิดไม่เป็น แก้ปัญหาไม่ได้ ขาดการปฏิบัติและการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ไม่เป็นองค์รวมและ

เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้กับชีวิตจริง ขาดการฝึกฝนทักษะกระบวนการที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ (ทิสนา แจมมณี และชนาธิป พรกุล, 2544, หน้า 35-49) ดังนั้นผู้สอนต้องเปลี่ยนแปลงแนวความคิดเดิมไปสู่แนวความคิดใหม่ คือ เปลี่ยนจากการมุ่งถ่ายทอดความรู้ที่สะสมไว้ เป็นการให้อิสระแก่ผู้เรียนที่จะเลือกทำในสิ่งที่ตนเองสนใจ เปลี่ยนจากการเป็นผู้ถ่ายทอดมาเป็นผู้ร่วมเรียน และเปลี่ยนจากการเป็นผู้ควบคุมมาเป็นต้นแบบของการเป็นผู้เรียนที่แบ่งปันให้กับเด็ก ส่วนผู้เรียนต้องเปลี่ยนกรอบแนวคิด จากการเป็นผู้รับการถ่ายทอดจากผู้อื่น มาเป็นผู้สำรวจ ค้นคว้า ทดลองเพื่อสร้างความรู้ หาประสบการณ์ด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 16-17) จากการศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยของ ปติญา ศิลาแลง (2549, บทคัดย่อ) พบว่า การสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิซึมช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้สมศรี คงวงศ์ (2542, บทคัดย่อ) ยังพบว่าการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิซึม ก่อเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกล้าแสดงออก ทักษะการทำงานกลุ่ม ความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ ละเอียด มาตี (2546, บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิซึมว่า ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิซึมในด้านบรรยากาศในการเรียนการสอนและด้านประโยชน์ในการเรียนอยู่ในระดับดีมาก โดยบรรยากาศในการเรียนการสอนทำให้รู้สึกสนุกสนาน ส่วนด้านประโยชน์ในการเรียน มีความรับผิดชอบ รักการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้ ไพจิตร สดวกการ (2539, บทคัดย่อ) ยังพบว่า การถ่ายโยงการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิซึมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ

มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้เสนอรูปแบบการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมไว้หลายรูปแบบ โดยมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความสนใจในรูปแบบการสอนของไดรเวอร์ และเบลล์ (Driver & Bell, 1986 อ้างถึงใน สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, 2543) ที่ได้พัฒนาขึ้นมา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1) ขั้นนำ (Orientation) ขั้นที่ 2) ขั้นดึงความคิด (Elicitation) ขั้นที่ 3) ขั้นปรับเปลี่ยนแนวความคิด (Restructuring of Ideas) ขั้นที่ 4) ขั้นนำความคิดไปใช้ (Application of the New Ideas) และขั้นที่ 5) ขั้นทบทวน (Review) ทั้ง 5 ขั้นตอน มีความสอดคล้องและเอื้อที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เป็นผู้สร้างองค์ความรู้ กล่าวคือ ขั้นนำและขั้นดึงความคิดเป็นขั้นที่ได้ให้ความสำคัญกับความรู้เดิมของผู้เรียน ขั้นปรับเปลี่ยนความคิดและนำความคิดไปใช้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มโดยผ่านกระบวนการคิดและนำความรู้ไปใช้ และขั้นทบทวนเป็นขั้นตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนหลังสิ้นสุดการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปรูปแบบดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 5 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ เป็นกลุ่มสาระที่ใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานความคิด การเรียนรู้การแก้ปัญหาที่ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียน เป็นการเรียนรู้ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจซึ่งแตกต่างกันอย่างหลากหลาย การปรับตัวตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ มีความสามารถในสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยม

ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงาม (สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, 2545, หน้า 32) ความสำคัญและธรรมชาติ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่ต้องเรียนรู้ตลอด 12 ปีการศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษา ประกอบมาจากหลายแขนงวิชา มีลักษณะเป็นสหวิชา ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ จริยธรรม ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ปรัชญาและศาสนา เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมศักยภาพการเป็นพลเมืองดีให้แก่แก่นักเรียน จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเจริญงอกงาม ในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านความรู้ จะให้ความรู้ผู้เรียนในเนื้อหาสาระที่เป็นความคิดรวบยอด และหลักการสำคัญของวิชาต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์ ด้านทักษะกระบวนการ ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดทักษะและกระบวนการ มีจุดเน้น คือ ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการเรียนรู้ และทักษะกระบวนการกลุ่ม ด้านเจตคติและค่านิยมในด้านต่าง ๆ (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 1-3) การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ เรียนรู้ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน มีความหมายต่อผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, 2545, หน้า 36)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตในสังคม ประกอบไปด้วยมาตรฐาน 2 ข้อ คือ มาตรฐาน ส.2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข มาตรฐาน ส.2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจากมาตรฐานทั้ง 2 ข้อ ได้กำหนดขอบข่ายการเรียนรู้ที่มีแนวความคิดรวบยอดเกี่ยวข้องกับศาสตร์ต่าง ๆ หลายศาสตร์ คือ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา รัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ โดยศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม มีวัฒนธรรม มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นกลุ่ม ศึกษาสถาบันทางสังคม การจัดระเบียบทางสังคม มุ่งให้เกิดความเข้าใจต่อระบบการเมือง การปกครอง โดยเฉพาะบทบาทและหน้าที่ในฐานะพลเมืองของประเทศในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ศึกษาการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของไทย และหลักกฎหมายที่สำคัญ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน เพื่อจะได้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมต่อสังคมอย่างมีเหตุผล มีความสามารถที่จะฉลาดเลือกประเมินคิดพิจารณาผลที่เกิดจากการเลือกและตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 3)

จากการประเมินผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในชั้นเรียน พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ดีพอ และผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-net) ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา โดยพิจารณารายมาตรฐานการเรียนรู้ พบว่า ยังมีบางมาตรฐานที่ ต่ำกว่าเกณฑ์ โดยเฉพาะสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตในสังคม ในระดับประเทศหากพิจารณาคะแนนสอบของนักเรียนพบว่า จำนวนร้อยละ 30.43 ที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติองค์การมหาชน, 2553) ซึ่งชี้ให้เห็นว่านักเรียนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาทางสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอย่างแท้จริง นักเรียนมีทักษะกระบวนการคิดที่ไม่ดีพอ เป็นเพราะครูยังขาดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนา

ทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียน เช่น การสอนกำหนดให้นักเรียนทำ ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ โดยครูเป็นผู้รู้มากที่สุด เป็นผู้เชี่ยวชาญในชั้นเรียน เป็นผลให้นักเรียนไม่รู้จักคิด โดยเฉพาะทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นกระบวนการที่จำเป็นในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี เจมมณี และคณะ (2544, หน้า 149-150) ระบุว่า กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีเป้าหมายเพื่อให้ได้ความคิดที่ผ่านการพิจารณาถึงข้อมูล หลักฐาน และเหตุผลอย่างรอบคอบแล้ว ซึ่งความคิดที่ได้นี้จะสามารถนำไปใช้ได้ อย่างกว้างขวางในทุก ๆ สถานการณ์ เพราะการกระทำใด ๆ ก็ตามควรต้องผ่านการคิดที่รอบคอบก่อน การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นพื้นฐานของการคิดทั้งปวง เมื่อบุคคลคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้ว และได้ความคิดที่ผ่านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มาแล้ว การคิดที่ได้สามารถนำไปใช้ต่อไปได้ในกระบวนการอื่น ๆ เช่น นำไปใช้ในการตัดสินใจ นำไปใช้ในการแก้ปัญหา ยังพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สามารถที่จะกระตุ้นให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนบางคนยังขาดความสนใจ เบื่อหน่าย เครียด และไม่สนุกสนานในการเรียนการสอน ดังที่คำลี รักสุทธี (2540, หน้า 14) กล่าวว่า การที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีและสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ความรู้ต่าง ๆ จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการกระทำเอง ปฏิบัติเอง และจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีชีวิตชีวา มีความสุข สนุกสนานไม่เบื่อในการเรียน ให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนแล้วไม่เครียด มีความสุขเมื่อได้เรียน

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมผู้วิจัยจึงได้สนใจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม (Constructivism) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมกับกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติ

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมกับกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติ

สมมติฐานของการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม หมายถึง การดำเนินการที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้และค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ ผู้จัดสถานการณ์และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยตามความสามารถของนักเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระ

ที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้ใช้รูปแบบของไดรเวอร์ และเบลล์ (Driver & Bell, 1986) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นนำ (Orientation) ขั้นดึงความคิด (Elicitation) ขั้นปรับเปลี่ยนแนวความคิด (Restructuring of Ideas) ขั้นนำความคิดไปใช้ (Application of the New Ideas) ขั้นทบทวน (Review)

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติ หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นนำเข้าสู่บท 2) ขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน และ 3) ขั้นสรุป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมสามารถใช้เป็นทางเลือกหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในปัจจุบัน

2. เกิดองค์ความรู้ ในกระบวนการ กิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตลอดจนได้เผยแพร่แนวความคิดของการจัดการเรียนการสอนและเป็นแนวทางการพัฒนาในวิชาอื่น อีกต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี จำนวน 5 ห้องเรียน จำนวน 160 คน ซึ่งโรงเรียนได้จัดห้องเรียนแบบคละความรู้ความสามารถของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2 ห้องเรียน ๆ ละ 32 คน รวม 64 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม โดยวิธีการจับสลากจาก 5 ห้องเรียน ให้ได้ 2 ห้องเรียน แล้วจับสลากห้องเรียนกำหนดเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน กลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน กลุ่มทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม และกลุ่มควบคุมใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติ

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตในสังคม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสารและเหตุการณ์ กฎหมายที่ควรรู้ การเมืองการปกครอง และมารยาทและวัฒนธรรมไทย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 เป็นเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 60 นาที รวม 14 ชั่วโมง

ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ วิธีการสอนใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม และวิธีสอนใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือในการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นไปตามรูปแบบการสอนของไดรเวอร์ และเบลล์ (Driver & Bell, 1986 อ้างถึงใน สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, 2543) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นนำ (Orientation) ขั้นดึงความคิด (Elicitation) ขั้นปรับเปลี่ยนแนวความคิด (Restructuring of Ideas) ขั้นนำความคิดไปใช้ (Application of the New Ideas) ขั้นทบทวน (Review) และแผนการจัดการเรียนรู้ตามปกติ จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอน และขั้นสรุป

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิต จำนวน 40 ข้อ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับตัวชี้วัด (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.66 – 1.00 มีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.25-0.78 ค่าอำนาจจำแนก (D) อยู่ระหว่าง 0.25-0.63 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.93

3. แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 30 ข้อตามขั้นตอนทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของเดรสเซลและเมย์ฮิว (Dressel and Mayhew, 1957, pp. 179-181) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการนิยามปัญหา 2) ด้านการเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา 3) ด้านการตระหนักในข้อตกลงเบื้องต้น 4) ด้านการกำหนดและเลือกสมมติฐาน และ 5) ด้านการลงสรุปอย่างสมเหตุสมผล ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบ

ทดสอบกับทักษะกระบวนการที่ต้องการวัด (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.66 – 1.00 มีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.25-0.78 ค่าอำนาจจำแนก (D) อยู่ระหว่าง 0.25-0.63 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.85

4. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจำนวน 30 ข้อ ตามวิธีของลิเกิร์ต (Likert, n.d. 1932 อ้างถึงในแสงเดือน ทวีสิน, 2545, หน้า 72) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ ได้ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของแบบสอบถาม ใช้วิธีการแจกแจงที (t-Distribution) อยู่ระหว่าง 1.82-11.29 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.93

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ หาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าทีเพื่อหาค่าความแตกต่าง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จากนั้นดำเนินการสอนโดยให้กลุ่มทดลอง เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม (Constructivism) กลุ่มควบคุมเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติ เมื่อสิ้นสุดการสอนตามกำหนดการทดลอง ทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ตรวจสอบผล แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ หาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบ

สมมติฐาน โดยใช้สถิติ คือการทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples)

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมกับกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติ โดยนำคะแนนที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 26.47 และ $\bar{x}$ = 18.19 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาจากตัวชี้วัด ข้อต่าง ๆ ค่าเฉลี่ยทุกตัวชี้วัดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ส่วนกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 23.22 และ $\bar{x}$ = 18.88 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาจากตัวชี้วัด ข้อต่าง ๆ ค่าเฉลี่ยทุกตัวชี้วัดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2 ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 20.31 และ $\bar{x}$ = 13.56 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาจากตัวชี้วัด ข้อต่าง ๆ ค่าเฉลี่ยทุกกระบวนการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ส่วนกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติ

โดยรวมมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}=17.53$ และ $\bar{x}=13.06$ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาจากตัวชี้วัด ข้อต่าง ๆ ค่าเฉลี่ยทุกกระบวนการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. เจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}=4.33$ และ $\bar{x}=3.53$ ตามลำดับ) กลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติโดยรวมมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนอยู่ในระดับปานกลางและหลังเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}=3.65$ และ $\bar{x}=3.39$ ตามลำดับ)

4. เปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนของกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมกับกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมตามปกติ โดยอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมโดยรวมมีค่าเฉลี่ย

หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ส่วนกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ส่วนกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติโดยรวมมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 3)เจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม ซึ่งมีเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของคะแนน 4.51 - 5.00 หมายถึง มีเจตคติในทางที่ดีอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยของคะแนน 3.51 - 4.50 หมายถึง มีเจตคติในทางที่ดีอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2.51 - 3.50 หมายถึง มีเจตคติในทางที่ดีอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยของคะแนน 1.51 - 2.50 หมายถึง มีเจตคติในทางที่ดีอยู่ในระดับน้อยและ ค่าเฉลี่ยของคะแนน 1.00 - 1.50 หมายถึง มีเจตคติในทางที่ดีอยู่ในระดับน้อยที่สุดโดยรวมมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน ส่วนกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติโดยรวมมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนอยู่ในระดับปานกลางและหลังเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน ผลการวิจัยที่กล่าวมาอาจเป็นสาเหตุ ดังต่อไปนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม ซึ่งใช้กับกลุ่มทดลองมีกิจกรรมที่หลากหลาย และยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ภายในกลุ่มมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ทำให้แต่ละคนเกิดความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับมอบหมาย ในแต่ละกิจกรรม ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วม ผู้เรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแสดงความคิดเห็นของตนเพื่อนำไปสู่ความรู้ใหม่ โดยการนำสถานการณ์ที่เป็นปัญหาจากความรู้เดิม

นักเรียนจะสร้างความขัดแย้งทางปัญญา เกิดการปรับเปลี่ยนแนวความคิด เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนจะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และร่วมกันแสวงหาคำตอบและข้อมูลที่หลากหลายเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้น ในกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมเกมสื่อบัตรคำ จำลองสถานการณ์หาเสียง และการเลือกตั้ง การค้นคว้าข้อมูลจากห้องสมุดและสื่อที่หลากหลาย การจัดทำป้ายนิเทศ หนังสือเล่มเล็ก เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวทำให้นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่เบื่อหน่าย เกิดบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียน นักเรียนกับผู้สอน ไม่เกิดความตึงเครียดในขณะร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน เกิดความชอบในวิชา ส่งเสริมนักเรียนมีอิสระทางความคิด เกิดความคิดสร้างสรรค์ สนับสนุนความสามารถของนักเรียน ซึ่งพินิจ ศรีจันทร์ (2542) ระบุว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่สามารถส่งเสริมความคิด โดยผู้สอนเลือกเนื้อหาให้นักเรียนทำโดยงานนั้นเชิญชวนให้นักเรียนตีความและบรรลุคำตอบด้วยวิธีการหลากหลาย และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นโดยการเขียน ได้เห็นและลงมือปฏิบัติจริง ผลจากการทำกิจกรรมดังกล่าวทำให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ได้ ค้นพบข้อสรุปด้วยตนเอง นอกจากนี้ นันทิยา บุญเคลือบ (2540) กล่าวว่า นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่ หรือพัฒนาความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง โดยอาศัยการบูรณาการระหว่างข้อมูลที่มีอยู่แล้วจากแหล่งต่างๆ กับข้อมูลที่ได้รับมาใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศรี คงวงศ์ (2542) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการสอนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามรูปแบบตามแนวคิดคอนสตรัคติวิซึม และการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูง

กว่าเกณฑ์ที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 74.10 และยังช่วยให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติ ผู้วิจัยออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตามปกติ โดยออกแบบตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งวัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542) ระบุว่า การพัฒนาคนให้มีความรู้จะต้องใช้ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นที่ยอมรับกันว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered) เป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถ ความต้องการ และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนของกลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม ซึ่งใช้กับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยได้ออกแบบ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม ตามแนวรูปแบบการสอนของไดรเวอร์ และเบลล์ (Driver & Bell, 1986 อ้างถึงใน สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, 2543) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นนำ (Orientation) เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะรับรู้ถึงจุดมุ่งหมาย และมีแรงจูงใจใน

การเรียนรู้แบบเรียน ขึ้นถึงความคิด (Elicitation) เป็นขั้นที่ผู้เรียนแสดงออกถึงความเข้าใจที่มีอยู่เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน วิธีการให้ผู้เรียนแสดงออก โดยการอภิปรายกลุ่ม การให้ผู้เรียนออกแบบโปสเตอร์หรือการให้ผู้เรียนเขียนเพื่อแสดงความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม ผู้เรียนอาจเสนอความรู้เดิมด้วยแผนผังความคิด ขั้นนี้จะทำให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา (Cognitive Conflict) หรือเกิดภาวะไม่สมดุล (Unequilibrium) ขึ้นปรับเปลี่ยนแนวความคิด (Restructuring of Ideas) ประกอบด้วย การทำความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความคิด (Clarification and Exchange of Ideas) ผู้เรียนจะเข้าใจดีขึ้น เมื่อได้พิจารณาความแตกต่างและความขัดแย้งระหว่างความคิดของตนเองกับผู้อื่น ครูจะมีหน้าที่อำนวยความสะดวก เช่น กำหนดประเด็นกระตุ้นให้คิด ได้แก่ การเรียนรู้ การสร้างความคิดใหม่ (Construction of New Ideas) จากการอภิปรายและการสาธิตผู้เรียนเห็นแนวทางแบบวิธีการที่หลากหลายในการตีความจากปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์แล้วกำหนดเป็นความคิดใหม่หรือความคิดใหม่ การประเมินความคิดใหม่ (Evaluation of the New Ideas) โดยการทดลองหรือการคิดอย่างลึกซึ้ง ผู้เรียนควรหาแนวทางที่ดีที่สุดในการทดสอบความคิดหรือความรู้ ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนอาจจะรู้สึกไม่พึงพอใจความคิดความเข้าใจที่เคยมีอยู่ เนื่องจากหลักฐานการทดลองสนับสนุนแนวคิดใหม่มากกว่า ขั้นนำความคิดไปใช้ (Application of the New Ideas) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนมีโอกาสใช้แนวคิดหรือความรู้ความเข้าใจที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย เป็นการแสดงว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย การเรียนรู้ที่ไม่มีการนำความรู้ไปใช้เรียกว่าเรียนหนังสือไม่ใช่เรียนรู้ และขั้นทบทวน (Review) เป็นขั้นตอนสุดท้าย ผู้เรียนจะได้ทบทวนว่าความคิดความเข้าใจของเขาได้เปลี่ยนไป โดยการเปรียบเทียบความคิดเมื่อเริ่มต้นบทเรียนกับความคิดของเขาเมื่อสิ้นสุดบทเรียน ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างด้วยตนเองนั้นจะทำให้เกิดโครงสร้าง

ทางปัญญา (Cognitive Structure) ปรากฏในช่วงความจำระยะยาว (Long-Term Memory) เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย ผู้เรียนสามารถจำได้อย่างถาวร และสามารถนำไปใช้ได้ สถานการณ์ต่าง ๆ เพราะโครงสร้างทางปัญญาคือ กรอบของความหมาย หรือแบบแผนที่บุคคลสร้างขึ้นใช้เป็นเครื่องมือในการตีความหมาย ให้เหตุผล แก้ปัญหา ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการสร้างโครงสร้างทางปัญญาใหม่ นอกจากนั้นยังทบทวนเกี่ยวกับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทบทวนว่าจะนำความรู้ไปใช้ได้อย่างไร และยังมีเรื่องใดที่ยังสงสัยอยู่อีกบ้าง ซึ่ง 'ไดรเวอร์และเบลล์ (Driver & Bell, 1986, p.67) ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เกสรพร พยัคฆ์เรือง (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมผู้สอนต้องเตรียมตัวล่วงหน้า ตั้งแต่วางแผนกำหนดเนื้อหาสาระ จุดประสงค์การเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ตามขั้นตอนที่สอดคล้องกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม การวัดผลและประเมินผล สื่อการเรียนการสอน และการจัดบรรยากาศ

ห้องเรียนให้เกิดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม เพื่อให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง

1.2 การจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องใช้วิธีการต่าง ๆ ในการดึงความเดิมของผู้เรียน ในช่วงแรกที่ฝึกให้นักเรียนคิดจากประสบการณ์เดิม ต้องใช้ระยะนานและไม่คุ้นชิน โดยครูผู้สอนต้องมีความอดทนรอคอยและไม่บอกคำตอบที่ถูกต้อง และเก็บข้อมูลของนักเรียนทุกคน และเมื่อดำเนินการสอนแล้ว ให้นักเรียนแสดงความคิดจากความรู้ใหม่ที่ได้รับและเปรียบเทียบกับความรู้เดิมก่อนเรียน

1.3 เนื้อหาสาระการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นองค์ความรู้ที่มีความเป็นพลวัต (Dynamic) เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ครูผู้สอนควรจะศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น กฎหมายเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน สาระในกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง จำนวนและที่มาผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลในทุกขั้นตอน ในกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม และเปรียบเทียบความรู้เดิมกับความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ที่นักเรียนได้รับในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยผลการศึกษากิจการการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม ตัวแปรอื่นๆ เช่น ทักษะการคิดแบบไตร่ตรอง ทักษะการคิดแก้ปัญหา ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอนให้พัฒนาขึ้น

2.3 ควรมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมไปทดลองกับเนื้อหาอื่นๆ เช่น เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- เกสรพร พยัคฆ์เรือง. (2554). *ผลการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2542). *พัฒนาการศึกษาแท้และแฟ้มพัฒนางาน*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.

- ทิสนา เจมมณี. (2548). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิสนา เจมมณี และคณะ. (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นท์.
- ทิสนา เจมมณี และชนาธิป พรกุล. (2544). กระบวนการเรียนรู้: หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 30(1), 35-49.
- นันทิยา บุญเคลือบ และคณะ. (2540, มกราคม-มีนาคม). การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิด Constructivism. *วารสารสสวท*, 25(96), 11-15.
- ปติญา ศิลาแลง. (2549). *การสร้างชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ระบบนิเวศ โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน, บัณฑิตมหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปฤษฎา สุริยะวงศ์. (2544). *กระบวนการคิดรอบคอบทางกายภาพ ธรรมชาติและสังคมของเด็กประถมวัย โดยการจัดประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พินิจ ศรีจันทร์ดี. (2542). ความคิดสร้างสรรค์กับการสอน. *วารสารรามคำแหงศึกษาศาสตร์*, 21(4), 43.
- ไพจิตร สดวกการ. (2539). *ผลการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ละเอียด มาดี. (2546). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชางานบ้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนาพร ระจับทุกข์. (2542). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เลิฟ แอนด์ ลิฟเพรส.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.6) ปีการศึกษา 2553. วันที่ค้นข้อมูล 15 เมษายน 2554, เข้าถึงได้จาก <http://www.niets.or.th>
- สมศรี คงวงศ์. (2542). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการประถมศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สาโรช โศภิตรักษ์. (2546). *นวัตกรรมการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- _____. (2544). *รายงานการสรุปสัมมนาเรื่อง การเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา*. กรุงเทพฯ: องค์การคำของ กุรุสภา.

- สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. (2543). *ยุทธศาสตร์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดประเมินผล วิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545). *แนวทางการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ลำลี รักสุทธิ. (2540). *เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนและการเขียนแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สุมาลี กาญจนชาตรี. (2543). *การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณลักษณะของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาในการสร้างความรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิซึม*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2548). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- แสงเดือน ทวีสิน. (2545). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทเส็ง.
- อุดม เขยทิวังศ์. (2545). *หลักสูตรท้องถิ่น: ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ 1991.
- Dressel, P. L., & Mayhew, L. B. (1957). *General education: Exploration in evaluation* (2nded). Washington DC: American Council on Education.
- Driver, R., & Bell, B. (1986). Students thinking and the learning of science: A constructivist view. *The School Science Review*, 67(240), 443-456.

การพัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษาตามความต้องการ ของนักศึกษาวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก*

Development of Educational Information Systems for Supporting Student Services in Southeast Bangkok College

ธิปไตย โสถิตวิรัตน์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินความต้องการจำเป็นในการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษา 2) วิเคราะห์ความแปรปรวนพหุของความต้องการจำเป็นในการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษา 3) วิเคราะห์ศักยภาพของสถาบันในการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษาแก่นักศึกษابนฐานขององค์ประกอบความต้องการจำเป็น และ 4) พัฒนาระบบการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษาตามความต้องการจำเป็นแก่นักศึกษา และศักยภาพของสถาบัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในภาคเรียน ที่ 3 ปีการศึกษา 2553 ใน วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก จำนวน 400 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ การดำเนินการวิจัยมี 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ประเมินความต้องการจำเป็นในการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษาประกอบด้วย ระบบงานทะเบียนออนไลน์ ระบบสนับสนุนวิชาการ ระบบห้องสมุด ระบบบริการวิชาชีพ และระบบการเงินและทุนการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือการสัมภาษณ์ และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และระยะที่ 2 พัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษาตามความต้องการจำเป็นของนักศึกษา โดยสร้างระบบสารสนเทศขึ้นมาทดลองใช้และสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษาที่ใช้บริการ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนพหุ (MANOVA) และใช้ดัชนีจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ (Priority Needs Index : PNI_{modified}) ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นในการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษา มีความต้องการจำเป็นในระบบบริการวิชาชีพมากที่สุด และระบบที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ ระบบการเงินและทุนการศึกษา 2) ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุของความต้องการจำเป็นในการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษา เปรียบเทียบตามข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน 3) ศักยภาพการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษาผู้บริหารมีนโยบายโดยคำนึงถึงความพร้อมทางด้านอุปกรณ์สำหรับการใช้งานและการให้บริการนักศึกษา ตลอดจนความสามารถของนักศึกษาในการใช้งานระบบสารสนเทศที่มีอยู่ และมีการพัฒนาระบบการให้บริการนักศึกษาออนไลน์ตามแนวนโยบายของวิทยาลัยที่จะพัฒนาให้มีการใช้ระบบ Information and Communication Technology : ICT มากขึ้น และ 4) ผลการพัฒนาระบบการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษา พบว่า มีความพึงพอใจต่อระบบสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความพึงพอใจสูงสุดด้านการใช้งาน รองลงมาเป็นด้านข้อมูลสารสนเทศ และด้านการออกแบบการใช้งาน ตามลำดับ

*คุณุณิพนธ์ปรัชญาคุณุณิพนิต สาขาวิจัย วัดผล และสถิติการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรปรัชญาคุณุณิพนิต สาขาวิจัย วัดผล และสถิติการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คำสำคัญ : การวิจัยและพัฒนา / การประเมินความต้องการจำเป็น / ระบบสารสนเทศทางการศึกษา

Abstract

This is a research and development document conducted for the purposes: 1. to analyses the potential of the Institute to extend educational information to students on the basis of the elements needed; 2. to use multivariate Analysis of Variance of the requirements needed to use information technology to educate students; 3. to evaluate the requirements necessary to use information technology in the education of students and 4. to provide information on system development to meet the demands of the student body. The research was performed by a group of students during semester 3 academic year 2553 (2010) in the University of Bangkok Southeast. The sample consisted of 400 people which were obtained by random sampling from a class chart.

The research operations consisted of two phases. Phase 1 involved an evaluation of the requirements necessary in the use of information technology in educational services. Tools that were used in collecting information were the interview method. The questions were arranged according to queries – level 5. Phase 2 involved information on system development and information technology for services in accordance to the needs of the students. The new information system was done by conducting a survey of student satisfaction with services they received from the institution. Analysis of data was done using basic statistics such as Multiple analysis of variance (MANOVA) and using an index ranking the importance of the demand (Priority Needs Index : PNI_{modified}). Data from the interviews were subjected to a content analysis.

The research has revealed that: 1. There is a need to use information technology to educate students. Secondary to this is also the need to provide professional service to best meet the students' needs. The minimum requirement for the system is the online registration system. Also, an effective financial system and scholarships would best serve the students most efficiently. 2. The results of the analysis of variance, multiple descriptors of the need proved that in order to use information technology to educate students, a minimum level of intelligence is necessary. Comparison on the basis of the students services do not differ at a level. 3. The Institute possesses the potential to respond to educational services demanded for by the students. The policy guidelines on information technology established by the management of the College were strong enough to prevail on meeting the needs of the students. The administrators and personnel also used pertinent knowledge in operating devices necessary for information systems. The existing infrastructure of the College was utilized to develop the service system for college students. To comply with the guidelines of the College policy, a system of Information and Communication Technology (ICT) was developed within the College. 4. The results of the development of the service system of information technology for the education of students were found to be satisfactory obtained from

a survey of student users. The samples were all in agreement that the use of information was maximized and were effectively designed and implemented.

Keywords : Research and development / Needs Assessment / Educational Information Systems

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการดำรงชีวิตประจำวันของคนทั่วโลก การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการสื่อสารโทรคมนาคม ช่วยอำนวยความสะดวกต่อกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ คอมพิวเตอร์ถูกนำมาใช้ในองค์กรต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง และตรงตามความต้องการใช้งาน รวมถึงการนำมาพัฒนางานต่างๆ ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการสื่อสารโทรคมนาคมช่วยอำนวยความสะดวกในการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารให้สามารถทำได้โดยสะดวก รวดเร็ว ลดข้อจำกัดในเรื่องของระยะทาง เวลา และสถานที่ นอกจากนี้เทคโนโลยีสารสนเทศยังมีบทบาทที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านสังคมที่เปลี่ยนจากสังคมอุตสาหกรรมมาเป็นสังคมสารสนเทศ ระบบเศรษฐกิจทั่วโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงจากระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ เป็นระบบเศรษฐกิจของโลกที่เชื่อมโยงกับทุกประเทศ เกิดความเชื่อมโยงทางสารสนเทศเป็นกระแสโลกาภิวัตน์ จึงอาจกล่าวได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทที่สำคัญต่อทุกวงการ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกด้านความเป็นอยู่ สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา การแพทย์ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การเมือง ตลอดจนการวิจัยและการพัฒนาต่าง ๆ (นิภาพร ไขขาว, 2553) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในงานอีกด้านหนึ่งซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรของประเทศ และได้รับความใส่ใจเป็นอย่างมากคือ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานด้านการศึกษาซึ่งได้ถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น การสอนผ่านสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ ระบบวิดีโอเทเลคอนเฟอเรนซ์ ระบบวิดีโอออนดีมานด์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การดำเนิน

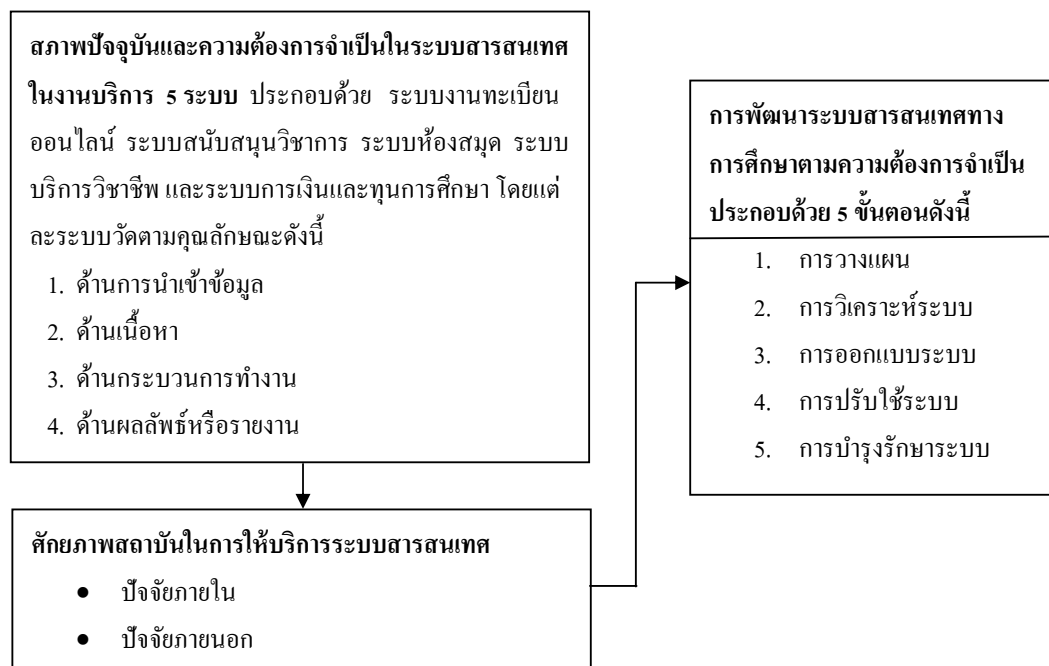
งานพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา ยังมีลักษณะเป็นไปอย่างอิสระทำให้ขาดความเป็นเอกภาพ ประกอบกับความพร้อมทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ อันได้แก่ ปัญหาการผลิตข้อมูลปฐมภูมิที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนตามที่ผู้ต้องการใช้ ปัญหาการจัดเก็บข้อมูลทุติยภูมิ ปัญหาการประสานงานเครือข่าย รวมทั้งปัญหา การดำเนินงานสารสนเทศ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ส่งผลไปถึงการจัดการศึกษาที่ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการวิจัยกับนวัตกรรมทางการศึกษามีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน การนำเอานวัตกรรมทางการศึกษาไปปฏิบัติจำเป็นต้องมีการวิจัยทั้งก่อนและหลังการนำมาใช้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยาก เพราะฉะนั้นผู้ที่อยู่ในวงการศึกษาคควรให้ความสนใจในเรื่องนวัตกรรมทางการศึกษาการวิจัยและประเมินคุณภาพการศึกษา (อุทัย ดุลยเกษม, 2550)

วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก เป็นสถาบันการศึกษาเอกชนเปิดดำเนินการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา โดยเปิดสอนในระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท มีปณิธานในการดำเนินงานเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่มีศักยภาพ และมีสมรรถนะสูงในระดับสากล โดยเฉพาะในศาสตร์ที่วิทยาลัยเปิดดำเนินการ โดยการพัฒนาศักยภาพของคณาจารย์ ทรัพยากร เพื่อการเรียนการสอน การวิจัยและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสูงแก่ประชาชน โดยเฉพาะเรื่องของการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการให้บริการ จึงควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นและรูปแบบการใช้งานจากนักศึกษาซึ่งเป็นผู้ใช้ เพื่อให้ระบบที่ถูกพัฒนาขึ้นมานั้นสามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้อย่างแท้จริง และมีการใช้อย่างแพร่หลาย ซึ่งจะทำให้รูปแบบการเรียนการสอนและการให้บริการ

นักศึกษาของวิทยาลัยเปลี่ยนไปในทิศทางที่มีคุณภาพมากขึ้น

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษาตามความต้องการจำเป็นของนักศึกษาวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก โดยการประเมินความต้องการจำเป็นของนักศึกษาในการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษาของวิทยาลัย และนำผลการประเมินมาพัฒนาระบบสารสนเทศต้นแบบที่จะนำไปสู่การนำไปใช้ในวิทยาลัยต่อไป ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ สารสนเทศทางการศึกษาของวิทยาลัย ที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษา รวมถึงการส่งเสริมให้นักศึกษาของวิทยาลัยสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองได้อย่างเหมาะสม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

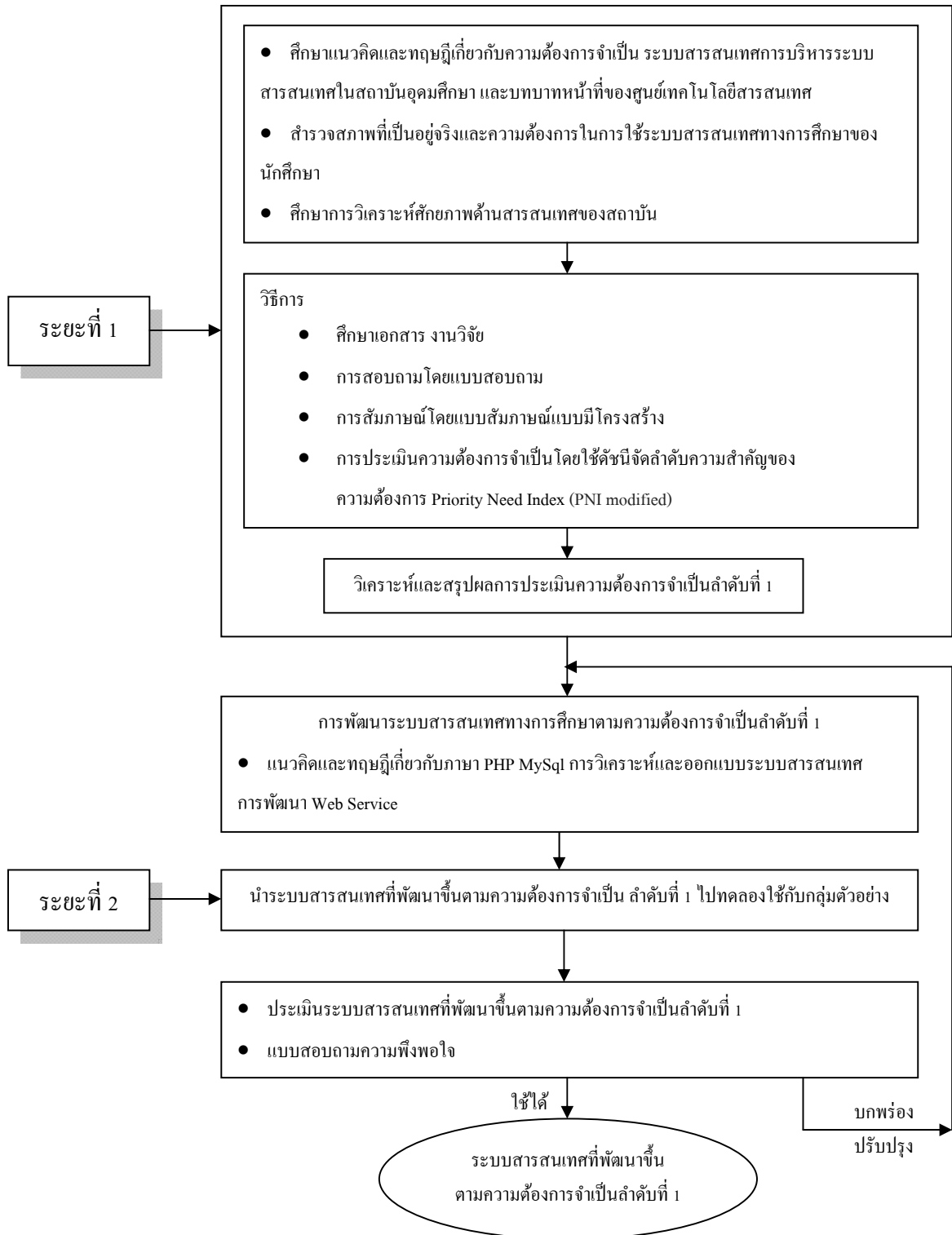
การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ข้อมูลครั้งนี้มีทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data) และข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ และการสอบถาม โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษา
2. เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุของความต้องการจำเป็นในการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษา
3. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของสถาบันในการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษาแก่นักศึกษابนฐานขององค์ประกอบความต้องการจำเป็น
4. เพื่อพัฒนาระบบการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษา ตามความต้องการจำเป็นแก่นักศึกษา และศักยภาพของสถาบัน

ระยะที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นในการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษา

ระยะที่ 2 การพัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษาตามความต้องการจำเป็นของนักศึกษา

ระยะที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นระบบสารสนเทศในการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2553 ในวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก มีจำนวนนักศึกษา 1,799 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 29 พฤศจิกายน 2553)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2553 ในวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก ประมาณขนาด กลุ่มตัวอย่างด้วยความเชื่อมั่น 95 % ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 โดยใช้สูตรสำหรับคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 386 คน ผู้วิจัยได้เพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความน่าจะเป็นของความถูกต้องในการประมาณค่าพารามิเตอร์มากขึ้นได้มาจากการสุ่มใช้วิธีกำหนดแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ตามสัดส่วนของประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพที่เป็นอยู่จริงและความต้องการในการใช้ระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยสภาพที่เป็นอยู่จริงในการใช้ระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาเท่ากับ 0.95 และ ความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาเท่ากับ 0.94

3. วิเคราะห์ความแปรปรวนพหุของความ ต้องการจำเป็นในการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาและ วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยการจัดลำดับโดยใช้ดัชนีจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) เพื่อทราบความต้องการจำเป็นระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษา เลือกความต้องการจำเป็นมีความสำคัญอันดับแรกมาพัฒนาระบบการให้บริการสารสนเทศในระยะที่ 2

4. การวิเคราะห์ศักยภาพด้านสารสนเทศของสถาบันทางการศึกษาแก่นักศึกษาด้วยวิธีการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริง ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ของระบบสารสนเทศทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานเป็นอย่างไร ระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ใช้ในปัจจุบันก่อให้เกิดปัญหาอย่างไรต่อนักศึกษา นักศึกษามีความต้องการเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการศึกษาอย่างไร เพื่อนำมาวิเคราะห์ศักยภาพของสถาบันในการให้บริการระบบสารสนเทศทางการศึกษาสารสนเทศและเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบวัดความต้องการจำเป็นระบบสารสนเทศทางการศึกษา

ระยะที่ 2 การพัฒนาระบบการให้บริการสารสนเทศ

การพัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษาตามความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับภาษาพีเอชพี มายเอสคิวแอล การวิเคราะห์และออกแบบระบบสารสนเทศ การพัฒนาเว็บเซอร์วิส (Web Service) เพื่อสร้างและพัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษานั้น และ ทดลองใช้ระบบสารสนเทศทางการศึกษาตามความต้องการจำเป็นที่พัฒนาขึ้น เพื่อทดสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการทดลองปฏิบัติจริง โดยจัดทำคู่มือการใช้งานและประชาสัมพันธ์ระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่พัฒนาขึ้นพร้อมประเมินระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่พัฒนาขึ้นโดยสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้ระบบสารสนเทศทางการศึกษาตามความต้องการจำเป็นที่พัฒนาขึ้น เพื่อวัดระดับความพึงพอใจในระบบสารสนเทศเพื่องานบริการที่พัฒนาขึ้นหลังจากได้ทดลองปฏิบัติจริง

1. ประชากรคือนักศึกษาที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ใน วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก ที่มีความสมัครใจที่เข้าร่วมทดลองใช้ระบบสารสนเทศทางการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้เพื่อสอบถามความพึงพอใจในระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาที่พัฒนาขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและการประเมินผล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติพื้นฐานบรรยาย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุ (MANOVA)

4. การจัดความต้องการจำเป็น โดยใช้ดัชนีจัดลำดับความสำคัญของความต้องการที่มีการปรับ (Priority Needs Index : PNI_{modified}) มีสูตรดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

$$PNI_{modified} = (I - D) / D$$

ผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นของระบบสารสนเทศทางการศึกษาในภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความต้องการจำเป็นมากที่สุดในระบบบริการวิชาชีพ (1.21) รองลงมาคือ ระบบงานทะเบียนออนไลน์ (0.79) ระบบบริการวิชาการ (0.69) ระบบห้องสมุดออนไลน์ (0.65) และระบบที่มีความต้องการจำเป็นน้อยสุดคือ ระบบการเงินและทุนการศึกษา (0.61)

2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุความต้องการจำเป็นในการใช้บริการสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาทั้ง 5 ระบบ พบว่า การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุเพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการจำเป็นในระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาทั้ง 5 ระบบ จำแนกตามคณะ/สาขาวิชา พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการจำเป็นในระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาทั้ง 5 ระบบ จำแนกตามคณะ/สาขาวิชา ไม่แตกต่างกัน แสดงว่านักศึกษาที่เรียนคณะ/

สาขาแตกต่างกัน มีระดับความต้องการจำเป็นในระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุเพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการจำเป็นในระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาทั้ง 5 ระบบ จำแนกตามหลักสูตร/รอบที่ศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการจำเป็นในระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษา จำแนกตามหลักสูตร/รอบที่ศึกษา ไม่แตกต่างกัน แสดงว่านักศึกษาที่เรียนหลักสูตร/รอบที่ศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความต้องการจำเป็นในระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุเพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการจำเป็นในระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาทั้ง 5 ระบบ จำแนกตามชั้นปี พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการจำเป็นในระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษา จำแนกตามชั้นปี ไม่แตกต่างกัน แสดงว่านักศึกษาที่เรียนชั้นปีแตกต่างกัน มีระดับความต้องการจำเป็นในระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน

3. การวิเคราะห์ศักยภาพของสถาบันในการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษาแก่นักศึกษาบนฐานขององค์ประกอบความต้องการจำเป็น พบว่า วิทยาลัยมีจุดแข็งที่สำคัญทั้งในด้านของแนวทางนโยบายทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารวิทยาลัย บุคลากรผู้ใช้งานและผู้ดูแลระบบสารสนเทศ ความพร้อมทางด้านอุปกรณ์สำหรับการใช้งานระบบสารสนเทศและการให้บริการนักศึกษา ตลอดจนความสามารถของนักศึกษาในการใช้งานระบบสารสนเทศของวิทยาลัยที่มีอยู่ ซึ่งจากจุดแข็งของวิทยาลัยที่มีอยู่สามารถนำมาใช้ในการแก้ไขจุดอ่อนของวิทยาลัยได้ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาระบบการให้บริการนักศึกษาเพิ่มเติม โดยการสนับสนุนให้บุคลากรของหน่วยงานด้านสารสนเทศของวิทยาลัยเป็นผู้พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการใช้งานและปรับแก้ไข ตามความต้องการของหน่วยงานที่มี

ส่วนเกี่ยวข้องกับการให้บริการนักศึกษา และเป็นพื้นฐานสำหรับการยกระดับการให้บริการของหน่วยงานอื่นๆ ที่ยังไม่ใช้ระบบสารสนเทศในอนาคต

การพัฒนาระบบการให้บริการนักศึกษาออนไลน์ของวิทยาลัย สอดคล้องกับแนวนโยบายของวิทยาลัยที่จะพัฒนาให้มีการใช้ระบบ ICT ภายในวิทยาลัยมากขึ้น พร้อมสู่การปรับเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัย ในขณะที่ก็มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมและรูปแบบการใช้ชีวิต (Lifestyle) ของคนในสังคมและของนักศึกษาของวิทยาลัย ซึ่งจะส่งผลให้การใช้งานมีความแพร่หลายและเป็นที่นิยมใช้งานของนักศึกษา ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยลดต้นทุน และขั้นตอนการให้บริการหน่วยงานได้มาก การวางแผนการให้บริการนักศึกษาของหน่วยงานบริการต่างๆ ของวิทยาลัยก็จะสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วย

4. การพัฒนาระบบการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษา บนฐานของความต้องการจำเป็นแก่นักศึกษา และศักยภาพของสถาบัน พบว่า หลังจากการประเมินความต้องการจำเป็นของระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาใน 5 ระบบ ผลปรากฏว่า นักศึกษามีความต้องการจำเป็นระบบสารสนเทศในด้านระบบบริการวิชาชีพเป็นลำดับที่ 1 ซึ่ง ผู้วิจัยเลือกจึงเลือกพัฒนาระบบบริการวิชาชีพ หลังจากทำการพัฒนาระบบบริการวิชาชีพ ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความพึงพอใจของระบบสารสนเทศโดยแบบสอบถามความพึงพอใจของระบบสารสนเทศตามความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 (ระบบบริการวิชาชีพ) พบว่า ผู้ใช้บริการทั้งหมด 40 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 37.50 ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะบริหารธุรกิจสาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คิดเป็นร้อยละ 25.00 โดยที่นักศึกษาส่วนใหญ่กำลังศึกษาในหลักสูตรต่อเนื่องภาควันอาทิตย์ คิดเป็นร้อยละ 37.75 ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 37.50 โดยผู้ให้บริการมีความพึงพอใจต่อระบบ

สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดย ด้านการใช้งานมีความพึงพอใจสูงสุด รองลงมาด้านข้อมูลสารสนเทศ และด้านการออกแบบตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. นักศึกษามีความต้องการจำเป็นระบบบริการวิชาชีพ มากที่สุดทั้งในภาพรวมและจำแนกตาม เพศ คณะ/สาขาวิชา หลักสูตร/รอบการศึกษา และชั้นปี ส่วนระบบที่มีความต้องการจำเป็นน้อยสุดคือ ระบบการเงินและทุนการศึกษา

2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุเพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการจำเป็นในระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาทั้ง 5 ระบบ จำแนกตาม คณะ/สาขาวิชา ตามหลักสูตร/รอบที่ศึกษา ตามชั้นปี พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการจำเป็นในระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาทั้ง 5 ไม่แตกต่างกัน แสดงว่านักศึกษา มีระดับความต้องการจำเป็นในระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน

3. การวิเคราะห์ศักยภาพของวิทยาลัยมีจุดแข็งที่สำคัญทั้งในด้านของแนวทางนโยบาย ผู้ใช้งานและผู้ดูแลระบบ รวมถึงอุปกรณ์สำหรับการใช้งานระบบสารสนเทศ และการให้บริการนักศึกษา โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาระบบการให้บริการนักศึกษาเพิ่มเติม โดยการสนับสนุนให้บุคลากรของหน่วยงานด้านสารสนเทศของวิทยาลัย เป็นผู้พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการใช้งานและปรับแก้ไข ตามความต้องการของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้บริการนักศึกษา และเป็นพื้นฐานสำหรับการยกระดับการให้บริการของหน่วยงานอื่นๆ ที่ยังไม่ใช้ระบบสารสนเทศในอนาคต

4. การพัฒนาระบบการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษา ผลปรากฏว่านักศึกษามีความต้องการจำเป็นระบบสารสนเทศในด้านระบบบริการวิชาชีพเป็นลำดับที่ 1 ผู้วิจัยได้พัฒนาระบบบริการวิชาชีพ และ

ทำการประเมินความพึงพอใจของระบบสารสนเทศ พบว่า ผู้ใช้บริการทั้งหมด 40 คน มีความพึงพอใจต่อระบบสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดย ด้านการใช้งานมีความพึงพอใจสูงสุด รองลงมาด้านข้อมูลสารสนเทศ และด้านการออกแบบตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษา ตามสภาพที่เป็นอยู่จริงพบว่า ระบบสารสนเทศทางการศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก ที่มีการให้บริการแก่นักศึกษาอยู่ในปัจจุบันนั้น นักศึกษามีความพึงพอใจในระบบห้องสมุดออนไลน์มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการศึกษาของนักศึกษาจะมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าข้อมูล ซึ่ง สำนักวิทยบริการ เป็นศูนย์รวมของของตำรา เอกสาร ตลอดจนสื่อโสตทัศนต่างๆ ที่ครอบคลุมในทุกคณะ สาขา และรายวิชาที่วิทยาลัยเปิดทำการเรียนการสอน โดยสำนักวิทยบริการได้มีการเปิดระบบห้องสมุดออนไลน์เพื่อให้บริการการสืบค้นข้อมูล และทรัพยากรต่างๆ ที่มีให้บริการ ตลอดจนนักศึกษาสามารถทำการยืม-คืน หนังสือที่ยืมไปจากห้องสมุดผ่านทางระบบออนไลน์ได้ด้วย นอกจากนี้สำนักวิทยบริการยังได้ทำการพัฒนาไปสู่การเป็นห้องสมุดมีชีวิต ซึ่งทำให้การเข้าใช้บริการห้องสมุดทั้งสถานที่จริง และผ่านระบบมีความสะดวก และน่าสนใจมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับปณิธานและวัตถุประสงค์ของสำนักวิทยบริการ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก ซึ่งมีปณิธานมุ่งมั่นเป็นแหล่งรวบรวม จัดเก็บและพัฒนาพร้อมให้บริการทรัพยากรสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพแก่ผู้ใช้บริการ และมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งคือการให้บริการวิชาการแก่หน่วยงานภายใน-ภายนอก ชุมชนนอกจากนี้ ตามแผนการดำเนินการของสำนักวิทยบริการ มีการมุ่งมั่นพัฒนาไปสู่การเป็น e-Library โดยมีการพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติ และการสร้างระบบเครือข่ายระหว่างห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่างๆ

2. ความต้องการจำเป็นของระบบสารสนเทศทางการศึกษานักศึกษา พบว่านักศึกษาล้วนมีความต้องการระบบบริการวิชาชีพ มากเป็นอันดับหนึ่ง โดยเมื่อพิจารณาตามเพศ คณะ/สาขาวิชา หลักสูตร/รอบที่ศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา ก็พบว่าส่วนใหญ่มักมีความต้องการระบบบริการวิชาชีพมากที่สุดเช่นกัน ยกเว้นในส่วนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นนักศึกษาที่เข้าศึกษาใหม่ และยังเหลือเวลาศึกษาอีกหลายปีก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา ทำให้มีความต้องการเกี่ยวกับระบบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามากกว่า ผลการวิจัยซึ่งพบว่านักศึกษามีความต้องการระบบบริการวิชาชีพมากที่สุดนั้น สอดคล้องกับ ผลการสัมภาษณ์นักศึกษาในประเด็นด้านความต้องการจำเป็นของระบบสารสนเทศทางการศึกษานักศึกษา ซึ่งนักศึกษาให้ความเห็นว่า วิทยาลัยควรมีการพัฒนาสารสนเทศด้านอื่นๆ เพิ่มเติมจากระบบที่มีอยู่ และเป็นระบบที่นอกเหนือจากระบบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยระบบที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพและการจัดงานเป็นระบบสารสนเทศด้านหนึ่งที่นักศึกษามีการแสดงความคิดเห็นมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษามีความต้องการรับทราบข้อมูลแหล่งงานซึ่งมีความน่าเชื่อถือได้ นอกจากนี้ นักศึกษาหลายคนที่จะมาศึกษาอยู่ระดับชั้นปีที่ 1 ก็มีความสนใจทำงานนอกเวลาในช่วงที่ไม่มีเรียน อีกทั้งปัจจุบันวิทยาลัยมีการแข่งขันเกี่ยวกับการประกาศรับสมัครงานส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะของการติดประกาศตามบอร์ดประชาสัมพันธ์เท่านั้น ดังนั้น ข้อมูลเกี่ยวกับวิชาชีพจึงถือเป็นข้อมูลที่มีความจำเป็นกับนักศึกษาซึ่งนักศึกษามีความต้องการจำเป็น สอดคล้องกับงานวิจัยของชนินฐา พงษ์ญาติ (2551, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นด้านการจัดบริการ ในการพัฒนานิสิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนานิสิตโดยรวมทั้ง 5 ด้าน มีค่า PNI Modified เท่ากับ .366 โดย

เรียงจากน้อยไปหามากได้ดังนี้ 1) ด้านการบริการข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อนิสิต 2) ด้านการบริการแนะแนวและให้คำปรึกษา 3) ด้านการบริการด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนิสิต 4) ด้านการจัดโครงการเพื่อพัฒนาประสบการณ์ทางวิชาชีพ และ 5) ด้านการบริการส่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียน โดยนิสิตภาคปกติและภาคพิเศษมีความต้องการจำเป็นด้านการบริการในการพัฒนานิสิตที่แตกต่างกันออกไปอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ ความต้องการจำเป็นของนักศึกษาในระบบงานบริการวิชาชีพนั้น ยังสอดคล้องกับแผนการพัฒนาวิทยาลัย ซึ่งวิทยาลัยมีแนวความคิดที่จะจัดตั้งศูนย์แนะแนวการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่หลักในการแนะแนวการศึกษา และแนะแนวอาชีพ และการมีงานทำของนักศึกษา เป็นศูนย์ที่ให้ข้อมูลและบริการให้คำปรึกษาเพื่อให้บัณฑิตอยู่ในตลาดแรงงานได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งถ้าวิทยาลัยสามารถพัฒนาระบบบริการข้อมูลอาชีพ ให้เป็นระบบสารสนเทศที่ให้บริการผ่านระบบ Internet ผ่านทางหน้า Webpage ของวิทยาลัย ก็จะสามารถตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของนักศึกษาได้

3. ศักยภาพของวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอกในการให้บริการสารสนเทศทางการศึกษาแก่นักศึกษา พบว่า วิทยาลัยมีการจัดซื้อระบบสารสนเทศเข้ามาเพื่อใช้ในการให้บริการแก่นักศึกษา รวมถึงการจัดสรรอุปกรณ์และการจัดโครงสร้างของระบบสารสนเทศภายในวิทยาลัยทั้งหมด ซึ่งระบบงานบริการหลักของวิทยาลัยที่มีให้บริการอยู่ในปัจจุบันมีเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมต่อความต้องการ นอกจากนี้ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีความต้องการที่จะตัดสินใจในการบริหารโดยใช้ข้อมูลและสารสนเทศ แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารในปัจจุบันเห็นความสำคัญของการมีข้อมูลและสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการบริหาร การวางแผนและการตัดสินใจ วีระ สภากิจ (2539:8) กล่าวว่า ระบบสารสนเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่ช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะนอกจากจะใช้ระบบสารสนเทศใน

การวางแผนการควบคุมการทำงาน และประกอบการตัดสินใจอย่างถูกต้องแล้ว ยังนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงทางแนวความคิด และสร้างทางเลือกใหม่ๆ ด้วย และยังพบว่าผู้ให้บริการด้านสารสนเทศมีปัญหาการจัดการสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการในวิทยาลัย คือ หน่วยงานที่ให้บริการสารสนเทศ มีทรัพยากรบุคคลที่ชำนาญในระบบสารสนเทศไม่เพียงพอต่อการให้บริการ และไม่ว่าถึงเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ในวิทยาลัยยังขาดบุคลากรด้านนี้โดยตรง จึงต้องอาศัยอาจารย์ที่สอนวิชาทางด้านคอมพิวเตอร์หรืออาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์มาเป็นผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งอาจารย์ที่รับผิดชอบงานนี้ต้องทำหน้าที่สอนและปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบทางการศึกษาด้านระบบสารสนเทศอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทวนทอง เชาวศิริติพงศ์ และสมชัย วงษ์นายะ (2553 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถาบันราชภัฏ พบว่า ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานด้านสารสนเทศมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ปัญหาการจัดการสารสนเทศเพื่อการบริหารส่วนใหญ่มิค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีความเห็นตรงกันว่า ผู้ปฏิบัติงานด้านสารสนเทศมีภาระงานด้านอื่นมาก ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานด้านสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบุคลากรด้านข้อมูลและสารสนเทศมีไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

1. ควรนำผลการประเมินความต้องการจำเป็นของระบบสารสนเทศทางการศึกษานักศึกษา ไปพัฒนาต่อยอดจากระบบสารสนเทศทางวิชาชีพที่ได้สร้างขึ้นตามงานวิจัยนี้ และนำไปใช้ในการให้บริการนักศึกษา เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้ และเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่นักศึกษาจะสามารถหาตำแหน่ง

งานที่เหมาะสม ปลอดภัย เชื่อถือได้ ผ่านระบบที่ได้รับการดูแลโดยวิทยาลัย

2. วิทยาลัยควรพัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพในการให้บริการ และครอบคลุมความต้องการของนักศึกษาให้มากขึ้น โดยอาจพิจารณาจากผลการวิจัยในส่วนของระบบสารสนเทศตามสภาพที่เป็นอยู่จริง พร้อมทั้งดำเนินการส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถใช้ระบบสารสนเทศได้และมีความนิยมใช้อย่างแพร่หลาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการและการทำงานของวิทยาลัย

3. วิทยาลัยดำเนินการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษานักศึกษาให้สอดคล้องกับสถานะของนักศึกษา เช่นนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่มีความ

แตกต่างกัน จะมีความต้องการในระบบบริการที่แตกต่างกันออกไป ดังที่ปรากฏตามผลการวิจัยนี้ เป็นต้น

4. ควรนำระบบสารสนเทศทางการศึกษาด้านอื่นๆ ที่มีระดับความต้องการจำเป็นรองลงมา มาพัฒนาเป็นระบบที่ให้บริการนักศึกษาของวิทยาลัยในโอกาสต่อไป เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษาให้ครอบคลุมต่อความต้องการจำเป็นของนักศึกษาทั้งหมด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การประเมินความต้องการจำเป็นของนักศึกษานั้น สามารถทำการประเมินโดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับระบบสารสนเทศที่มีอยู่แล้ว เพื่อหาข้อบกพร่องของระบบที่ดำเนินการอยู่และนำมาแนวทางในการพัฒนาระบบให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ขนิษฐา พงษ์ญาติ. (2551). การประเมินความต้องการจำเป็นด้านการจัดบริการในการพัฒนานิสิตของ นิสิต ชั้นปีที่ 1 ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทวนทอง เชาวศิริติพงศ์ และสมชัย วงษ์นายะ. (2553). รายงานวิจัยเรื่องสภาพการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถาบันราชภัฏ. สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ.
- นิภาพร ไข่ขาว. (2553). ความสำคัญและ บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2548). การพัฒนาสังคม : แนวคิด ทฤษฎี และยุทธศาสตร์เพื่อการเปลี่ยนแปลง. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, 1(1), 1-16.
- ฝ่ายวางแผนและพัฒนา วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก. (2553). แผนพัฒนาวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2553-2556). กรุงเทพฯ : วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก.
- วีระ สภากิจ. (2539). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักวิทยบริการ วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก. (2554). แนวปฏิบัติและแผนดำเนินงาน ปีการศึกษา 2554. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก.
- อุทัย ดุลยเกษม. (2550). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, 3(1), 9-16.

การพัฒนาชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*

The Development Of Activity Package Of Science Project For Mattayomsuksa 2 Student

สายชล รื่นรววย**
รศ.ลัดดา สุขปรีดี***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา อำเภอ แกลง จังหวัดระยอง จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้คือ ชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ แบบทดสอบประจำชุดกิจกรรมและ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 81.63/84.49$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์กำหนดไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนด

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์

Abstract

The purposes of this study were to develop the activity package of science project to meet the criterion at 80/80 and to investigate the academic achievement. The sample consisting of 40 Matthayomsuksa 2 students who studying in the second semester of the academic year 2012 in Chamnan Samkki Wittaya, Klaeng District, Rayong Province. The instruments were learning activity package of science project, the exercise and the evaluation achievement test . The statistics used in analyzing the data were standard deviation, means, percentage and t-test.

The finding revealed that the learning activity package of Science project of Mattayomsuksa 2 students had the efficiency criterion at 81.63/84.49 which was according to the set criterion.

*วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***รองศาสตราจารย์ ภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

The academic achievement after learning was significantly higher than that of before learning ($p < .50$) which was approved by the hypothesis as set.

Keywords : Activity package of science project

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในหมวดที่ 4 ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการศึกษาว่า ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ(กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 12) บทบัญญัตินี้แสดงให้เห็นว่ากระบวนการจัดการศึกษาในปัจจุบันจะให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนมากขึ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ การแก้ปัญหาทั้งด้านการเรียนและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมมากขึ้นด้วย

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ปรากฏว่ามีปัญหาด้านครูผู้สอนพบว่า ครูขาดเทคนิคการสอนและกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน ขาดการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่สนองต่อความแตกต่างและความสนใจของเด็กเป็นรายบุคคล (อดุลย์ คำมิตร, มณฑิรา ชมดอกไม้และปริญญา ทองสอน, 2554, หน้า 98) การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ต้องมีกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ผู้เรียนได้คิดค้นความรู้ และลงมือปฏิบัติหรือกระทำจริงทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ จึงต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้และวิธีการสอนที่หลากหลาย

จากการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) ในมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการ

คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์พบว่าอยู่ในระดับปรับปรุงเป็นส่วนใหญ่ โดยจากการสรุปผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจำนวน 17,562 แห่ง มีสถานศึกษาเพียงร้อยละ 11.1 เท่านั้นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี (รายงานประจำปี สมศ., 2550) นั้นแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง น้อยมาก

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ วิธีการสอนโดยใช้โครงงาน เป็นวิธีสอนวิธีหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนเพื่อฝึกให้นักเรียนดำเนินการเสาะแสวงหาความรู้ที่ตนมีความสงสัยใคร่รู้ โดยอาศัยกระบวนการวิจัย (พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์, 2548, หน้า 47) กิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์เป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีหนึ่ง คือเป็นการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เปิดโอกาสให้นักเรียนค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ภายใต้การดูแลให้คำปรึกษาของครู อาจารย์หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ตั้งแต่การเลือกหัวข้อที่จะศึกษาค้นคว้า ดำเนินการวางแผน ออกแบบประดิษฐ์ สำนวจทดลอง (มาพะ ทิพย์ศรีและวิมลศรี สุวรรณรัตน์, 2545, หน้า 12) นอกจากนี้กิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ยังเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์สำหรับนักเรียนอย่างมาก นักเรียนจะมีประสบการณ์ตรง เข้าใจวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความคิดริเริ่ม มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และได้ฝึกความรับผิดชอบต่อตนเองและหมู่คณะ

จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2551-2553 ช่วงชั้นที่ 3 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจังหวัดระยองมีผลคะแนนการสอบ

รายวิชาวิทยาศาสตร์ลดลงจากเดิม 1.09 % ทักษะการคิด ทักษะการค้นคว้าของนักเรียน อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา อำเภอแกลง จังหวัดระยอง เห็นว่ากิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ เป็นกิจกรรมหนึ่งของการเรียนวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักคิดค้นคว้าหาคำตอบจากข้อสงสัยโดยใช้ระบบระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดทักษะการคิด ทักษะการค้นคว้า ฝึกคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักแก้ปัญหาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์จากสถานการณ์จำลองต่างๆ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการแสวงหาความรู้ตามหลักการเรียนรู้ตามหลักวิทยาศาสตร์ ซึ่งครูมีหน้าที่เพียงเป็นผู้ช่วยเหลือ และจัดเตรียมสถานการณ์ ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ การสำรวจค้นหาด้วยตนเอง บรรยาย การเรียนการสอนให้นักเรียนมีอิสระในการซักถามในการร่วมอภิปราย อาจกล่าวได้ว่า ให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และสามารถแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในการทำโครงการวิทยาศาสตร์ของนักเรียน และพัฒนาผู้เรียนในด้านการทำโครงการวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สมมุติฐานการวิจัย

- 1.ชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ การเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ตัวแปรตาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1.ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดระยอง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ที่เรียนสาระเพิ่มเติมวิชาโครงการวิทยาศาสตร์ โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 40 คนได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็น หน่วยสุ่ม และจับฉลาก 1 ห้องเรียนซึ่งทางโรงเรียนจัดห้องเรียนแบบคละเด็กเก่ง ปานกลางและอ่อน

2.การดำเนินการพัฒนาชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยนำแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการออกแบบเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมของฉลอง ทับศรี (2538,หน้า 4-14)มาใช้ในการพัฒนา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการเตรียมการออกแบบ

1.1 ศึกษาสภาพปัญหาการเรียนรู้อย่างไรวิชาโครงการวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยาพบว่าวิชาโครงการวิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่นักเรียนเรียนรู้แล้วเกิดความคิดและจินตนาการที่จะสร้างสรรค์โครงการยาก และผู้สอนขาดสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ

1.2 วิเคราะห์เนื้อหา โดยศึกษามาตรฐานและจุดประสงค์การเรียนรู้ รายวิชาโครงการงานวิทยาศาสตร์ ซึ่งกำหนดคำอธิบายรายวิชาโครงการงานวิทยาศาสตร์ไว้ดังนี้ ศึกษา สืบค้น สํารวจ แหล่งข้อมูล เอกสาร เพื่อกำหนดปัญหาใช้ประกอบการทำโครงการงานวิทยาศาสตร์ วางแผนงานออกแบบจัดทำเค้าโครง ลงมือปฏิบัติ จัดรวบรวมจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผล โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การสืบเสาะหาความรู้ การสำรวจตรวจสอบ การสืบค้นข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และอภิปรายผล

2. ขั้นตอนการออกแบบชุดกิจกรรมโครงการงานวิทยาศาสตร์ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหา สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผล 7 ข้อ คือ

2.1.1. นักเรียนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และบอกประโยชน์ของการทำโครงการงานวิทยาศาสตร์ได้

2.1.2. นักเรียนสามารถอธิบายความหมาย องค์ประกอบและจำแนกประเภทของโครงการงานวิทยาศาสตร์ได้

2.1.3. นักเรียนสามารถวิเคราะห์และเลือกปัญหาเพื่อทำโครงการงานวิทยาศาสตร์ แล้วตั้งสมมุติฐานจากปัญหาหรือเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม กำหนดและควบคุมตัวแปร กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการได้

2.1.4. นักเรียนสามารถออกแบบวิธีการทดลอง วางแผนในการทดลอง ได้อย่างเป็นระบบ และเขียนเค้าโครงของโครงการงานได้

2.1.5. นักเรียนสามารถดำเนินการทำโครงการงานตามเค้าโครง และลงมือทำการทดลอง ได้อย่างเป็นระบบ

2.1.6. นักเรียนสามารถบันทึกข้อมูล วิเคราะห์ สรุปผลข้อมูลและเขียนรายงานได้

2.1.7. นักเรียนสามารถนำเสนอโครงการงานวิทยาศาสตร์ได้

2.2. กำหนดเนื้อหาโดยแบ่งออกเป็น 3 ชุด กิจกรรมมีขอบข่ายเนื้อหาและสาระการเรียนรู้ ดังนี้

ชุดกิจกรรมที่ 1 สร้างแรงจูงใจ มีเนื้อหาและกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ชุดกิจกรรมที่ 2 สร้างองค์ความรู้ มีเนื้อหาและกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องความหมายและประเภทของโครงการงานวิทยาศาสตร์

ชุดกิจกรรมที่ 3 สร้างสรรค์ผลงาน มีเนื้อหาและกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องการคิดและการเลือกหัวเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษาการจัดทำเค้าโครงของโครงการงานวิทยาศาสตร์

2.3 กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาในชุดกิจกรรมแต่ละชุด ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชุดกิจกรรมแต่ละชุด ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ดังนี้

1. ขั้นสร้างความสนใจ ได้แก่ การนำเสนอข้อมูล เล่าเรื่อง/ เหตุการณ์ ให้ค้นคว้า/ อ่านเรื่อง อภิปราย/ พุดคุย สนทนาเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่เพิ่งเรียนมาแล้วเป็นตัว กระตุ้นให้นักเรียนสร้างคำถาม กำหนดประเด็นที่จะศึกษา

2. ขั้นสำรวจและค้นหา ได้แก่ การจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์เพื่อกระตุ้น ชั่วๆ หรือท้าทายให้นักเรียนตื่นเต้น สงสัย อยากรู้ อยากเห็น หรือขัดแย้ง เพื่อนำไปสู่ การแก้ปัญหา การศึกษา ค้นคว้า หรือการทดลอง

3. ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ได้แก่ การให้นักเรียนดำเนินการสำรวจ ทดลอง ค้นหา และรวบรวมข้อมูล วางแผนกำหนดการสำรวจตรวจสอบ หรือออกแบบการทดลอง ลงมือปฏิบัติ เช่น สังเกต วัด ทดลอง รวบรวมข้อมูล ข้อสนเทศ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ

4. ขั้นขยายความรู้ ได้แก่ การให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและค้นหามา วิเคราะห์ แปลผล สรุปและอภิปราย พร้อมทั้งนำเสนอผลงานในรูปแบบ

ต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นรูปวาด ตาราง แผนผัง ผลงานมีความหลากหลาย

5. ขึ้นประเมินได้แก่ การให้นักเรียนทำใบกิจกรรมและทำแบบทดสอบประจำชุดกิจกรรม

3. ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์

การสร้างชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วย คู่มือครู คู่มือนักเรียน ใบความรู้ ใบกิจกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบประจำชุดกิจกรรมและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แผนการจัดการเรียนรู้ แบ่งเนื้อหาเป็น 3 ชุดกิจกรรมย่อยๆ ชุดกิจกรรมและแบบวัดผลสัมฤทธิ์ผ่านการตรวจพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตร IOC (Item Objective Congruence Index) (สมนึก ภัททิยธนี, 2546, 221) สำหรับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนำไปวิเคราะห์ค่าความยาก อยู่ระหว่าง .30-.75 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20-.60 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80

4. ขั้นตอนการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

การตรวจสอบคุณภาพของชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของชุดกิจกรรมตามขั้นตอนดังนี้

4.1 นำชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุงแก้ไข

4.2 นำชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ของโรงเรียนแก่ง “วิทยสถาวร” อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยทดลองใช้แบบรายบุคคล กลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่

5. ขั้นตอนการประเมินผลประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์

นำชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ไปใช้สอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดระยอง จำนวน 40 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1.หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์โดยนำคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบประจำชุดกิจกรรม 3 ชุด ของนักเรียนทั้งหมด มาคิดเป็นร้อยละ เทียบเกณฑ์ 80 ตัว แรก(E_1)และคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและคะแนนจากการปฏิบัติการจัดทำโครงงานวิทยาศาสตร์ทั้งหมดมาคิดเป็นร้อยละตามเกณฑ์ 80 ตัวหลัง(E_2) โดยใช้สูตร $E_1 // E_2$ ของ ทักษิณา วิไลลักษณ์ (2551 ,หน้า 115)

E_1 = ประสิทธิภาพของกระบวนการ

E_2 =ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์โดยหาค่า t-test (Dependent sample)

ผลการวิจัย

การวิจัยได้ผล ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมประกอบด้วย คู่มือครู คู่มือนักเรียน ใบความรู้ ใบกิจกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบประจำชุดกิจกรรมและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ชุดกิจกรรมคือ ชุดกิจกรรมที่ 1 สร้างแรงจูงใจ ชุดกิจกรรมที่ 2 สร้างองค์ความรู้ ชุดกิจกรรมที่ 3 สร้างสรรค์ผลงาน การออกแบบการเรียนการสอนเป็นแบบสืบเสาะหาความรู้ ประกอบ

ด้วย 5 ขั้นตอนคือสร้างความสนใจ (engagement) ขั้นสำรวจและค้นหา (exploration) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (explanation) ขั้นขยายความรู้ (elaboration) ขั้นประเมิน (evaluation)

2. ชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.63/84.49 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานกำหนด

ตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิภาพชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
แบบทดสอบท้ายชุดกิจกรรม	60	653	81.63
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการจัดทำโครงงาน	100	3379	84.49

N = 40

จากตารางที่ 1 พบว่า พบว่า นักเรียนทำแบบทดสอบท้ายชุดกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 81.63 และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการจัดทำโครงงานด้วยชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 84.49 ดังนั้นชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E_1/E_2 เท่ากับ 81.63/84.49 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนด

การทดสอบ	N	$\bar{x}$	S.D.	ΣD	ΣD_2	t
ก่อนเรียน	40	34.93	5.12	609	9,289	*146.04
หลังเรียน	40	50.15	5.08			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 $t_{(.05, df=39)} = 1.642$ (ทดสอบทางเดียว)

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาโครงงานวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

อภิปรายผล

การพัฒนาชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ผลการวิจัยและการอภิปรายผลตามจุดประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า ชุดกิจกรรมโครงงาน

วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E_1/E_2 เท่ากับ 81.63/84.49 ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมอย่างมีระบบ โดยมีการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวคิดหลักการเกี่ยวกับการสร้างชุดกิจกรรม ศึกษาปัญหาการเรียนรู้อุปสรรคเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาโครงงานวิทยาศาสตร์ คัดเลือกเนื้อหาเพื่อทำเป็นชุดกิจกรรม

กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ของชุดกิจกรรม และนำชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญในด้านความถูกต้องและความง่ายของเนื้อหา ความเหมาะสมของกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม นอกจากนี้ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นยังมีการทดสอบประสิทธิภาพตามขั้นตอนของทักษิณา วิไลลักษณ์ (2551 ,หน้า 115) โดยทำการทดสอบแบบเดียวกับนักเรียนที่มีผลการเรียน สูง กลาง ต่ำ และแบบกลุ่มเล็ก จำนวน 9 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของชุดกิจกรรมในด้านความถูกต้อง ชัดเจนของภาษา ความเหมาะสมของใบงานและแบบฝึกหัดของชุดกิจกรรม และเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม จึงมีการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของชุดกิจกรรม ก่อนนำไปทดลองภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่าง

ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีเนื้อหาของกิจกรรมมุ่งเน้นให้เกิดความคิดรวบยอดในการเรียนรู้ และสอดคล้องกับแนวคิดของนิพนธ์ สุขปรีดี (2525,หน้า 46)ที่กล่าวไว้ว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปทีละขั้นตอนย่อย ๆ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายเช่น เริ่มต้นจากเนื้อหาที่ง่ายไปหายาก มีตัวอย่างและกิจกรรมให้นักเรียนฝึกใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ควบคู่กับความรู้เกี่ยวกับการทำโครงการวิทยาศาสตร์ เช่น การกำหนดปัญหาต้องใช้ทักษะการสังเกต ในการศึกษาค้นคว้าต้องใช้ทักษะการทดลอง การออกแบบการทดลอง การปฏิบัติและการบันทึกผลการทดลอง ทักษะการตั้งสมมติฐานและตัวแปร ในการสรุปผลการทดลองต้องใช้ทักษะการจัดกระทำและการสื่อความหมายข้อมูล รวมทั้งทักษะการตีความหมายข้อมูลและการลงข้อสรุป เป็นต้น นอกจากนี้ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ยังมีกระบวนการกลุ่ม เป็นการฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกันต้องอาศัยความร่วมมือกันภายในกลุ่มยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการวางแผนอย่างรอบคอบเป็นขั้นตอน บันทึกผลตามความเป็นจริง และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีเหตุผล

ชุดกิจกรรมที่ 1 สร้างแรงจูงใจ มีเนื้อหาและกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องวิธีการทางวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ชุดกิจกรรมที่ 2 สร้างองค์ความรู้ มีเนื้อหาและกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องความหมายและประเภทของโครงการวิทยาศาสตร์

ชุดกิจกรรมที่ 3 สร้างสรรค์ผลงาน มีเนื้อหาและกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องการคิดและการเลือกหัวเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษาการจัดทำเค้าโครงของโครงการวิทยาศาสตร์

นอกจากการทำโครงการวิทยาศาสตร์จะเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แล้ว การนำโครงการวิทยาศาสตร์มาจัดเป็นชุดกิจกรรมยังมีส่วนช่วยให้การเรียนการสอนสะดวกสบายขึ้น ดังที่ บุญเกื้อ ควรหาเวช (2543, หน้า 110) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรม ว่าช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนรู้จักเคารพ นับถือ ความคิดเห็นของผู้อื่น

จากการพัฒนาชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์อย่างมีระบบและมีกิจกรรมการเรียน การสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ใน การแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จึงส่งผลให้ชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E1/E2 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ที่สร้างขึ้น เป็นกิจกรรม

วิทยาศาสตร์ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ได้พัฒนากระบวนการคิด เช่น ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบ ดัดแปลงหรือประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ออกแบบการทดลองซึ่งเป็นกิจกรรมเล็ก ๆ ที่มีคุณค่าฝึกการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบทั้งด้วยตนเองและการร่วมงานกับผู้อื่น ตลอดจนความเชื่อในหลักการและเหตุผลความรู้ ความจริงที่พิสูจน์ได้ เป็นไปตามที่ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2530) อ้างถึงใน บุรุษย ศิริมหาสาร, 2548, หน้า 10) กล่าวถึงหลักการของโครงการวิทยาศาสตร์ว่า มุ่งเน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มวางแผนและดำเนินการศึกษาด้วยตนเอง รวมทั้ง ชีระชัย ปุณณโชติ (2531, หน้า 3) กล่าวว่า โครงการวิทยาศาสตร์ช่วยส่งเสริมให้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์สัมฤทธิ์ผลโดยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนได้คิดเป็น ทำเป็นและมีความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของโครงการวิทยาศาสตร์ดังกล่าว โดยให้นักเรียนกำหนดปัญหาหรือเลือกหัวข้อที่สนใจ แล้วดำเนินการวางแผนการศึกษาค้นคว้า การรวบรวมข้อมูล การทดลองและสรุปผลการศึกษาค้นคว้า จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโครงการวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของถัดดา สุขปรีดี (2523, หน้า 31) ได้กล่าวไว้ว่า ชุดกิจกรรมช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการสอนอย่างน่าเชื่อถือได้เพราะชุดการสอนผลิตขึ้นด้วยวิธีการเข้าสู่ระบบ โดยมีการทดลองใช้ และปรับปรุงจนกระทั่งแน่ใจว่าได้ผลดีหลายครั้ง

จากเหตุผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโครงการวิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้น เพราะผู้เรียนสามารถค้นหาคำตอบของปัญหาที่ตนเองสงสัย

โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากการทำโครงการวิทยาศาสตร์ และสามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์เป็นการบรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เป็นผู้เรียนรู้และค้นพบด้วยตนเองมากที่สุด นั่นคือให้ได้ทั้งกระบวนการและองค์ความรู้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ก่อนดำเนินการสอนด้วยชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ ครูผู้สอนควรอธิบายวิธีการเรียนด้วยชุดกิจกรรมอย่างละเอียดให้นักเรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนในกลุ่ม และขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ครูผู้สอนควรดูแลอย่างใกล้ชิด และคอยให้คำปรึกษาเพื่อให้ การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

1.2 การคิดหัวข้อโครงการวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ยาก ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนเลือกปัญหาที่สนใจจริง ๆ เพื่อให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการแสวงหาคำตอบของปัญหานั้น ๆ

1.3 การทำโครงการวิทยาศาสตร์ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครองและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิทยาศาสตร์ที่นักเรียนทำ ครูผู้สอน ควรประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าว เพื่อให้การทำโครงการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

1.4 การทำโครงการวิทยาศาสตร์อาจต้องใช้เวลานาน ครูควรใช้เวลาในห้องเรียนเพิ่มเติมในการจัดกิจกรรมบางส่วน เช่น การทดลองหรือการเก็บข้อมูลที่ไม่สามารถทำเสร็จสิ้นในชั่วโมงเรียน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการสร้างชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ

2.2 ควรสร้างชุดการเรียนรู้ที่ใช้โครงการเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และกลุ่มสาระอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ทักษิณา วิไลลักษณ์. (2551). *ออกแบบบทเรียน*. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปทุมธานี.
- นิพนธ์ สุขปรีดี. (2525). *เทคโนโลยีทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ณศ.
- ประดิษฐ์ เหล่าเนตร. (2542). *เทคนิคการสอนและทำโครงการงานวิทยาศาสตร์ ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: เซ็นเตอร์ดิสคัฟเวอรี.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, พเยาว์ ยินดีสุข และราชน มีศรี. (2548). *การสอนคิดด้วยโครงการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาฆะ ทิพย์ศิริและวิมลศรี สุวรรณลักษณ์. (2545). *คู่มือการจัดการเรียนรู้โครงการงานวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ(พ.ว.).
- ลัดดา สุขปรีดี. (2523). *เทคโนโลยีการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ณศ.
- อดุลย์ คำมิตร, มณฑิยา ชมดอกไม้ และปริญญา ทองสอน. (2554). การพัฒนาชุดการเรียนการสอนที่เน้นวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคเอสคิวอาร์ เรื่องสารและสมบัติของสารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 7(1),98.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554, 17 มีนาคม). *รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) (ม.3) ปีการศึกษา 2553*.

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*

The Delelopment Of Eelectronic Book In Science On The Topic Of Solar System For Prathomsuksa 4

พจนา ศรีกระจ่าง**

รศ.ลัดดา สุขปรีดี***

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องระบบสุริยะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่องระบบสุริยะชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนวัดแสง (เขมราษฎร์วิทยาการ) จังหวัดจันทบุรี จำนวน 20 คนโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.54/86.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่องระบบสุริยะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ระดับความพึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.50 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.54

คำสำคัญ : หนังสืออิเล็กทรอนิกส์, สาระวิทยาศาสตร์, ระบบสุริยะ

Abstract

The purposes of this research were (1) to develop an electronic book and to validate its efficiency based on 80/80 criteria. (2) to compare the students achievement before and after learning with electronic book. (3) to examine the satisfaction of the students who had studied

*วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***รองศาสตราจารย์ ภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

with the electronic book. In developing the electronic book , the sample used this research was 20 students Prathom Suksa 4 Level in the academic year 2012 of Watslang school in Chanthaburi Province , derived by cluster random sampling. The statistics used for analyzing were percentage, mean, standard deviation and t-test.

The research result revealed that the electronic book in Science on the topic of Solar system was developed, the effectiveness of the electronic book was 83.54/86.83 which met the standard criteria of 80/80, the students achievement after using the electronic book was significantly higher than that before using it at the .01 level and the satisfaction of the students who had studied with electronic book was at high level with the average of 4.50 and the standard deviation was 0.54 .

Keywords : Electronic Book, Science, Solar System

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต และวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยีเครื่องมือเครื่องใช้และผลผลิตต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันและการทำงาน วิทยาศาสตร์ช่วยพัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับ การพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นสามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 92)

ดาราศาสตร์ (Astronomy) คือสาขาหนึ่งของวิชาวิทยาศาสตร์ที่ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือในการค้นหาความจริงในจักรวาล (วิญญูใจปการ, 2550, หน้า 12) ซึ่งทางกระทรวงศึกษาธิการได้บรรจุเนื้อหาสาระลงในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

สาระที่ 7 ดาราศาสตร์และอวกาศ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มาตรฐาน ว 7.1 หน่วยการเรียนรู้ เรื่องระบบสุริยะ กำหนดสาระการเรียนรู้แกนกลางไว้ดังนี้ “ระบบสุริยะประกอบด้วย ดวงอาทิตย์เป็นศูนย์กลางและมีบริวารโคจรอยู่โดยรอบ คือ ดาวเคราะห์แปดดวง ดาวเคราะห์แคระ ดาวเคราะห์น้อย ดาวหาง และวัตถุขนาดเล็กอื่น ๆ ส่วนผีพุ่งไต้ อุกกาบาต อาจเกิดมาจากดาวหาง ดาวเคราะห์น้อยหรือวัตถุขนาดเล็กอื่น ๆ ” (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 87) “จากประสบการณ์ในการสอนสาระวิทยาศาสตร์ของ ผู้วิจัย นักเรียนที่เรียนเนื้อหาที่ผ่านมาแล้วส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาเรื่องระบบสุริยะ เนื่องจากเป็นเรื่องที่อยู่ไกลตัว เนื้อหามีลักษณะเป็นนามธรรม ผู้เรียนไม่สามารถเห็นของจริงได้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนสืบค้นข้อมูล และอ่านหนังสือแบบเรียนเพียงอย่างเดียวเป็นเรื่องยากที่ผู้เรียนจะเข้าใจเนื้อหาทุกคน ธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคนจะมีระดับการรับรู้และการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ผู้เรียนบางคนสามารถเรียนรู้ได้เร็ว บางคนเรียนรู้ได้ช้า ทำให้ผล การเรียนรู้ต่างกัน ไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้” ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ปีการศึกษา 2553 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ระดับจังหวัดของจังหวัดจันทบุรี มีคะแนน

เฉลี่ยร้อยละ 43.85 และมาตรฐาน ว 7.1 มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 34.55 และโรงเรียนวัดแสง(เขมราษฎร์วิทยาการ) มีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 60.28 และในมาตรฐาน ว 7.1 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 45.45 (สำนักทดสอบทางการ ศึกษา, 2554) จะเห็นได้ว่านักเรียนมีผลการประเมิน ก่อนข้างน้อยในด้านของเนื้อหาดังกล่าว ดังนั้นสื่อการ เรียนการสอนจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการ เรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสังคมโลกใน ปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่โลกไร้พรมแดนการใช้ สื่อประเภทเทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีบทบาทมากขึ้นด้วย (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2553, หน้า 23) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Book) หรือที่นิยมเรียกว่ากันอย่างแพร่หลายว่า e-book เป็นนวัตกรรมใหม่ทางด้านวงการหนังสือ ห้องสมุด และ เทคโนโลยีการศึกษา ทั้งนี้เพราะหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้นำเอาเทคโนโลยีของคอมพิวเตอร์ซึ่งมีศักยภาพทั้งด้าน การบันทึก และการนำเสนอ การถ่ายส่งเนื้อหาสาระหรือ องค์ความรู้ผู้อ่านในรูปของสัญญาณดิจิทัล (จิระพันธ์ เดมะ, 2545, หน้า 1- 2) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถ สร้างจุดเชื่อมโยงไปยังส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ เว็บไซต์ ต่าง ๆ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์และโต้ตอบกับผู้เรียนได้ และอีกประการหนึ่งที่สำคัญคือ สามารถปรับปรุงข้อมูล ให้ทันสมัยได้ตลอดเวลาซึ่งสมบัติเหล่านี้ไม่มีในหนังสือ ธรรมดาทั่วไป (ไพฑูรย์ ศรีฟ้า, 2551, หน้า 14)

จากข้อดีของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้ผู้วิจัย เห็นความสำคัญของการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สารการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ ชั้นประถม ศึกษาปีที่ 4 โดยผู้วิจัย ได้ออกแบบให้มีเนื้อหาสอดคล้อง ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรการ ศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้วยสมบัติและ จุดเด่นของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้านการนำเสนอเนื้อหา สารในรูปแบบสื่อประสม (Multimedia) เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive) กับสื่อ นับเป็นสื่อที่ นำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่มาผสมผสานกับ

การเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและวัยของผู้เรียน ส่งผล ให้ผู้เรียนเข้าใจปรากฏการณ์ธรรมชาติของระบบสุริยะได้ดียิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ พัฒนามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ จะเป็นสื่อเทคโนโลยี ทางการศึกษาที่ช่วยแก้ปัญหาให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้ง่ายขึ้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สาระ วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้ มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อใช้เป็นสื่อและ นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติของผู้เรียนอย่างเต็ม ศักยภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ระบบสุริยะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ให้มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะ ของ นักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สารการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง ระบบสุริยะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐานของการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์เรื่องระบบสุริยะของนักเรียนหลังได้รับการ จัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สูงกว่าก่อน การเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มเครือข่าย 9 วัดพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 9 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 206 คน ประกอบด้วย โรงเรียน วัดดอนตาล โรงเรียนวัดทองทั่ว โรงเรียนวัดแสง โรงเรียน วัดจันทนาราม โรงเรียนวัดพลับพลา โรงเรียนวัดโป่งแรด โรงเรียนวัดคมบาง โรงเรียนวัดเนินสูง และโรงเรียน วัดเนินยาง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดแสง (เขมราษฎร์วิทยาคาร) จำนวน 20 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 ตัวแปรต้นได้แก่ การเรียนผ่านหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้หนังสือ อิเล็กทรอนิกส์สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3. ด้านเนื้อหา

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 สร้างขึ้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีขอบข่ายเนื้อหา ดังนี้ ข้อมูลพื้นฐานระบบสุริยะ ดวงอาทิตย์ ดาวพุธ ดาวศุกร์ โลก ดาวอังคาร ดาวพฤหัสบดี ดาวเสาร์ ดาวยูเรนัส ดาวเนปจูน ดาวเคราะห์แคระ และวัตถุอื่น ๆ ในระบบสุริยะ

4. ระยะเวลาการทดลอง

ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ใช้เวลา 14 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 เรื่อง ระบบสุริยะ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยนำแนวคิด กระบวนการออกแบบเพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนของฉลอง ทับศรี (2549, หน้า 12) มาใช้ในการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา (Analysis)

1.1 วิเคราะห์ปัญหา ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัย ได้ศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาของนักเรียน และครูผู้สอนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการสัมภาษณ์ พบว่า เรื่องระบบสุริยะมีเนื้อหาที่เป็นนามธรรมเข้าใจยาก และผู้สอนขาด สื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

1.2 วิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยได้ศึกษามาตรฐาน และตัวชี้วัด กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ดาราศาสตร์และอวกาศ เพื่อให้ทราบถึงตัวชี้วัด ขอบข่ายของเนื้อหาสาระ

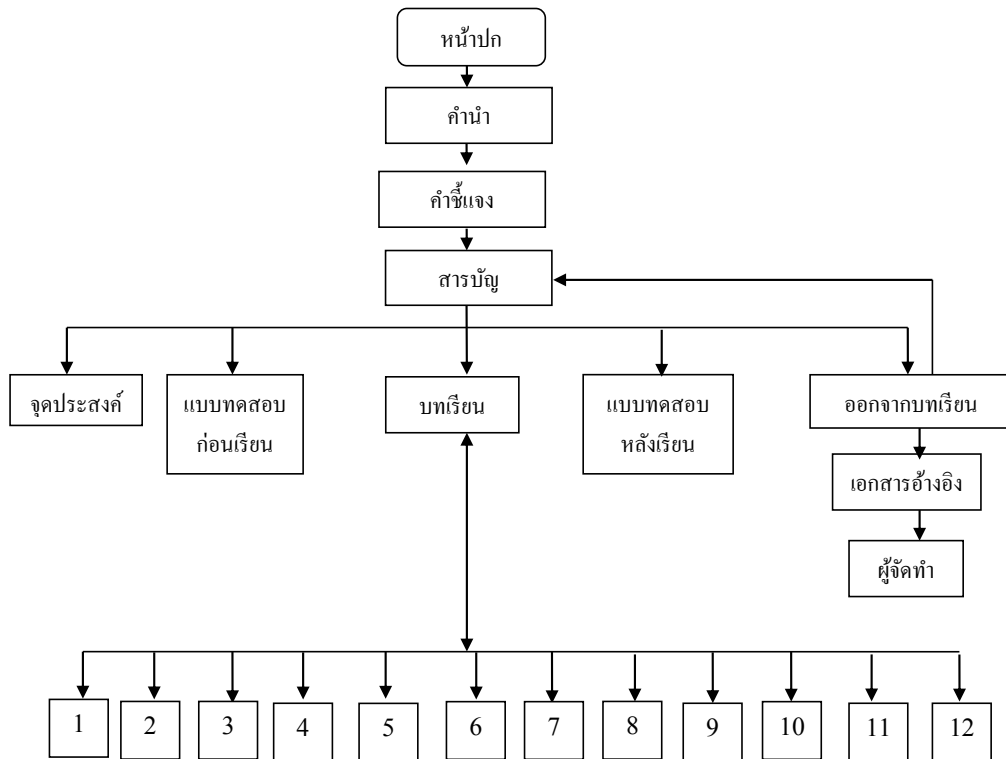
2. ขั้นตอนการออกแบบ (Design)

ผู้วิจัยออกแบบเนื้อหาบทเรียน ลำดับขั้นตอนการทำงานและวิธีการนำเสนอในรูปแบบหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ไว้ดังนี้

2.1 การกำหนดจุดประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.2 กำหนดเนื้อหา ผู้วิจัยศึกษาหนังสือเรียน คู่มือ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เรื่องระบบสุริยะ นำมาวิเคราะห์เนื้อหาแล้วกำหนดเป็นหัวเรื่องของบทเรียน

2.3 การออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยออกแบบขั้นตอนการทำงานและวิธีนำเสนอหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์สาระวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนผังแสดงโครงสร้างการทำงานของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

3. ขั้นตอนการพัฒนา (Development)

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำรูปแบบเนื้อหาที่ออกแบบไว้มาพัฒนาเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

3.1.1 นำแผนเรื่องราวบทเรียน (Storyboard) ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว มาสร้างเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามที่ออกแบบไว้ โดยใช้โปรแกรม Adobe Captivate 4.0

3.1.2 สร้างภาพเคลื่อนไหว สร้างปุ่ม Macromedia Flash CS3

3.1.3 ตกแต่งภาพโดยใช้โปรแกรม Adobe Photoshop CS3

3.1.4 ทำการบันทึกเสียงอ่านประกอบ บทเรียนโดยใช้โปรแกรม Sound Forge 8

3.1.5 เขียนแผ่น CD โดยใช้โปรแกรม

Nero Burning Rom

3.2 จัดทำคู่มือการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

3.3 ตรวจสอบข้อผิดพลาดการทำงานของโปรแกรม เพื่อปรับปรุงแก้ไขจนใช้งานได้ดี

3.4 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ ปรับปรุง ตามคำแนะนำ

3.5 นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ปรับปรุงแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะ

3.6 ขั้นตอนทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัย ทำการทดลองใช้และปรับปรุงคุณภาพแก้ไขหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นดังนี้

3.6.1 ทดสอบหนึ่งต่อหนึ่ง นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอนตาลซึ่งเป็นโรงเรียนที่นักเรียนมี

ความรู้พื้นฐานการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพบริบทพื้นฐานใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลอง จำนวน 3 คนโดยทำการทดลองใช้กับนักเรียนทีละคน เลือกนักเรียนที่มีผลการเรียนดี ปานกลาง และอ่อน อย่างละ 1 คน เพื่อตรวจสอบในเรื่องลำดับขั้นตอนของการนำเสนอโดยสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียน ข้อบกพร่องด้านต่าง ๆ เช่น การสื่อความหมาย การใช้ภาษา ภาพประกอบ ลำดับขั้นตอนการทำงานของโปรแกรม ผลการสังเกตพบว่าปุ่มเชื่อมโยงหน้าดาวพูชใช้ไม่ได้ ผู้วิจัยได้แก้ไขทำปุ่มเชื่อมโยง (Link) ใหม่ และทดสอบการใช้งานสามารถทำงานได้ราบรื่น

3.6.2 ทดสอบกลุ่มเล็ก นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขมาทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอนตาล จำนวน 6 คน ที่มีระดับผลการเรียนดี ปานกลาง และอ่อน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างโดยผู้สอนแนะนำการใช้ในช่วงแรก และคอยสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน จังหวะเวลาความเหมาะสมของเนื้อหาขณะนักเรียนอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ปรากฏว่าเนื้อหาในแต่ละบทสามารถเรียนจบใน 1 ชั่วโมง

3.6.3 ทดลองกลุ่มใหญ่ นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วทดลองใช้ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอนตาล จำนวน 15 คน โดยในการทดลองนั้น ได้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน หลังจากนั้นจึงให้เรียนจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และทำแบบฝึกหัดในแต่ละบทเรียน เมื่อเรียนบทเรียนครบ 12 บทเรียนแล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน และทำแบบสำรวจความพึงพอใจ ที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ระบบสุริยะสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 82.33/84.22 เป็นไปตามตามเกณฑ์ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สารการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะ ชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับความพึงพอใจระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 4.41 ในขณะเดียวกันผู้วิจัยได้คอยสังเกตพฤติกรรมเพื่อตรวจสอบความสามารถในการทำงานของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ในลักษณะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ก่อนที่จะนำไปใช้จริง เมื่อเรียนจบแล้วผู้วิจัยพบว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นำเสนอเนื้อหาได้ถูกต้องและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนเป็นอย่างดี

4. ขั้นตอนนำไปใช้ (Implementation)

ผู้วิจัยนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดแสง (เขมราษฎร์วิทยาคาร) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 20 คน ผู้วิจัยดำเนินการทดลองดังนี้

4.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์และข้อตกลงวิธีใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้นักเรียนทราบ

4.2 นักเรียนศึกษา คู่มือการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากแผ่นโปรแกรม

4.3 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานของผู้เรียน

4.4 ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ระบบสุริยะ” เครื่องคอมพิวเตอร์ 1 เครื่องต่อจำนวนนักเรียน 1 คน นักเรียนสามารถอ่านเข้าใจได้ตามความต้องการให้นักเรียนอ่านทีละบท ใช้เวลาเรียนวันละ 1 ชั่วโมงในชั่วโมงวิทยาศาสตร์ เมื่อทบทวนเนื้อหาตามต้องการแล้วทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

4.5 นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดไปวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยของนักเรียน เทียบเกณฑ์ 80 ตัวแรก (E_1)

5. ขั้นตอนประเมิน (Evaluation)

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีการประเมินผล ดังนี้

5.1 เมื่อเรียนจบบทเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.2 นักเรียนทำแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ระบบสุริยะ

5.3 นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

5.4 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

5.5 นำผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาวิเคราะห์เพื่อหาระดับความพึงพอใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกันโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวทางวัดผลและประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และวิธีการสร้างแบบทดสอบวิธีการหาคุณภาพแบบทดสอบ

1.2 กำหนดจุดประสงค์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้

1.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก ให้ครอบคลุมเนื้อหาและตัวชี้วัดที่กำหนด จำนวน 35 ข้อ

1.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโทตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่อง นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบลักษณะข้อสอบ และความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

1.5 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง

5 ท่าน ไปหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ได้ข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบและจุดประสงค์ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป นำไปใช้เป็นแบบทดสอบ จำนวน 35 ข้อ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดแสง (เขมราษฎร์วิทยาการ) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการเรียนเรื่อง ระบบสุริยะมาแล้วจำนวน 24 คน เพื่อวิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อ ได้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ตัดข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ต่ำกว่าเกณฑ์เหลือแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นข้อสอบ ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.78

2. แบบสำรวจความพึงพอใจของนักเรียน

ในการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ระบบสุริยะ ซึ่งวัดความพึงพอใจด้านเนื้อหาและเทคนิคการผลิต แบบสำรวจเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและลงความคิดเห็นเพื่อหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจความพึงพอใจ เท่ากับ 0.53

ผลการวิจัย

1. ได้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ประกอบด้วย ภาพเคลื่อนไหว ภาพวิดีโอ มีเสียงประกอบ คำบรรยายในบทเรียน ผู้เรียนสามารถฟังเสียงอ่านจากในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาสาระในเล่มและสามารถเชื่อมโยงกับเว็บไซต์ภายนอกเมื่อมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ ผลดังภาพ

ภาพที่ 1 หน้าปกของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 2 หน้าสารบัญใช้เมาส์คลิกเลือกหัวข้อที่ต้องการศึกษา

ภาพที่ 3 หน้าบทเรียนให้นักเรียนเลือกศึกษาบทเรียนที่ต้องการ

ภาพที่ 4 แสดงตัวอย่างเนื้อหาของของบทเรียน

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ได้ 83.54/86.83 เป็นไปตามเกณฑ์ ที่กำหนดไว้

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่เรียน โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ระบบสุริยะ ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้

4. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่องระบบ สุริยะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับความ พึงพอใจระดับมาก

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องระบบสุริยะสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดแสง ตามเกณฑ์ 80/80

การทดสอบระหว่างเรียน			การทดสอบหลังเรียน			ประสิทธิภาพ
จำนวนผู้เรียน	ค่าเฉลี่ย	E_1	จำนวนผู้เรียน	ค่าเฉลี่ย	E_2	(E_1 / E_2)
20	100.25	83.54	20	26.05	86.83	83.54/86.83

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการทดสอบระหว่างเรียนและผลการทดสอบหลังเรียน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.54/86.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะ ของนักเรียน โรงเรียนวัดแสงก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ผลการเรียน	N	$\bar{x}$	SD	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนเรียน	20	17.85	1.23	164	1,382	26.21**
หลังเรียน	20	26.05	0.89			

$$t (.01, 19) = 2.539$$

จากตารางที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะ ของนักเรียน โรงเรียนวัดแสง หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนวัดแสงที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์เรื่อง ระบบสุริยะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

รายการประเมิน	$\bar{x}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. การอธิบายเนื้อหามีความชัดเจน	4.60	0.50	มากที่สุด
2. ตัวอักษรในบทเรียนมีรูปแบบสวยงาม อ่านง่าย	4.65	0.49	มากที่สุด
3. สีตัวอักษรสวยงามน่าสนใจ	4.60	0.50	มากที่สุด
4. รูปภาพสอดคล้องกับเนื้อหา	4.20	0.41	มาก
5. เสียงบรรยายมีความชัดเจน	4.35	0.49	มาก
6. ภาพวิดีโอและภาพเคลื่อนไหวมีความน่าสนใจ	4.00	0.46	มาก
7. การโต้ตอบกับบทเรียนมีความเหมาะสม	4.35	0.67	มาก
8. การใช้งานและควบคุมบทเรียนสะดวกและง่าย	4.75	0.44	มากที่สุด
9. นักเรียนสามารถใช้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	4.75	0.44	มากที่สุด
10. คำถามในแบบทดสอบมีความชัดเจน	4.70	0.47	มากที่สุด
รวม	4.50	0.54	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนวัดแสงที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่องระบบสุริยะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.50 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.54

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สรุปอภิปรายผล ผลได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบสุริยะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 83.54/86.83 ซึ่งมีค่าตามเกณฑ์ 80/80 ถือว่าเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนได้ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยได้พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างเป็นระบบตามขั้นตอนการวิจัย โดยนำแนวคิดกระบวนการออกแบบเพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบดั้งเดิม (Generic Model) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนวิเคราะห์ ขั้นตอนออกแบบ ขั้นตอนพัฒนา ขั้นตอนนำไปใช้ และขั้นตอนประเมิน มาใช้ในการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหา เทคนิคการผลิต และการวัดประเมินผล แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำ มีการทดลองใช้ปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง ทำให้ได้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับ ถนอมพร (ตันพิพัฒน์) เลาหจรัสแสง (2541, หน้า 27) ที่กล่าวว่า การออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนให้เป็นไปอย่างมีระบบและมีคุณภาพจะต้องกำหนดขั้นตอนการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนก่อน ขั้นตอนในการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นขั้นตอน ที่สำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของบทเรียน ซึ่งจะช่วยให้การ

พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนทำคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความรู้และเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น ซึ่งอาจเกิดจากผู้วิจัยได้ออกแบบ ให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนเนื้อหาได้ตามความสนใจ และสามารถทบทวนบทเรียนได้ โดยไม่จำกัดเวลาช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะความชำนาญและจดจำได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับบลูม (Bloom, 1976) ที่กล่าวว่า คนทุกคนหรือเกือบทุกคนสามารถเรียนรู้วิชาใด ๆ ได้ถึงระดับหรือเกณฑ์ ที่กำหนดถ้าจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลและให้เวลาสำหรับการเรียนวิชานั้นมาก ๆ เพียงพอแก่ความสามารถที่จะเรียนและในระหว่างที่เรียนผู้เรียนจะได้รับความช่วยเหลือและแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนอย่างทันทั่วทั้งที่ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยใส่เสียงบรรยายเพื่อช่วยนักเรียนที่อ่านหนังสือไม่คล่องสามารถเรียนรู้โดยฟังเสียงอ่าน จากบทเรียน ซึ่งสอดคล้องกับถนอมพร (ตันพิพัฒน์) เลาหจรัสแสง (2541, หน้า 45) ที่กล่าวไว้ว่า หากผู้เรียนมีประสิทธิภาพทางการอ่านต่ำ การใช้ภาพและเสียงในการชี้แนวทาง ถือว่าเป็นทางเลือกของการชี้แนวทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกว่าการใช้ข้อความเพียงอย่างเดียว

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$) เนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบหนังสือเชื่อมโยง (Hypermedia Books) ซึ่งสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาสาระในเล่มและสามารถเชื่อมโยงกับเว็บไซต์ภายนอก

เมื่อมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต นอกจากนี้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ยังมีการนำเสนอข้อมูลเนื้อหาสาระแบบสื่อผสมที่มีทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงเพลง และเสียงบรรยายประกอบ มีวีดิทัศน์สรุปเนื้อหาบทเรียนในแต่ละบท สอดคล้องกับ นกภรณ์ ธัญญา (2551, หน้า 32) ที่กล่าวว่า การประยุกต์ใช้โปรแกรมการสอนโดยใช้เทคนิคเพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียนก่อนเริ่มเรียนและระหว่างเรียน มีแบบฝึกให้ผู้เรียนวิเคราะห์หาคำตอบได้ ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น สนุกกับการเรียนและมีความสนใจการเรียนมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องระบบสุริยะในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามหลักการ ของ พิสุทธา อารีราษฎร์ (2551, หน้า 174) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ ถ้าผู้ใช้งานมีความพึงพอใจต่อสื่อ จะเป็นผลทำให้นักเรียนยอมรับและตอบสนองการเรียนด้วยความเต็มใจโดยการเรียนรู้เรียนหรือการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนมีผลการเรียนดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ควรแนะนำวิธีใช้ให้นักเรียนเข้าใจถึงรูปแบบ การใช้และการวัดผล ประเมินผลก่อนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเกิดจากการเรียนรู้อย่างแท้จริง

2. ในระหว่างการทดสอบวัดและประเมินผล ครูควรสร้างความตระหนัก และให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการทดสอบเพื่อให้ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

3. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถใช้เป็นสื่อสอนซ่อมเสริมและทบทวนเนื้อหาสำหรับนักเรียนที่เรียนรู้ช้าทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ลงบนเว็บไซต์เพราะผู้เรียนสามารถเรียน บนเครือข่ายได้สะดวกขึ้น

2. ควรเพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น เกม แบบจำลองระบบสุริยะเพื่อให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จิระพันธ์ เดมะ. (2545). หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ Electronic Book. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 1(13), 1-18.
- ฉลอง ทับศรี. (2549). *คู่มือการออกแบบการเรียนการสอน*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ถนอมพร (ตันพิพัฒน์) เลาหจรัสแสง. (2541). *คอมพิวเตอร์ช่วยสอน*. กรุงเทพฯ: วงกลมโปรดักชั่น.
- นภกรณ์ ธัญญา, วิมลรัตน์ จตุรนนท์. (2551). การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์วิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดไฮ/สโคป สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเบจมราชาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*, 4(2), 26.
- พิสุทธา อารีราษฎร์. (2551). *การพัฒนาซอฟต์แวร์ทางการศึกษา*. มหาสารคาม : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ไพฑูรย์ ศรีฟ้า. (2551). *e-book หนังสือพูดได้*. กรุงเทพฯ: ฐานบุ๊คส์.
- วิภู รุโจปการ. (2550). *เอกภพ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงวิทยาศาสตร์. (2553). *คู่มือครูรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สสส ลาดพร้าว.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554, 17 มีนาคม). *รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.6) ปีการศึกษา 2553*.
- สุทธิลักษณ์ สูงห้าว (2551). *การผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้การดำเนินเรื่องแบบสาขา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลโพนทอง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
- Bloom, B. S. (1976). *Human characteristics and school learning*. New York : McGraw-Hill.

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา*

Factors Affecting Chinese Students' Achievement

In The Burapha University

FANG MEI QIN**

ภารดี อนันต์นาวิ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา กลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้แก่ นักศึกษาจีนที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพาจำนวน 198 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของนักศึกษาจีน ปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านเพื่อนและสังคม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ .27 ถึง .90 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.96$) เมื่อจำแนกตามระดับปริญญา นักศึกษาจีนระดับปริญญาตรีโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.84$) นักศึกษาจีนระดับปริญญาโทโดยรวมอยู่ระดับดี ($\bar{X} = 3.84$) นักศึกษาระดับปริญญาเอกโดยรวมอยู่ระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.94$).

2. ปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านเพื่อนและสังคม มีตัวแปรทั้งหมด 15 ตัวร่วมกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพาได้ร้อยละ 22

3. ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา ($\hat{Y}$) มี 3 ตัวแปร ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_5) การทำงานระหว่างเรียน (X_7) แรงจูงใจและแรงกดดันทางสังคม (X_{22}) โดยมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 16.20 มีสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบดังนี้ $= 2.867 + .397 (X_5) + .208(X_7) - .402(X_{22})$

*วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

The purposes of this study were to evaluate the factors affecting Chinese students' achievement in the Burapha University. The sample was 198 Chinese students in the Burapha University derived by Stratified Random Sampling. The research instrument used to collect data included the status of Chinese students, personal factors, family factors, university factors, friends and social factors. The discrimination value of the question was between .27 to .90 and the coefficient reliability was at .97. The statistical devices used for the data analysis were Mean, Standard Deviation, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient, Enter Multiple Regression Analysis and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The finding of the study were as follows:

1. Chinese students' achievement was rated th the moderate level ($\bar{X}=2.96$). When it divided to the level of education, undergraduate students' achievement was rated at moderate level ($\bar{X}=2.84$), master degree students' achievement was rated at the high-level ($\bar{X}=3.84$), and the doctoral degree students' was rated at the very high-level ($\bar{X}=3.94$).

2. There were 15 independent variables in the personal factors, family factors, university factors, friends and social factors affected the Chinese students' achievement in Burapha University at 22 percent

3. There were 3 independent variables predicted Chinese students' achievement in Burapha University ($\hat{Y}$), there were: achievement motivation (X_5), work during study period (X_7), society motivation and pressure (X_{22}) with cooperative prediction at 16.20 percent as show in following prediction raw score equation:

$$\hat{Y} = 2.867 + .397 (X_5) + .208(X_7) -.402(X_{22})$$

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนปฏิบัติการสี่ปี (พ.ศ. 2555 - 2558) ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

มียุทธศาสตร์ที่ว่า การปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก ส่งเสริมการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาการวิจัยและพัฒนา และการฝึกอบรมนานาชาติในภูมิภาคในสาขาที่มีศักยภาพในการแข่งขัน โดยสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเข้ามามีบทบาทสำคัญ ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาจัดหลักสูตรนานาชาติ หรือหลักสูตรผสมทบ หลักสูตรร่วมกับสถาบันต่างประเทศ เพื่อความเป็นสากลของการศึกษาและ

รองรับตลาดแรงงานนานาชาติ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2554) สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงได้มีโครงการรับอาจารย์และนักศึกษาจากแต่ละประเทศเข้าร่วมโครงการเป็นประจำ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 เป็นต้นมา ลักษณะกิจกรรมมีทั้งไปทำวิจัยร่วมกันเข้าฟังบรรยายในชั้นเรียน ศึกษางานสังเกตการจัดการศึกษา เรียนภาษาต่างประเทศ เพื่อนบ้าน และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมเพื่อความร่วมมือกันและสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการกัน (สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์, 2551) จากนโยบายและโครงการดังกล่าว เห็นถึงบทบาทสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาในการจัดการศึกษานานาชาติ ปัจจุบันสถาบัน

อุดมศึกษาไทยจำนวนมากเปิดหลักสูตรนานาชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนการสอนมากกว่า 727 หลักสูตร 588 สาขาวิชา ทั้งในปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรนานาชาติเหล่านี้ได้ดึงดูดให้มีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย นักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาไทยทั้งในสังกัดและในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในช่วงเวลาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2552 ถึงเดือนกรกฎาคม 2553 จำนวน 103 แห่ง ทั้งระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา มีนักศึกษาต่างชาติจำนวน 20,155 คน มีนักศึกษาจีนมีจำนวน 9,329 คน คิดเป็นร้อยละ 46.29 เป็นอันดับหนึ่งของนักศึกษาต่างชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) โดยการจัดการศึกษามุ่งเน้นคุณภาพ ผลสัมฤทธิ์มักจะถูกนำมาเป็นประเด็นในการศึกษาเสมอ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแสดงถึงความสำเร็จของการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ถูกนำไปวัดความสำเร็จด้านการเรียนของผู้เรียน (สุรัตน์ เจริญเจริญ, 2543, หน้า 2) แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2555-2558 มีนโยบายการศึกษาที่จะดำเนินการภายในช่วงระยะ 4 ปี ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ว่า เพิ่มผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาทุกระดับชั้นโดยวัดผลจากการผ่านการทดสอบมาตรฐานในระดับชาติและนานาชาติ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2554, หน้า 88)

มหาวิทยาลัยบูรพาเป็นสถาบันอุดมศึกษาประจำภาคตะวันออกของประเทศไทย เป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ การจัดการศึกษามีมาตรฐาน วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยบูรพา คือ สร้างคนคุณภาพ สร้างปัญญาให้แผ่นดินด้วยคุณภาพการศึกษาระดับสากล เพื่อนำพาสังคมสู่สังคมอุดมปัญญาที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืน การพัฒนาและการเข้าสู่สากลของมหาวิทยาลัยบูรพามีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ทำให้มหาวิทยาลัยบูรพาได้ดึงดูดนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษามีจำนวนไม่น้อย

อีกทั้ง ยังทำให้มหาวิทยาลัยปรับปรุงด้านการจัดการศึกษาด้านบริการและด้านต่างๆ มาตลอด และพัฒนาเพื่อเดินเข้าสู่มหาวิทยาลัยสากล (Wei, 2553, p.2) ในปีการศึกษา 2554 มีนักศึกษาจีนทั้งหมด 421 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5 ของนักศึกษาต่างชาติทั้งหมด 710 คน นักศึกษาจีนกระจายศึกษาอยู่ตามคณะต่าง ๆ และสาขาวิชาต่าง ๆ ตั้งแต่ปริญญาตรีจนถึงปริญญาเอก รวมทั้งหลักสูตรนานาชาติและหลักสูตรทั่วไปต่าง ๆ แต่นักศึกษาจีนยังประสบปัญหาในการเรียนหรือในการเรียนและในด้านต่าง ๆ ผลการวิจัยของ เหวย (Wei, 2553, pp. 70-71) ได้สรุปความคิดเห็นของอาจารย์ของมหาวิทยาลัยบูรพา 10 คน ที่สอนภาษาไทยให้แก่ นักศึกษาจีนไว้ว่า เมื่อนักศึกษาจีนมาเรียนที่ประเทศไทย ต้องปรับในด้านภูมิอากาศ สังคม การเมือง กฎระเบียบสถานภาพทางเศรษฐกิจ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมไทย และชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยมากยิ่งขึ้น นักศึกษาจีนต้องเรียนรู้ด้วยตัวเองพร้อม ๆ กับการปรับตัวให้สามารถเข้ากับกลุ่มเพื่อนที่เป็นชาวไทย อีกทั้ง นักศึกษาจีนส่วนมากไม่มีความตระหนักในการทำงานเป็นทีม ชอบต่างคนต่างทำ นอกจากนี้ ยังมีนักศึกษาจีนที่ไปทำงานพิเศษเพื่อหาเงินเป็นจำนวนมาก ทำให้นักศึกษาจีนส่วนหนึ่งไม่มีเวลาทำการบ้านและอ่านหนังสือ ไม่สามารถทุ่มเทกับการเรียนได้อย่างเต็มที่ ทำให้เกิดปัญหาตามมาอีกมาก จากสภาพและปัญหาดังกล่าว เนื่องจากว่ายังไม่เคยมีคนทำการศึกษาที่เกี่ยวข้องมาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลและแนวทางให้นักศึกษาจีนในการพัฒนาปรับปรุงตนเอง เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนดีขึ้น และเป็นข้อมูลแก่ผู้ปกครอง สถาบัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการจัดการศึกษา และการบริการสำหรับนักศึกษาจีนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษานานาชาติของมหาวิทยาลัยบูรพา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านเพื่อนและสังคมที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยบูรพา
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยบูรพา จากปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านเพื่อน และสังคม

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านเพื่อนและสังคมมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านเพื่อนและสังคมสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยบูรพา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และใช้เป็นข้อมูลแก่นักศึกษาในพัฒนาการปรับปรุงตนเอง เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดียิ่งขึ้น
2. ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถเป็นข้อมูลแก่ผู้ปกครอง ผู้สอน มหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการจัดการศึกษาและการบริหารสำหรับนักศึกษาจีนและนักศึกษาต่างชาติอื่น ๆ เพื่อให้ประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านเพื่อนและสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีน (GPA) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาจีนทั้งหมด 421 คน ศึกษาอยู่ใน 12 คณะ มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2554 มีนักศึกษาระดับปริญญาตรี 314 คน ระดับปริญญาโท 101 คน และระดับปริญญาเอก 6 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejci&Morgan, 1970, pp.608-610) โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามคณะและระดับปริญญา ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 201 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

3.1.1 ปัจจัยด้านผู้เรียน ประกอบด้วย 1) เพศ 2) เจตคติต่อการเรียน 3) การปรับตัว 4) นิสัยการเรียนรู้ 5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน 6) ความถนัดทางภาษาต่างประเทศ 7) การทำงานระหว่างเรียน

3.1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย 1) ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง 2) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว 3) การสนับสนุนจากครอบครัว

3.1.3 ปัจจัยด้านสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) คุณภาพการจัดการเรียนการสอน 2) การวัดและประเมินผล 3) การบริการของสถานศึกษา

3.1.4 ปัจจัยด้านเพื่อนและสังคม ประกอบด้วย 1) ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน 2) แรงจูงใจและแรงกดดันทางสังคม

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยบูรพา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านเพื่อนและสังคม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ได้ดำเนินการสร้างตามกรอบแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) ทดลองเครื่องมือกับนักศึกษาจีนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ .27 ถึง .90 และค่าความเชื่อมั่น .97

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 201 ฉบับ ได้กลับคืน 198 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99 โดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทุกฉบับมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปดังนี้

1. การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนและข้อมูลพื้นฐานของกลุ่ม

ตัวอย่าง ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2. การทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีดังนี้

2.1 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 “ปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านเพื่อน และสังคมมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา” สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis)

2.2 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 “ปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านเพื่อน และสังคมสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา” สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อเลือกสมการพยากรณ์ที่ดีที่สุดโดยมีข้อตกลงเบื้องต้น ได้แก่ การแจกแจงของตัวแปรต้น และตัวแปรตามเป็นโค้งปกติ ตัวแปรต้นทุกตัว มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linear) กับตัวแปรตาม ตัวแปรต้นทุกตัว จะไม่มีความสัมพันธ์กันเอง เพื่อป้องกันปัญหา multicollinearity โดยพิจารณาจากค่าความคงทนของการยอมรับ (Tolerance) มีค่าไม่น้อยกว่า .20 ค่าปัจจัยการขยายตัวของความแปรปรวน (VIF) มีค่าน้อยกว่า 10 (กรีซ แรงสูงเนิน, 2555, หน้า 38)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามระดับปริญญา นักศึกษาจีนระดับปริญญาตรี โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง นักศึกษาจีนระดับปริญญา

โดยรวมอยู่ระดับดี นักศึกษาระดับปริญญาเอกโดยรวมอยู่ระดับดีมาก

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา

2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านเพื่อนและสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา

2.1.1 ปัจจัยด้านผู้เรียน มี 5 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน นิสัยการเรียน ความถนัดทางภาษาต่างประเทศ การทำงานระหว่างเรียน ส่วนตัวแปรเพศและการปรับตัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจและการสนับสนุนจากครอบครัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.1.3 ปัจจัยด้านสถานศึกษา คุณภาพการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริการของสถานศึกษา ทั้ง 3 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.1.4 ปัจจัยด้านเพื่อนและสังคม ปัจจัยแรงจูงใจและแรงกดดันทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา

จากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่าในปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านเพื่อนและสังคม มี 15 ตัวแปรด้วยกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา ได้ร้อยละ 22 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประกอบด้วย เพศ เจตคติต่อการเรียน การปรับตัว นิสัยการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ความถนัดทางภาษาต่างประเทศ การทำงานระหว่างเรียน รายได้ของครอบครัว ต่อเดือนมากกว่า 75,000 บาท รายได้ของครอบครัวต่อเดือนน้อยกว่า 30,000 บาท การสนับสนุนจากครอบครัว คุณภาพการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การบริการของสถานศึกษา ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน แรงจูงใจและแรงกดดันทางสังคม

3. ผลการสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพาจากปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านเพื่อนและสังคม

ตัวแปรที่ใช้ในการสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพาที่ดีที่สุดได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_5) และการทำงานระหว่างเรียน (X_7) แรงจูงใจและแรงกดดันทางสังคม (X_{22}) ทั้ง 3 ตัวแปรสามารถร่วมกันสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\hat{Y}$) ของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพาได้ร้อยละ 16.20 มีสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = 2.867 + .397(X_5) + .208(X_7) - .402(X_{22})$$

อภิปรายผล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.96$) เมื่อจำแนกตามระดับปริญญา พบว่า นักศึกษาจีนระดับปริญญาตรีโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.84$)

นักศึกษาจีนระดับปริญญาโดยรวมอยู่ระดับดี ($\bar{x} = 3.84$) นักศึกษาระดับปริญญาเอกโดยรวมอยู่ระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.94$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีตามเกณฑ์การสำเร็จตามหลักสูตรต้องได้ค่าระดับชั้นเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า 2.00 นักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกตามเกณฑ์การสำเร็จตามหลักสูตรต้องได้ค่าระดับชั้นเฉลี่ยสะสมของรายวิชาไม่ต่ำกว่า 3.00 (สำนักงานสภามหาวิทยาลัยบูรพา, 2552) ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนแต่ละระดับจากการวิจัยครั้งนี้ ถือว่าอยู่ในระดับเหมาะสม

2. ปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านเพื่อนและสังคมที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านเพื่อนและสังคม กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา

2.1.1 ปัจจัยด้านผู้เรียน ตัวแปรเจตคติต่อการเรียน นิสัยการเรียน แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ความถนัดทางภาษาต่างประเทศ การทำงานระหว่างเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักศึกษาจีนส่วนใหญ่มีเจตคติต่อการเรียนที่ดี มีความสนใจในสาขาวิชาที่ศึกษาคิดว่าการเรียนที่ดีจะส่งผลให้มีอนาคตที่ดี นักศึกษาจีนส่วนใหญ่มีนิสัยการเรียนที่ดี ส่งงานที่อาจารย์มอบหมายภายในเวลาที่กำหนดทุกครั้ง ก่อนสอบจะเตรียมตัวให้พร้อม มีการศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อต่าง ๆ ด้วยตนเอง นักศึกษาจีนส่วนใหญ่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความคาดหวังต่อการเรียนสูง คิดว่าต้องทุ่มเทเวลาให้กับการเรียนจะได้ประสบความสำเร็จในอนาคตที่มุ่งหวัง นักศึกษาจีนส่วนใหญ่มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศในการเรียน การทำงานที่อาจารย์มอบหมาย และในการสื่อสารกับชาวต่างชาติอย่างดี

นักศึกษาจีนที่มีการทำงานระหว่างเรียนส่วนใหญ่ มีความตั้งใจ ความมุ่งมั่นในการเรียนสูง มีจิตสำนึกในการเรียนบริหารเวลาได้ดี พยายามพัฒนาตนเองเพื่ออนาคตที่ดี จึงทำให้ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีน สอดคล้องกับผลการวิจัยของเจิงและคณะ (Zeng et al., 2006) พบว่า เจตคติต่อการเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีน ปัจจุบัน รัชศญา ธรรมิสกุล (2551, หน้า 99) ได้ทำการศึกษาพบว่า นิสัยในการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ภูวดล เปี่ยมจาก (2550, หน้า 59) ได้ทำการศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม วนิดา ดีแป้น (2553, หน้า 160-163) ได้ทำการศึกษา พบว่า ความถนัดทางภาษาเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ และสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์นักศึกษาจีนโจว (Zhou, สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2555) กล่าวว่า การทำงานระหว่างเรียน อาจมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ถ้าหากว่าบริหารเวลาได้ดีและอาจได้ประสบการณ์และความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการเรียน อีกทั้งการทำงานระหว่างเรียนเป็นเรื่องที่ยากลำบาก เป็นการกระตุ้นให้ตนเองขยันมากขึ้น และมีผลการเรียนที่ดี ตัวแปรเพศและการปรับตัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักศึกษาจีนทั้งเพศหญิงและเพศชายมีความตั้งใจเพื่อที่จะเรียนให้สำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายให้ได้ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก จึงทำให้นักศึกษาจีนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนสูง เพื่อบรรลุเป้าหมาย จึงทำให้เพศมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นักศึกษาจีนส่วนใหญ่สามารถปรับตัวได้ดี ไม่ว่าจะเป็นด้านอาหารการกิน สภาพอากาศ สิ่งแวดล้อมหรือ มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างปกติสุข จึงทำให้การปรับตัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรจันทร์ โพธิ์นาค (2554, หน้า 96-98) พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การปรับตัวไม่ได้ส่งผลให้นิสิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ตัวแปรระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวและการสนับสนุนจากครอบครัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจันมหาวิทยาลัยบูรพาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากนักศึกษาจีนมาเรียนที่ต่างประเทศ ห่างไกลจากครอบครัว มีความพึ่งพาตนเองค่อนข้างสูง และชอบความอิสระ จึงทำให้ปัจจัยด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจันมหาวิทยาลัยบูรพาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประเสริฐ เตชะนาราเกียรติ (2554) พบว่า การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.1.3 ปัจจัยด้านสถานศึกษา ตัวแปรคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การบริการของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจันมหาวิทยาลัยบูรพาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากนักศึกษาจีนขาดการประสานกับอาจารย์ผู้สอนหรืออาจารย์ที่ปรึกษา ก็ไม่สามารถใช้ทรัพยากรด้านนี้ให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร อาจารย์ได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาสอบถามนอกชั้นเรียน อาจารย์ตรวจการบ้านแล้วให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษายังไม่เพียงพอ นักศึกษาส่วนใหญ่คิดว่าผลการวัดและประเมินผลมีความตรงกับความรู้ความสามารถของตนเอง นักศึกษาจีนส่วนใหญ่พักอยู่ที่หอพักนอกสถาบัน อาจทำให้การบริการบางด้านไม่ได้เข้าถึงและทั่วถึง อีกทั้ง นักศึกษาอาจไม่ได้ให้ความสนใจและไม่ได้ใช้ด้านบริการต่างๆให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร จึงทำให้ตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนของนักศึกษาจันมหาวิทยาลัยบูรพาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของจรรยา คำสะอาด (2550, หน้า 74) พบว่า ปัจจัยการบริการของสถานศึกษาไม่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเทียบโอนประสบการณ์อาชีพสู่วุฒิการศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

2.1.4 ปัจจัยด้านเพื่อนและสังคม ตัวแปรแรงจูงใจและแรงกดดันทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจันมหาวิทยาลัยบูรพาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องจากนักศึกษาจีนคิดว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีไม่ใช่เงื่อนไขอย่างเดียวยังสามารถทำให้หางานที่ดีได้อีกทั้งยังมีแรงกดดันจากสังคม นักศึกษาจีนอาจมีความเป็นตัวเอียงสูง ชอบความอิสระ ชอบทำอะไรอย่างที่ไม่ชอบแรงผลักดันจากภายนอก จึงทำให้ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจันมหาวิทยาลัยบูรพา สุขุมล หวังวณิชพันธ์ (2554, หน้า 54) พบว่า แรงผลักดันภายนอกมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจันมหาวิทยาลัยบูรพาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เศรษฐวิชัย วังนันท์ (2553, หน้า 63) พบว่า ความสัมพันธ์กับเพื่อนไม่ส่งผลให้นิสิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาเทคนิคการผลิต ในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1

2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจันมหาวิทยาลัยบูรพา

ในปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา ด้านเพื่อนและสังคม มีทั้งหมด 15 ตัวแปรที่ร่วมกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจันมหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วย เพศ เจตคติต่อการเรียน การปรับตัว นิสัยการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ทางการเรียน ความถนัดทางภาษาต่างประเทศ การทำงานระหว่างเรียน รายได้ของครอบครัวต่อเดือนมากกว่า 75,000 บาท รายได้ของครอบครัวต่อเดือนน้อยกว่า 30,000 บาท การสนับสนุนจากครอบครัว คุณภาพการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การบริการของสถานศึกษา ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน แรงจูงใจและแรงกดดันทางสังคม ทั้งนี้อาจเนื่องจากปัจจัยทั้ง 4 ด้านล้วนมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ จิตใจ ร่างกาย การเรียนรู้ของนักศึกษาจีน จึงทำให้ร่วมกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมี 4 ประการ ด้านนักเรียน ด้านโรงเรียน ด้านครอบครัวและด้านชุมชน

3. ปัจจัยที่สามารถสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยบูรพา

3.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยบูรพา ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักศึกษาจีนส่วนใหญ่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความคาดหวังต่อการเรียนสูง คิดว่าต้องทุ่มเทเวลาให้กับการเรียนจะได้ประสบความสำเร็จในอนาคตที่มุ่งหวัง จึงทำให้ปัจจัยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา ดังที่ ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม (2544, หน้า 254) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการกระตุ้นผู้เรียนให้รู้จักตั้งเป้าหมาย และมีความพยายามหาทางไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้ ผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนมักมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจิง และคณะ (Zeng et al., 2006) พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนปัจจุบัน

3.2 แรงจูงใจและแรงกดดันทางสังคมสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักศึกษาคิดว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีไม่ใช่เงื่อนไขอย่างเดียวที่สามารถทำให้หางานที่ดีได้ อีกทั้งยังมีแรงกดดันจากสังคม นักศึกษาจีนอาจมีความเป็นตัวของตัวเองสูง ชอบความอิสระ ชอบทำสิ่งที่อยากทำ ไม่ชอบแรงผลักดันจากภายนอก จึงทำให้แรงจูงใจและแรงกดดันทางสังคมเป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา ดังที่ หวัง (Wang, 2555) ได้รายงานว่ามีนักศึกษาเกือบร้อยละ 90 ที่กำลังจะจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยกำลังมีปัญหา ด้านแรงกดดันการจ้างงานทางสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขุมล หวังวิชพันธุ์ (2554, หน้า 54) พบว่า แรงผลักดันภายนอกมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงผลักดันภายนอกมาจากครอบครัวสิ่งแวดล้อมและอิทธิพลทางศิลปวัฒนธรรมทางสังคม

3.3 การทำงานระหว่างเรียน สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักศึกษาจีนที่มทำงานระหว่างเรียนส่วนใหญ่ มีความตั้งใจ ความมุ่งมั่นในการเรียนสูง มีจิตสำนึกในการเรียน บริหารเวลาได้ดีพยายามพัฒนาตนเองเพื่ออนาคตที่ดี จึงทำให้ปัจจัยการทำงานระหว่างเรียนเป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์นักศึกษาจีน โจว (Zhou, สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2555) กล่าวว่า การทำงานระหว่างเรียน อาจมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ถ้าหากว่าบริหารเวลาได้ดีและอาจได้ประสบการณ์และความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการเรียน อีกทั้ง การทำงานระหว่างเรียนเพื่อสร้างโอกาสให้แก่ตนเองเป็นเรื่องที่ยากลำบาก อย่างไรก็ตาม ปัจจัยดังกล่าวเป็นการกระตุ้นให้ตนเองขยันมากขึ้น และมีผลการเรียนที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านผู้เรียน ผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่สูง ควรมีการสร้างแรงจูงใจ มีความมุ่งมั่นและมีความมั่นใจ เสมอ ใช้เวลาปรับตัวเข้ากับการศึกษาและการใช้ชีวิตในต่างประเทศให้เร็วขึ้นมีเจตคติต่อการเรียนที่ดี ปรับนิสัยการเรียนให้ดีขึ้น มีการวางแผนในการเรียนหรือกิจกรรมต่างๆ อ่านหนังสือเพิ่มพูนความรู้นอกเวลาเรียน พัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ เข้ากับเพื่อนต่างชาติและหาโอกาสสื่อสารกับเพื่อนต่างชาติให้มากขึ้น เป็นคนใฝ่เรียนรู้ ช่างคิดช่างถาม มีปัญหาในการเรียนควรปรึกษากับอาจารย์หรือเพื่อนเพื่อทำความเข้าใจให้ดี ส่วนนักศึกษาที่ไม่มีการทำงานระหว่างเรียน ควรใช้ช่วงเวลาวางศึกษาค้นคว้าความรู้ ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์มากขึ้น วางแผนและบริหารเวลา เข้ากิจกรรมในมหาวิทยาลัย สร้างโอกาสฝึกงานเพื่อนำความรู้และทักษะที่ได้เรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ อีกทั้งเนื่องจากสถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยอยู่ใกล้สถานที่ท่องเที่ยว มีความคึกคัก มีสถานที่บันเทิงค่อนข้างมาก นักศึกษาที่ทำงานใกล้สถานที่เหล่านี้ ควรใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน หาหน่วยงานทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้หรืออนาคตตนเอง

2. ด้านครอบครัว ผู้ปกครองไม่ว่ามีระดับการศึกษาสูงหรือต่ำ ควรเอาใจใส่นักศึกษาให้มากยิ่งขึ้น ทั้งในการเรียนและการใช้ชีวิตในต่างประเทศ โดยใช้โทรศัพท์ หรืออินเทอร์เน็ต ติดต่อติดตามนักศึกษาให้กำลังใจแก่นักศึกษา สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียนให้นักศึกษา นักศึกษาที่มีการทำงานระหว่างเรียนเพื่อฝึกประสบการณ์ ผู้ปกครองก็สามารถให้คำปรึกษาในเรื่องการทำงานหรือเรื่องการคบค้าสมาคมระหว่างบุคคล เพื่อส่งเสริมนักศึกษาทั้งด้านทรัพยากรและด้านจิตใจ เป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาและการพึ่งพาที่ดีของบุตรหลาน

3. ด้านสถานศึกษา มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของการจัดการ

ศึกษานานาชาติ คำนึงถึงความต้องการของนักศึกษาต่างชาติ ในด้านการวัดและประเมินผล ควรมีวิธีหลากหลาย เพื่อวัดความรู้ความสามารถของนักศึกษาได้ครบถ้วน จัดกิจกรรมให้กับนักศึกษาต่างชาติให้มากขึ้น ควรช่วยเหลือนักศึกษาจีนปรับตัวต่อแรงจูงใจและแรงกดดันทางสังคมได้ ช่วยนักศึกษาจีนแก้ปัญหาแรงกดดันทางสังคมให้มีประโยชน์ทางบวกสำหรับนักศึกษาจีน เช่นปรับปรุงหลักสูตรให้มีประโยชน์ต่อการทำงานในอนาคตมากยิ่งขึ้น ช่วยประสานงานกับหน่วยงานในสังคม เพื่อให้ให้นักศึกษาจีนได้มีโอกาสที่ดียิ่งขึ้นในการฝึกปฏิบัติงาน โดยเฉพาะให้การบริการข้อมูลข่าวสารในด้านการจ้างงานสำหรับนักศึกษาที่กำลังจะจบการศึกษา เพิ่มเจ้าหน้าที่หรือบุคคลในการประสานงานเพื่อให้คำปรึกษา อำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาต่างชาติ

4. ด้านเพื่อนและสังคม นักศึกษาจีนมีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนที่ดี ส่วนใหญ่อาจเป็นการปฏิสัมพันธ์เกี่ยวกับด้านการใช้ชีวิต แต่ด้านการเรียนรู้อาจไม่ได้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร นักศึกษาจีนควรตระหนักถึงความสำคัญในการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนกล้าถามเพื่อนที่เรียนได้ดี และให้คำปรึกษากับเพื่อนที่เรียนอ่อน เพราะในสังคมปัจจุบัน ต่างคนต่างอยู่จะไม่สามารถสร้างพลังที่เหนือกว่าได้ นักศึกษาจีนยังควรปรับตัวต่อแรงจูงใจและแรงกดดันเป็นไปในทางบวก ให้ความสำคัญกับการวางแผนพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่สังคมในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา
3. ควรศึกษาแนวทางในการปรับตัวต่อแรงจูงใจและแรงกดดันทางสังคมสำหรับนักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา

เอกสารอ้างอิง

- กริช แรงสูงเนิน. (2554). *การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเกชั่น.
- จรวย คำสะอาด. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเทียบโอนประสบการณ์อาชีพ
ผู้วุฒิการศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง*. ปรียญานิพนธ์ครุศาสตรอดสาหกรรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ชาติชาย พัทธกษณาคม. (2544). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชัยศญา ธรรมิสกุล. (2551). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาทางการค้า ระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนอรรธวิทยพัฒนา*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การวิจัยการศึกษา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรจันทร์ โพธิณ. (2554). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่มีผลการเรียนต่ำ
กว่าเกณฑ์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. ปรียญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประเสริฐ เตชะนาราเกียรติ. (2554). *รายงานการวิจัยการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
คณิตศาสตร์ของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร*. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร
ฉบับภาษาไทย*, 31(1), 98.
- ภูวดล เปี่ยมจาก. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคจุฬารักษ์ (ลาดขวาง) จังหวัดฉะเชิงเทรา*.
ปรียญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- วนิดา ดีแปน. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย*. ปรียญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เศรษฐวิทย์ วัณนั. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาเทคนิคการผลิต สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 สำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอดสาหกรรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิศวกรรม
อุตสาหกรรม, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). *นักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *แผนปฏิบัติการประจำปี (พ.ศ.2555-2558) ของสำนักงานปลัด
กระทรวงศึกษาธิการ*. วันที่ค้นข้อมูล 2 มิถุนายน 2555, เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/>

- _____. (2549). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วันที่ค้นข้อมูล 2 มิถุนายน 2555, เข้าถึงได้จาก <http://library.cmu.ac.th/>
- สำนักงานสภามหาวิทยาลัยบูรพา. (2552). ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพาว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2552. วันที่ค้นข้อมูล 2 กุมภาพันธ์ 2556, เข้าถึงได้จาก <http://buu.ac.th/>
- _____. (2552). ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพาว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ.2552. วันที่ค้นข้อมูล 2 กุมภาพันธ์ 2556, เข้าถึงได้จาก <http:// buu.ac.th/>
- สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์. (2551). ความร่วมมือระหว่างประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง:จากประตูเศรษฐกิจสู่เส้นทางวิชาการ. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, 4(1), 8.
- สุรัตน์ เจริญเจริญ. (2543). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2554). แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555-2558. วันที่ค้นข้อมูล 22 เมษายน 2555, เข้าถึงได้จาก <http://www.pps.pf.chula.ac.th/>
- สุขุมล หวังวิชพันธุ์. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. รายงานการวิจัยศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- Wang, J. (2012). แรงกดดันจากการจ้างงานของนักศึกษา. ข่าวหนังสือพิมพ์ฉบับบ่ายฉีหลู่. วันที่ค้นข้อมูล 30 มิถุนายน 2555, เข้าถึงได้จาก http://www.qlwb.com.cn/ad_top/ad_top.htm
- Wei, X. (2553). ความคิดเห็นของอาจารย์ นักธุรกิจ และนักศึกษาจีนต่อการเรียนภาษาไทยในมณฑลกว่างซีเพื่อประกอบอาชีพ. วิชานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์, คณะการจัดการและการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Zhou, X. Y. (2555, 18 มิถุนายน). นักศึกษาจีนมหาวิทยาลัยบูรพา. สัมภาษณ์.
- Zeng, Z. R. et al. (2006).การวิเคราะห์และสรุปปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา.วารสารการศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ภาคใต้มณฑลกว่างตุง, 8, 31-34.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. V. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 608-610.

คุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 20 จังหวัดอุดรธานี*

Quality of work life of teachers.Office of Secondary Education Area 20 Udon Thani Province

อมฤต หัสกรรจ์**

บทคัดย่อ

การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ใน 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพหน้าที่ ด้านสังคม เศรษฐกิจ ด้านจิตวิญญาณ และด้านครอบครัว การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ตามความเห็นของข้าราชการครู 2.เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า 1.คุณภาพชีวิตการทำงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของครูทุกด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพหน้าที่ ด้านสังคมเศรษฐกิจ ด้านจิตวิญญาณ และด้านครอบครัว อยู่ในระดับมาก 2.ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ที่ทำงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพหน้าที่ ด้านสังคมเศรษฐกิจ ด้านจิตวิญญาณ และด้านครอบครัว ไม่แตกต่างกัน 3. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพหน้าที่ ด้านสังคมเศรษฐกิจ ด้านจิตวิญญาณ และด้านครอบครัว ไม่แตกต่างกัน

ABSTRACT

The study of quality of life of teachers that effect to teachers working under the Office of Secondary Education Area 20 Udon Thani province for 4 aspects including ; health duty social economic spiritual and family. The purpose of this study was 1. To study the quality of life of teachers under the Office of Secondary Education Area 20 Udon Thani province with the teachers

*วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

**นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

opinion 2. To compare the quality of life of under the Office of Secondary Education Area 20 Udon Thani province discriminate by school size and experience.

The result of the study found that 1. The quality of life of teachers under the Office of Secondary Education Area 20 Udon Thani province were in much level for each aspect found that all aspects including ; health duty economic and social spirits and family in high level. 2. The teachers under the Office of Secondary Education Area 20 Udon Thani province who work in the different school size have no different for 4 aspects. 3. The teachers who have different experience the quality of working are not different for all aspects and each.

บทนำ

คุณภาพชีวิตในการทำงาน มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานในปัจจุบัน เพราะคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญ เป็นต้นทุนทางสังคมที่มีคุณค่า ในปัจจุบันคนส่วนใหญ่ต้องเข้าสู่ระบบการทำงาน ต้องทำงานเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้และตอบสนองความต้องการพื้นฐาน เมื่อคนต้องทำงานในที่ทำงานเป็นส่วนใหญ่ จึงควรมีสภาวะที่เหมาะสม ทำให้เกิดความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ

คุณภาพชีวิตส่งผลต่อองค์กร 3 ประการ คือ ประการแรก ช่วยเพิ่มผลผลิตขององค์กร ประการที่สอง ช่วยเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนเป็นแรงจูงใจให้แก่พวกเขาในการทำงาน ประการสุดท้าย คุณภาพชีวิตการทำงานจะช่วยปรับปรุงศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานด้วย (Huse & Cumming, 1985, หน้า 198 – 199) ในการทำงานจะเน้นไปที่ไปที่การสร้างความสะดวกสบาย สภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย โดยเฉพาะพยายามสร้างให้คนทำงานมีความสุขกับงาน (Cascio.2003 : 27-28) อันจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความคิดสร้างสรรค์ที่ดี ซึ่งส่งผลไปสู่การมีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น และช่วยเพิ่มผลผลิตได้มากขึ้นด้วย ในการทำงานจะพบปัญหาต่าง ๆ เป็นต้นว่า ขาดความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ขาดความมั่นคงในหน้าที่การงาน ขาดเวลาส่วนตัว ไม่ได้รับความยุติธรรม ไม่ได้รับการพัฒนาและเรียนรู้ งานหนักเกินไปและขาดความเชื่อมั่นในตัวผู้บังคับบัญชา (สุภารัตน์ น้ำใจดี, 2548, หน้า 118 - 119) ปัญหาเหล่านี้ถ้าไม่ได้รับการ

พิจารณาแก้ไข จะบั่นทอนจิตใจและมีผลถึงระบบการทำงาน ดังนั้น คุณภาพชีวิตการทำงาน จึงเป็นเรื่องที่มีผลกระทบโดยตรงต่อลูกจ้างชั่วคราวรายปีเป็นอย่างมาก ซึ่งถ้าหากเกิดสภาพปัญหาคุณภาพชีวิตการทำงานที่ไม่ได้มาตรฐาน มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพในสภาพวิกฤตทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน เมื่อเปรียบเทียบกับค่าตอบแทน สวัสดิการที่ได้รับ และความมั่นคงก้าวหน้าในอาชีพ กับค่าครองชีพที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเจริญก้าวหน้าในการบริหารองค์การอย่างเนิ่นนาน การจัดการศึกษาของสถานศึกษามือถือประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา หลักสูตรและกิจกรรมของสถานศึกษารวมทั้งสภาพแวดล้อมและการบริการปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ต้องการได้ คือ ครู ซึ่งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 2 ส่วน ได้แก่ คุณภาพของตัวครู และคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และประเมินผลของครู ครูที่ดีต้องมีความศรัทธาในอาชีพ เมตตาและเอาแต่ใจใส่ถูกศิษย์เป็นแบบอย่างที่ดีของลูกศิษย์ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับผู้ปกครองและชุมชนได้ดีและ สิ่งสำคัญที่สุดคือ ครูต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน (ถ่ายทอดความรู้และต่อยอดความรู้ให้ผู้เรียนได้) อย่างมีความเชื่อว่า “เด็กทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้” จึงจะสามารถพัฒนากิจกรรม วิธีการ ตลอดจนสื่อต่างๆ ที่ใช้ในการสอนเพื่อให้บรรลุมาตรฐานการจัดการเรียนการสอน หรือการจัดการเรียนรู้ของครูต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน

สามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ครูมืออาชีพต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง หมั่นปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถมีทักษะในการดำรงชีวิต มีบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างยั่งยืน พร้อมทั้งจะเจริญเติบโตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา และเป็นที่ยอมรับของสังคมและประเทศชาติในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 5-6)

ดังนั้น ผู้ศึกษาค้นคว้ามีความประสงค์ที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้เกิด การจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพมากขึ้นสภาพสังคม ผู้ปกครอง ชุมชน มีความต้องการให้โรงเรียนทั่วไปและรวมถึงโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 ต้องจัดการศึกษาเพื่อคุณภาพชีวิต และเพื่อจะได้ทราบว่าคุณภาพชีวิตของบุคลากรครูที่มีข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลที่ต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่างกันหรือไม่ บุคลากรเหล่านี้มีความรู้สึกพึงพอใจในความเป็นอยู่และมีคุณภาพชีวิตเป็นอยู่อย่างใด ในขณะที่ปฏิบัติงานสอนอยู่ในโรงเรียน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ใน 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพหน้าที่ ด้านสังคมเศรษฐกิจ ด้านจิตวิญญาณ และด้านครอบครัว ทั้งโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน

สมมุติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน

2. ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน

วิธีการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ศึกษากับประชากรกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี จำนวนครู 2,823 คน จำนวน 63 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้มาจากการประชากรที่เป็นครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามโดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นของการสุ่ม (Strata) และมีโรงเรียนในแต่ละชั้นเป็นหน่วยของการสุ่ม (Sampling unit) ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าพิจารณาแล้วเห็นว่า ขนาดของโรงเรียนมีส่วนสัมพันธ์กับขนาดของชุมชน โดยชุมชนที่มีขนาดใหญ่จะมีความหลากหลายทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สภาพของความเป็นอยู่ แหล่งการเรียนรู้ ความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร ตลอดจนความเจริญทางด้านวัตถุมากกว่าชุมชนขนาดเล็ก และอาจเป็นเหตุปัจจัยทำให้เกิดความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในภายในกลุ่มประชากร ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงจัดกลุ่มขนาดของโรงเรียนเพื่อความสะดวกในกระบวนการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้ ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครตซี่ และมอร์แกน (Kregcie & Morgan, 1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 338 คน

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ลำดับ	บุคลากรครู	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง
1.	ขนาดเล็ก (1 – 499 คน) 32 โรงเรียน	550	66
2.	ขนาดกลาง (500 – 1,499 คน) 19 โรงเรียน	818	98
3.	ขนาดใหญ่ (1,500 – 2,499 คน) 5 โรงเรียน	386	46
4.	ขนาดใหญ่พิเศษ (2,500 คนขึ้นไป) 7 โรงเรียน	1069	128
	รวม	2,823	338

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดคุณภาพชีวิต เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น ซึ่งอาศัยแนวคิดจากแบบวัดคุณภาพชีวิตและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของครู โดยกำหนดข้อคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพหน้าที่ ด้านสังคมเศรษฐกิจ ด้านจิตวิญญาณ และด้านครอบครัว โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert (Best & Kahn, 1993, pp. 246-250) มี 5 ระดับ โดยเกณฑ์การให้คะแนน คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังนี้

มีคุณภาพชีวิตในการทำงานมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน

มีคุณภาพชีวิตในการทำงานมาก มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน

มีคุณภาพชีวิตในการทำงานปานกลาง มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน

มีคุณภาพชีวิตในการทำงานน้อย มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน

มีคุณภาพชีวิตในการทำงานน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา มาคัดเลือกและตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำมาทำการวิเคราะห์ดังนี้

1.แบบสอบถามส่วนที่ 1 จำแนกข้อมูลตามตัวแปรที่ต้องศึกษา คือบุคลากรครูจำแนกตาม เพศ และอายุ และประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

2.แบบสอบถามส่วนที่ 2 ตรวจสอบให้คะแนนข้อมูลจากแบบสอบถาม เกี่ยวกับการศึกษาคุณภาพชีวิตของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี

ผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพหน้าที่ ด้านสังคมเศรษฐกิจ ด้านจิตวิญญาณ และด้านครอบครัว สรุปได้ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตการทำงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของครูทุกด้าน ได้แก่

ด้านสุขภาพหน้าที่ ด้านสังคมเศรษฐกิจ ด้านจิตวิญญาณ และด้านครอบครัว อยู่ในระดับมาก

2. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ที่ทำงานในโรงเรียน ที่มีขนาดต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงาน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพหน้าที่ ด้านสังคมเศรษฐกิจ ด้านจิตวิญญาณ และด้านครอบครัว ไม่แตกต่างกัน

3. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงาน ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพหน้าที่ ด้านสังคมเศรษฐกิจ ด้านจิตวิญญาณ และด้านครอบครัว ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปและอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. คุณภาพชีวิตการทำงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี โดยรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของครู ทุกด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพหน้าที่ ด้านสังคมเศรษฐกิจ ด้านจิตวิญญาณ และด้านครอบครัว อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างเพียงพอในการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน และหน่วยงานต่างๆ ได้สนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งงบประมาณในการจัดฝึกอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง ให้โอกาสในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้ครูทุกคนโดยไม่แบ่งว่ามีประสบการณ์ทำงาน

มากหรือน้อย ได้ทำโครงการหรือเข้าร่วมโครงการต่างๆ ให้โอกาสในการเจริญเติบโตในหน้าที่การงาน ตลอดจนมีเวลาในการทำงานและให้กับครอบครัวและชีวิตส่วนตัวอย่างเหมาะสม ปัจจัยเหล่านี้จึงส่งผลให้คุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ สุภานี ฝนทองมงคล (2546, หน้า 156) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุกูล เทสกุล (2547, หน้า 145) ซึ่งได้ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกันกับการศึกษาของ บาทหลวงเชษฐา ไชยเดช (2550, หน้า 152) ได้ศึกษาวิจัย คุณภาพชีวิตการทำงานของครูที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในสถานศึกษา คาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ผลวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับการวิจัยของ รุ่งนภา สันติศิรินันต์. (2551, หน้า 75) ซึ่งศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของครู โรงเรียนในเครือพระแม่มาลี ใน 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพหน้าที่ ด้านสังคมเศรษฐกิจ ด้านจิตวิญญาณ และด้านครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของครู โรงเรียนในเครือพระแม่มาลีโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ที่ทำงานในโรงเรียน ที่มีขนาดต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงาน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ได้

รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างเพียงพอในการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน และหน่วยงานต่างๆ ได้สนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งงบประมาณในการจัดฝึกอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง ให้โอกาสในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้คุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามขนาดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

3. ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างเพียงพอในการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน โดยส่งเสริมให้ครูทุกคนโดยไม่แบ่งว่ามีประสบการณ์ทำงานมากหรือน้อย ได้ทำโครงการหรือเข้าร่วมโครงการต่างๆ ให้โอกาสในการเจริญเติบโตในหน้าที่การงาน ตลอดจนมีเวลาในการทำงานและให้กับครอบครัวและชีวิตส่วนตัวอย่างเหมาะสม จึงส่งผลให้คุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของแก่นน้อย ชูนิกร (2546:89) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ

เมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาค้นคว้า มีประเด็นที่ผู้ศึกษาค้นคว้าขอเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการดูแลสถานศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนควรหาแนวทางในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานในด้านสุขภาพหน้าที่ ด้านสังคม เศรษฐกิจ ด้านจิตวิญญาณ และด้านครอบครัว เพื่อให้ครูมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป
 - 2.2.1 ควรทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัจจัยและข้อคิดเห็นที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสังกัดอื่น

- 2.2.2 ควรมีวิธีการศึกษาค้นคว้าที่แตกต่างจากวิธีของผู้ศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวทางในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานการศึกษาค้นคว้าในครั้งต่อไป และควรเพิ่มรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมด้วย เพื่อจะได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น เป็นพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ครุฑปีกสี.(2552). การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูระดับมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสังกัดสำนักคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กนกวรรณ ชูชีพ. (2551). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- คณาณัชภูมิ ภูขาว. (2552). การพัฒนานุเคราะห์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนบ้านคำดอกไม้ อำเภอสรีราช จัหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉลาด จันทสมบัติ. (2551). การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
- ไชยธนา ธาระจันทร์. (2548). การพัฒนานุเคราะห์เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการโรงเรียนบ้านห้วยน้อย กิ่งอำเภอู่่งเขาหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดร.สุธรรม. (2554). ธรรมทัศน์านันท์ หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พมลพร วิแสง. (2551). การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัทธา วงศ์พรหม. (2553). การพัฒนานุเคราะห์ด้านการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนอนุบาลบ้านเด็กดี อำเภอมือง จังหวัดชัยภูมิ.การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รุ่งนภา สันติศิรินันต์. (2551). การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูโรงเรียนในเครือพระแม่มาลี. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.
- โรงเรียนบ้านห้วยจระเข้ม. (2554). รายงานผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน.
- วรรณภรณ์ บาตรโพธิ์. (2552). การพัฒนานุเคราะห์ด้านการจัดการเรียนรู้โดยโครงงานโรงเรียนพิบูลทอง อำเภอมุมพอง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วนิดา เหลืองสังกุล. (2552). คุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานที่มีต่อบริษัท ทีโอ ที จำกัด (มหาชน) กรศึกษา ส่วนบริการลูกค้าจังหวัดราชบุรี. ค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2554). คุณภาพชีวิตของคนไทย (Thais'Quality of Life in Year 2011). สำนักวิจัย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- สมพร เทพจันทร์. (2553). *การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนอาชีวศึกษา จุฬณีนันทรารมย์ อำเภอนันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- โสภา ช้อนพุทรา. (2548). *การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- Blustone, L. (1977). *Implementing Quality of Work Life Programs*. Management Review, 3(6), 43-46.
- Delamotte, Y. & Takezawa, S. (1984). Quality of Working Life In International Perspective Geneva. *International Labor Organization*, 9(1), 2-3
- Farmer, R. E. (1984) *Stress Management for Human Services*. Michigan : Sage Publication, Inc. 20 – 24.
- Ferrans, C.E., & Power, M.J. (1992). Psychometric Assessment of The Quality of life Index. *Research in Nursing & Health*, 15, 22-29.
- French, J.R., Caplan, R.D., & Harisson, R.V. (1982) *The Mechanisms of Job Stress and Strain*.
- Jones , RR. (2007). *Project-Based Learning and Early Learning Standards : Making the Connection*. Exchange : The Early Childhood Leaders' Magazine Since 1978. 174 : 8 – 11 ; March – April.
- Niesz,Tallia Marie. (2004). *"The Project Approach to Learning : How the Project pproachProvides Opportunities for Authentic Learning,"* Masters Abstracts International, 42(2), 378.

**การสร้างชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานนิวเคลียร์
และกัมมันตภาพรังสี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสังคม (STS)***

**A Construction Of Science Instructional Packages On Nuclear
Energy And Radioactivity For Matthayomsuksa IV Students By
Using Science Technology And Society Approach (STS)**

วรุณี ศรีงาม**

รศ.ดร.อารมณ เพชรชื่น ***

รศ.ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการสอนกลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม (STS) และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยา ศาสตร์ก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน ปลูกแดงพิทยาคม อำเภอปลูกแดง จังหวัดระยอง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 44 คน ได้มาโดยวิธีการ สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงาน นิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และแบบสอบถามวัดจิตวิทยา ศาสตร์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม (STS) มีประสิทธิภาพ 89.77/84.06
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยา ศาสตร์ของนักเรียน หลังเรียนด้วยชุดการสอนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์/ พลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี/ แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม/ STS

*วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

****รองศาสตราจารย์ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

The purposes of this research were to construction and calculating efficiency of science instructional packages on nuclear energy and radioactivity for Matthayomsuksa IV students by using Science Technology and Society approach (STS) and to study the science learning achievement, the science process skills, and the scientific mind before and after studying with instructional package. The sample of this research consisted of 44 Matthayomsuksa IV students. They were selected by random – sampling technique from students at Pluakdangpittayakom School, Pluakdang District, Rayong Province in the first semester of 2013. The research instruments consisted of science instructional package on nuclear energy and radioactivity using Science Technology and Society approach (STS), lesson plans, the science learning achievement test, the science process skills test, and the scientific mind questionnaires. The data was analyzed through percentage, means, standard deviation, and t – test.

The results of this research had shown as follow:

1. The efficiency of the science instructional package on nuclear energy and radioactivity for Matthayomsuksa IV students by using Science Technology and Society approach (STS) was at 89.77/84.06
2. The science learning achievement, the science process skills, and the scientific mind of students after studying with the instructional package was significantly higher than before studying at the .01 level

Keywords : Science instruction packages / Nuclear energy and radioactivity/ Science Technology and Society approach/ STS

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบันวิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม วิทยาศาสตร์ทำให้คนได้พัฒนาวิธีคิด มีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ สร้างสิ่งใหม่ แก้ปัญหา สามารถใช้ข้อมูลหลากหลายที่มีประจักษ์พยานสามารถตรวจสอบได้ ในสังคมแห่งความรู้ (Knowledge base society) ทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ (Scientific literacy for all) เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยี ที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1) การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของ

ประเทศไทยมุ่งนำพาประเทศไปสู่สังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งจำเป็นต้องสะสมองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Knowledge) เพื่อจะได้เป็นแหล่งความรู้สำหรับใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ (วิสุทธิ์ ตรีเงิน, 2550) ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียน เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ไว้ประการหนึ่งว่า นักเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี สามารถสื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้ และเข้าใจว่าวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี

สังคมและสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 8) เพื่อเตรียมคนให้มีความรู้ และเข้าใจบทบาทของพลังงานนิวเคลียร์ต่อโลก ปัจจุบันที่สามารถประยุกต์ใช้ในการเกษตร อาหาร การรักษาพยาบาลการแพทย์ การควบคุมคุณภาพ และในอนาคตประเทศไทยอาจจะต้องใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า (สุพันธ์ นิลาณ และดุชนิ นิลาณ, 2539, หน้า 1) เพื่อตอบสนองการใช้พลังงานไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี จากปัญหาค่าน้ำมันแพงและความพยายามในการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน หลายประเทศได้สนใจมาสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ เพราะการผลิตกระแสไฟฟ้าจากถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ และน้ำมัน ปล่อยก๊าซเรือนกระจก แต่ถ้าจะสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ในประเทศไทย ก็ยังมีเสียงคัดค้าน (ปิยสวัสดิ์ อัมระนันท์, 2552) และพบว่าคนไทยหวาดกลัว วิตกกังวลเกี่ยวกับการสร้างโรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ ขาดความรู้เพื่อใช้ในการตัดสินใจ ดังนั้นจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรจึงต้องเตรียมคนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการเลือกใช้เทคโนโลยีนิวเคลียร์โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อมได้อย่างชาญฉลาด

จากการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม หรือ Science Technology and Society (STS) พบว่ามีความสอดคล้องและเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม ซึ่งมีเป้าหมายหลักที่ต้องการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำความรู้นั้นไปใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจข้อเท็จจริง แนวคิด ความเชื่อมโยงของแนวคิดและมีทักษะกระบวนการที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้และการคิดอย่างมีเหตุผล เข้าใจคุณค่าและข้อจำกัดของวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่มีต่อสังคม เข้าใจและรู้ถึงความสัมพันธ์ของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปัญหาสังคม ที่เกิดจากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ณัฐวิทย์ พจนตันติ, 2548, หน้า 6) ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการ

วิเคราะห์และประยุกต์ใช้แนวคิดและกระบวนการในสถานการณ์จริง (Wilson and Livingston, 1996, p.65) เป็นวิธีการเตรียมนักเรียนให้มีความพร้อมต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และเตรียมบทบาทของพลเมืองในอนาคต ที่มีความรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รอบรู้ในเนื้อหาวิชาและการใช้ทักษะกระบวนการ ผู้เรียนจะพัฒนาทั้งความคิดสร้างสรรค์ เจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ใช้แนวคิดทางวิทยาศาสตร์และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวัน (NSTA, 1993, p.3) และชุดการสอนก็เป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยกิจกรรมและสื่อที่หลากหลาย ที่มีการวางแผนการเรียนการสอนไว้อย่างเป็นระบบ (เบญจพิชญ์ เจริญผูก และสมพิศ นิษลานนท์, 2537, หน้า 190) ซึ่งสามารถหยิบใช้ได้สะดวก และสร้างความมั่นใจในการสอน แม้ว่าครูจะไม่มีเวลาเตรียมด้านเนื้อหาและกิจกรรม (บุญเกื้อ ควรหาเวช, 2543, หน้า 91) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนด้วยตนเอง ได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ รู้จักรับผิดชอบ และได้ฝึกทักษะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ชุดการสอนยังช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการกลุ่ม โดยส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้คิดและอภิปรายระหว่างนักเรียนด้วยกัน และระหว่างนักเรียนกับครู ชุดการสอนจะช่วยให้ครูดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องใช้เวลาเตรียมการสอนมากนัก ทำให้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมาย ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น รู้จักรับผิดชอบ และได้ฝึกทักษะในการแสวงหาความรู้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2539, หน้า 100)

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้สร้างชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ที่มุ่งให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการ

ทางวิทยาศาสตร์ และมีจิตวิทยาศาสตร์ สามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง กล้าตัดสินใจ บนพื้นฐานของเหตุผลและคุณธรรม เพื่อเป็นรากฐานที่ดีในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าเทียบเท่านานาชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม (STS)
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องพลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุด การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม (STS)

ขอบเขตของการทำวิจัย

ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2555 จำนวน 5 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 202 คน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 44 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยจับฉลากเพื่อเลือก 1 ห้องเรียน จาก 5 ห้องเรียน

เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สาระการเรียนรู้แกนกลางวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 สาระที่ 5 พลังงาน มาตรฐาน ว 5.1 เรื่องพลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี และสาระที่ 8 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์

และเทคโนโลยี มาตรฐาน ว 8.1 ซึ่งมีหัวข้อในการนำเสนอเนื้อหา ดังนี้ 1) พลังงานนิวเคลียร์ 2) โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ 3) กัมมันตภาพรังสี 4) รังสีกับมนุษย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม หมายถึง แนวคิดในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางในบริบทของประสบการณ์ของนักเรียน จะเน้นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งมีขั้นตอนในการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน คือ

1.1 ขั้นสงสัย (I wonder) ครูจะสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมการตั้งคำถาม และการตรวจสอบความรู้เดิมของนักเรียน โดยใช้ข่าว บทความ หรือวีดิทัศน์ และคำถาม

1.2 ขั้นวางแผน (I plan) นักเรียนเป็นผู้วางแผนค้นหาคำตอบ ซึ่งอาจจะทำงาน เป็นงานเดี่ยวหรืองานกลุ่ม แผนงานที่นักเรียนวางไว้จะเป็นแนวทางในการทำงานของนักเรียน

1.3 ขั้นค้นหาคำตอบ (I investigate) นักเรียนลงมือค้นหาคำตอบโดยครูทำหน้าที่ คอยช่วยเหลือในขณะที่นักเรียนกำลังทำกิจกรรม ปฏิบัติการทดลอง ค้นคว้าหาคำตอบจากการอ่านและอภิปรายเกี่ยวกับข้อมูลจากการอ่านและอภิปรายเกี่ยวกับข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ และวิเคราะห์ข้อค้นพบ

1.4 ขั้นสะท้อนความคิด (I reflect) นักเรียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาทำและสิ่งที่เขาได้เรียนรู้ในขณะที่นักเรียนสะท้อนความคิด นักเรียนจะคิดไตร่ตรองเกี่ยวกับเรื่องที่ทว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง โดยมีครูแนะนำนักเรียนในการสรุปสิ่งที่เขาเรียนรู้ และเชื่อมโยงความคิดทางวิทยาศาสตร์ที่เขาเรียนรู้มาเข้าด้วยกัน ครูจัดหาวิธีการต่าง ๆ ที่นักเรียนจะแสดง

ความรู้ ความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์ เช่นการใช้ผังมโนทัศน์ คำถามหรือเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ เป็นต้น

1.5 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (I share) ครูจัดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นในเรื่องที่เรียนมาและมีโอกาสได้เรียนรู้จากผู้อื่น โดยนักเรียนเสนอผลการค้นคว้าหาคำตอบแก่นักเรียนอื่น ๆ หรือฟังกลุ่มอื่น ๆ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การรายงาน การสาธิต การจัดแสดงผลงานการใช้ตัวอย่างของจริง ในการฟังผู้อื่นนักเรียนจะได้เรียนรู้เพิ่มเติม

1.6 ชั้นนำไปปฏิบัติจริง (I act) ครูกระตุ้นให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ที่ได้เรียนมาไปใช้ในชีวิตจริงนอกห้องเรียนโดยการปฏิบัติจริง เช่น การทำหนังสือเล่มเล็ก การไต่เวที เสียงตามสาย การพูดหน้าแถวหลังเคารพธงชาติ การทำแผ่นพับ การจัดป้ายนิเทศ การจัดมุมวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2. ชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม หมายถึง โปรแกรมการเรียน การสอนที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ ประกอบไปด้วยคู่มือครู คู่มือนักเรียน สื่อ กิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบ เพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้แก่ักเรียนโดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้นตอนของ STS

3. ประสิทธิภาพของชุดการสอน หมายถึง คุณภาพของชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างใช้เรียน และทำแบบทดสอบท้ายชุดในแต่ละชุด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หาได้จากประสิทธิภาพกระบวนการ/ประสิทธิภาพผลลัพธ์ ซึ่งมีความหมายดังนี้

ประสิทธิภาพกระบวนการ หมายถึง ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ตอบแบบทดสอบท้ายชุด หลังเรียนด้วยชุดการสอนแต่ละชุดผ่านเกณฑ์การรอบรู้

ประสิทธิภาพผลลัพธ์ หมายถึง ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ตอบแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนด้วยชุดการสอนผ่านเกณฑ์การรอบรู้

4. เกณฑ์การรอบรู้ หมายถึง คะแนนจุดตัดของแบบทดสอบท้ายชุดการสอนและแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งได้มาจากการใช้ดุลยพินิจของผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหาวิชา หรือครูผู้สอน โดยอาศัยระดับความยากของเนื้อหาข้อสอบเป็นตัวชี้วัดบอกคะแนนจุดตัด (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์, 2527, หน้า 122)

วิธีการวิจัย

การศึกษาค้นคว้า เรื่อง การสร้างชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม (STS) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดการสอน

1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวคิดและเทคนิควิธีการสร้างชุดการสอน ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดการสอน

1.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในสาระที่ 5 พลังงาน มาตรฐาน ว 5.1 ตัวชี้วัด ม.4-6/5 - 9 และสาระที่ 8 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาตรฐาน ว 8.1 ตัวชี้วัด ม.4-6/1-12 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 102 - 104) ผู้วิจัยจึงได้จำแนกเนื้อหาออกเป็น 4 ชุด คือ พลังงานนิวเคลียร์ โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ กัมมันตภาพรังสี และรังสีกับมนุษย์

1.3 ดำเนินการสร้างชุดการสอน โดยยึดตามแนวทางการสร้างชุดการสอนของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2525, หน้า 187 - 188) และบุญเกิด ครอบหาเวช (2530, หน้า 97 -109) และวาโร เฟิงส์วส์ดี (2545, หน้า 35 - 36)

ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้คือ 1) กำหนดหมวดหมู่ เนื้อหา หน่วย การสอนและ หัวเรื่อง 2) กำหนดความคิดรวบยอด 3) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ 4) กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม 5) กำหนดแนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ 6) เลือกและผลิตสื่อ

1.4 ดำเนินการทดสอบปรับปรุงแก้ไขชุด การสอน โดยการนำชุดการสอนที่สร้างขึ้นเสนอต่อที่ ปรีक्षा และคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับแก้ไขความเหมาะสมทางด้าน เนื้อหา ภาษา เวลา เมื่อแก้ไขแล้วนำเสนอ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสม ของรูปแบบทั่วไป เนื้อหา ภาษา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล นำไปทดลอง ใช้กับนักเรียนรายบุคคล และกลุ่มย่อย เพื่อตรวจสอบหา ข้อบกพร่องของชุดการสอนในเรื่องความเหมาะสมของ ระยะเวลา เนื้อหาและกิจกรรม แล้วนำมาปรับแก้ไขให้ เหมาะสมยิ่งขึ้น และนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อ หาประสิทธิภาพของชุดการสอน

2. การสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบ ท้ายชุดการสอน

2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดผล และประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ศึกษา จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาเรื่องพลังงานนิวเคลียร์ และกัมมันตภาพรังสี และสร้างแบบทดสอบเป็นปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก ชุดการสอนละ 10 ข้อ

2.2 หาคุณภาพของแบบทดสอบท้ายชุด โดยการนำแบบทดสอบท้ายชุดที่ผู้วิจัยสร้าง เสนอต่อที่ ปรีक्षाและคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำมาปรับแก้ไขความเหมาะสม เมื่อแก้ไขแล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ (IOC)

(บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2527, หน้า 69) พร้อมทั้งลงคะแนนจุดตัดของแบบทดสอบ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2527, หน้า 122) ที่อาศัยระดับความ ยากของเนื้อหาข้อสอบเป็นตัวชี้บอกคะแนนจุดตัด ซึ่งได้ คะแนนจุดตัดของแบบทดสอบท้ายชุดการสอน 4 ชุด ดังนี้ 5.3, 5.3, 5.3 และ 6.0 คะแนน ตามลำดับ

3. การสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามเนื้อหาเรื่องพลังงาน นิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี โดยวัดพฤติกรรมด้าน ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ และการนำไปใช้ โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาหลักสูตร เอกสารและตำราเกี่ยวกับ การวัดผลการศึกษา และวิธีการวัดผลแบบอิงเกณฑ์ จากหนังสือการทดสอบแบบอิงเกณฑ์ วิเคราะห์หลักสูตร สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และตัวชี้วัด เพื่อกำหนด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง แบบทดสอบ

3.2 สร้างแบบแบบทดสอบ เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ให้ครอบคลุมตัวชี้วัด จุด ประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 65 ข้อ นำแบบแบบทดสอบ ที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรีक्षाวิทยานิพนธ์ และ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน (คณะเดียวกับผู้ตรวจแบบ ทดสอบท้ายชุดการสอน) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง ในเนื้อหา (IOC) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 จำนวน 56 ข้อ พร้อมให้ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นคะแนน จุดตัดของแบบทดสอบ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2527, หน้า 122) โดยอาศัยระดับความยากของเนื้อหา ข้อสอบเป็นตัวชี้บอกคะแนนจุดตัด ซึ่งคะแนนเฉลี่ยของ คะแนนจุดตัดแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ เท่ากับ 34 คะแนน

3.3 นำแบบทดสอบที่ได้ไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 50 คน ซึ่งเคยเรียนเนื้อหา

ที่ใช้ในการวิจัยแล้ว เพื่อวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบเป็นรายข้อ (P) (สมนึก ภัททิยธนี, 2549, หน้า 212) วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (B) ของแบบทดสอบเป็นรายข้อตามวิธีของเบรนนัน (Brennan) (สมนึก ภัททิยธนี, 2549, หน้า 214) พบว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าอำนาจจำแนก (B) 0.2 – 0.79 และค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.2 – 0.79 จำนวน 42 ข้อ คัดเลือกข้อสอบที่มีอำนาจจำแนกและค่าความยากง่ายอยู่ในเกณฑ์และครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นคะแนนจุดตัดของแบบทดสอบ ซึ่งคะแนนเฉลี่ยของคะแนนจุดตัดได้เท่ากับ 18 คะแนน และหาความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตรโลเวทท์ (Lovett) (วโร เฟิงส์วส์ดี, 2551, หน้า 248) ได้ค่าเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.87

4. การสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

4.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ลักษณะของแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความหมาย ขอบเขต และวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 13 ทักษะ

4.2 สร้างแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 13 ทักษะ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ นำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เพื่อพิจารณาความครอบคลุมคุณลักษณะที่ต้องการจะวัดตลอดจนภาษาที่ใช้ในการสื่อความหมาย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข นำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยปรับปรุงแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (คณะเดียวกับผู้ตรวจแบบทดสอบท้ายชุดการสอน) พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น ตรวจสอบความเที่ยงตรง ซึ่งได้ค่า IOC

ระหว่าง 0.66 – 1.00 ทั้ง 40 ข้อ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นคะแนนจุดตัดของแบบทดสอบ ซึ่งคะแนนเฉลี่ยของคะแนนจุดตัดเท่ากับ 24 คะแนน

4.3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 50 คน แล้วนำแบบทดสอบมาตรวจคำตอบ จากนั้นนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก ซึ่งมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.22 – 0.78 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21 – 0.72 จำนวน 34 ข้อ คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์และครอบคลุมพฤติกรรมที่ต้องการวัด จำนวน 30 ข้อ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นคะแนนจุดตัดของแบบทดสอบ ได้เท่ากับ 18 คะแนน และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของ ได้ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.87

5. การสร้างแบบสอบถามวัดจิตวิทยาาสตร์

5.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามวัดเจตคติและจิตวิทยาาสตร์ตามแบบของลิเกิร์ต (Likert's Method) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2543, หน้า 90 -96) และศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาาสตร์

5.2 สร้างแบบสอบถามวัดจิตวิทยาาสตร์จำนวน 50 ข้อ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้นำคุณลักษณะของจิตวิทยาาสตร์มาจากคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 5) เกี่ยวกับการมีจิตวิทยาาสตร์ ดังนี้คือ ความสนใจใฝ่รู้ ความมุ่งมั่น อดทน รอบคอบ ความซื่อสัตย์ ประหยัด การร่วมแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ความมีเหตุผล การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ นำแบบสอบถามวัดจิตวิทยาาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความชัดเจนของคำถามและภาษา และนำแบบวัดจิตวิทยาาสตร์ที่ปรับปรุงแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (คณะเดียวกับผู้ตรวจแบบทดสอบท้ายชุด

การสอน) พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ภาษาให้มีความชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทั้ง 50 ข้อ

5.3 นำแบบสอบถามวัดจิตวิทยาศาสตร์ จำนวน 50 ข้อไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 จำนวน 50 คน แล้วนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ไม่รวมข้อนั้น (Corrected Item Total Correlation) (วโร เฟิงส์วส์ดี, 2551, หน้า 252) พบว่า ค่าอำนาจจำแนกมีค่าระหว่าง 0.30 - 0.72 จำนวน 41 ข้อคัดเลือกแบบสอบถามวัดจิตวิทยาศาสตร์ที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์และครอบคลุมวัตถุประสงค์จำนวน 30 ข้อมาวิเคราะห์ของคอนบรีค (α - Coefficient) (ลัวน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2544, หน้า 200) พบว่าแบบสอบถามวัดจิตวิทยาศาสตร์มีค่าความเชื่อมั่น (α) = 0.90

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการทดลองแบบ ทดสอบก่อนและหลังเรียน (One-group Pretest – Posttest Design)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 20 กันยายน 2555 ถึงวันที่ 10 ตุลาคม 2555 จำนวน 20 ชั่วโมง

2. ผู้วิจัยนำชุดการสอนไปทดลองใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูล ดังนี้

2.1 ซึ่งแจ้งวิธีการเรียนโดยใช้ชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี ให้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเข้าใจและ

ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และแบบสอบถามวัดจิตวิทยาศาสตร์ โดยทำการทดสอบก่อนการทดลองจริง 1 วัน

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการสอนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยใช้ชุดการสอนผู้วิจัยสร้างขึ้น เมื่อสิ้นสุดการสอนตามกำหนดการทดลอง ทำการทดสอบ (Posttest) กลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และแบบสอบถามวัดจิตวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดิม ตรวจผลการสอบ เพื่อนำคะแนนที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการสอนโดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. รวมจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การรอบรู้ในชุดการสอนแต่ละชุดตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิกำหนด นำมาคิดเป็นร้อยละของนักเรียนทั้งหมด เป็นประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1)

2. รวมจำนวนนักเรียนที่ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจบการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนทั้งหมด ซึ่งผ่านเกณฑ์การรอบรู้ที่ผู้ทรงคุณวุฒิกำหนดไว้ นำมาคิดเป็นร้อยละของนักเรียนทั้งหมด เป็นประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2)

3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และแบบสอบถามวัด จิตวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานนิวเคลียร์

และกัมมันตภาพรังสี โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม (STS) โดยใช้ t-dependent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2544, หน้า 249)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการสร้างชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม (STS) สามารถสรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

1. ชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม (STS) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 89.77/84.06

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม (STS) หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. การสร้างชุดการสอนมีประสิทธิภาพเพราะได้ดำเนินการสร้างอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน เริ่มจากการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวคิดและเทคนิควิธีการสร้างชุดการสอน ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 ตัวชี้วัดและสาระ การเรียนรู้แกนกลาง จัดแบ่งเนื้อหา กำหนดเวลาของการสอนในแต่ละชุดการสอน ความคิด รวบรวม

จุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามขั้นตอนของแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม (STS) ที่มีการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน คือ สงสัย วางแผน ค้นหาคำตอบ สะท้อนความคิด แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และนำไปปฏิบัติจริง กำหนดแนวทางการประเมินผล การเรียนรู้ เลือกและผลิตสื่อการสอน นอกจากนี้ชุดการสอนที่สร้างขึ้นแต่ละชุดได้ผ่านการแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วยังผ่านการทดลองกับนักเรียนกลุ่มย่อยแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ จึงทำให้ชุดการสอนสามารถใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดลย์ คำมิตร (2554) ที่พัฒนาชุดการเรียนการสอนที่เน้นวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคเอสคิวสามอาร์ เรื่องสารและสมบัติของสารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วพบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบ เมื่อนำไปหาประสิทธิภาพแล้ว ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.81/83.15 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

2. การจัดกิจกรรมโดยนำหลักการทางจิตวิทยาที่กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคณะนักเรียนที่มีผลการเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อนในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ช่วยเหลือกันและกันในการการเรียนรู้ และการทำกิจกรรมร่วมกัน นักเรียนได้แบ่งหน้าที่กันภายในกลุ่มตามความเหมาะสม ทำให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มรู้จักหน้าที่และเห็นว่าความสำเร็จของตนเองคือความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับดุนน์ (Dunn, 1976, p.64 อ้างถึงใน อภิสิทธิ์พร แม้นวิเศษพงศ์, 2549, หน้า 107) ที่ได้กล่าวไว้ว่า จำนวนสมาชิกที่จัดกลุ่มเพื่อฝึกปฏิบัติกิจกรรมในลักษณะกลุ่มย่อย ในแต่ละกลุ่มควร ๓-๕ คน ปานกลาง เข้าด้วยกัน จะได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ได้นำหลักการทางจิตวิทยาทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) เข้ามาใช้ในการจัดกิจกรรม เพราะการเรียนรู้จะเกิด ได้ดีเมื่อมีการ

เปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมมาก ๆ จะช่วยให้เด็กดูดซึมข้อมูลเข้าสู่โครงสร้างทางสติปัญญาของเด็ก อันเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก (ทิสนา แจมมณี, 2550, หน้า 66) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน โดยจัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ทั้งห้องสมุด อินเทอร์เน็ต และป้ายนิเทศ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้า และทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้ มีการนำสื่อประสมมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เอกสารประกอบการเรียน วิดีทัศน์ จากการนำวีดิทัศน์มาประกอบการสอนทั้งในการนำเข้าสู่บทเรียน ทำให้นักเรียนเห็นภาพเคลื่อนไหวได้ชัดเจน ทำให้นักเรียนสนใจ และมีความกระตือรือร้นกับสิ่งที่เรียนมากขึ้น และใช้ประกอบการสรุปสาระสำคัญหลังจากที่นักเรียนทำกิจกรรม ทำให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเนื้อหาที่เรียนดีขึ้นด้วย สอดคล้องกับคำกล่าวของภพ เลหาไพบูลย์ (2542, หน้า 266) ที่กล่าวว่า การนำสื่อเข้ามาใช้ในการสอนมีผล ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ ตลอดจนกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน อย่างกระตือรือร้น ช่วยให้การเรียนถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของภาวนา เรียมริมมะดัน (2549, หน้า 65) ที่พบว่าสื่อการเรียนการสอนมีผลต่อเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม (STS) หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากนักเรียนได้ทำกิจกรรมตามขั้นตอนของ STS คือ 1) ขั้นสงสัย มีการจัดสถานการณ์เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสงสัยและตั้งคำถาม จากข่าว หรือวีดิทัศน์ที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ทางสังคมที่เกี่ยวข้อง

พลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี 2) ขั้นวางแผน นักเรียนเลือกประเด็นที่สนใจและวางแผนในการศึกษาค้นคว้า ระบุวิธีการศึกษาและแหล่งข้อมูล 3) ขั้นค้นหาคำตอบ นักเรียนได้ลงมือหาคำตอบ ทำให้ค้นพบความรู้หรือคำตอบของปัญหาด้วยตนเอง และไม่ถูกจำกัดขอบเขตของการเรียนรู้ นักเรียนสามารถใช้เวลานอกห้องเรียนในการเรียนรู้ 4) ขั้นสะท้อนความคิด เมื่อนักเรียนได้ค้นคว้าหาคำตอบแล้วจะต้องไตร่ตรองคำตอบและสิ่งที่ได้เรียนรู้พร้อมทั้งสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรม เช่น จัดทำ ผังมโนทัศน์ การคิดแบบหมวกหกใบ 5) ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน เกิดทักษะการสื่อสาร การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และ 6) ขั้นนำไปปฏิบัติจริง เช่น การทำหนังสือเล่มเล็ก การจัดนิทรรศการ หรือกิจกรรมใด ๆ ที่ซึ่งส่งผลโดยตรงให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของณัฐวิทย์ พจนตันติ (2548, หน้า 9) ที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมรูปแบบนี้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ในการค้นคว้าหาความรู้ การรู้จักคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การพัฒนาแนวคิดทางวิทยาศาสตร์กับประสบการณ์ของตัวนักเรียนเอง และมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจากการทำงานกลุ่มแบบร่วมมือกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญศิรินทร์ ปราบบรูปู (2554, หน้า 74) ที่ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาเคมีพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม (STS) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม (STS) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิด

วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม (STS) หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภายในชุดการสอนทุกชุดมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้สืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เช่น การสำรวจ การสังเกต การวัด การจำแนกประเภท การทดลอง การสร้างแบบจำลอง การสืบค้นข้อมูล เป็นผลให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนจึงมีโอกาฝึกฝนทั้งด้านการปฏิบัติและพัฒนาความคิดดังที่ภพ เลหาไพบูลย์ (2542, หน้า 14) กล่าวว่า การที่นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในชุดการสอนแต่ละชุด ได้ฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ หรือทำหลาย ๆ ครั้ง จึงทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุดา ธนพิบูลกุล (2552, หน้า 104) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่องการเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. จิตวิทยาาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม (STS) หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนที่สนใจเรื่องเดียวกันให้ศึกษาร่วมกัน ทำให้นักเรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และนักเรียนจะได้ศึกษาหาความรู้โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์อย่างมีระบบ มีขั้นตอน ซึ่งนอกจากที่นักเรียนจะได้รับความรู้แล้ว ยัง

ทำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะหรือลักษณะนิสัยที่เรียกว่าจิตวิทยาาสตร์ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับประวิตร ชูศิลป์ (2542, หน้า 3) กล่าวว่า การสอนให้ผู้เรียนได้สะสมคุณลักษณะเหล่านี้ทีละน้อย ๆ ก็จะเป็นการสร้างเจตคติทางวิทยาศาสตร์ขึ้นในตัวนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำการทดลองด้วยตนเองจริงตามแบบเรียนช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาเจริญงอกงามทางด้านพุทธิพิสัย และการปฏิบัติแล้ว ผู้เรียนยังจะได้พัฒนาจิตพิสัยไปพร้อม ๆ กันด้วยทุกขั้นตอน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องพลังงานนิวเคลียร์และกัมมันตภาพรังสี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม (STS) ที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีจิตวิทยาาสตร์ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ควรนำวิธีการ ขั้นตอนการผลิต ตลอดจนแนวคิดในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสังคม ไปใช้ในการผลิตชุดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องอื่น ๆ และสำหรับระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม ครูควรเตรียมแหล่งข้อมูล หรือแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอทั้งกับจำนวนนักเรียน สร้างสถานการณ์หรือบรรยากาศการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง และควรให้เวลานักเรียนในการศึกษาหาความรู้ และไตร่ตรองสิ่งที่เรียนรู้อย่างเพียงพอและเหมาะสม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการสร้างชุดการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม (STS) ในเรื่องอื่น ๆ และในระดับชั้นอื่น ๆ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดการสอนโดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม (STS) ในด้านอื่น ๆ เช่น ความคงทนในการเรียนรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ขวัญศิรินทร์ ปราบบริบูรณ์. (2554). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาเคมีพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม โดยใช้แนวคิดวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสังคม(STS). วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2542). เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพครู หน่วยที่ 7-15. (พิมพ์ครั้งที่ 10). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฉวีวิทย์ พงนันทน์. (2548). STS แนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม. ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ทศนา แจมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเกื้อ ควรรหาเวช. (2543). *นวัตกรรมการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เอส พี พรินต์ติ้ง.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2527). การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เบญจพิชญ์ เจริญผูก และสมพิศ นิชลานนท์. (2537). *ประมวลสาระชุดเทคโนโลยีและสื่อการสอน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประวิตร ชูศิลป์. (2542). เจตคติทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Attitude) กับจุดมุ่งหมายของการสอนวิทยาศาสตร์. *สสวท.*, 107(27), 27-29.
- ปิยสวัสดิ์ อัมระนันท์. (2552). *นิวเคลียร์ : ทางออกของปัญหาโลกร้อน*. วันที่ค้นข้อมูล 9 พฤษภาคม 2553, เข้าถึงได้จาก <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/opinion/piyasvasti/20091005/79915/ผลงานนิวเคลียร์ : ทางออกของปัญหาโลกร้อน.html>.
- ภพ เลหาไพบุญย์. (2542). *แนวการสอนวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- ภาวนา เรียมริมมะดัน. (2549). *การพัฒนาชุดการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องของเล่นของใช้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 5E (Inquiry Cycle) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2544). *เทคนิควิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2545). *การวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2525). *พัฒนาหลักสูตรและการสอน – มิติใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: ธเนศวรการพิมพ์.
- วิสุทธิ ตรีเงิน. (2550). *วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน*. วันที่ค้นข้อมูล 15 สิงหาคม 2550, เข้าถึงได้จาก <http://www.dpu.ac.th/artsciences/ge139/office/attach/1181091993.doc>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). *หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน การเคลื่อนที่และพลังงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- สมนึก กัททิษฐี. (2549). *การวัดผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กทม: ประสารการพิมพ์.
- สุดา ธนพิบูลกุล. (2551). *การสร้างชุดการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่องการเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวพันธ์ นิลายน ดุษณี นิลายน. (2539). *ผลงานนิเวศวิทยและพัฒนาการในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดุลย์ คำมิตร. (2554). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้การสอนที่เน้นวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคเอสคิวสามอาร์ เรื่องสารและสมบัติของสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*, 7(1), 104.
- อภิสิทธิ์พร แม้นวิเศษพงศ์. (2549). *การพัฒนาชุดการสอนเรื่องนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ โดยเน้นกระบวนการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- NSTA. (1993). "Science/Technology/Society: A New Effort for Providing Appropriate Science for All". pp. 3-5. in R.E. Yager (ed). What Research Says to the Science Teacher Volume Seven. The Science, Technology, Society Movement. Washington, DC: The National Science Teacher Association.
- Wilson, J., & Livingston, S. (1996). "Process Skills Enhancement in the STS Classroom". pp. 59-57. in R.E. Yager (ed). *Science/Technology/Society As Reform in Science Education*. New York: State University of New York Press.

วรรณกรรมวิจารณ์

เรื่อง Thinking Classroom : เปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิด ด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา

บรรจง อมรชีวิน (2556). *Thinking Classroom : เปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา* Philosophical Enquiry Thinking Classroom. กรุงเทพฯ: อมรชีวินสถาบันการคิด
อย่างมี วิจารณ์ญาณ.176 หน้า

ดร.ศรียรรณ ยอดนิล*

หนังสือเรื่อง Thinking Classroom : เปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญา ผู้เขียนมุ่งเน้นให้ผู้อ่านรู้จักคิดและคิดเป็นเนื่องจากมีแนวคิดว่าการศึกษาที่แท้จริงคือการสอนให้คนรู้จักคิดและคิดเป็น และเชื่อว่าการสอนให้คิดสามารถกระทำได้เนื่องจากมีความเป็นวิทยาศาสตร์และเห็นว่าการสอนเด็กให้รู้จักคิดและคิดเป็นต้องเป็นหน้าที่ของครูที่จะขัดเกลาบ่มเพาะกระบวนการคิดให้แก่เด็กรวมทั้งเห็นว่าห้องเรียน

เป็นสถานที่สำคัญที่สุดในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ผู้เขียนมีความเห็นว่ากระบวนการสืบถามทางปรัชญา(Philosophical Enquiry)เป็นเครื่องมือที่จะสอนให้เด็กรู้จักคิดและมีการใช้ได้ผลในหลายประเทศ หนังสือเล่มนี้ได้อธิบายแนวคิดในเรื่องดังกล่าวเพื่อให้สามารถนำแนวทางของกระบวนการสืบถามทางปรัชญามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนได้

สาระสำคัญโดยย่อของหนังสือเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญาประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับ แก่นความคิดอันจำเป็นต่อการเรียนรู้ในทุกวิชา เช่นการคิดในเชิงประวัติศาสตร์ การคิดอย่างภาคพลเมือง การสอนโดยมุ่งเน้นการสืบถาม การเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิด ห้องเรียนแนวใหม่ที่มุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมการคิด ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยสำคัญต่างๆ ได้แก่ การสอนหลักการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณควบคู่ไปกับการสอนเนื้อหาวิชา การส่งเสริมให้นักเรียนมีการคิดอย่างมีอิสระ หลักการคิดด้วยคำถามและพลังคำถาม

นอกจากเนื้อหาดังกล่าวแล้ว หนังสือเล่มนี้ยังให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาและแนวทางการถามแบบโสเครติส ประกอบด้วยคำนิยามของการถามแบบ

โสเครติส ระบบวิธีของโสเครติส กระบวนการวิภาษวิธี รูปแบบการสอนการสนทนาแบบโสเครติส ความสำคัญ และประโยชน์ของการถามแบบโสเครติส คำถามแบบโสเครติสกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คำถามที่พุ่งเป้าส่วนของความคิด คำถามที่พุ่งเป้าต่อคุณภาพการใช้เหตุผล การอภิปรายแบบโสเครติส การคิดร่วมกันในห้องเรียน การสอนเสวนา การใช้เรื่องราวเพื่อกระตุ้นให้คิด และบทบาทของคำถามในการคิดและการเรียนรู้

การนำเสนอเนื้อหาที่มีประเด็นเด่นชัด เรียงลำดับเนื้อหาตามความสำคัญเป็นขั้นตอนน่าสนใจและอ่านเข้าใจได้ง่าย หนังสือเล่มนี้จึงเหมาะอย่างยิ่งสำหรับครูอาจารย์ที่จะนำไปใช้ในการเปลี่ยนห้องเรียนให้เป็นห้องคิดด้วยการสืบถามเชิงปรัชญาได้อย่างถูกต้องตามหลักการและมีประสิทธิภาพและขับเคลื่อนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมการคิดให้เกิดขึ้นกับเด็ก ๆ

ขั้นตอนการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร “การศึกษาและการพัฒนาสังคม”

1. ประเภทของผลงานที่จะตีพิมพ์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

- 1.1 บทความวิจัย
- 1.2 บทความวิชาการ

2. การพิมพ์ต้นฉบับผลงานที่จะตีพิมพ์

- 2.1 ความยาวของบทความวิชาการ/ บทความวิจัย ไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4 (รวมเอกสารอ้างอิง)
- 2.2 ชนิดของตัวอักษรที่พิมพ์เป็น Angsana
- 2.3 ระยะการกั้นหน้ากระดาษ
 - หัวกระดาษ 1.5 นิ้ว
 - ซ้าย 1.5 นิ้ว
 - ขวา 1 นิ้ว
 - ล่าง 1 นิ้ว
 - หัวใหญ่ชิดซ้าย ตัวหนา ขนาด 16 พอยท์
 - ขนาดตัวอักษรปกติ 16 พอยท์

3. รูปแบบการนำเสนอบทความวิชาการ

- 3.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 3.2 บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 3.3 บทนำ
- 3.4 เนื้อหา
- 3.5 บทสรุป
- 3.6 เอกสารอ้างอิง
- 3.7 การอ้างอิงในเนื้อหาใช้รูปแบบบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

4. รูปแบบการนำเสนอบทความวิจัย

- 4.1 ชื่อเรื่องงานวิจัย (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 4.2 บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
- 4.3 คำสำคัญ
- 4.4 บทนำ
- 4.5 วิธีการวิจัย
- 4.6 ผลการวิจัย
- 4.7 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย เพื่อการประยุกต์ใช้
- 4.8 บรรณานุกรม
- 4.7 การอ้างอิงในเนื้อหาใช้รูปแบบบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์ (ถ้ามี)). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์. ชื่อปริญญา..., สาขาวิชา..., คณะ..., มหาวิทยาลัย...

5. วิธีการส่งบทความ

5.1 กรอกแบบนำส่งเอกสาร

5.2 แนบบทความ จำนวน 3 ชุด

5.3 แนบไฟล์บทความ 1 แผ่น (แผ่น Diskette หรือ แผ่นซีดีรอม)

5.4 ส่งเอกสารที่ กองบรรณาธิการวารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อาคาร QS1 ห้อง408 หรือส่งทางไปรษณีย์ในนาม ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 169 ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

กรณีเป็นบุคคลภายนอกคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ 2,500 บาท (ส่งเป็นธนาณัติพร้อมกับการนำส่งบทความ)

ส่งจ่ายในนาม รศ.ดร.ศรีวรรณ ยอดนิล บรรณาธิการวารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม ไปรษณีย์มหาวิทยาลัยบูรพา

6. ระยะเวลาในการรอคอย

6.1 กองบรรณาธิการส่งบทความให้กรรมการกลั่นกรองพิจารณา รอผลการพิจารณาจากกรรมการกลั่นกรอง ประมาณ 4 - 12 สัปดาห์

6.2 เมื่อได้รับบทความคืนจากกรรมการกลั่นกรองพิจารณาเรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจะส่งบทความให้ผู้เขียนบทความแก้ไขตามข้อเสนอแนะของกรรมการกลั่นกรอง ภายใน 1 สัปดาห์

6.3 เมื่อผู้เขียนแก้ไขเรียบร้อยแล้วส่งไฟล์บทความฉบับสมบูรณ์ให้กองบรรณาธิการฯ โดยวิธีส่งด้วยตนเอง หรือส่งทางอีเมล : supukjira@buu.ac.th

6.4 บรรณาธิการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์บทความลงวารสาร

7. การตีพิมพ์วารสาร

7.1 กองบรรณาธิการจะรวบรวมเอกสารบทความวิชาการ/บทความวิจัย ส่งตีพิมพ์เมื่อมีจำนวนผู้ขอลงครบแล้ว

7.2 การตีพิมพ์วารสารจะใช้เวลาประมาณ 60 วัน เมื่อได้เล่มวารสารที่สมบูรณ์แล้ว กองบรรณาธิการจะแจ้งผู้เขียนให้ทราบและจัดส่งวารสารให้ต่อไป

หมายเหตุ วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม สงวนสิทธิ์ที่จะไม่ลงตีพิมพ์บทความที่เคยลงใน วารสารวิชาการฉบับอื่นแล้ว

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

บรรณาธิการวารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม

ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

169 ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข อ.เมือง จ. ชลบุรี 20131

โทร. 038-102067 E-mail : supukjira@buu.ac.th, sriwan@buu.ac.th

ดูรายละเอียดได้ที่ www.edu.buu.ac.th/vesd/

แบบนส่งเอกสาร เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม

เรียน บรรณาธิการวารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม

ผู้ส่งบทความ (ผู้เขียน/ผู้วิจัย) ชื่อ.....
 สังกัด.....ตำแหน่งทางวิชาการ.....
 ที่อยู่ปัจจุบันที่สามารถติดต่อได้.....
 โทรศัพท์.....E-mail :

มีความประสงค์ขอส่ง

- ☐ บทความวิชาการ จำนวน 3 ชุด () มีแผ่นDiskette () ไม่มีแผ่นDiskette
 () เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร.....
 () ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่
- ☐ บทความวิจัย จำนวน 3 ชุด () มีแผ่นDiskette () ไม่มีแผ่นDiskette
 () เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร.....
 () ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

- โดย ☐ ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์ (กรณีเป็นบุคลากรของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา)
☐ ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์ (กรณีเป็นนิสิตของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา)
☐ เสียค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์ จำนวน 2,500 บาท (สองพันห้าร้อยบาทถ้วน)
 (กรณีเป็นบุคลากรภายนอกคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา)

ลงนาม.....
 (.....)

ผู้ส่งบทความ

วันที่...../...../.....